
JOH. BEGUINI
TYROCINIUM
CHYMICUM
1634

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 188
COLLECTION

TYROCINIUM CHYMICUM

JOHANNIS BEGUINI,

REGIS GALLIÆ ELEE-
MOSYNARII,

Antehac

à

Viris Clariß.

DN. CHRISTOPHORO Glückradt/

ET

DN. JEREMIA BARTHIO,

Philos. & Medic. DD. &c.

Notis elegantibus illustratum, formulisq; medicamentorum optimis & secretis locupletatum:

Nunc verò

à

JOHANNE-GEORGIO PELSHOFERO,

Medic. D. & in Acad. Wittenb.

Professore;

Utriusq; Notis & medicamentorum formulis in unum systema redactis,

Denuo, amicorum rogatu, in publicum emissum, ac triplici Indice ornatum.

cum Privilegio.

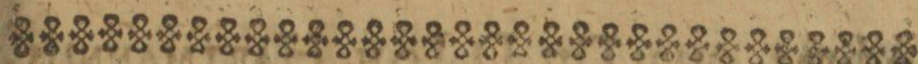

WITTENBERGÆ,

Typis viduæ Georgii Mulleri; Impensis hæredum Clementis Bergeri.

ANNO M DC XXXIV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

BENEVOLO LECTORI
S. D.

UM jam iterum, Lector benevole, Tyrocinium Chymicum JOH. BEGUINI typis exſcribendum eſſet, facie paulo elegantiori illud ornandum duxerunt quidã ex amicis. Quorum deſiderio & voluntati ut ſatisfieret, ego hoc quicquid eſt operæ in me recipere volui. Quocirca, ut breviter, quid hac in editione præſtitũ ſit, aperiam, primò omniũ textum ab ipſo Autore recognitum auctumq;, prout eum Clariſsimus Vir, Dn. D. JEREMIAS BARTHIUS è Gallico Latinè reddidit, cumq; notis ſuis edidit, huc tranſtuli. Deinde Notas, & ſelectas medicamentorum formulas, à Viro itidem Clariſsimo, Dn. D. CHRISTOPHORO Glückradt/primùm quidem anno 1618, Regiomonti Boruſſorum, poſtea verò ſemel atq; iterum hîc VVittenbergæ,

editas, quas Dn. D. Joh. Hartmannus, tum temporis Chymiatriæ in Academia Marpurgensi Professor celeberrimus, ipsi & aliis cõmunicaverat, addidi, ita quidem, ut hæ textum immediatè sequantur. Tertiò Notas prænominati Dn. D. Barthii, quas in librum secundum scripsit, & eodem anno 1618, Francofurti ad Oderam, unà cum textu Beguini ultimò recognito publicari curavit, prædictis Notis Gluckradianis subjunxi, easq; nomine Autoris subinde adscripto à prioribus distinxi; atq; ita, quæ antehac seorsum prodierunt, jam conjunxi, & in unũ syntagma redegi. Quartò cum, diligenti Notarum revisione, earundemq; cum textu recognito collatione factâ, deprehenderem, passim quædam, quæ antea in Notis Gluckradianis habebantur, jam ipsi textui inserta esse: ea ego in notis expunxi, ne crambe bis coctâ appositâ tædium fastidiumq;

diumq́, tibi, Lector, crearetur. Quintò triplicem adjeci Indicem, quorum primus seriem capitum; alter Chymicas operationes, & medicamentorum præparationes, secundum alphabeti ordinem dispositas; tertius curationes morborum, eodē ordine digestas, complectitur. Sextò quàm plurimas mendas, quibus priores editiones scatebant, sustuli, &, ut correctiùs omnia prodirent, quantum potui, operam dedi, atque eorum etiam, quæ in hanc ipsam editionem irrepserunt, erratorum catalogū in fine, post Indices, addidi. Tandē & hoc monendus es, Lector, me autorum mentem nudè & fideliter proposuisse, & nihil omninò immutâsse: siquidem, an omnia veritati consentanea sint, disputare, hujus operæ & instituti mei non fuit. Potuissem etiam alias medicamentorum elegantissimorum selectissimorumq;, ex triplici

 regno

regno Universi, vegetabili nimirum, animali, & minerali, desumptorum, artificiosas præparationes in gratiam philochymiatrorum passim inserere, iisq́; Tyrocinium hoc Beguinianum locupletare. Verùm malui hanc operam in aliud tempus, si Deus dederit, reservare, ubi liberaliter & sine invidia ea, quæ hac occasione addi potuissent, in publicum communicaturus sum. Interea, Lector benevole, hoc studium meum boni consule. Ita non tantùm illa, quæ modò innui, sed & alia, quæ sub manibus habeo, in commune conferam. B. V. Scribb. VVittenbergæ, 25. Februarii, anno 1634.

JOHAN. GEORGIUS PELSHOFER, D.

CHRISTOPHORI Glückradts
Phil. & Med. D.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

V*Erissimè dicitur,* Lector Candide, *quo divinius nobiliusq́ quid est, eò plebi vilius abjectiusq́ habetur, quia à captu humano remotius: Id quod de verâ & syncerâ* Chymiatriâ *nostra maximè affirmari potest. Plebs enim nihil celebrat, nisi quod facit ad salivam, seq́ crasso fumo in oculos conjicit; quod namq́ foris non splendet, sed in abdito nobilitatem ornamentaq́ gerit sua, damnatur. Verùm plebi relinquamus sua, quum sciamus, quòd illius judicium ab omni sapientiæ memoria hactenus fuerit infame.*

Ad Sapientiorum igitur judicia potiùs confugimus, apud quos Medicina sine Chymia, *haud immeritò* exilem possidet majestatem. Nam hâc unâ Dianæ lampade Medicus plus cernit, quàm vulga *D. Hartman. in Orat.*

vulgares Medici aperto sole. *Et si dixerimus, quod res est, in nullâ Physicæ parte tantum credimus oblectamenti esse, quantum in solâ Chymiâ. Quod ipsum quoq; agnovit magnus Zvingerus, solertissimus ille investigator admiratorq; divinitatis in natura. Disputant quidem multi de vacuo, de infinito, de motu, de æternitate mundi, & aliis rebus Physicis; verùm ubi anxiè admodum singula evolverunt, nihil ampliùs in singularitate rerum profecerunt, quàm fortè mediocriter eruditus. Econtrario Chymia vera infinita bona quærentibus quotidiè offert, ut sanè absq; eâ ne vita quidem satis commodè duci possit. Illa enim est, quæ tot stupenda nobis DEI Opt: Max: opera patefacit; quæ tot pandit naturæ arcana, ut etiam vulgus occultas causas & naturæ proprietates beneficio solertis inquisitionis exploratas habeat; quæ sympathias & antipathias effecta perquàm admiranda inquirit; quæ tot ante hac ignotas medicamentorum præ-*

Libav. in epist.

para-

parationes, herbarum deniq; animantium, mineralium, & omnium penè rerum abditos, & in ipso naturæ sinu reconditos, usus depromit, ut ita in genus humanum ingrati sint, qui sepultam illam velint. Hæc insuper magnalia Dei in natura deprædicat; hæc vestigia ejus per universum naturæ diexodum gradientis monstrat; hæc divino beneficio, per divinum rationis instrumentum, & admirabilia opera, Dei imaginem inter homines naturaliter admodum repræsentat, facitq; Medicum ἰσόθεον, καὶ πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων. *Quæ cùm ita se habeant,* Lector candide, *noli putare, nos, præfato huic Chymiæ encomio, Veterum laudabiles constitutiones, imò ipsam Medicinam Dogmaticam postponere, aut planè respuere velle: absit; quin, contrarium potius æstimes, velimus, quòd illa cum hac conjunctim considerata eam magis illustriorem reddat. Ideò nos, qui* Dogmaticam hanc Medicinam *omninò tuemur, atq; sectamur, non nisi eam*

Hippocr: περὶ εὐσχημοσύνης *cap. 8.*

prudenter & μεθόδως cum Spagyricâ contemperatam, probatissimam & nobilissimam esse statuimus. *Quemadmodum enim Dogmaticam Medicinam, in se consideratam, imperium non semper habere in morbos; ita etiam, in quibusdam Chymicæ haud rarò diligentiam vacillare, non diffitemur. Ideo ubi illa silent, fuerunt excogitanda & fortiora & utiliora remedia, (quod à doctis Philosophis & Medicis sagacis ingenii factum est) quæ aliorum imbecillitatem sanarent, & æquis viribus, aut saltem parlò fortioribus, (modò ne quid nimis) cum affectu concertarent & vincerent. Imò inhonestum & Medici personâ indignum fore judicamus, hanc ab illâ divelli. Et sanè* nullus magnus hodiè Medicus perhibetur, cui Chymiatria vera non magna. *Hæc enim est illa Medicinæ radix & meta, ad quam Viri sapientes hactenus collimârunt: hæc est unica illa medulla & anima Physices ac Pharmaceutices,*

prout

prout à sapientibus passim appellitatur. Hæc deniq; est polita illa Medicinæ columna. Hac enim qui caret, is se habet ad verum Medicum, sicut coquus porcorum ad coquum principum. Quod autem Galenici Chymicos novatores reprehendant, non eos volunt intelligi, qui inventis rationi consentaneis constitutionem artis confirmant, stabiliunt & exornant; sed eos, qui adulterinæ suæ Chymiæ nixi principia artis convellunt & evertunt, nova principia sibi fingentes. Qui rident & contemnunt omnia, sapienter à veteribus inventa & posita; sua solùm à Deo infusa jactare pergunt. Hos impostores atq; imperitos Thrasones, tenebriones & lucifugas, Stygias ad undas relegamus. Sunt enim hi nebulones in causa, ut Chymia non solùm malè audiat; sed etiam Chrysopœia planè contemnatur, & pro otiosorum hominum speculatione, aut inani insanæ mentis somnio ac deliro figmento, habeatur; cùm tamen eiusdẽ fallere nescia veritas, authoritate,

Paracels. in parag.

Hofmann. de vero usu & fero abusu medic. chymic.

exem-

prudenter & μεθόδως cum Spagyricâ contemperatam, probatissimam & nobilissimam esse statuimus. *Quemadmodum enim Dogmaticam Medicinam, in se consideratam, imperium non semper habere in morbos; ita etiam, in quibusdam Chymicæ haud rarò diligentiam vacillare, non diffitemur. Ideo ubi illa silent, fuerunt excogitanda & fortiora & utiliora remedia, (quod à doctis Philosophis & Medicis sagacis ingenii factum est) quæ aliorum imbecillitatem sanarent, & æquis viribus, aut saltem parlò fortioribus, (modò ne quid nimis) cum affectu concertarent & vincerent. Imò inhonestum & Medici personâ indignum fore judicamus, hanc ab illâ divelli. Et sanè* nullus magnus hodiè Medicus perhibetur, cui Chymiatria vera non magna. *Hæc enim est illa Medicinæ radix & meta, ad quam Viri sapientes hactenus collimârunt: hæc est unica illa medulla & anima Physices ac Pharmaceutices,*

prout

prout à sapientibus passim appellitatur. Hæc deniq; est polita illa Medicinæ columna. Hac enim qui caret, is se habet ad verum Medicum, sicut coquus porcorum ad coquum principum. Quod autem Galenici Chymicos novatores reprehendant, non eos volunt intelligi, qui inventis rationi consentaneis constitutionem artis confirmant, stabiliunt & exornant; sed eos, qui adulterinæ suæ Chymiæ nixi principia artis convellunt & evertunt, nova principia sibi fingentes. Qui rident & contemnunt omnia, sapienter à veteribus inventa & posita; sua solùm à Deo infusa jactare pergunt. Hos impostores atq; imperitos Thrasones, tenebriones & lucifugas, Stygias ad undas relegamus. Sunt enim hi nebulones in causa, ut Chymia non solùm malè audiat; sed etiam Chrysopœia planè contemnatur, & pro otiosorum hominum speculatione, aut inani insanæ mentis somnio ac deliro figmento, habeatur; cùm tamen eiusdē fallere nescia veritas, authoritate, exem-

Paracelsi in parag.

Hofmann. de vero usu & fero abusu medic. chymic.

exemplis, & rationibus firmissimis, satis superq; probari possit. Verùm de his suo loco.

Nunc, Lector candide, *admonendus es de præparationibus hisce Medico-Chymicis, (ita enim eas verè appellare possumus) quas in tui gratiam jam publici juris facimus, idq; ex instanti quorundam amicorum & studiosorum sollicitatione. Eas tamen non ad eversionem Galenicæ scholæ, cui juramento fidelitatis obstricti; sed in illius potiùs ac rerum medicarum, humano generi inservientium, illustrationem institutas, atq; ferè omnes, in celeberrimi Hartmanni famoso illo Laboratorio Marpurgensi, (ut vocant) ad veritatis & experientiæ indubitatæ incudem aliquot vicibus revocatas esse, tibi persuasissimum habeas, quippe quòd talia sint medicamenta, quæ videbantur supprimenda potiùs, quàm publicanda, ne pateant scilicet imposturis. Sed cùm istis imposturis sua sit parata pœna: quin & noverint industrii*

artifi-

artifices eorum examina, dummodo censendi regula una adhibeatur; non est, quod quis ab ista parte maximopere metuat. Bonis & dignis consultum voluimus; non malis & indignis. Bona dedimus, quæ non, nisi à prudenti & circumspecto medico, usurpentur, attestamur. Et quamvis mens etiam præsagiat, non omnibus gratum fore hocce opusculum, à mendis suis restitutum & auctum; quid tum? Non moramur calumniatorum convitia & maledicta, modò proximi nostri, cujus utilitati & commodo devincti sumus, salutem ac valetudinem, quantum in nobis est, prorogemus & promoveamus.

Proin si quid est, Lector candide, *in totâ Medicinâ laude & commendatione dignum: inventio certè novorum remediorum, jucunditatem ac suavitatem ægris, nec ullum tædium, præbentium, præferenda: quorum licèt quàm minima sit dosis, utpote cùm major copia ægris sit tædiosa & fastidii plena; attamen*

quæ

quæ officio purgandi defungantur, non secus ac si majore dosi exhibeantur. Hinc Lib. 2. c. 2. simplicium. *Galenus inquit:* ea, quæ parvam sortita sunt molem corpoream, magis agere, quàm quæ magnam. *Laudanda igitur est, e. gr., Chymica Essentiarũ extractio, tùm quòd eâ ista omnia præstantur, permanente tamen propriâ purgandi humoris facultate in medicamento, tùm quòd eò validius redditur medicamentum, dum videlicet terra, vel fex inutilis, ex ipso separatur, &, admistis suis propriis menstruis & correctivis, qualitas omnis maligna adimitur. Quod* Lib. quòm. purgare deceat, cap. 8. *etiam præstandum præcipit Galenus, cum admiscenda refert ea semina medicamentis, quæ malignitatem ipsorum retundant, opus eorum non impediant, quæq; attenuare & incidere valeant, & quæ crassos humores secare, ac vias, per quas educi debent, patefacere possint. Quæ omnia debitè fieri, ex hisce quoq; præparationibus docti omnes judicabunt.*

Ex quibus abundè liquet, quid sentiendum sit de illis Misochymicis statuentibus, quòd omne medicamentum, dum adhuc integrum est, temperamentum quoq; suum integrasq; inde suas vires & facultates habeat, An indignum judicant ejusmodi homines phanatici ac nasuti, si ex cortice nucleus extrudatur, objectoq; corpore in usum veniat? quo in nucleo quanta est corporis impuritas, quæ à natura secernitur, dum in primum ens suum nucleus redeat, & sic validè operetur? Sic, cùm in forma, aut spiritibus medicamentorum, h.e. Mercurio, Sulphure & Sale, vis omnis medendi lateat, cur ars ista à suis impedimentis & impuritatibus, ut naturam eo onere expediat, non liberet & enucleet? Nihil sanè à natura creatum, quod puris & impuris partibus non constet; bona enim cum malis commixta sunt. *Impurum autem puro officere, quo minùs prosit homini, propter quem omnia creata sunt, experientiâ clariùs patet, quàm* *Querc. in defens. Herm. Medic.*

ut

ut rationibus res ista indigeat. Hinc necessario inferendum, purum ab impuro esse separandum, ut in usum hominis res ista transeat, nec purum posse homini conducere, si non impuri facta sit separatio; quod artificium sanè Spagyricæ artis proprium est. Unde factum, ut sapientiores Medicorum quartam medicinæ columnam Alchymiam *statuerint, quæ aliud nihil est, quam ars purum ab impuro separans, prout modò dictum. Id quod perpendere etiam debebant illi, qui ei nihil præter servile officium ascribunt. Huiusmodi nondum emunctæ naris homines aliter informandi sunt ex Libavio, qui ita de ea testatur, dum inquit*: Cum Medicinæ juvandæ esse Chymiam dico, ne putes tàm servilem esse artem, ut nihil habeat dominii, nec quicquam splendoris proprii & magnificentiæ. *Si servitium & ministerium contemtibilem redderet utique scientiam: cùm omnes sibi mutuò serviant, quænam igitur ali-*

Lib. 1. epist. Chymic. ep. 2.

quâ dignitate & honore frui posset? Non semper, nec tantùm ministrat Chymica; sed caput exerit tàm altè, quàm ulla philosophicarum contemplationum extulit unquam. Ipsa enim tantùm in sui perfectione acquiescit, & cùm ejus opera inserviant aliis, primus tamen finis & proprius servitium illud non est, sed beata quædam αὐτάρκεια. Deinde respondemus illis: in controversia adhuc esse, num medicamenti integritas & vires sint æstimandæ â materia certo modo temperata, & num frigida refrigerent, & calida calefaciant, temperamenti respectu, an verò formæ. Annon longè æquius videatur, actionẽ conditioni sine qua nõ adscribere, non autẽ causæ præcipuæ? Præterea vobis minimè concedimus, quòd κρᾶσις medicamentorum, quæ in morbos operatur, destillatione, aut aliâ quâdam præparatione pereat; quamvis de ea, quæ ex elementorum combinatione pullulat, & quâ quodlibet sibi vivit, atq; constat, nihil dicamus. Verumenimverò, ne diu-

tius hâc in re manifestâ immoremur, unicum saltem istis veræ Chymiæ hostibus trutinandum relinquimus; Utrum Medicus magis sollicitus esse debeat de conservatione temperiei medicamentorum, quàm de ipsorum vi, atq; effectu? Illud haud dicetis, (modò helleboro non indigeatis) Nam spectatur, consideratur, addiscitur temperies medicamentorum, propter vim & effectum. Atqui præparatione virtus & effectus medicamentorum variant. Ergò rejicienda est illa importuna & phantastica sollicitudo conservationis temperiei medicamentorum, imò in hoc magis remis velisq; incumbendum, ut debitâ atq; convenienti præparatione vires integras conservemus. Ex quibus illud etiam elicimus, quòd nec sapore, nec odore, res semper dijudicanda veniat, licet dicamus, quòd interdum vires pharmacorum etiam ex illis dijudicari debeant. Quantum autem, ut & quomodo, & quando id ipsum faciendum, optimè à Galeno docetur, & ab aliis abundè etiam explica-

3. de simpl. medicam. facult.

explicatur. Aliàs ſtatuendum potiùs cum præclaro Zvvingero, qui quondam dicere ſolitus, eos, qui res vulgari modo, & notis à veteribus traditis, ſapore, odore, & aliis, cognitas haberent, eorum ſimiles eſſe, qui palatium aliquod, aut magnificè extructam domum, extrinſecus cernerent, atque in atrium & aulam reciperentur; at verò, qui ſolerti & Chymicâ partium reſolutione, intima quæque ſcrutarentur, eos planè referre, qui in conclavia & penetralia palatii admitterentur, otiosè cuncta, minima, maxima, ſpectaturi. *Quapropter seriò concludimus: Medici non tam officium eſſe, huius vel illius medicamenti temperiem conſervare, quàm vires, quæ ut plurimũ ſub illa totius medicamenti tempere, abſconditæ latent, nec priùs in lucẽ emergunt, quàm diſſoluta ſit illa temperies, uti doctè & eleganter diſputat Baucynetus.* In Not. ad Apolog. & Cenſur. Med. Paris. Harveti.

Faceſſant igitur veſtræ ſophiſticationes, & impudentiſſimæ calumniæ in Viros longe eminentes, & undiquaq; celeberri-

berrimos, &, si quid elegantius posthac in utilitatem ægrotantium operari satagetis, ex Scholâ Chymicâ & verè Dogmaticâ, ne pudeat vos addiscere aliquid. Ab ea enim addiscetis, e. g. jecoris aut lienis inflammationem, vel etiam ardentißimas febres, ex sulphure natas, non solâ sanguinis missione, & solis vestris decoctis refrigerantibus (quæ immeritò inter instrumenta Chymica refertis) extingui debere & posse; sed etiam liquoribus acetosis, ex nitro, sale, vitriolo, sulphure, elicitis, ac cum liquoribus convenientibus permixtis, id fieri meliùs etiam posse, experientiâ certâ cõprobante. Resipiscite ergò Misochymici, nec in Naturæ lucem ampliùs, ipsamq; Chymiam, naturalis philosophiæ meliorẽ partẽ, admirabilem, humanoq; generi perquam necessariã, tam viruleter evomere studete. Quã quidem Hermes Trismegistus veram, sine mendacio, certam, imò verissimam, appellat, & quam probant Plato, Eustachius, Suidas, Solinus, Strabo, Plinius, ac innumeri alii.

Porrò

Porrò nec te absterrere debet eorum arrogantia, Lector Candide, *& mera fatuitas, qui plenis buccis clamitant, quòd præparationes Pharmacopæis relinquendæ sunt, ut indignæ Medici maiestate, cuius est scribere & non operari: imò, inquiunt, interest Reipubl. Medicum à Pharmacopæo ita distingui, ut unus præscribat, alter operetur; quia, nisi essent distincti artifices, posset uterq́, quando lubet, ægrum impunè occidere, possent singuli fel pro melle, venenum pro remedio propinare. Hîc (ut cum magno viro, Josepho Quercetano, respondeam) incertus sum, quid agam: an tantas PseudoGalenicorum ineptias rideam, num meam sortem apud me lugeam, qui in hoc studii genus ingressus sim, tantâ imperitiâ & inscitiâ scatentes, ut illis Ratio & Experientia (firmißimæ tamen ac tutißimæ Medicinæ columnæ) obruantur, iisq́ subjici ac cedere iniquißimè cogantur?* *in def. Med. Hermet.*

Tota antiquitas contrarium docet; nec usq́ adeò desides Medicos scit, ut omni

labore illos liberet. Quod ipsum inter alios Celsus, (ut cæteros studio supersedeamus) Latinorum omnium Medicorum facilè princeps, atq; altera Hippocratis simia, abundè, in præfat. suorum libr. testatum facit, quò te, Lector, remittimus. Imò nostra tempora non sinunt nos esse
Lib. 4. Epist. *Medicos bonos & absolutos sine Alchymia, ut hinc non immeritò Matthiolus scribere audeat:* neminem Medicum absolutum esse posse, imò ne mediocrem quidem, qui in Spagyricà arte non sit exercitatus. *Quocirca illum demum, cum Crollio, verè genuinū esse Medicum censemus, qui medicamenta debitè*
in præfat. *cognita non ratione, ut rationales Medici faciunt, sed propriâ suâ manu præparare, & à veneno & feculentiis suis separare, repurgare, & ad puram simplicitatem reducere, didicit, eaq; imperito non committere coquo. Præparata postea fide debitâ, acri judicio, humanis necessitatibus legitimè accommodat, ut semen morbi evellatur, & hoc pacto omnium*

mnium ægrotorum querelis fidei celeritate occurratur. Ideò non theoriâ saltem, verùm laboribus manuum, & practicâ potissimum operatrice, discitur Medicina, ubi Vulcanus indies nova ostendit, & suavissima remedia, quæ quotidiè Natura meliùs meliusq; à superfluitatibus purgat, & operatori suo Oeconomo tradit. Quod ipsum etiam experientiâ suâ comprobare conatur Penotus, dum ita inquit: Sanè experimur, facilius esse R. scribere, & ad imperitum coquum ablegare ægrotum, quàm in ipsa naturæ penetralia carbonibus, cineribus sordidum ingredi: & promere inde magno sudore, quod ipse ægro exhibeas. Et hinc illæ lachrumæ, quòd nostri temporis magni illi Doctores, qui in vulgari arte Medicâ consenuerunt, nolunt esse discipuli & tyrones, fodere erubescunt: & quia annosa arbor difficulter transplantatur, & veteres canes loris & venationi assuescere difficile est, malunt apertè veritati

In præfat. tract. de vera præp. med. chym.

Sever. in Id. & post eum Croll. in præf.

ritati contradicere, eamq́; obstinatè caninâ voce allatrare, & mordere, quàm errores suos laborando emendare, ne se non satis sapuisse, aut ab aliis aliquid melius didicisse videantur. Quamvis autem clament, Chymicum non esse Medicum, etiamsi peritissimus fuerit; sed qui Iudicio Rationeq́; (postpositâ Chymiâ) singula morbis remedia usurpare didicit: tamen illi Rationales medici, ad lectum ægrotantis stantes, (utimur Crollii verbis) quò se vertant, nesciunt, obstupescunt sæpè, & magnorum morborum non curatores, sed saltem adulatores fiunt, siquidem, Ratione, non Manu, medicamenta præparare, didicerunt. Quare si seculum præsens aspiciamus, non aliter judicare licet, quàm Chymiam cum Medicina ita indissolubiliter conjunctam esse, ut non differant; nisi sicut Theoria à Praxi Medicâ: imò eam à nemine rectè exerceri posse, nisi à prudenti veroq́; Medico. Quod ipsum etiam Libavius testatur, quum in hæc verba scribit : Postquam ex Arabica

bica & Græca disciplina factum est unum corpus Medicinæ, Chymica in essentiam quoq; artis sunt recepta, adeò, ut, si iterum separanda essent, Medicinam haberemus nobili admodum membro mutilatam. *Nec inde tamen (quod volunt pseudomedici) officia Medici & Pharmacopæi confunduntur, qui, Chymiæ operationes vilissimorum officinas famulorum esse, scribere non erubescunt: Verùm anne longè abjectioribus occupari Medicum videmus, utpote morbos fœdissimos sæpe contemplando, excrementa inspiciendo, lue venerea infectos, & aliis ulceribus occupatos, pesteq; correptos, & similes, etiam cum summo periculo vitæ, inter contagia & fœtores cubiculorum curando. Quidni, cum otium est, arcana etiam rerum perscrutetur, & per resolutiones Chymicas, quid sit in eis occulti, manifestet, olea suavissima destillando eliciat, aquas jucundissimas conficiat, aliaq; summi oblectamenti magisteria, & essentias admi-*

In Alch. Triumph. cap. 1.

randarum virtutum præparet? Quid si diceremus, rationem præparandorum pharmacorũ partem esse Medicinæ summè necessariam, imò illum non eam didicisse integram, qui istam omisit? Et sanè quis est, qui non videat, præparatione medicinarum excellentissimarum Medicum majestatem suam, non tàm exornare, quàm simul in proximi sui utilitatem & sanitatem prudenter, circumspectè, & tutissimè, ut verè dogmaticum decet, adhibere posse? præsertim cùm Rex regium quid faciat, quò sanè ornet dignitatem suam, non autem minuat. Ita ut Medicus medica tractet; fabri fabrilia. Multò minùs etiam concludunt adversus nos, dum regerunt, Medicum debere tractare sua, pharmacopœum pharmaca, chirurgum chirurgica. Verùm nos dicimus, hæc non tam considerari debẽt, ut artes subalternæ, quàm unius integræ Medicinæ partes seu membra. Nec didicit unquam Medicinam totam, qui unam partem neglexit. Nihil

dicam

dicam, an ritè totaliter medicari poßit, qui non juxta omnes partes Medicinam facit. Quamvis contemta & vilis sic reddatur Medicina nostra, nec ubique laudem mereatur: Annon etiam haud paucis, lumen illud Galliæ, Fernelius (*ut veteres silentio prætεream*) ejusdem ordinis parum gratus extitit, & maximopere invisus, quòd domestica remedia, quæ amicis periclitantibus exhibebat, nō pateretur vulgò in officinas abire, sed domi vel ipse cōpararet, vel amicorum paucorum fidei concrederet? *Quod tamen ante nemini vitio datum fuisse constat. Quin etiam in summa felicitate, cum Clarißimo Dn. Sennerto, ponimus, si ea medicamenta, in quibus vita hominum sita est, ipsi etiam Medici componant, nec omnia non raro indoctis hominibus committant. Concedimus quidem, relinquenda esse pharmacopœorum ministris & famulis sua pharmaca, id est vulgaria, quæ secundum præscriptas in Dispensa-*

Testatur Plantius in vita Fernelii.

Instit. med. l. 5. part. 3. sect. 2. c. 1.

ſpenſatoriis formulas conſignata ſunt; quæ vero ſunt ſpecifica, & non cuivis obvia, quæq; in præparatione Medici prudentis inſpectione & operâ indigent, non item cuiusvis oculis & manibꝰ pateant. Quod ſi practici Chymiatri propter varias occupationes ſæpe Laboratorium frequentare, laboribusq; Chymicis ſedulò præeſſe nequeunt, tum candidis, ſolertibus, & doctis pharmacopœis potiùs, quàm circumforaneis iſtis ardelionibus ac pſeudoChymiſtis, arcanam illam operam cõmittant, illorumq; ſtudio medicinas ſuas cõficiant, niſi oleum & operam medendo deperdita velint.

Conclamatum igitur eſto: neminem jure elegantis Medici, noſtro hoc ævo poſſe poßidere titulum, qui non Hippocratis ſimul ac Hermetis legitimus hæres ac diſcipulus fuerit, qui non æquè Paracelſica (Sal, Sulphur, Mercurium) ac Ariſtotelica, (materiam formam & privationem) intellexerit principia: qui non æquè temperiem, vitiatam compoſitionem, & unitatis

D. Hoffm. dict. loc.

tatis

tatis solutionem, ac morbos Mercuriales, Sulphureos & Salinos, cognoverit: neminem insuper verum legitimumq; sanandi modum assecuturum esse, nisi veterem illam cum nova Medicina conjunxerit. Auxilia quidem medica, eorumq; genuinum præparandi modum, à Galeno, Paracelso, & aliis Chymiatris; curandi verò methodum (sine quâ curatio inepta planè & empirica) cum indicationibus & inventionibus suis, ab Hippocrate, Galeno & recentioribus mutuentur. Hâc namq; viâ & ratione duæ hæ veteris & novæ Medicinæ scholæ, sine contradictione, uniri, & in Medico, sine errore scandaloq; notabili, rectè desiderari poterunt, antiquatâ priùs damnabili nostri temporis consuetudine inoletâ, quâ bonum unà cum malo promiscuè & indifferenter repudiari, ac rejici solet. Croll. in præf.

Ex hisce abundè videre licet, Lector Candide, qualisnam hodiernæ Medicinæ nostræ sit status, & quomodo veræ Chymiæ & Medicinæ initiati ergà eam

se ge-

ſe gerere debeant, ut tandem in eâ maxima cum felicitate, & ſuorum ægrotantiũ proſperitate, cum Deo verſari poſſint.

Nunc, antequam dimittendus ſis, Lector, ſcrupulus adhuc unicus tibi forſitan eximẽdus fuerit. Nempe ſcias: huiusmodi materias medicamentarias, & præparationes varias, non eo fine à nobis in apricum productas eſſe, ut τὰ μεγαλεῖα illa parachymicorũ ſtrenuè defendamus, qui nimis impudenter clamitant, nihil unquam chymicum eſſe; quin eſſentiâ ſit puriſsimum, guſtu ſuaviſsimum, viſu gratiſsimum, viribus tam efficax, ut ſingulæ res ſingularum ſint inſtar panacearum, ad omne genus affectionum morborumq́; incredibiliter ſufficientes, & ad uſum tam commodæ, delicatæq́; ut nihil tenerius facilius, dexterius. Et omnino, quemadmodum coquus ille Plautinus pollicetur, ex virtute ſuorum condimentorum, ætatem grandem, & odorem mirificè extollit; ita eiusmodi Thraſones & ſplendidi nugatores ex ſuis Eſſentiis promittunt omnia

Croll. in Præf.

nnia. Verùm Chymia tanti non est, ut ab ea expectare liceat tot panaceas, quot absolvit operas. At tantum quidem, potest promittere Chymicus, quantū est in Natura generatrice prima, & vitæ administratrice; Naturæ enim ductum sequimur, ultra quam medicando non assurgimus, etiam in his, ubi maximè præcellere Medici opera videtur. Nihilominus,(ut & hoc addamus) quamvis non assequatur Chymia ejusmodi magnifica καθόλȣ; multùm tamen præstat, idq; interdum non sine miraculo, præsertim ubi tempestivè & industriè à solerti Medico adhibeatur ejus opera, ut suprà quoq; innuimus. Medicus enim, rectè adhibens agentia patientibus, divinarum operationum, per Dei gratiam, admiratione minimè carebit. Quocirca vera Chymia magni est æstimanda quidem; sed ita, ut nihil ei adscribatur, nisi quod à Deo per naturam accepit, quodq; Ratio & Experientia monstrant. Quod exemplo præstitit nullo, id nolis ei adscribere; experimentatam enim non nisi cum ratione

volu-

Lib. 4. meth. med. *volumus Chymiam. Hinc optimè Galenus noster scribit, cum inquit:* Novisse debet quilibet medicus, quòd omnes antiqui in hoc consentiant, medicamētum id, quod plures experti sunt, & naturæ est familiarius, illi esse longo intervallo præferendum, quod non est experientiâ comprobatum.

Nil jam restat, Lector candide, *quàm ut hisce lucubrationibus manualibus tuas simul addas, &, si forte aliquid in istis, quod Experiētiæ reclamare videtur, reperis, illud non tam nobis, quàm ejus magnitudini & difficultati, adscribas. Impossibile namq; est, omnes, etiam minimas, cujuslibet præparati ἐγχειρήσεις recēsere, atq; ad vivum exprimere; neq; etiam consultum fore arbitramur.* Lege *siquidem* philosophicâ cautum est, *inquit* Severinus, in Idea, ut & initiatis quædā sint relicta tædia. Nam ita probantur ingenia ac idonea redduntur Philosophorum scholis. Vale. Dabam Cal. April. anno 1618.

pag. 120. edit. prim.

EPISTO-

EPISTOLÆ DEDICATORIÆ

I.

AMPLISSIMIS, PRUDENTISSIMIS ET DOCTISSIMIS VIRIS,

DNN. CONSULIBUS & SENATORIBUS REIPUBL. Palæopol. & Kneiphov: apud Regiomontanos dignissimis,

Dominis & Mecœnatibus suis omni studio & observantiâ perpetuò colendis;

S. P. D.

CHRISTOPHORUS Glückradt/ Philosoph. & Med. D.

SI quid est, *Consules & Senatores Amplissimi*, quod abusu illo fero & detestabili, magis inquinatum, atque planè contaminatum sit, herclè è multis MEDICINA nostra una est. Cum lamẽtatione enim comperiri quotidiè cogimur, quod quàm plurima flagitiosorum homi-

num καθάρματα, impostores & sanguinis humani hirudines, tanquam ex equo quodam Trojano prodeāt. Et sanè nasci hos sponte, nō aliter, ut mures Ægyptii & ranæ, vel oriri ut pulices ex lotio canino, putamus. Hinc factum, ut nulla in toto terrar orbe amplior reperiatur familia, qu Hermetis & Æsculapii, & exinde nulla gens Medicis contemtior existat non quidem propter artem; sed personas, ex omni genere nequitiarum ad Medicinā, ut ad ἄσυλον ἱερὸν quoddam, confugientes. Quis enim histrio, miles, circulator; quis tonsor, seplasiarius, balneator; quis monachus, mercator; qui parochi πολυπράγμονες, Juris apostatæ, Pharmacopœi elatæ mentis, opifices ignavi, aurifabri inepti, non Medici videri pruriunt? Chymiæ procum se jactictant, eique, si possunt, stuprum inferre satagunt. Imò quæ aniculæ, sagæ, veneficæ, pacto forsan cum stygio

io Plutone inito, morbos quosunq; eradicare non ſtudent? Quam b cauſam non immeritò apud Duem Ferrariæ aliquando in prandio notam fuiſſe quæſtionem, legitur, empe: cujusnam generis artificii, lures in civitate darentur artifices? variis varia nominata fuêre artifiia, donec tandem, ſine ullo dubio naximum eſſe numerum Medicoum, quidam Duci interroganti reponderet. Dux autem minùs aſentiens reſponſo reponit, dicendo: bunde hâc tuâ reſponſione probas, e parum in politicis exercitatum eſe: annè ignoras, in tota hâc tam amla civitate vix duos aut tres reperiri Medicos? Inſtat, qui prius reſponum dederat, vel inde ſatis manifetum eſſe, Ducem, gravioribus negoiis occupatum, non habere cognitionem propriæ civitatis, aut ciium. Verùm diu altercando tanlem fit ſponſio, certâ depoſitâ

 ſum-

ſummâ pecuniæ. Affirmans, coll
ﬅurus aſſertionis ſuæ probatione
ſequenti mane faciem ad collũ o
ligat faſciis, ad fores ſummi temp
ſe ſiſtit, interrogatus à quolibet pr
tereunte, quid mali ſentiret, reſpo
dit: ſe dolore dentium cruciari; qu
audito ſinguli, pro amovendo m
lo,ſua indicabant remedia. Non ſu
do narrabant fabulam: Ipſe enim a
repto calamo & nomina medica
ſtrorum & remedia annotat ſingula
Diſcedens deinde à foribus templ
urbem ambulat, & à ſibi obviam fa
ﬅis remedia contra dolorem, quen
ſimulabat, impetrat, adeò, ut, ſolo
antemeridiano tempore, ultra tre
centos annotaverit medicaſtros, u
nà cum remediis, pro amovendo
dolore dentium. Poſtea tempore
prandii revertitur in Palatium, &,fa
cie ac collo faſciis adhuc obligato,
ſe Duci conſpiciendum præbet, ma-
ximum ſimulãs dolorem;quod Dux

animad-

nimadvertens cõjiciebansq́;,eũ do-
re dentium torqueri, mox ipsi re-
edium suggerit contra hunc dolo-
em. Æger simulator affirmat,se ad-
ibiturum id remedii, domum se
onfert, & ordine consignans me-
icastros suos, addito cujuslibet re-
edio, Ducis nomen & remedium
rimo omnium adscribit loco. Se-
uenti die simulans, se sanitati resti-
tum esse, amotis fasciis, adit Du-
um, sponsionem factam in memo-
iam revocans, depositumq́; (quia
icisset) exigens, eductum indicem
orum medicastrorum legendum
Duci exhibet,qui,primò nomen suũ
egens, & tot aliorum medicastro-
um,subridens fatetur,se depositum
erdidisse, mandatq́ue victori pecu-
iam numerari. Ex hâc commemo-
atione verâ, non fictâ, *Consules
& Senatores Amplissimi*, quænam &
uanta sit Medicinæ nobilissimæ a-
ud plebem prophanatio, atque in

remediis præscribendis impudenti-
summa, liquidò satis constare arbi-
tramur. Quàm conscientiosè autem
hujusmodi homunciones agant, vi-
deant ipsi, Inde non malè Plinius
lib. 29. c. 1, statuit, dum sic inquit: In
nullo alio periculosius mendacium
est, quàm in eo, qui se falsò Medi-
cum profitetur; nulli magis, quàm
se Medicum profitenti, statim credi-
tur, cùm tamen in nullo mendacio
periculum majus sit; negotiantur
enim animas nostras, & experimen-
ta per mortes agunt. Hinc divinus
Plato, multitudinem Medicorum
malè constitutam arguere Rempub.
miserasque civitates esse, augura-
tur. Ac id quidem non de veris, ge-
nuinisque, sed morionibus, medi-
castris, ut & cacoChymicis accipi-
endum, atque intelligendum esse
facilè etiam ex *lib. 3. de Republ.* col-
ligere licet, cum dicit: Medicis, nisi
ex ordine exploratis, exercere ar-

em, fas neutiquam esto; tum alibi
uoque innuere videtur, cum sic
ribit: Si quis noverit ea admove-
e corpori, quæ calefaciunt, & quæ
efrigerant, & quæ alvum subdu-
unt &c. deinde pro Medico se talis
erat, interrogandus erit, num præ-
erea sciat, καὶ οὓς τίνας δεῖ, καὶ ὁπότε ἕκα-
α τούτων ποιεῖν, καὶ μέχρις ὁπόσου, quibus,
uando, quatenus hæc singula sint
dhibenda: quod si neget, se hoc in-
elligere, certè is insanire, nec pro
omine habendus esse videbitur. Cũ
quo etiam consentire videtur illud
Aristotelis, *5. Ethic.* In arte nempe
salubriũ, facile est, nosse mel & vinũ,
& helleborum; itemque ustionem
& sectionem: at nosse, quomodo
hæc ad sanitatem adhibenda sint, &
cui, & quomodo, ita difficile, ut Me-
dicum esse. Quod si triobolares
isti medici & stelliones Chymici ani-
madverterent, non ita turpiter & te-
merè ignorantiam suam proderent.

Hi enim ridicula ſua in Eleuſiniis ſuis ſacris inter ſe muſſitant, omnia veterum placita aſpernari non erubeſcunt: communes itidem præceptores noſtros, Hippocratem & Galenum, planè rejiciunt: (quibus mõſtroſæ adeò imperitiæ Mulomedici indigni ſunt, matulam ut porrigant) novam medẽdi methodum, ſuę ſtultitiæ congruentem, confingunt: Imò, qui inter doctiores cenſeri ſatagunt, multa de Benedicto quoque Ignis lapide apud vulgus hominum genus blaterant & decantant; verùm fruſtrà hiante ſemper ore; cum Tantalo poma illa fugacia captantes, montes aureos ſomniantes, atque Crœſi divitias etiam Magnatibus ſpondentes, cùm ipſimet, Iro & Codro pauperiores, vix panis cruſtam habeant, quâ eſurientem impleant ventrem, atque ut plurimum ſint fugitivi, pro carbonibus cineres, pro metallis & auro cinerum favillas micantes, in

furno

furno poſt ſe relinquentes. Multi inſuper quoq; ſunt rudes & bonarum literarum planè ignari, ut aſini ad lyram ἀπαίδευτοι, cùm vix ignem fornaci rectè ſubjicere dedicerint, & Medicinæ fundamina ignorantes, ſtatim ex Receptis nonnullis Teutonicis, furto ſurreptis, in Medicos Practicos eximios ſeſe evaſiſſe, ſtultiſſimè, ſibi imaginantur, perfrictâq; fronte morbos etiam contumaciſſimos curare audēt, ita, ut nec Medici Practici titulū præ ſe ferre vereantur.

Hujusmodi quoque viperæ nocentiſſimæ, & baſiliſci civitatis, in veſtras haud ita pridem irrepſerunt Civitates, *Conſules & Senatores Ampliſſimi*, qui medicinas tam præclaras non rectè & artificiosè præparare, multo minùs methodicè adminiſtrare didicerunt, qui ad imperitum vulgus, inſtar muſcarum corporibus inſultantium, quotidiè advolant, & verborū dulcedine ac lenocinio, ſi-

çut piſçes hamo, decipiunt: aulas oc-
çupant, nõ Academias, ubi plus adu-
lando proficiunt, quàm vera dicen-
do, & mẽdicãdo ampliùs, quã medi-
cãdo: hi verè ſunt Sirenes Orbis, mõ-
ſtra Reip. atq; civiũ lues, imò, quid n.
mentiar, fundi çalamitates: namque

Hi poſſunt homines alto ſuſpendere naſo.

Quid, quòd deceptas etiam ſuas, Re-
çeptas diçerem, nemini oſtendunt,
prætendentes ὅτι ȣ̓ δεῖ τȣ̀ς μαργαρίτας
ἔμπροσθεν τῶν χοίρων βαλεῖν, tantaq́; ſe-
creta non cuilibet eſſe revelanda; id-
eoq́; arcana ſua intra proprios lares
conficiunt; hi etiam propolarum in-
ſtar pharmaca in pharmacopoliis e-
munt, & aliis pompoſis inſignita no-
minibꝯ, pro ſuis, precio ſatis magno,
divendunt. Quod ſi quis ſe ipſis op-
ponat, tanquã mures in pice hæren-
tes, ad aſylum ignorantiæ, propriam
experientiam, (ſcilicet) confugiunt,
ignari vulgaris verſiculi:

Non Medicos tantũ facit Experientia doctos:
Qui facit artifices uſus, ab arte venit.

Hoc

Hoc malum quoniam adhuc est recens, atque profundas nondum egit radices, ense recidendum est, ne pars sincera trahatur. Verùm probè mihi conscius sum, hoc non mearũ virium, nec muneris esse, sed legitimi & prudentissimi, à Deo benignissimo clementissimè nobis concessi, Magistratûs officii. Quare, *Senatores prudentissimi, Patres Patriæ,* Rebuspublicis vestris cõsulite, &, ad Monspeliensium, Noricorum, & Augustanorum exemplũ, ejusmodi inutilia corporis Reip. mẽbra recidite, Medicastrorũq; ignavũ pecus, & scarabeos à præsepibꝰ medicis arcete: ac memores simul constitut. Criminal. Caroli V. & legis Constantini, extra urbiũ pomæria ejicite. Comparabitis hoc ipso Rerũp. Vestrarum ornamẽtum, atq; multarum aliarum exemplum imitatione dignum & nobile statuetis. Quod ipsum quoque suadet Petrus Gregorius Tholosanus, *lib.17. de Republ.*

cap.9.

cap. 9. cum inquit; In Republ. benè constitutâ, non admittantur Medici, nisi probati & jurati. Hoc ita ut fieret, etiam atq; etiã unicè exopto. Interea munusculum hoc literarium Chymico-Medicum, quod, quamvis exiguũ, attamen gratum fore, minimè dubito, V. A. consecrare decrevi, tùm ut hoc ipso meũ erga V. A. qualecunq; inserviendi studiũ humiliter declararem; tum etiã, ut V. A. tutelâ & patrocinio, hoc qualecunq; opusculum, à viperinis Momorũ insultibus salvum atq; tutum præstaretur: id quod summa animi subjectione & devotione mirificè à Vobis cõtẽdo.

Deus Opt. Max. V. A. quàm diutissimè superstites ac florentes conservet; & consilia sana suppeditet: ut, sopitis omnibus discordiis, in Vestris Rebuspubl. aurea & optata pax ac tranquillitas vigeant & floreant perennè. Datum è Museo nostro, anno Christianæ æræ 1618. ipsis Calend. Aprilis.

Admo-

II.

Admodum Reverendo, Magnifico, ac Generoso Viro,

DN. JACOBO à BOMSDORF,

in Seitvvam, Niemisch, & Grosdrenzig, Illustrissimi March. Brandeburg. Consiliario, Marchionatus Inferioris Lusatiæ Directori, Capitaneo in Schenckendorf, & design. Commendat. Dn. & Patrono meo plurimùm colendo:

NEC NON

Amplissimis ac Prudentissimis Viris,

Dn. Consuli & Senatoribus

Reip. Sprottaviensis.

Dnn. Consanguineis & Adfinibus meis honorandis.

S. P. D.

JEREMIAS BARTH, M.D.

PRisco seculo, *Patroni*, cum quis, uti Plinius, sagacissimus de Rerum Naturâ scriptor, refert, ex periculosiori morbo feliciter eluctatus

ctatus esset; Religione is obstringebatur, remedium, quo convaluerat, tabellæ inscribere, atque eam, in Æsculapi templo, publicitus suspendere. Talis è marmore, in *Insulâ Tiberina*, Romæ eruta, ex templo Æsculapi, usq; ad hunc diem, apud Maphæos, cõservari dicitur; in quâ Græcè hæc, Latino sermone reddita, legũtur. *Lucio affecto lateris dolore, & desperato à cunctis hominibus, oraculum reddidit Deus; veniret, & ex ara tolleret cinerem, & unà cum vino commisceret, & poneret supra latus, & convaluit, & publicè gratias egit Deo: & populus congratulatus est illi.* Cum itaq;, lapsu tẽporis, magnus historiarum ejusmodi Medicarum, & variorum experimẽtorum, acervus, innumerâ multitudine symbolam suam eò conferente, hinc inde congestus haberetur: Hippocrates tandem, ex divâ Æsculapi prosapiâ & posteris oriũdus, omnes istas observationes & curationes, pro

excel-

excellenti ſuâ eruditione, & eximiâ judicii acrimoniâ, in artis formam primus redegit.

Eandem, & nunquam ſatis laudatam, conſuetudinẽ ſi Chymici, à quo tempore Theophraſtus Paracelſus ab Hohenhaim, Vir admirabilis & incomparabilis ingenii, medicamenta purius præparare, ex Chymicorum arcanis, obſcurè docuit, obſervâſſent, &, pari religione, ἐγχειρήσεις & experimenta ſua, tabellis publicis inſcripta, literato Orbi communicâſſent: utiq; non tantùm medicamenta nobiliſſima, & θεῶν χεῖρας, ad contumaciſſimos quosq; morbos radicitus averruncandos; ſed etiam abſolutiſſimum artis ſpagyricæ ſyſtema, ad juventutem Medicam, citra ambages, & inutiles ſumtus, in ea erudiendam, jamdudum haberemus. Verùm ea fuit omnium hactenus invidia, idq; ꝑpoſterum occultandi ſtudium ac labor: ut non tantùm à ſe inventa artificia

tificia ſpagyrica, tanquam Eleuſina ſacra, celârint: ſed veterum etiam arcana, ſimpliciori apertioriq; orationis genere propalata, impoſtoriâ perplexitate, & notarũ hieroglyphicarũ obſcuritate, in tenebras, ipſis Cimmeriis & Ægyptiis denſiores, conjecerint. Nimirum ſi legas, quæ Chymici literarum monumentis prodiderunt: quid aliud in iis invenies, quàm *Azoth*, *Anathron*, *Vſifur*, *Rebis*, *Sernec*, *Kibric*, *Realgar*, *Saltaberi*, & quæ ſunt aliæ innumeræ vocum quisquiliæ & excrementa? Quod ſi etiam Chymicum de præparatione aliqua, fortè diobolari, interroges: œſtro is invidiæ, Chriſtiano homine indigniſſimo, percitus, nihil aliud admurmurabit; (quod non rarò cachinnos mihi movit) quàm ſemeſa aut tertiata verba, inſtar Horatianæ aut Lucanicæ ſtrygis, manes ex inferis provocantis. Nec dubitandum: quin & adhuc quidam moroſi Ciniflones, & à

nimiâ

nimiâ ſecretorum Chymicorum far-
agine faſtuosè turgidi, ſi vomitoriũ
aliquod Helleboratũ ipſis exhibea-
tur, eructaturi ſint, *Leones rubros*, *A-
quilas Hermetis*, *Lacertas virides*, *Serpen-
tes*, *Dracones*, *Pavonis caudas*, *Veſper-
tiliones*, *Corvi capita*, *Cœlumq́; cum omni-
bus Planetis*; non aliter atque Lexi-
phanes ille, in *Dialogo antiquario*, qui
fausto ſimili ſucco, vehementi im-
petu, *topper*, *ſtlembus*, *redantruo*,
narures, *aſcalabotion*, *carlaſter*, & hu-
jus generis alia, multis abhinc ſeculis
deſita, vocabula extrudit. Unde face-
tiſſimè hoc hominũ genus, ab aliqui-
bus, cõquo illi Plautino, in Pſeudolo,
aſſimilatur, qui, cõtemtis vulgaribus
condimentis, Coriandro, Fœniculo,
Allio, & ſimilibus, ſuum crepat &
ſuperciliosè commendat *Cicilendrũ*,
Polindrum, *Sancaptidem*, *Cataractriam*,
Happalopſidem; in quorum odore, ubi
is in cœlum volavit, cœnet Jupiter
quotidie, & quibus qui veſcatur, vi-

vat vel ducenos annos. Verùm ut omnes artes, tam liberales, quàm manuariæ, à quo tempore ars Typographica à Germanis nostris inventa est, mirum in modum excoli cœperunt; ut nihil ferè, quod ampliùs ipsis addi possit, vel ornamenti, vel perfectionis, reliquum esse videatur: ita & Chymia, in solatium planè, deliciumque humani generis, divinitus cōcessa, non tantùm magis magisq; expolita & aucta est; verùm etiam, ante pauculos annos, ad tantum splendoris & dignitatis fastigium, frustra ringentibus Puritanis Galenicis, evecta: ut eam Viri quidam præstantissimi, in diversis Academiis, absque fuco, tropis & ænigmatibus, docere sint aggressi; suosque auditores ad fornaculas Chymicas, quò variarum præparationum spectatores essent, adstare curiosos voluerint. Inter illos, nῖ fallor, (quod tamen pace aliorum dictum velim) & tempore, & auditorum cùm multitudine,

&di-

: dignitate;tùm,ex omnibꝰ Europæ
egnis varietate, & præceptorũ for-
nularũq́; candidâ perſpicuitate,faci-
primus fuit JOHANNES BEGVINUS,
otharingus, Regis Chriſtianiſſimi
leemoſynarius. Cum n. Joſephus
Quercetanus,ὁ μακαρίτης,ſcriptis ſuis
alde facundis & diſertis, magnã fa-
nã,ubiq; locorũ, de ſe concitâſſet,&
emo non in ſpem novorũ, in praxi
ledicâ, miraculorũ certiſſimã miri-
cè erigeretur;ſi modò remedia ipſi-
s, quæ hinc inde ænigmaticè deſcri-
ſerat,& plenis buccis,more ſuo,de-
rædicârat,è metaphoris eruerentur:
ic, pro ſuâ probitate, Pariſiis,in ce-
berrimo illo omniũ artium empo-
o,&totius Univerſi cõpendio,ludũ
peruit, & diſcipulos ſuos ac ſpecta-
ores,(Nam & Principes, Comites,
obiles,Cõſiliarii,Doctores,novita-
hujus Profeſſionis allecti, officinã
us Chymicã interdũ frequentabãt)
utilibꝰ prolixiſq́; commentationi-
us,&variis remediorũ deſcriptioni-

bus, non oneravit: sed omnes, cùm
solutionis, tùm coagulationis spe
cies, ad oculum, præparatis nobi
lioribus crypticis, Quercetani & alio
rum medicamentis, candidè simpli
citerque demonstravit: stomachan
tibus interim reliquis Artificibꝰ spa
gyricis, & conclave ipsius, effracto
binis vicibus ostio, deprædantibus
medicamentaque omnia, & adver
saria aureola, furtim scelesteque sur
ripientibus, & tantùm non cerebr
ipsi excutientibus; quòd ejusmo
di publicam mysteriorum apocaly
psin ex ipsa mente animi aversaren
tur, & non minùs hunc thesaurum
quàm Pici aurum suum solent, clam
habendum custodiendumque cen
serent. Cum itaq; & ego, sub idẽ tem
pus decursu Medicinæ Galenicæ stu
dio, in Galliam venisse; & Sedani, i
consiliis Clarissimorũ Medicorũ, *R*
vierl, Quercetani, Turqueti, Lovis1, &
diversis remediorum formulis, a
amici

nicis, liberali manu, communica-, quâm remedia Chymica, etiam etallica, quæ aliàs Medicinæ Candidatos, & laureâ Doctorali ornanos, publicè & ſolemniter in Academiis ejurare, non ſemel audiveram, mmo cum fructu, intra corpus, hiberi poſſent, animadverterem; medicamentorum, à Bonnæo, ercitatiſſimo Chymico, fortiſſiique Herois, Ducis Boullionæi, in ce & caſtello iſtius urbis, Pharmaopœo maximè induſtrio, præparaorum, felicem uſum quotidie obrvarem: deſii cum vulgo artem udatiſſimam imperito calculo damnare; Antimonium & Mercurium mundi & Naturæ exilium ejicere: æpiique ſcripta optimorum autoum, licet à ſalivâ, quam antehac nbiberam, diſcrepare viderentur, d ditandum meum peculium Meicum, aſſiduè lectitare; Bonnæum, jusque fornaculas interdum, ſi ob-

ſcuritates & difficultates ſe offerrēt
conſulere; ac tandem conſilium, d
adeunda Lutetiâ, propter Bęguinū
ibi docentem, capere. Atque ubi
cum bono Deo, in deſideratiſſimam
illam ſcholam adpuli, & optimo ill
viro ingenii mei agellum, Chymici
cùm præceptis; tùm ipſa ἐγχειρήσεω
αὐτοψία, uberiùs excolendum con
credidi: non tantùm ſpinoſas argu
tias, & inanem dubitationū, ac quæ
ſtionum prorſus Logicarum, in re
Medicâ diſquiſitionem, quâ tempu
à Philiatris, vulgò in Scholis, inutili
ter teri animadvertebam, ſum dete
ſtatus, & ingenioſam remediorum
ſpagyricorum inveſtigationem, arti
ficioſam eorundem pręparationem
prudentemque à diverſis præclari
Medicis adminiſtrationem, ſummo
rè admiratus: ſed etiam author ipſ
extiti, & ſuaſor; ut, quæ domi doçe
ret & prępararet, libello aliquo com
prehenſa, univerſæ Reipub. Medicæ
absq

osque verborum involucris, communicaret: ad eamq; rem meã quamcunq; opellam officiosè obtuli.

Prodiit igitur tum *Tyrocinium* ejus *Chymicum*, typis Parisiensibus excusum: quod statim, ubi, in nundinis Francofurtensibus, venale fuit expositum, & in omnia Europæ regna distractum est, & in Germaniâ, intra paucolos annos, quartâ vice, rursus excusum, & in aliquot ejus Academiis, à Clarissimis quibusdam Professoribus, privatim studiosis Medicinæ explicatum, ad veritatisq; Practicæ amussim ritè examinatum. Quod ubi Author, ex amicis Germanis, rescivit? mirum, quàm fuerit lætatus, laborem suum viris doctis probari; & juventutẽ studiosam insignẽ, ex ejus diligẽti lectione, & medicamentorũ, ad illius præscriptũ, præparatione, fructum capere: hocq; stimulo excitat⁹, libellũ suũ revidendũ, corrigendũ, & augendũ sumsit: quem

Gallicè literis commendatum postea ad Me misit: ut Latio donarem. Verùm eæ erant tum temporis meæ occupationes, ut, etiamsi, pro meo erga ipsũ amore, gratificari ei quàm maximè vellem: translationi tamen eorum, quibus Tyrocinium suum ditârat, vacare tum neutiquam possem. Unde moræ is pertæsus, (imprimis cum responsum meum, nescio, cujus culpâ, ad ipsum non perlatum esset) & precibus Gallorum continuis adductus, Tyrocinium illud recognitum, nomine *Elementorum Artis Chymicæ*, vernaculo idiomate, typis exscribi publicis curavit: exscriptumque & mecum communicatum, ut in Latinum transferre ne gravarer, obnixè rursus à Me petiit & contendit: annexâ promissione amplissimà de submittendis arcanis, & experimentis, quæ à tempore discessus mei collegisset; si laborem istum non detrectarem. Quocirca ut

t Præceptori animum fidelis insti-
utionis memorem probarem, &
erum esse vulgatum illud Comici:
*Quod bonis benefit beneficium: ea gra-
ia gravida est bonis;* reapse confir-
narem; amicorum etiam quorun-
lam, ad editionem hanc maturan-
lam, adhortationi satis facerem:
non tantùm ea, ex Elementis Artis
Chymicæ, quæ nondum Latinè pro-
tabant, candidè interpretatus sum;
ed etiam ipsemet multa, pro eâ fa-
cultate, quam Author, in literis suis,
Mihi concessit amplissimam, cor-
rexi; & insigne, cùm notarum maxi-
mè necessariarum; tùm præparatio-
num, uti rarissimarum, ita nobilissi-
marum, auctariũ pro meo erga stu-
diosos hujus Artis affectu benevolẽ-
tissimo, ex penu meâ depromtum,
& pluribus aliis flosculis spagyricis, si
laborem hunc meum, Chymiatris &
aliis, gratum acceptumq́; esse cognô-
ro, olim, bono cũ Deo, exornandũ,
adjunxi.

Cur autem, PATRONI, veſtro nomini Clariſſimo, Nobiliſſimoque, libellum hunc inſcribere voluerim? multæ graviſſimæque fuerunt cauſæ, Ac Tibi quidem, *Generoſe Dn. Capitanee*, ſi quæris, quid me impulerit, quòd libellum hunc Medico-Chymicum dedicatum iverim; verbo dicam: *Admiratio tuarum cùm virtutũ, tùm fortunæ* Ut enim ab Illuſtribus hujus Marchionatus Ordinibus, in locum Clariſſimi Viri, *D. Gothofredi Weidneri*, nunc in inclutâ Academiâ Francofurtanâ Profeſſoris digniſſimi, Sprottaviâ evocatus, in hanc provinciam veni, & curioſiùs de præcipuis illius Luminibus & Numinibus inquiſivi: nemo fuit, qui T. M. Patrem patriæ, Nobilitatis decus, conſilii, ſapientiæ, doctrinæ, omnis deniq; virtutis aſylum, non dixerit. Et ſanè poſtea quam nunc modium ſalis in hac Terra jam abſumſi, & ſæpiuſcule familiari tuâ uſus ſum conſvetudine:

tudine: verissima esse deprehendi, quæ viri eximię prudētię & acerrimi judicii, [inter quos erat & Magnificus *Janus Georgius à Schönaich*, ὁ ἐν ἁγίοις] de Te sincerè prædicârāt. Quod si, Me auribꝰ hoc Tuis dare, & palpum Tibi obtrudere, existimas: cò Te redigā sanè ingenuitatis, ut, illud ipsum ampliùs negare, non necesse habeas; quicquid, pro innatâ tuâ modestiâ, nunc tergiverseris. Nam quid ardui, hisce imprimis turbulentissimis temporibus, hîc deliberandū suscipitur, Tuo prudenti consilio, unde *Directoris* titulum, & re, & nomine, jam annos aliquot, meritissimo jure, & sempiterna cum laude, obtines, quod non dirigatur? Quis est ex Tua gente, quæ ut nobilissima & antiquissima; ita in hoc districtu amplissima est; immò ex universo Ordine Equestri, quis est, qui T.M. non adsurgat; ad eam, tanquā ad portū cōsilii, sapientiæque refugium, in caussis intrica-

trica-

tricatioribus, non accurrat? Cur Reverendissimi & Illustrissimi *Marchiones Brandeburgici*, *Magistri Ordinis S. Johannis*, Te, præ reliquis, ad *Cæsaream Majestatem* legatum; in diversis suis ad *Principes* itineribus comitem sibi delegerunt? Cur Iidem *Te* in numerum suorum *Consiliariorum* cooptârunt? Iidemque jam dudum sacris ejus Ordinis initiatum *Commendatorem* designarunt? Annon, quia idem, quod nuper (*Te* quidem non audiente) Consiliarii Cæsareæ Majestatis primipilares, senserunt? *Te* nempe virum esse πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων.

Etsi autem hæc admiratio tuarum cùm virtutum, tùm fortunæ; quando juvenis adhuc, & gravissimis deliberationibus adhibitus, ea de *Te* senilis prudentiæ documenta, in *Dicasterio Provinciali*, & *Conventibus Ordinum publicis*, præbuisti; ut indies non tantùm ad priores dignitates

major

major facta fuerit accessio: sed ut etiam nunc temporis nemo sit, qui Tibi olim Illustrissima quæque honorum magmenta non decernat, magno Mihi fuit incitamento, ut à clarissima nominis Tui nobilissimi luce splendoris aliquid libello huic meo mutuarer: tamen non minùs & illud Me exstimulavit; quòd libellus hic medicamenta quædam contineret, quæ hactenus T. M. ad tuendam valetudinem, quandoque afflictiorem, commendâram: ut nimirum videres; Me ea, quæ privatim suasissem, in publicum Famæ theatrum producere, & doctissimorum virorum censuris & examini subjicere, non vereri. Nec illud reticendum: quòd cùm, postquam Nobilissima & honoratissima Tua Conjux, ante sesquiannum, desideratissimum *hæredem masculum*, felici enixu, peperisset; Tu, singularem Tuam erga Me benevolentiam, honorariâ invitatione, qua

ne; qua Me ἀνάδοχον baptiſmo filioli adſtare voluiſti, tum teſtatam feceris: Ego vitam Mihi acerbam eſſe hactenus putârim; niſi, publico aliquo monumento, Meam etiam erga Te obſervantiam oppignorarem.

Vobis verò, *Prudentiſsime Conſul*, *& Senatores Patriæ ſpectatiſsimi*, ut laborem hunc meum nuncuparem, non pauca me etiam incitârunt. Mira enim ſemper fuit *Sprottavienſium* in ſtudium Medicum propenſio & inclinatio: quam *novem Doctores Medici*, ex urbe veſtra, & *Candidatus unus*, peſte præmaturè abreptus, luculenter atteſtantur; laureâ Apollinari, intra annos aliquot, (ut alios, ante pubertatem meam, piè defunctos, ſilentio hîc involvam) ſolemniter in Academiis, impetrata. Cui acceſſit: quòd à viris fide dignis acceperim: eam eſſe de medicamentis Chymicis apud vos exiſtimationem; ut in urbe veſtra plerique morbi ar-

canis

anis & ſecretis ſpagyricis percurari
unc temporis ament: ac propterea
on ingratum vobis fore putârim; ſi
anc myſteriorum quorundam ex-
licationem, quam ex veſtris nō nul-
i jamdudum unicè deſiderârunt,
obis conſecrarem. Deniq; & quod
almarium erat: cum vacante, ante
nnos aliquot, Phyſici Patrii loco,
os Me, tum â peregrinatione mea
educem, dignum judicâritis, quem
unctioni iſti præficeretis: Ego ha-
tenus non conquieſcendum duxi:
iſi meam erga vos gratitudinem,
hartaceo aliquo munuſculo, pu-
licè rurſus conteſtarer: præſertim
ùm in iſto meo officio, apud Vos,
benedictiooem divinam abundè
enſiſſem; & ſvaviſſimè Vobiſcum
ixiſſem. Habet enim *Sprottavia*
ō tantùm, ſecundum anagramma,
Tſcheuſchnero veſtro, viro optimo,
ngeniosè excogitatum, SAT PRO
VITA: verùm etiam ea eſt veſtra in

Reip.

Reipubl. adminiſtratione cura, fides, & prudentia, ea in adſerenda verâ religione vigilantia; ea denique, inter Vos & cives veſtros, inter Curiam, Templum, & Scholam, concordia & harmonia: ut in his, vel ipſius judicioſiſſimi *Monavl*, τοῦ ἐν ταῖς εὐλογίαις, ſententiâ, cum prȩcipuis & celebrioribus Germaniæ Rebuspubl. paria facere, & civibus ibi non niſi bene eſſe poſſit.

Accipite igitur, *Patroni*, æſtimatores literarum elegantiorum accuratiſſimi, comitate ſolitâ, hanc qualemcunque meæ erga Vos pietatis & obſervantiæ perpetuùm duraturæ arrham, Meque impoſterum quàm commendatiſſimum vobis habere pergite. Valete. Dabam Gubenæ, anno cIↃ IↃ CXVIII, die XVI. Septemb.

EPI-

EPISTOLÆ BE-GUINI ALIQUOT

Ad

IEREMIAM BARTHIUM, D.

I.

QUod hactenus ad Tuas proximas non responderim: in causâ fuit N, qui scripta ista, quæ nunc accipis, nondum miserat. In *Tyrocinio Gallico* totus nunc sum: ut id quàm primùm typis nostris excusum prodeat. Mittam id Tibi pòst: ut, quæ hinc inde correxi, eadem in *Latina editione* corrigenda & augenda suscipias. Quâ in re, quin Te facilem, pro nostræ amicitiæ jure, præbiturus sis; nullus dubito. In *transmutatione metallica* hactenus quòd desudârim; rectè auguraris. Sed

exiguo cum fructu; deceptus ab N, qui, unà cum alio Nobili Germano, passus fuerat sibi imponi, ab isto Helvetio, quem aliquando apud Me vidisti. Nobilis enim ille quadringentos coronatos isti Helvetio dederat, ut rationem figendi Mercurium, in solem, sibi sincerè monstraret, & N. semper præsens esset, & operaretur. Annuit ille, & interim scelestam fraudem meditatur, hominum, quotquot vivunt, sacerrimus. Dum enim simul crebrò convivantur, & compotant: veterator iste vasi, quo operatio perficiebatur, aliud cum sole clam substituere statuit, atque ita utrumque eludere. Quod consilium ubi mastygi ex voto successit: venit ad me N. ἐπινίκιον canens, & εὕρηκα illud subinde inclamans. Quærenti, quid causæ sit, & cur adeò tripudiet; enarrat is, quàm

lercurii fixationem, in verum ſo-
rm, ex inſperato addidicerit. Mi-
or ego: &, ut proceſſum Mihi, ami-
o ſuo intimo, revelet, peto. Quod
um facit; dolum ſtatim ſubodoror,
, quàm inanis ſit futurus labor, ſi
cundum iſtum modum quis ope-
ri velit, ad oculum demonſtro.
le verò in ſententiâ perſtare, & Jo-
em lapidem jurare, quòd proceſ-
s eſſet veriſſimus: ſiquidem, ſuâ
ſius manu, juxta iſtum modum,
iſſet operatus. Ceſſi igitur tam
nctè dejeranti: & operationem,
l præſcriptum illius nebulonis, Hel-
etii nimirum, inſtitui. Sed cum
on ſuccederet, & aureâ noſtrâ ſpe
uſtraremur: ſerò tandem N. ſa-
uit. A quo autem tempore Tu
Germaniam reverſus es, *ſeptin-
entos coronatos*, meâ Philoſophiâ,
cratus ſum: cumque pretioſio-
& utiliora, quàm hactenus, ad

 praxin

praxin Medicam, conficere me pos-
se, nullus dubitem: vix ampliùs col-
legium aliquod privatum habitu-
rus sum. Omnino enim statuo
quòd modum *eliciendi ex omnibus*
medicamentis purgantibus simplicibus
sales Armoniacos, qui exiguâ dos-
suavissimè purgabunt; certò te-
neam. Initium præparandi illos,
DEO volente, faciam quàm pri-
mùm. Tibi autem persvadeas
velim, quòd nihil unquam rari aut
elegantis, in hac arte, habiturus
sum, cujus Te, pro amore & me-
ritis tuis in Me, non sim facturus
participem. Nunc modum istum
Tecum non communico: quòd il-
lius nondum fecerim periculum: &
religio Mihi sit, Te fortè decipere
& ad inutiles faciendos sumtus pel-
licere. Quàm primùm verò illum
expertus fuero bonum & probatum
habebis illum etiam, bonâ fide, una

cum

um aliis. Vale. Dabam Parisiis, die VI. MartI, anno cIɔ Iɔ CXIII.

II.

A Quo tempore, suasu & instinctu tuo, *Tyrocinium Chymicum*, publicæ utilitatis gratiâ, in lucem emisi: non destiterunt Me rogare multi ex meis discipulis, ut editionem Gallicè reiterarem, & doctrinam de tribus principiis fusius explicarem. Cum igitur nullum rogandi & adhortandi finem facerent: tandem adduci me passus sum: ut non tantùm doctrinam de tribus principiis prolixiùs illustrarem; sed etiam, ut mendas, quæ hinc inde occurrebant, corrigerem, & de nonnullis explicatiùs dissererem. Auctarium hoc nunc Tibi mitto, mi BARTHI: & abs Te, pro summa nostra amicitia, peto: ut illud in

Latinum transferas, & translatum quàm primùm ad Me referri cures. Si verò libuerit, id in Germania typis exſcribendum dare : & id Mihi gratum fore, ne dubites. Ego ſanctè tibi, ut aliàs ſæpè, polliceor Me omnia, quæcunque in hac arte habuero, arcana, & ipsâ experientiâ comprobata, fideliſſimè tecum communicaturum. Hactenus tantâ negotiorum mole preſſus ſum, ut *ſalibus ex ſimplicibus vegetabilibus catharticis* eliciendis vacare nondum potuerim. Interim participem Te faciam iſtius praxeos: ſiquidem ejus adeò cupidus es; modò priùs intelligam, has Tibi rectè eſſe redditas. Vale. Dabam Lutetiæ Pariſior. anno cIↄ Iↄ CXIV, die XXVIII. Januarl.

III.

QUas ad Me dedisti, mense Octobri, anno superiori, Ego hoc demum mense Februario rectè accepi. Gratissimæ autem tuæ mihi fuerunt, multis de causis: inprimis verò, quòd, cum ob infelicem casum, & desperatam optimi Bonnæi nostri valetudinem, mœrore ferè contabescerem, Te in vivis adhuc esse, intelligerem. Biennium enim est: ex quo nihil de Te, aut rebus Tuis, audivi. Immò Abel noster, ex Italia reversus, Illustres Comites Ortenburgicos, quos, officii causâ, PatavI salutârat, pro certo & confidenter sibi confirmâsse, retulit, quòd in Belgio mortuus esses. Sed congratulamini Mihi, amici: filius meus mortuus est, & revixit. Certè, credo, Te in longinquam terram, cum filio prodigo, abivisse, ubi amicorum, qui Te amant & hono-

rant, non fueris recordatus. Qui
eſt, quod ſcribis, Te aliquoties a
Nos dediſſe literas; cùm neque Bor
næus, neque Ego, ullas earum, in
tra biennium, viderimus? O quàm
refrixit amor tuus erga Nos! Hoc
cine autem pollicitus es Nobis, cum
hinc diſcederes? Ego felicem M
prædicarem, ſi labores & experi
menta mea Tecum communicar
poſſem. Sed quid faciam? cùm igno
rem; an & ubi vivas; & num i
priſtino amore, cùm erga Me; tùm
erga Chymiam, conſtanter perſeve
res. Sed hæc hactenus. Nunc mitt
Tyrocinium meum novum *Gallicum*
nomine *Elementorum Chymiæ* edi
tum & impreſſum. Id pervelim, *Lati*
nitate abs Te donari, & typis excud
Germanicis. Officioſum Te Mihi
ſat ſcio, hoc opere exhibebis: ſi pro
miſſi memor es; ſi me, ut antehac
amas; immò ſi Reipub. Medicæ be

ac con

e consultum cupis. At quî non cureres? Novi enim adhuc: quibus rationibus Me permoveris, ut libellum hunc in publicum emittere primùm auderem. Inter illas autem non postrema erat, utilitas publica, quæ non tantùm ad studiosos artis Medicæ & pharmaceuticæ, sed etiam ad ipsos Doctores quosdam, inde redundatura esset. Sanè, ex toties reiteratâ hujus libelli editione, facilè conjicio: istum qualemcunque laborem nonnullis gratum fuisse & utilem. Nam *omnibus quî placeam ego, cùm nec omnes Mihi?* Quod si igitur utilitas publica etiamnum Tibi cordi est, & curæ: non gravaberis, hunc laborem in Te suscipere, &, hac ratione, de Chymiæ studio, quod amplissimum, & nondum perfectè excultum est, bene mereri. Integrum Tibi esto: ea, quæ occurrunt, dubia resecare, & alia, pro judicio Tuo, substitue-

ſtituere, & quadrata mutare rotundis, præſertim in iis, quæ in pagellis aliquot, pro adſtruendâ quarundam præparationum veritate, conſignata habes. Equidem ipſemet laborem hunc ſubirem. Sed quæſo, cur ſcriptionibus ulteriùs Me defatigem? cùm non obſcuris indiciis colligam, Me brevi ex hoc mundi ergaſtulo emigraturum. Annon ſatius igitur, quicquid vitæ reſtat, Chymicis laboribus potiùs, quàm ſcriptionibus, terere? Cùm iſti me oblectent; hæ verò Me perditum eant. Quod ad *experimenta* mea attinet: nullum eorum accipies, antequam nomen tuum in tabulis meis expungas, h. e. antequam ternis literis compenſaveris id, quod toto biennio abs Te neglectum. Vale. Dabam Pariſiis, anno cIɔ Iɔ CXVI, die X. April.

CARMINA ENCOMIASTICA.

I.

Ad

Excellentissimum Virum

Dn. CHRISTOPHORUM GLÜCKRADUM, utriusque Medic. Doctorem, BEGVINI TYROCINIUM cum notis evulgantem, amicum suum.

Mutua quin tandem seponant scommata, quiqui
Curandis morbis invigilare solent.
Nomen, honosq; tuus, laudesq;, GALENE, manebunt;
Et laudes, HERMES, nomen, honosq; tuus.
Exoriare aliquis, qui, quæ dum, mutua tollas
Prælia; nam Medicæ pax decet artis opus.
Fallor? an id tentat SENNERTUS? tentat, & ausim
Dicere, pertentat: sat citò satq; benè.
Tu, GLUCKRADE, tui BEGVINI scripta revolvis,
Et variis ditas non sine fruge notis.
Hinc velut è locuplete penu medicamina promis,
Quæ solers Chymiæ cum laborq; parant.
Istis pro meritis Phœbæos inter alumnos
Te, GLUCKRADE, tuum nomen, honosq; manent.

Georgius Lothus D. Medic.
Publ. Profess. & Medicus
Aulicus.

Viro

II.

Viro Excellentissimo

Dn. JEREMIÆ BARTHIO

Philosopho & Medico, ut & amico optimo,

BEGUINI CHYMICA EX PO-
ſtremo opere Auctoris Gallico Latinè reddenti

S. P. D.

CASPAR DORNAVIUS.

BARTHIUS exornat linguæ Latialis amictu,
Quæ Gallus Gallo promſit BEGUINUS ab ore;
Adſtruit imò novi magmentum illuſtre laboris.
Dignus is Ambroſia, Dapibusq; & Nectare dignus,
Extera qui Patriæ confert bona, commoda vitæ.
Ipſe quidem Auſoniâ jamdudum eſt voce locutus
Autor, & omnigenum volitavit ad ora virorum:
Poſtera ſed quæcunque dies dictavit, & uſus,
Hoc dedit extremo, imponens colophona, libello,
Qui BARTHI cultu ſplendeſcit veſte Latinâ.
Quàm multa ingenii ſervant monumenta, paternæ
Scripta ſono linguæ, Hiſpani, gens Itala, Galli;
Unde efflореret regnum Virtutis & Artis;
Si calamum interpres modò conferat osq; diſertum!

Ho

Hoc opus est curare Ducum, Regumq; Dynastumq;,
Et quos florentes opibus sors ditat opima.
At nos prodigimus turpi patrimonia luxu,
Et lusu, & potu, immensâq; voragine ventris;
Aut Marte atterimus vires, & litibus aspris.
Scurris constat honos, & habet sua præmia Mimus,
Qui dare verba potest & dulcis toxica linguæ.
Indonata jacet virtus; & docta Camœna
Vix habet, unde sitim sedet, stomachiq; latratus.
Ergo viri præclara opera intentata relinquunt,
Quos doctrina vehit super aurea mœnia mundi.
At tibi nos, BARTHI, mansuram ponimus aram
Mnemosynes fano, & tabulâ pia verba notamus,
Quæ Fama in varii plagas ebuccinet Orbis:
BARTHIUS *antetulit* [*rerum*] *bona publica privis.*

INDEX

II.

Viro Excellentißimo

Dn. JEREMIÆ BARTHIO, Philoſopho & Medico, ut & amico optimo,

BEGUINI CHYMICA EX PO-ſtremo opere Auctoris Gallico Latinè reddenti

S. P. D.

CASPAR DORNAVIUS.

BARTHIUS exornat linguæ Latialis amictu,
Quæ Gallus Gallo promſit BEGUINUS ab ore;
Adſtruit imò novi magmentum illuſtre laboris.
Dignus is Ambroſia, Dapibusq; & Nectare dignus,
Extera qui Patriæ confert bona, commoda vitæ.
Ipſe quidem Auſoniâ jamdudum eſt voce locutus
Autor, & omnigenum volitavit ad ora virorum:
Poſtera ſed quæcunque dies dictavit, & uſus,
Hoc dedit extremo, imponens colophona, libello,
Qui BARTHI cultu ſplendeſcit veſte Latinâ.
Quàm multa ingenii ſervant monumenta, paternæ
Scripta ſono linguæ, Hiſpani, gens Itala, Galli;
Unde efflореret regnum Virtutis & Artis;
Si calamum interpres modò conferat osq; diſertum!

Hoc

Hoc opus est curare Ducum, Regumq; Dynastumq;,
Et quos florentes opibus sors ditat opima.
At nos prodigimus turpi patrimonia luxu,
Et lusu, & potu, immensâq; voragine ventris;
Aut Marte atterimus vires, & litibus aspris.
Scurris constat honos, & habet sua præmia Mimus,
Qui dare verba potest & dulcis toxica linguæ.
Indonata jacet virtus; & docta Camœna
Vix habet, unde sitim sedet, stomachiq; latratus.
Ergo viri præclara opera intentata relinquunt,
Quos doctrina vehit super aurea mœnia mundi.
At tibi nos, BARTHI, mansuram ponimus aram
Mnemosynes fano, & tabulâ pia verba notamus,
Quæ Fama in varii plagas ebuccinet Orbis:
BARTHIUS *antetulit [rarum] bona publica privis.*

INDEX

INDEX CAPITUM LIBRI I. TYROCINII CHYMICI.

LIBRI II.

VI. De

XVII. De

LIBRI III.

TYRO-

TYROCINII CHYMICI LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

DE DEFINITIONE CHYMIÆ.

CHYMIA est ars corpora naturalia mista solvendi, & soluta coagulandi, ad medicamenta gratiora, salubriora, & tutiora concinnanda. *Chymia quid.*

In hac definitione altera ejus pars, quæ est de metallorum transmutatione, excluditur, quæ olim quidem plurimùm valuit. Nunc Medicinæ ministrat potiùs, & non in mineralibus laborat tantùm; sed & animalibus, & vegetabilibus, quorum essentiæ atq; arcana, in naturæ abyssu adhuc latescentia, mirabili quadã dexteritate in apricum profert, ad usus humanos, salutemq; defendendam, quanquam etiam ornamenta vitæ conferat plurima. Hæc non nisi rationem & modum optimè præparandi medicamenta docet, id est, pura ab impuris se-

parare; alienas qualitates alterare, aut prorsus tollere, fixa volatilia, & contrà reddere, & omnia deniq; naturæ magis familiaria & amica efficere, ut meliùs, & minori cum periculo, corpus, quod medicinæ proprium est, permutare possint. Aliis definitur, quod sit ars perficiendi magisteria, & essentias puras è mistis, separato corpore, extrahendi.

Unde dicatur Chymia? Unde Alchymia? Unde Spagyria? Unde ars Hermetica? Unde destillatoria?

Chymiæ vocabulum Græcum est: Latinis idem, quod ars liquorem faciens, aut res solidas in liquorem solvens: dicta ita κατ' ἐξοχὴν, quod Chymia solvere (id quod difficilius) & coagulare doceat. Alchymiam si quis nuncuparit; Arabum more præstantiam ejus: si Spagyriam; præcipua officia, σύγκρισιν nempè & διάκρισιν: si artem Hermeticam; autorem & antiquitatem: si destillatoriam; functionem ejus præclaram & facilè principem insinuet.

Non displicet etiam alia notatio, παρὰ τοῦ χυμοῦ, hoc est, succo, vel sapore, quem arte sua exugunt Chymici, sicut natura ex nutrimentis. Paracelsus & alii Spagyriam vocant, & exponunt artem segregatoriã puri ab impuro. Forsitan alludunt ad Græcum μαγειρεῖον, quasi excoctoriam metallorum, & succorum nominaremus. Sed quæcunq; sit tandem artis hujus ἐπωνυμία, vera ejus notitia exercitiumq; est pulcerrimum.

Cùm

Cùm autem omnes diſciplinæ vulgò ſint vel theoricæ vel practicæ: Chymia non acquieſcens in cognitione & contemplatione corporum miſtorum, ut ſcientia Phyſica; ſed finem habens *τὸ ἔργον ſeu πρᾶγμα*, magiſterium ſcilicet, tincturas, quintas eſſentias & ſimilia: meritò ipſi locus inter practicas diſciplinas & artes conceditur: etiamſi fortè inveniantur, qui theoriâ ſolâ contenti, ad jucundiſſimas artis hujus ἐγχειρήσεις, vel magiſtris idoneis deſtituti, vel gravioribus aliis negotiis impediti, per accidens, ſe non accingant. *Chymia eſt ars.*

Hinc præclarum illud axioma, quod omnibus veris Chymiatris ſummè commendabile eſſe debet: Quantum *videlicet* Experientia in univerſa Alchymia procedit, tantum ratio de ejus certitudine & operandi modo meritò ſtatuere debet. *Quapropter cùm experientia practica veritatem theoriæ corroboret: unicè verum Chymiatriæ ſtudioſum eò allaborandum eſſe cenſemus, ut manuali experientiæ noctu diuq; incumbat, quò tandem dulciſſimâ hujus artis uſurâ frui poſſit. Quod ipſum etiam ſuadet, & fideliter veros doctrinæ filios adhortatur Severinus*, Id. Med. Philoſophicæ cap. 17. *dum inquit: Ite filii, " vendite agros, ædes, veſtes, annulos, comburite libros, emite calceos, montes accedite, "*

valles, solitudines, littora maris, terræ profundos sinus inquirite: animalium discrimina, plantarum differentias, mineralium ordines, omnium proprietates, nascendi modos notate: rusticorum Astronomiam & terrestrem Philosophiam diligenter ediscite, nec vos pudeat: tandem carbones emite, fornaces construite, vigilate, & coquite sine tædio. Ita enim pervenietis ad corporum proprietatumq; cognitionē, aliàs non. Et addit. *Hæc mandata gravia essent, nisi laborum beata præmia pollicerentur. Hæc ille. Non tamen volumus inde Chymicastrorum experientiam, quæ temeraria, sed eam, quæ ἐν τῷ λόγῳ sit fundata; certum enim est ac firmum, eos omnes, absq; vera & naturali ratione, Vulcani violentiâ, sublimationibus variis ac reverberationibus, ardentibus itidem ac erodentibus menstruis, rerum naturas quodammodo immutare, destruere ac pervertere: non autem veras, ut nugantur, ex illis extrahunt essentias: multò minùs solare & salutare illud separant balsamum.*

Objectum Chymiæ. Objectum artis hujus, corpus mistum concretumque statuitur, non quà illud est mobile; ita enim Physicæ considerationis est: verùm quatenus est solubile & coagulabile. Talia autem sunt vel imperfectè mixta, ut ros, grando, nix; vel perfectè mixta, ut plantæ

plantæ, frutices, metalla, lapides, arbores & animalia omnis generis. Unde apparet: quàm graviter illi hallucinentur, qui, audito Alchymistæ nomine, statim sibi hominem imaginantur, qui nihil tractet aliud, quàm metallorum μεταμορφώσεις, nihilq; meditetur, quàm mirabile lapidis Philosophici μυστήριον.

Dicitur esse objectum Chymiæ corpus mistum, quâ solubile & coagulabile est. Sed notandum, quòd mistum nativum non in omni pereat opere. Nam, E. G. extractus rhabarbari succus crasi effectuq; consentit cum integro. Hinc Chymico propositum ut plurimùm esse, non misturam solvere; sed, hâc servatâ, concretionis materiatæ seras & vincula dissipare; quò aditus sit ad intimam substantiam, quam natura arctissimo conclusit complexu, ne externis pateret facilè injuriis. Quocirca falsum dicit is, qui verum Chymicum usque ad ultimum destruere pronunciat. Non est hoc artis. Termini sui singularum sunt præparationum, in quibus ars cessat. Deinde turpe dictu est, quod refert autor de misochymicis, qui Chymiam veram tanto cæperunt habere odio, ut ipsius solo audito nomine inhorrescant, & subinde vomere cogantur. Sed hos Mufetus rectè ceu baleces sale condiendos, & postea in fumo

suspendendos esse exclamat. Et sanè dolendum est, quòd multi de Spagyrica tam temerè judicent, ut rusticus ille Aristidem non notum, quod nimis injustè haberetur, damnare voluit. Alii tales lactucas asininis suis labris gustare nequeunt, ideò verbis sesquipedalibus damnant; & caninâ quâdam invidiâ alios à pabulo, quo ipsis frui non licet, arcere satagunt. Alii, Sophistarum more, omnia, quæ ipsis non probantur, contemnunt: quibus tantùm illud arridet, quod suum est: sicut stultis sua clava & tintinnabula placent, prout rectè differit Paracelsus in præfat. de natura rerum.

Finis Chymiæ.

Finis ejus est, medicamentorum suaviorum, salubriorum & tutiorum præparatio: atque hac ratione Ars nostra à Pharmacopœa vulgari, quæ etiam medicamenta concinnat, tuta quidem & salubria, sed minùs grata, distinguitur. Nam quod ad suavitatem attinet: in confesso est, ægrotum citiùs parum cõservæ rosarum, cui grana fortè quatuor Mercurii, per inferiora tantùm purgantis, commixta sint, assumturũ, quàm multas diacatholici drachmas: citiùs pilulã unicam benedictam Quercetani, vel duas ex electuario panchymagogo ejusdem cõformatas, quàm quindecem aut plures pilularum sine quibus, aurearum, fœtidarum

Ars hæc à Pharmacopœa differt.

Medicamẽta Chymica sunt vulgaribꝰ suaviora.

citiùs

citiùs grana quatuor bezoartici mineralis celeberrimi Hartmanni, vel octó antimonii diaphoretici Crollii, quàm potionem aliquam ſudorificam vulgarem: citiùs juſculum cremore aut magiſterio tartari conditum, quàm hauſtum agoniſticum apozematis, ſyrupivè alicujus magiſtralis, ad deſcriptionem, neſcio, quot pedes longam, ex variis herbis, floribus, radicibus, corticibus, lignis, ſeminibus, fructibus, ſuccis, liquoribus, aquis, &c. laboriosè confecti. Fieri tamen poterit: ut quandoque ejusmodi pocula & canthari medicamentorum vulgarium ſuavitate Chymica longè ſuperent: nimirum tunc, cum nonnulli ægrotantium, allatis illis, & nondum manu prehenſis, ſolâ ſaporis & odoris eorum nauſeabundi imaginatione, non vi aliquâ magneticâ concitati, ἄνω καὶ κάτω purgantur: id quod medicamentis Chymicis præſtari hactenus non potuit.

At inquiunt: triumphent ſanè Spagyrici remediorum ſuavitate: referant autem recepto more præparata in pharmacopoliis medicamenta laudem ſalubritatis & curationis tutioris. Hic Rhodus, hic ſalta. Nam dicunt: Veſtra remedia non-modò

nostris non sunt salubriora, & tutiora: cùm ne quidem satis sint salubria & tuta. Pleraque enim vestra sunt venenata, & naturæ humanæ planè adversa: utpote metallica & ex mineralibus desumpta: pleraque acria, corrosiva: pleraque calidiora, quàm ut conveniant, & grave ἐμπύρευμα redolentia. Gravia hæc sunt tela, & Chymicorum jugulum petitura, nisi rationis & experientiæ clypeo excepta dextrè elidantur. Negari quidem haud potest: multa nostrorum medicamentorum, è mineralium & metallorum familia petita esse: sed propterea non venenata, non humanæ naturæ prorsus infesta. Quod si enim veteres iisdem omnibus, sed crudis & non præparatis, sicut ex Galeno, Dioscoride, antidotario Nicolai Myrepsici, & aliis, videre est: & recentiores quidam famosissimi Medici, uti Rondeletius mercurio crudo, in pilulis Barbarossæ, ad morbum Neapolitanum expugnandum; Crato, trium Romanorum Cæsarum medicus felicissimus, cinabari ad vertiginem; & alii antimonio, ut Cardanus, Julius Alexandrinus, Matthiolus; vitriolo Gesnerus; croco Martis ad icteros Fallopius; sulphure universi ad pulmonum affectus usi sunt: cur nobis eadem rectè præparata, & omni venenosâ ma-

Medicamẽta Chymica non sunt venenata & humanæ naturæ adversa, etiãsi metallica.

ligni-

lignitate exuta, in usum medicum transferre non liceret? præsertim cùm videamus eos, qui vulgaribus Pharmacopolarum medicamentis firmam sanitatem recuperare non potuerunt, suasu ipsorum Misochymicorum, ad thermas metallicas, aut fontes minerales ablegatos, eorum usu continuato perfectè fuisse curatos. Unde sanè conjiciendum est: in ejusmodi mineralibus & metallicis, balsamum quendam fixum, spiritusq; potentissimos, & corruptioni minimè obnoxios, conclusos esse. Id quod ex usu etiam medicamentorum Chirurgicorum conspicuum: ubi vix ullum magnarum virium est, nisi cui vel metallum, vel minerale aliquod sit commistum.

Vera medicamentorũ malignorum correctio.

Absit autem: ut ea cruda, seu veterum seu recentiorum quorundam more, intra corpus propinanda esse censeamus. Utile ab inutili separandum: venenum à mumia salutari; nucleus & medulla à corticibus, putaminibus, siliquis, & fecibus secludenda. Sic demum exinde apta remedia ad deploratissimos quosque morbos citò, tutò, & jucundè curandos, si à medicis doctis, expertis & circumspectis, & ad præscriptas therapeiæ leges, adhibeantur, exsurgent. Sic vipera, venenatissima bestia, ritè præparata, ba-

ſin theriacæ, alexipharmaci illius univerſa-lis, tot ſeculorum experientiâ comprobati, conſtituit. Sic ex ſerpentibus vulgaribus tam προφυλακτικὸν, quam θεραπευτικὸν cer-tiſſimum, contra omnis generis venena, vulgò nunc parari, quotidiè videmus. Sic draco marinus, quem Galli *lavive* nuncu-pant, in dorſo ſpinam habet; quâ ſegregatâ, cibus exinde paratur delicatiſſimus. Eadem planè ratione & foſſilia ad eam mediocrita-tis naturam reduci poſſunt: toto in partes conſtituentes reſoluto, qualitatibusq́; mali-gnis, & fatum accelerantibus, averruncatis: ut certo certius ſit: eos, qui talibus legitimè præparatis ritè utuntur, non tam interneci-num hoſtem, quàm benignum hoſpitem; non tam venena, quàm alexipharmaca & morborum ῥιζοτόμους, in vitæ ſuæ pene-tralia admittere. Nam ſi metallorum & mineralium venenoſitas à forma eorun-dem dependet: quis non videt, ſi ea in tria ſua principia artificio chymico conſu-mantur, omnes qualitates lethiferas ablatũ iri? Et ſi in parte aliquâ conſtituente (quod veriſimile videtur) malignitatem ſtabulari opineris; tantò faciliùs intelligis: toto in partes ſuas diviſo, illam ſegregari poſſe. Atque hoc modo inſtituta feralium medica-

mento-

mentorum correctio, quàm salutaris sit, infinitis exemplis; nisi ea nota esse arbitraremur, comprobari posset. Desinant igitur Misochymici, à mineralium & metallorum usu, intra corpus exhibendorum, abhorrere, nescio quam ἰλίαδα τῶν κακῶν ex eo repullulantem temerè pertimescere: quin potiùs discant à Chymicis verum malignitatis remediorum, quibus veneranda antiquitas usa est, (puta, antimonii, Mercurii, utriusque hellebori, omnium tithymali specierum, pytyusæ, elaterii, colocynthidis, euphorbii, thapsiæ, scammonii, thymelææ, lapidis lazuli & Armenii, æris scoriæ, sandarachæ, &c.) malignitatis, inquam, perdomandæ modum: qui fit corporis heterogenei in suas partes ἀνατομία; non autem consvetâ mastiches, dragacanthæ, spicę, cinamomi, aut similium additione. Nam qui ita medicamentorum simplicium qualitates venenatas dispellere, & infringere satagit: næ ille similis videtur cocis imperitis & stolidis: quibus si carpiones desquamandi & eviscerandi essent: amarorem bilis, fellea cysti fortè fortuna pertusâ, non eluendum aut segregandum; sed saccharo mellevè addito obtundendum esse contenderent: aut si iidem intestina animalium in alimentum hominum præparare deberent; nec ea ab ex-

ab excrementis sordidis & fœtidis mundanda esse; sed vel ambrâ additâ, oleisvè odoriferis affusis, coquenda, stultè judicarent.

Porrò Spagyrica non videntur salubria & tuta, quia acria & corrosiva, ignisq; violentiâ caustica reddita, & quia impressum ἐμπύρευμα redolent. Verùm si acria, si corrosiva intra corpus non recipienda: Deus bone, quanta medicamentorum copia è vulgaribus Pharmacopoliis ejicienda? quãtus eorum numerus ex antidotariis expungendus? quot condimenta è culinis removenda? Cantharides à Galeno inter medicamenta exitialia, quòd per erosionem interimant, numerantur: & tamen parcè sumtæ, & quibus oportet, commixtæ, τοῖς λιθοντριπτικοῖς & diureticis, vehiculi loco, ab eodem conceduntur. Vitriolum quàm corrosivum sit, omnibus constat: & tamen in laudatissimam antidotum Theriacam recipitur. Allium, cæpe, sinapi, nasturtium, quàm acria? & tamen quotidie iis inter epulas uti non reformidamus. Limonũ, citriorumq; succus, firmissima perlarum & coralliorum corpora dissolvunt; & tamen, cum in extremâ virium imbecillitate cardiacum efflagitatur, nullum eo præsentius & præstantius vulgò propinatur. Ergo nec Chymicorum reme-

Chymica remedia sunt salubria & tuta, licet acria.

4. simpl. med. c. 18.

remediorum acrimonia, & vis caustica metuenda: præsertim cùm multa sint forinsecus corrodentia, quæ intrinsecus, cùm ob majorem interaneorum repugnantiam, & vegetū caloris nativi robur; tùm ob humores noxios, in ventriculo stagnantes, pari ratione vires suas explicare non possunt. Accedit: quòd, sicut nec integros manipulos salis devoramus, nec aliquot libras ejus in jusculis; sed fortè pugillum unum dissolvimus, parumque aceti & aromatum ad cibos condiendos adhibemus; ita cum necessitas Medicos Spagyricos ad medicamenta acria usurpanda compellit: guttam, granumvè unum aut alterum, nec sola, sed idoneis liquoribus permista, exhibeant. Imò acerrima quævis ita edulcorari possunt: ut omnem acrimoniam deponant: quod ex aqua forti & regia, si tartari saliis commisceatur, manifestum evadit.

De ignis contagio, quæ objiciuntur: adeò vana sunt & frivola, ut ne quidem refutatione egere videantur. Ipse enim Galenus, *c.18. de theriaca ad Pisonem*, ignem multa efficere meliora; & interdum latentem rerum naturam detegere; quædam etiam, quos volumus, in usus apta reddere, expressè scribit: unde etiam idem elementum, titulo Magi-

Medicamēta Chymica non sunt periculosa propter acredinem ab igne contractam.

Magiſtri artium, à Cicerone non immeritò insignitur. Et ut taceam: quod Galenus metalla acria & mordentia, ut mitiora reddantur, ignis examini ſubjiciat: chalcitis uſta melior exiſtimatur, quàm non uſta: balanus Myrepſica ſecundum Meſuen vomitũ movet, & ſimul per alvum dejectiones enititur. Aſſatâ autem, & humiditate ejus nauſeabundâ ablatâ: ſola vis humores per ſeceſſum expurgandi remanet. Ita Mercurius ſublimatus, qui acerrimus exiſtit, ignis violentiam cum Antimonio paſſus, ut in mitiſſimum, ita ſaluberrimum, abit alexipharmacum. Sic ferrum, cum in crocum Martis in reverberio calcinatur, extremum flammarum calorem ſuſtinet: nec tamen ipſi ea inprimitur acrimonia, ut uſus ejus in hæmorrhagiis, & aliis fluxibus, non ſit frequentiſſimus, non utiliſſimus. Contrà aqua & oleum cinamomi quantam habent acredinem? aqua vini ardens quantam? Anne verò iſtam acrimoniam, cùm ſolo vaporis balneo ſint prolicita, vi ignis vehementioris ipſis acquiſitam eſſe dixeris? Vix puto. Falleris igitur: ſi ſpiritus vitrioli acrimoniam ab externo calore contrahi: ſi oleum ſalis ab igne reverberii eâdem inſici exiſtimas. Niſi enim ſales mixto inſint: etiamſi violentiſſimo

9. ſimpl. medic. facult. c. 62.

lib. 2. c. 12.

De quibus infra lib. 2. c. 12.

De quo infra lib. 2. c. 15.

Acredo medicamentorum chymico-

imo igne id exerceas: nunquam tamen *rū, non ab*
i tanta acredinis ſtigmata inures: Et con- *efficiēte, ſed*
rî, licet moderatiſſimo in quibusdam ca- *à materia*
ore utaris: ea tamen, ob ſalium præſen- *proficiſci-*
ium vim, acriora redditum iri, ne dubi- *tur.*
es.

Cæterùm ἐμπύρευμα medicamento- *Chymica*
rum Chymicorum tanti momenti non eſt: *remedia*
ut Medicis practicis eo nomine exoſa eſſe & *non redo-*
periculoſa videri debeant. Si enim quod- *lent empy-*
dam iis veſtigium medicamentis inhæſit, id *reuma.*
aut à calore moderato, aut forti, originem
ſuam ſortitum eſt. Si ab illo: & propterea
medicamenta Chymica evadunt noxia:
cùm nec eſculenta, nec poculenta noſtra, nec
vulgaria remedia tuta erunt & ſalubria: cùm
ad ea paranda major ſæpe ignis gradus re-
quiratur, quàm ad medicamenta Chymica:
quod patet ex coctione cereviſiæ: ubi hor-
deum primò valenti igne torretur: pòſt ma-
jori coquitur: item ex quibusdam vinis Rhe-
nanis, iisq; excellentiſſimis, quæ ob ſalubri-
tatem populis Septentrionalibus in omnibꝰ
ferè morbis loco panaceæ ſunt; & tamen ad
veram maturitatem non, niſi ignis elemen-
taris beneficio, perduci poſſunt: item ex piſci-
bus aſſatis, carnibus fumo induratis, &
ſexcentis aliis. Si verò ab hoc, igne ſcilicet
violen-

violento: nec inde periculi quidquam ægrotantibus imminet: cùm vel ablutione, vel digeſtione corrigi poſſit: ut videre eſt in cineribus, qui caliditatis ſuæ notas, ab igne impreſſas, affusâ aquâ, in lixivium deponũt. Imò ablutio, nimis crebrò repetita, purgantia quædam metallica & mineralia chymicè præparata, ad ſentinam pravorum humorum exhauriendam, inepta reddit. Digeſtione autem quàm omnia dulceſcant; notius eſt, quàm ut exemplorum inductione, ad id comprobandum, opus eſſe videatur. Quod ſi autẽ fortè per empyreuma intelligis; quando vel calor potentialis, qui in miſto latebat, tanquam ſub carbonibus, igne violento in actum producitur, & liber jam ab omnibus compedibus potentiores exerit vires; vel quando calor, qui hinc inde diſperſus erat, Vulcani beneficio unitur: nec hanc ob cauſam ſeu empyreuma, ſeu calor nimius metuendus: cùm Medici officium ſit, calidis ejusmodi dextrè uti, ſicut & aliis, quæ ſi imprudenter adhibeantur, ægrotis nocumentum allatura videntur.

Præparatio nõ reddit medicamenta Chymica inutilia.

Sed inſtant Miſochymici, & graviùs nos urgent: dum prætendunt, noſtra medicamenta eſſe inutilia: quia emortua, & ex miſtis deſtructis, corruptisq; orta, humidoq; primo-

primogenio destituta. Verùm enimverò mista ad æternitatem condita non sunt; sed ad usum, qui plurimus exsurgit per eorum interitum. Deinde, si mistorum corpora non solvenda, vel, ut odioso vocabulo utuntur, non destruenda: cur ipsimet mistionis harmoniam turbant? cur infusiones, decoctiones, sirupos parant? Cur assationibus, cur otionibus, cur destillationibus? cur diagridio, & non scammonio integro? cur trochiscis Alhandal, & non colocynthide ipsimet utuntur? cur in extrema virium imbecillitate, destructo capone, hoc est, aquâ ejus stillatitiâ, ubi certè omnis κράσις & μίξις totius periit, ægrotos jam jam animam quandoq; exhalaturos, nutrire præsumunt? An quia Naturam hac in parte imitari volunt: quæ cibos in ventriculum ingestos, non crudos & integros adhuc existentes, ad partes alendas devehit; sed destructos, hoc est, ab inutilibus & crassioribus partibus denudatos, & in hepatis officina in quintam quasi essentiam redactos. Dicant, si placet: an, cum infantes, ab uberibus matrum adhuc pendentes, lacte earum, quæ infuso Rhabarbari, vel suæ, vel illorum valetudinis gratiâ, usæ sunt, purgantur: concentus, temperies & harmonia totius Rhabarbari in

lacte materno pessum data fuerit: an verò & forma hujus mixti de subjecto suo in aliud, & ex hoc rursus in aliud, translata, & multas mutationes passa, salva & integra permanserit, atque ita ex corpore humores pravos excluserit? Fortè hinc fit: quòd quidam Misochymicorum à caseo & butyro abhorrent: non naturali quadam ἀντιπαθείᾳ, sed quòd ob concentum lactis destructum, formam ejus & temperiem abolitam verentur, hæcq; propterea alendo corpori esse inidonea arbitrantur.

Chymica remedia non sunt emortua cadavera.

Deinde cum chymica remedia mortua cadavera nuncupant: humidoq; primogenio spoliata esse contendunt: partim sibiipsis contraria; partim veritati non consentanea loquuntur. Si enim sceleta sunt: cur alibi ea potentiùs agere, quàm humanæ temperiei mediocritas permittat, asserunt? Deinde nonnè necesse est: ut tam animalia, quàm vegetabilia, vitâ illâ, quâ sibi vivunt, hoc est, nutriuntur, crescunt, & augescunt, priventur: quô esui & usui hominibus esse possint? Nec enim ipsi Scythæ tàm barbari sunt: ut, licet carnibus vel crudis, vel, cursu equorum concitatiori, sub ephippiis fervefactis vescantur: vivas feras in os ingerere & deglutire velint. Ita etiam plantas, stirpes & frutices, ut in

ut in corpore humano vitales edere actiones valeant, mori oportet: hoc eſt; ex ſolo eorum nativo erui, ne exinde ampliùs alimentũ pro vita ſua conſervanda attrahant; ſed ut ad hominum ſanitatem tuendam, morboſq; profligandos, apta remedia ſuppeditent: id quod etiam herbæ, & alia ita emortua, imprimis ſi legitima eorum ἐξάρθρωσις præceſſerit, intra corpus aſſumpta, feliciter præſtant. Et ut experientiâ, certiſſimo veritatis κριτηρίῳ, evincam: vitam vegetabilium operationibus Chymicis nõ deſtrui; nec humidum miſtorum primigenium iiſdem abſorberi: certum eſt, & multoties probatum: ſales herbarũ, præſertim calidarum, ſi certo quodam modo & nobis cognito ſeminentur, alias producere ſuæ ſpeciei herbas; ut taceam ea, quæ Quercetanus, *cap.* 23. *in reſponſione ad Anonymum pro veritate Hermeticæ Medicinæ*, ſtupenda & ſuſpicienda adfert exempla. Quid? quod in Arduennæ ſylva, & aliis multis locis ſterilibus & aridis, ut agricolæ æſtate, quod metere poſſint, habeant: dumeta, geniſtas, & vepreta paſſim comburant, & cineres hinc inde per campos diſpergant, ut ſubactâ terrâ, ſale, beneficio pluviarũ ſupercadentium, ex illis elicito, pinguefiat, ac lætas ſegetes poſtmodũ ex ſemine *Sal generationis cauſa.*

in terram projecto producat. Fungitur nimirum ejusmodi cinerum sal officio fimi, quo nunquam agri impinguari possent: nisi urinis & sale animalium brutorum (est enim in sale pinguedo, quod miremur, ut Plutarchus, post Aristotelem, *in Symposiacis lib.* 1. *quæst.* 9. testatur) esset imbutus. Et ut omnibus manifestum fiat, salem generationis caussam esse: accipiatur terra pinguis, quæ varias plantas ferre consuevit, lapillisq; omnibus ab ea separatis ollæ figulinæ, in fundo perforatæ, indatur, ac cœlo pluvioso aëri ita exponatur, ut à radiis Solaribus tuta sit. Mense elapso videbis, terram hanc produxisse vermiculos, herbulas, & lapillos: animale nimirum, vegetabile, & minerale. Rursus accipiatur ea ipsa terra, ab istis tribus substantiis separata, omni & sale, superaffusâ aliquoties aquâ calidâ, privata; reponaturq; in eandem ollam, in eundemq; locum; & relinquatur ibi non tantùm per mensem, sed quamdiu volueris; & reipsâ experieris: è terra ista nihil planè productum iri. Atque hic est Sal iste Hermaphroditicus, qui generationis caussa est: cujus beneficio miracula fieri possunt stupenda: de quibus, pro meo singulari in rempubl. Medicam affectu, plura adderem, si permitteret is, qui ea mecum

com-

communicavit. Interim tamen non planè abnuerim: viventia quædam & nondum emortua rectè interdum adhiberi, ut gallus circa podicem deplumatus, ad venenum è carbunculis peſtiferis extrahendum: ut catelli, ad ventriculum frigidum & imbecillum benigno calore & temperato extrinſecus fovendum: ſicut etiam non negârim: integra interdum præſtare deſtructis: modò & ipſi fateantur: ſe non minùs deſtructis uti, quàm Chymicos.

Supereſt nunc ſcrupulus unus, qui multorum animos valdè torſit, diuq; ſuſpenſos detentos remoratus eſt: quò minùs in uſum Hermeticorum medicamentorum conſentire potuerint: nempè quòd illa, præſertim ſi ſint metallica, aut mineralia, calorem nativum & ſpiritus ſubitò diſſipent, & in partibus principalibus funeſtas reliquias, malignum fermentum, & pravam διάθεσιν relinquant: unde aliqui per accidens curati, & paulò pòſt recidivam paſſi, maturiùs ex hac mundi fabula diſceſſerint. At immeritò remedia Spagyricè præparata eo nomine, malè audiunt: cùm, ſi fortè tale quidpiam ex uſu eorum accidat, id non tàm remediis, quàm vel artificibus, qui ea concinnârunt; vel Medicis, qui ea exhibuerunt, imputan-

Medicamēta Chymica non imprimūt membris corporis principalibus pravam diſpoſitionem.

dum ſit. Notum eſt enim, quantus ſit eorum numerus, qui illotis manibus ad hanc artem nobiliſſimam accedunt; qui ex libris tantùm, non αὐτοψία, artem hanc edocti, ſtibium & hydrargyrũ, ad ſanitatem hominis vel conſervandam, vel deperditam reſtituendam, audacter parare, & parata intra corpus exhibere non verentur. Talium Chymicorum præcipitatis, non mirum, ſi illi, qui his utuntur, in ſepulchrum præcipitentur: ſi eorundem Mercurio vitæ, non vitam; ſed mortem & magno interdum precio emptã, quidam improvidi & valetudinis ſuæ prodigi, conſequantur. Deinde culpa tam gravium accidentium nõ rarò in iis etiam reſidet, qui dicta medicamenta propinant: quorũ aliqui legitimum ipſorum uſum nunquam viderunt; aliqui planè indocti ſunt, ſtupidi, omnis methodi Galenicæ & Hippocraticæ ignari, quales ſunt Judæi, & agyrtæ ſimiles, quibus religio non eſt, latronum more, de corio humano, pro libitu ludere. Non abſimili ratione, & vulgaribus medicamentis, quæ ſunt potentiorũ virtutum, utpote ſcammoneatis, helleboratis & ſimilibus, dica interdum ſcribitur: quando à Pharmacopolis imperitis ſiniſtrè parantur; aut ab expertis dextrè conficiuntur; ſed præpoſterè ab empiricis uſurpantur: licet aliàs ex uſu eſſe poſſint, bene

ſcili-

ſcilicet parata, & methodicè adhibita. Non eſt igitur: quòd Medici docti & prudentes à Chymicorum medicamentorum uſu in poſterum abſtineant: cùm ſi ea ab expertis artiſtis (inter quos in Gallia eminet Nicolaus Bonne, illuſtriſſimi Ducis Bullionæi, in arce Sedanenſi, Pharmacopœus, qui officinam habet ſelectiſſimis remediis, cùm Galenicis tùm Spagyricis, præſertim verò Theriacis, communi & eſſenſificatâ, ad Quercetani leges ſolertiſſimè & fideliſſimè præparatis, inſtructiſſimam,) conficiantur: omnis malignitas, ſi quæ ipſis ſuâ naturâ ineſt, miniſterio Vulcani auferatur: ut impoſſibile ſit, ea poſſe, ſi methodicè uſurpentur, vel calorem nativum & ſpiritus, individuos animæ ſatellites, deſtruere; vel pravam diſpoſitionem partibus principibus inurere.

Atque ita hactenus monſtratum eſt: quàm vano & falſo prætextu, remediis Chymicis, quaſi periculoſa, inutilia & peſtifera ſint, jus civitatis in republicâ Medicâ denegetur: nunc, quòd eadem ſint vulgaribus ſalubriora & tutiora, evincendum eſt: quod quidem ex hactenus dictis ſatis liquet: ſed tamen ut omnia meliùs examinari & dijudicari poſſint: pauca quædam pro noſtra aſſertione attexenda videntur.

Medicamenta spagyrica sunt salubriora & tutiora vulgarib.

Salubriora igitur & tutiora sunt arte Spagyricâ concinnata remedia, quàm vulgari modo præparata: quia in illis purum ab impuro, malignum ab alexipharmaco, corporeum à spirituali, inutile ab utili separatum: ac proinde ventriculum suâ mole non molestant: nec operationes suas differunt; sed citò cum morbis colluctari incipiunt, eosq; victas dare manus festinanter cogunt. Sic cerevisiæ defecata salubrior est non defecatâ; sic vinum à tartaro suo depuratum, tutiùs hauritur; quàm vinum ex uvis recenter expressum: sic cibi, seclusis à naturâ excrementis, pòst multas coctiones, singula corporis nostri membra nutriunt: sic citiùs aqua cinamomi aut balsamus ejus, in lipothymiis, spiritus reficit; quàm ipsum cinamomum integrum: sic guttæ aliquot olei anisi plus præstant; quàm integræ ejusdem unciæ. Vulgus autem præparationes omnes improbat, & integris uti mavult, quàm in principia sua consumptis; aut non sufficientes convenientesvé adhibet: unde non rarò ægrotantes ob devoratas partes noxias, excrementitias & venenatas, unà cum salutaribus & utilibus, expugnato morbo, cum symptomatis gravioribus postmodùm supervenientibus, & ipso priori morbo periculosioribus

confli-

conflictantur. Deinde quis nescit: aquas Chymicas, odorem & saporem vegetabilium integrum referre: vulgares autem nihil aliud esse, quàm phlegma inutile, & aquas leviter putrescentes; illasq; multos annos durare; has verò vix mensem unum aut alterum? Et sicut aquæ vulgares Pharmacopolarum, extremam malignitatem à vasis plumbeis acquirunt: sic non minorem & decoctiones eorundem à vasis cupreis: quæ eò deteriores adhuc evadunt: quòd in earum præparatione subtilior & melior pars inauras evanescat; & ipsæ situ paulò pòst contracto corrumpantur inutilesq; reddantur. Adhæc analeptica & cordialia, quæ ex coralliis perlisq; in pulverem contritis & cribratis, nec non auro foliato præparantur, quas vires alias in corpore humano exerunt: nisi quòd ventriculum incrustant, eumque aliàs languidum magis enervant? Contrà quintæ essentiæ Chymicorum, & magisteria ex iisdem, ut & tincturæ auri absq; corrosivo factæ, sicut in quovis liquore facilè solvuntur: ita soluta, & intra corpus admissa, vires collapsas restaurant, & pristinum vigorem restituunt. Quid, quod medicamenta vulgaria, in morbis chronicis, rarò optatos sortiantur effectus: utpotè ex vege-

tabilibus tantùm desumta, quibus radices affectuum contumaciorum firmiores funditùs exstirpari & vevelli nequeũt. Chymica autem, præsertim ex metallicis & mineralibus præparata, utpote potentiorum virium & majoris efficaciæ, incurabiles vulgò morbos, epilepsiam, lepram, quartanam, podagram, hydropem, ἡσύχως, ταχέως καὶ ἀσφαλῶς percurant. Non igitur abs re factum esse à nobis putamus: quòd Chymiam, artem medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnandi, in libelli nostri frontispicio, definiverimus.

CAPUT II.
DE SOLUTIONE IN GENERE.

Partes Chymiæ. Partes Chymiæ sunt duæ: Solutio & Coagulatio.

Solutio quid? SOlutio est ἐργασία sive operatio, quâ corpus naturale mistum in tria sua principia, Sal, Sulphur & Mercurium, ex quibus à natura conflatum est, separatis heterogeniis, recluditur.

Cùm natura nihil puri nobis dedit; sed omnia permultis, imò noxiis permiscuit fœculentiis: ideò necessitas hîc artem fecit, quæ purum ab impuro, salubre ab insalubri separat, haud alio

alio conatu, quàm cæteræ scientiæ id populariter & quotidiè peragunt, rejectanea semper amoliendo, errataq; corrigendo, ut natura, in semetipsâ quasi deficiens, hanc ipsam artē Chymicam ab infantiâ cognoscendam subinde inculcasse videatur. Corpus autem naturale mistum non uno, sed variis peccat modis: vel impuritate, tùm intrinsecâ, tùm extrinsecâ; vel duritie seu corporis contumaciâ. Utrumq; tollitur separatione & alteratione, vel etiam transmutatione: illa omnes impuritates penitus aufert; hæc & substantiam tractabilem, balsamoq; nostro haud absimilē reddit, & vel totū, vel qualitates immutat. Quin imò malignitatibus sæpe per universum subjectum chymicum dispersis, omninò expedit ejus cōtinuitatem corrumpere, & in minimas particulas sectionem instituere. Nec enim aliter ad speciem scil. Chymicam pervenire; aut malignas qualitates alterare, aut noxias tollere licet. Nam universum hoc opus est præparationis: quam propterea Hippocrates, 2. de diæta, ἐργασίαν appellavit, tanti profectò usus, ut sine ea tota benè medendi ratio periculi, terrorisq; plena, cuivis pio cordatoq; Medico suspecta esse possit. Quòd si n. alimenta per os sumpta coqui & elixari postulāt, ne corpori fructus crudos ingenerent: quidni etiam medicamēta ad mediocritatē, præparationis sedulitate, reduci

reduci debeant? Hinc rectè & prudenter ab autore nostro factum, quod de his priùs, variisq; præparationis gradibus, antequam de legitimâ medicamentorum præparatione ageret, admonere voluerit. Quoniam autem varii solutionis gradus dantur, quibus non semper corpus naturale mistum in tria sua principia, Mercurium, Sulphur, & Sal resolvitur; ideò nonnulli huic generali magis strictam addunt definitionem, dum describunt, quòd solutio seu corruptio Chymica sit præparationis Chymicæ gradus primus & summus, compagem corporis quoquo modo dirimens; hæc enim vel in solâ dislocatione continuitatis acquiescit, vel simul etiam inquinamenta separat. Quantumvis enim in opere Chymico corruptionem necessariò sequatur separatio; hæc enim ejus mensuram certam explet, seu finem addit; nihilominus tamen quàm plurimæ operationes sunt, quæ solam corruptionem citra separationem postulant, ut e.g. Magisterium definitur, quòd sit ens medicum ex toto, citra ullam separationem, impuritatibus duntaxat segregatis, elaboratum & exaltatum.

In omnibus artibus & scientiis, nihil magis necessarium; quàm principiorum cognitio; utpote à quâ cæterorum scientia dependet: nihil etiam eorundem investigatione dif-

ne difficilius; quòd ea plerumq; in intimioribus mixti penetralibus abſcondita lateant, nec unquam conſpici poſsint; niſi factâ objecti ſolutione & anatomiâ. Sed antequam de iis diſſeramus: nolim Phyſicos & Medicos hîc mirari: quòd Chymici alia, atq; ipſi, corporis naturalis ſtatuant Principia. Primò enim, cùm Phyſica, Medicina & Chymia, ſint diverſæ diſciplinæ; quid mirum, ſi licet unum idemq; habeant objectum, diverſa tamen ejus ſtatuant Principia, cùm diverſimodè illud cõſiderent? Phyſicus enim corpus naturale conſiderat, quatenus naturale & mobile: ac propterea rectiſsimè etiam, principia ejus generaliſsima, noetica potiùs, quàm verè hypoſtatica, Materiam & Formam, adſerit. Medicus verò idem conſiderat, non quatenus naturale; ſed quatenus ſanabile, aut quatenus ſanitatẽ efficere poteſt, vel deſtruere: ac propterea rectè principia ejus adſtruit quatuor Elementa, cum ſuis primis qualitatibus, temperamenta corporum conſtituentibus, à quibus cùm ſanitas; tùm morbus dependent. Si igitur Medico licitũ eſt: principia phyſica repudiare; & alia ſubſtituere: cur non liceret Chymico, artifici ſenſato, ejuſdem corporis, quod ille non quatenus naturale; nec quatenus ſanabile:

Principia Chymica non evertunt Phyſica & Medica.

ſed

ſed quatenus ſolubile aut coagulabile, & quatenus vires interiùs obtinet plurimas, quæ arte ſolâ & manifeſtari, & præſtantiores reddi poſſunt, conſiderat, diverſa à Phyſicis & Medicis ſtatuere principia ſenſibilia (ſecundum Ariſtotelem, 3. *de cælo, textu 61.*) videlicet Sal, Sulphur & Mercurium: quæ corpora reddunt ſolubilia & coagulabilia, virtutumq; in mixtis corporibus deliteſcentium, radices exiſtunt. Deinde Ariſtoteles dicit: eò redire omnia; unde primùm exorta ſunt. Propterea in omnibus artibus, cùm realis; tùm rationalis, objecti reſolutio, principia illius manifeſtat. Hoc modo Phyſici indagârunt & cognoverunt: materiam & formam, corporis naturalis, principia eſſe naturalia & phyſica: propterea quòd corruptio, quæ eſt reſolutio rerum naturalis, in iſtis principiis ſubſiſtebat; nec ea in alia reſolvere ulteriùs poterat. Ita & Medici invenerunt: quatuor Elementa, ſuis qualitatibus inſtructa, ſua eſſe principia; quia omnis ſanitas, aut morbus, ſe reſolvit in quatuor primarum qualitatum vel harmoniam, ſive legitimam & convenientem naturam, vel in earundem intemperiem, ſive parum rectam & vitioſam conſtitutionem; quòdque mens hominis, in reſolutione aut inquiſitione

tione corporis anatomicâ, quatenus nempe id sanabile, ulteriùs progredi nequeat. Pari ratione, Chymicus sua etiam investigavit principia, Sal, Sulphur & Mercurium: cum experientia ostenderet: resolutionem Chymicam & artificialem posse quidem ad ista tria principia, in quibus subsistebat, pervenire; sed non ulteriùs progredi, nisi vellet totaliter vires corporis resolubilis destruere. Sed tunc non ampliùs esset resolutio chymica; cùm hæc mixti vires conservare; & in principiis, quæ illas sustentant, subsistere; nec finem suum, qui est solvere & coagulare, absq; virtutum interiorum intertrimento, excedere debeat.

Quomodo principia Chymica fuerint inventa.

Atq; hæc tria principia Alchymiæ Natura ipsa tacitè approbavit, docuit, & occasionem ea scrutandi hominibus subministravit. Nullum enim in toto mundo est artificium, quod Naturam universalem non agnoscat parentem, magistram & tutricem. Et ut ostendamus: Eam non minùs artis nostræ matrem esse; quàm Rationem & Experientiam: videamus, quomodo eam progenerârit. Ex eo, quòd Natura ex pluribus corporibus unum componit: & unum in plura resolvit: natæ sunt pleræq; artes: quarũ aliquæ objecti sui cognitionẽ ducunt

Natura Universalis mõstravit tria principia Chymica.

ab illius cõpositione ut Architectonica, quæ lapidem lapidi, & tectum, reliquo operi cæmentitio adjungens, dat esse objecto suo, aliquæ verò ab illius resolutione, & interiorum partium virtutumque in apertum, productione. Atque ad hos posteriores, Chymia referri debet: siquidem mixta ita resolvit, ut intimiores eorum processus patescant; facultates naturæ ipsorum reconditæ cognoscantur: viresque eorum, aut simpliciter absconditæ, aut sepultæ, aut impuritatibus ita immersæ, ut vix alicujus sint actionis, inde eliciantur: quò ab omnibus impedimentis immunes, evadant fortiores, & in agendo potentiores: Adhæc videmus: quòd Natura, in omnibus corporibus, quodcunq; tandem illud sit, semper habeat plurimas virtutes internas, quas nec monstrare valet, nec in actum deducere, nisi subsidio quodam naturali aut artificiali adjuta. Atq; ita vites & arbores habent quidem in se facultatem, gemmas protrudendi; folia, flores fructus; colores, sapores, odores & alias qualitates producendi: quæ extrinsecus autem non apparent: nisi ubi miti suo calore Sol illis opem tulerit, easq; radiis suis excitârit. Tunc enim cortices & lachrymæ sese resolvunt, attenuant, & aperiunt: ut gemmæ

& re-

& reliqua emitti possint. Idem conspicitur in plantis: & sæpe folia, flores, & fructus habent proprietates & facultates, differentes ab illis, quæ in exteriori trunco apparent, ut si easdem, gradu tamen eminentiores & perfectiores: ac si natura Chymico monstrare velit: quòd, si debito modo eam adjuvet, ipsa vires suas possit perfectiores reddere, illasq;, quæ incognitæ priùs erant, in apricum ptoferre. Deinde primi hujus artis inventores, considerantes: quòd plantæ, producendo semina, monstrarent non solùm interiorem suam generandi facultatem; sed etiam, quod adjutæ, (humore scilicet earum, à radiis solaribus, resoluto) quoddam generationis principium proferrent, semen nimirum, quod substantiam generativam, termino Chymico nominare libet: quandoquidem illud substantificat & sustentat virtutem generativam, extractam & separatam à suo corpore, & principali principio) non malè hinc augurati sunt; (experientiâ quotidianâ certiores eos postmodũ reddente) quòd per resolutionem artificialem ex corporibus mixtis extrahi possent, aliqua principia & substantiæ, quæ vires eorum tam occultas; quàm manifestas subtiliores, & ab omni impuritate corporea seclusas

clusas continerent. Tandem id, quod Natura facit in alimento, potuit ipsos in hac opinione egregiè confirmare. Natura enim priusquam animal, assumto alimento, nutrit: resolvit id priùs coctione in quatuor humores: qui sunt quatuor diversa principia, diversis qualitatibus instructa, & in alimento antea non animadversa. Unde artifices procul dubio primitus ansam nacti sunt cogitandi; quòd coctione aliquâ artificiali, aut alio modo, corporis mixti compages resolvi, & principia inde aliqua, substantiæ q antea planè incognitæ, expediri possent. Quæ cùm ita sint: si quis adhuc non videt: quòd Natura corpora mixta dissolvere; & inde principia, aut substantias & facultates, quæ ipsis inhærent, puriores, & gradibus excellentiores, eruere ostenderit & docuerit; nam is Tiresiâ quovis, aut Liberide cæcior.

Tria sunt principia Chymica.

Cæterùm quod numerum principiorum, in quovis corpore, concernit: quandoquidem sola experientia illa patefacit, ipsi etiam soli credendum est. Si igitur de principiis, in genere, loquimur, ita, ut sub primis illis ea etiam, quæ inde dependent comprehendamus: numerus eorum tantus erit; quantus Chymicarum extractionum oleorum, aquarum, magisteriorum & similium,

milium, ex quovis corpore. Sed si loquamur de primis principiis, quæ non ab aliis prioribus; sed à quibus reliqua omnia dependent: experientia nobis tria, nempe SAL, SULPHUR & MERCURIUM, per solutionem Chymicam & videnda & tangenda, exhibet.

Per Mercurium autem, sulphur, & salem non intelligendum est, quod ejusmodi mineralia ex mistis concretisque corporibus, beneficio ἀναλύσεως Chymicæ, possint erui: qualia vulgò à mercatoribus venduntur: verùm sufficit: si sint talia, præsertim in vegetabilium & animalium familia, quæ mineralibus illis sint ἀνάλογα, & tantùm inter se differant essentiâ, proprietatibus & actionibus, quantum illa in suo genere minerali.

Per Mercuriũ, Sulphur, & Sal nõ intelligenda vulgò sic dicta mineralia.

De principiorum numero magna apud antiquos Philosophos erat contentio, ita ut contra ea variis & dissentientibus inter se opinionibus sese effuderint. Democritus ac Epicurus in principia nobis obtruserunt inane, infinitum, atomos, quorum concursu omnia corpora conflarentur. Diodorus Crocus cognominatus ex corporibus minimis & individuis, tanquam principiis, res componi dicebat. Empedocles omnia, quæ componuntur, ex disparibus, iisdemq; consentientibus naturis concrescere censuit. Pythagoras lineas, figuras atque

 nume-

numeros rerum omnium principia esse statuit: ita ut singuli suas sententias undiquaq; rationibus suis fulcirent. Sed cùm hæc jam olim, tanquam futilia acinama, confutata & explosa sint, frustrà his diutius immoramur. Academicorum autem & Peripateticorum sententias potiùs audiamus, quos de principiis rerum doctiùs disputasse, & meliùs sensisse, propiùsq; ad veritatem accessisse constat. Plato, de principiis disserens, modò tria constituit: Deum, exemplar, & materiam; modò duo tantùm stabilit infinitum nempe, & terminum, materiam infiniti nomine, termini verò formam innuens, tanquam rem sistentem, & finibus aut cancellis suis materiā vagā, & excurrentē, coërcentē. Aristoteles non procul recessit à sententia præceptoris, etsi aliis verbis suam explicârit; quæ tamen eodem recidunt. Siquidem quod Plato terminum dixit, formam vocavit Aristoteles. Quod Plato infinitum, materiam dixit Aristoteles, tertium principium privationem seorsim constituens. Quæ cùm ita habeant, opinandum non est, quòd ab Hermeticis antiquorum Philosophorum principia, suis principiis sensibilibus evertantur, tot jam seculis adhuc comprobata. Quin potiùs credendum, illis cum ipsis facilem esse in hoc consensum ac concordiam. Nam Hermetici cum dicunt, corpora omnia constare

ex

ex sale, sulphure, & mercurio, non repugnant Aristoteli, qui rerum principia statuit, materiam, formam & privationem: nec Platoni dicenti, Deum, Exemplar & Materiam esse principia omnium. Singuli quippe diversas creaturarum œconomias scrutantur. Causa autem Hermeticorum, quòd in principiis istis vulgaribus & decantatis non acquiescant, est ea præcipuè, quòd hæc in generationum & transplantationum causis & processibus declarandis undiquaq; sufficientia non sint. Aliàs etiam libenter admittunt distinctionem, quâ Aristoteles principia sua partitur in materiam primã simplicissimam, ac remotissimam, omnes formarum vicissitudines sustinentem; vel in quâ est potentia, ut possit omnibus formis subjici, & in duo ἀντικείμενα, formam sc. & privationẽ, distribui. Hæc principia concedunt esse omnium prima & simplicissima, ex quibus res omnes naturales primùm constant, ita tamen, ut distinguant inter constituentia & demonstrantia: vel, si mavis, inter principia rerum & notionũ. Et ut ab illis Hermetica non diruuntur, quæ constituimus earum rerum ptincipia, ex quibus proximè res omnes mixtæ componuntur & constant: sic ab his Aristotelica nequaquam convelli, certissimum est. Quod ipsum ex indivisibili & admiranda rerum cœlestium cum

sublunaribus unitione; longâ serie demonstrari posset, nisi instituti nostri ratio contrarium suaderet. Deniq; trium illorum principiorum Chymicorum, Salis, Sulphuris, & Mercurii, nomina ideò ex mineralium familia ad eadem vegetabilium & animalium principia translata sunt, quòd radices sint & fundamenta omnium in omni composito potestatum, nihil prius quod sit tale poßidentium usq; adeò, ut eadem principia jure quodam omnibus in toto mundo rebus adaptata sint, in membris etiam similaribus secundum potentiam existentia, nutrimenta, & remedia; morbos, morborumq; causas, venena & quævis noxia, constituentia.

D. Hartmannus in Naturæ consulto.

Mercurius.

Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis, æthereus ac purissimus, à quo omnis nutricatio, sensus, motus, vires, colores, senectutisq; præproperæ retardatio. Confertur elemento aëris & aquæ: illi quidem, quatenus caloris viciniâ alteratus facilè in auras abit: huic, quatenus, ut ea, difficulter proprio; facilè autem alieno termino continetur.

Vel sic: Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis: purißimum & æthereũ, illud corpus ὑσιῶδες: aërea, subtilißima, vivifica ac spirituosa substantia, pabulum vitæ, & ὑσία seu formæ proximum instrumentum.

Sul-

Sulphur est balsamum illud dulce, oleaginosum & viscidum : nativum partium calorem conservans, omnis vegetationis, accretionis & transmutationis instrumentum, odorum tùm gratorum, tùm ingratorum, fons & origo. Assimilatur igni, propter flammam, quam facilè concipit: ut omnia resinosa & oleaginosa alia; eique hoc peculiare est: quòd habeat vim leniendi & extrema contraria conglutinandi. Sicut enim nunquam tenacius lutum confeceris ex aquâ & arenâ, nisi calcem aut aliquid glutinosi commiscueris: ita nec Mercurius volatilis & Sal fixus coire in unam substantiam tenaciter possunt, nisi vinculo & copulâ Sulphuris, quod, utriusque principii particeps, Salis siccitatem, & Mercurii liquiditatem, suâ viscositate; Salis densitatem, & Mercurii permeabilitatem, molli suâ fluiditate; Salis amaritudinem, & Mercurii aciditatem dulcedine suâ contemperat. *Sulphur.* *Sulphuris proprium.* *Calcis analogia cum Sulphure.*

Sal est corpus illud siccum, salsum, res mistas à putredine defendens, mirabilibus dissolvendi, coagulandi, detergendi & evacuandi facultatibus pollens: à quo omnis rerum soliditas, determinatio, sapores & aliæ infinitæ virtutes. Analogiâ respondet terræ: non quà hæc est frigida & sicca; sed *Sal.*

quà elementum hoc eſt firmum, fixum, & generationis corporum omnium ſubjectum.

Principia Chymica inter corporis & ſpiritꝰ naturam ambigunt.

Sunt autem dicta principia, propriè loquendo, nec corpora; quia planè ſpiritualia, ob cœleſtium ſeminum influxum, quo impraegnata ſunt: nec ſpiritus; quia corporea: ſed inter utramque naturam ambigunt; variiſque nominibus à Philoſophis inſigniuntur, vel ſaltem his ad illa alluditur: ut ex ſequenti tabella videre eſt.

Sal,	Sulphur,	Mercurius.
Sal commune,	Sal Petræ,	Sal Armoniacum.
Acerbum & amarum,	Dulce	Acidum.
Corpus	Anima	Spiritus.
Materia	Forma	Idea.
Patiens	Agens	Informans aut movens.
Fixum	Inflammabile	Vaporoſum.
Ars	Natura	Intelligentia.
Senſus	Judicium	Intellectus.
Materiale	Spirituale	Glorioſum

Omne corpus miſtũ poteſt in

Verum enimverò omne corpus miſtum in hæc principia, ſacro ternario (ita ſecundum Pythagoricos omne & omnia tribus termi-

terminantur) constantia, recludi posse, & consumi, etsi validis rationum momentis comprobari posset: tamen eas omnes evidentiâ longè superat inspectio ocularis: ac proinde exemplis, ex vario mistorum genere desumtis, omnē rem in tyronum gratiam dilucidabimus. Exordiamur autem à lignis viridibus, quæ si cremes: egredietur primò aquosum quiddam, quod ignis flammæ concipiendæ planè inidoneum est, & in fumum conversum si colligatur, in aquam resolvitur (atq; hac ratione è flammâ potum petere, non impossibile) diciturque Mercurius: deinde exibit oleaginosum quiddam, facilè iuflammabile, quod in vapores resolutum, si cohibeatur, in oleum abit, vocaturque Sulphur: tandem remanet siccum & terrestre, quod ex cineribus, aquæ beneficio, extrahitur, inque humido & frigore solvitur; calore autem concrescit, Salisque nomen obtinet. Ita Lac substantiam continet Sulphuream, butyrosam; deinde Mercurialem, serosam; & tandem Salinam, caseosam. In ovis albumen Mercurium exhibet: vitellus Sulphur: pelliculæ & putamina Sal. Ita ex lini semine oleum elicimus expressione: aquam ab oleo separatione: sal ex fecibus relictis extractione. Pari ratione ex Gariophyl-

sua principia tria recludi.

Lignum viride.

Lac.

Ovum.

Lini semē.

Garyophylli.

ryophyllis, aqua Mercurialis præstantissima, oleum Sulphureum excellentissimum, & ex fecibus Sal educitur. Sic Nitrum in aquositatem dispescitur, pinguedinem & salem. Non secus ex sale marino producimus Mercurium γλυκύπικρον, dulces cristallos, sulphureæ planè naturæ, & tandem ipsum sal fixissimum. Ita ex Antimonio elicitur Regulus, qui ejus Mercurius: α (Quòd si enim Mercurium præcipitatum, cinabarisalum, turbisatum, sublimatum, Mercurii nomine dignamur: cur non & Regulum antimonii; licet is modico sulphure sit coagulatus:) deinde rubrum sulphur, flammam concipiens: (quia valde volatile, ut videre est in calcinatione antimonii, & ejus reguli, ad Solem, per speculum ardens, ubi sulphur statim flammam concipit: & in cinabari, confectione pulveris emetici) & tandem Sal, qui vomitivus, β ratione sulphuris, quod in omni sale fixo reperitur; non autem ratione sulphuris combustibilis: cùm sulphur antimonii per se sit diaphoreticum. Atque sic de cæteris mistorum resolutionibus idem esto judicium.

Nitrum.

Sal marinum.

Antimonium.

α *Regulus elicitur quidem ex antimonio; verùm is non est ipse Mercurius, sed instar potiùs ejus.*

β *Vomi-*

β Vomitivus non est; Salia enim plerumq; habent vim diaphoreticam, & diureticam; quamvis interdum quoq; per secessum deturbandi vires possideant.

Notandum autem primò: nullum prædictorum principiorum simplex atque solum, quod de reliquis non participet, reperiri. Mercurius enim continet substantiam sulphuream atque salinam: Sulphur substantiam salsam & mercurialem: Sal verò substantiam oleaginosam & mercurialem. Deinde observandum etiam est: quod in spagyrica mistorum ἀναστοιχειώσει, præter priora tria commemorata principia verè activa, duo alia resultent corpora, quæ principiorum numero à Chymicis non adscribuntur: quòd illorum tantùm sint quasi integumenta, omniquę δυνάμει Hippocraticâ destituta: quorum alterum siccum, Terra arenosa est, sive cinis elotus; vocaturque Terra damnata, & caput mortuum, nullâ vi aliâ præditum, nisi siccante & emplasticâ, quodque facili negotio in vitrum abit: alterum humidum, & accidentaliter aëreum, nempe phlegma insipidum & inodorum, quodque tantùm humectat, citra ullam aliam ἐνέργειαν aut activitatem medicam.

Nullum principiũ, planè simplex est.

Caput mortuum & phlegma nõ sunt principia.

CAP.

CAPUT III.

DE CALCINATIONE.

SOlutionis ſpecies duæ ſunt: Calcinatio & Extractio.

Calcinatio. Calcinatio eſt miſti α in calcem ſolutio.

α *Omne miſtum perfectè miſtum dicitur Chymicis ratione principiorum, quæ omnibus miſtis inſunt, niſi unum miſtum alteri magis ſit conſolidatum.*

1 Summ. perfect. cap. 51. A Gebero definitur: α quod ſit rei per ignem pulveriſatio, β per privationem humiditatis, γ partes conſolidantis.

Calx Chymicorum. Per Calcem autem intelligunt Chymici, quemlibet pulviſculum tenuiſſimum, ablatione ſuperfluæ humiditatis (præſertim ex mineralibus) factum. Quando verò pulvis, vel calx, planè redditur impalpabilis, ad ſenſum ſubtiliſſimus, inſtar tenerrimæ farinæ: *Alcohol.* tum Alcohol appellitant: hocque vocabulum etiam ad ſubtiliſſimum vini ſpiritum, ſæpiſſime reiteratis deſtillationibus rectificatum, omnique humiditate privatũ, com- *Alcohol vini.* modè exprimendum transferunt; eum Alcohol vini indigetantes.

α *Quæ definitio paulò exquiſitior eſt priori.*
β *Scilicet Chymica. Siquidem non omnis pulve-*

pulverisatio per ignem fit, nisi chymica; multæ enim fiunt Solis radiis; Solis vi etiam sub terra.

γ *Accidentalis scilicet; nunquam enim potest absumi illa humiditas essentialis per ignẽ, nisi factâ incineratione.*

Circa calcinationis doctrinam, antequam de ea sermonem instituamus, proprietates & significata calcis, à qua calcinationem formamus, priùs explicare oportet. Calx igitur Chymicis non est lapis coctus, ideò dictus, quòd in ædificium calcetur; sed est tenuissimus pulvisculus, ablatione superfluæ humiditatis, factus. Quemadmodum igitur lapis calcarius, beneficio ignis, inter coquendum omni humiditate privatur; sic quicquid, quocunq; modo, humiditatem suam amisit in Chymicis, calx dicitur. Species calcis est alcohol, pulvis ad sensum subtilissimus, instar farinæ tenerrimus, in quo nulla humiditas elementaris ampliùs viget. Refertur alcohol ad spiritum, seu quintam Essentiam vini, ubi, omni humore aqueo seu elementari, crebris, hoc est, philosophicis præparationibus, ablato, id duntaxat, quod substantiam vinosam spirituosamq; solùm complet, eruitur, hoc nominis per metaphoram accipit. In genere dicimus calcinationem, reductionem misti in calcem. Calcinamus ergo res, ut, humiditate partes misti copulante ablatâ, ex iis pulvis fiat.

fiat. Sed cùm humiditas duplex ſit, eſſentialis & accidentalis: vel utraq; auferetur, & dicitur incineratio, vel ſaltem, manente priore, aboletur poſterior, & dicitur propriè calcinatio; de illa paulò poſt nobis agendum. Perſtringamus igitur uberiùs calcinationis naturam, ſiquidem ejus uſus magnus eſt & neceſſarius. Sic primò calcinamus nonnulla, ut ad ſolutionem magis accommodata reddantur: veriſimile enim eſt, eſſentias ex integris propter duritiem minùs extrahi poſſe; quàm ſi in minimas partes, & atomos diviſæ fuerint. Deinde tollitur calcinatione acrimonia, quæ, in tenui ſubſiſtens ſubſtãtia, & à volatili ſale plerumq; dependens, ignis vi evaporat: hâc ratione medicamenta acria miteſcunt. Vice versâ reperiuntur, quæ calcinatione tantum abeſt, ut mitiora evadant, quin acriora reddantur: nec enim humor aqueus, acrimoniã in integris multum alioquin diluens, poſt ſui ablationem eandem minorem, ſed potiùs majorem, præſtat. Sic vitriolum crudum, ſic ſulphur crudum, minùs acria ſunt calcinatis. Cæterùm ex Gebri ſententia, tùm ſpiritus, id eſt, mineralia ignem non patientia, tùm corpora, hoc eſt, metalla, calcinantur: ſpiritus quidẽ, ut faciliùs figantur, & deliquio in aquas abeant. Omne enim calcinati genus fixius inq; deliquiũ ſolubiliùs eſt non calcinato: ſemel enim paſſa

ignem

ignem à fixione procul haud absunt: præterea, partes calcinati, per ignẽ magis subtiliata, facilius cum aquis commiscentur, inq; aquam transeunt. Corpora verò calcinantur, tùm ut deponant in aquam impuritates, & cruditates suas, tùm verò, ut hoc pacto faciliùs in liquorẽ abeant, tenuitatemq; consecuta, naturam corpoream & torpentem facilè cum spirituali cõmutent. Insuper calcinationis necessitas, ejusq; accurata administratio, locum proximè meretur in iis, quæ alteratione saltẽ, paucis mutatis, passa, in alcoholia abeunt: ceu sunt magisteria: quorum licet etiam varietas præparandi modos diversos pariat, omnia tamen sic immutanda sunt, ne quid detrimenti essentia capiat. Itaq; ignis reverberii hîc maximè laudatur, qui tamen, ut ab initio oportet sit lentus, ac graduatus, si corpus levibus & subtilibus erit donatum spiritibus; secus enim essentia ignis vehementiâ exhalaret. Ubi verò ariditas spiritus fixiores arguit, etiã citra graduum ignis observationes, nonnihil intensiùs ignem multiplicamus, quandoquidem nullum periculum perdendæ essentiæ imminet. Cæterùm calcinamus, vel igni potentiali, vel actuali: uterq; enim ignis continuatis vincula absumit. Potentialẽ ignẽ suppeditant corrosiva omnia, ut sunt salia, & exinde facti spiritus, seu aquæ stygiæ, vel fortes, quibus

bus tota compages corroditur. Materiale ignis administramus rebus primùm in minimas particulas comminutu, posteà vasi, pro re nata, vel aperto, vel clauso, loricato, vel non loricato, sine vel cum spiraculis inditis, tum cum additamentis calcinationem adjuvantibus, fusionem nempe prohibendo, vel simul corrodẽdo, (qualia additamenta sunt salia) vel etiã sine iisdem commistis. Verùm sæpe usus postulat, solidiora subjecta ante calcinationem actualem priùs aquâ, aut aceto extingui, quo modo compages divisa ignis facilè ingressum largitur. Sunt quæ priùs per aquas suas corrodenda, postea igne reverberii in cinerem redigenda; id quod fit, propter tenacissimam partium cohæsionem, quam neutiquam ignis dissolvere potu fuerit, nisi corrodantur. Ignis verò naturâ suâ feliciùs agit in paululum antè divisa, quàm integra, proptereaq; valdè contumacia. Nihilominus sunt quædam, quæ vice versâ reverberari, posteà corrodi desiderant: neq; enim aliter in calces suas abeunt, nisi ab igne materiali priùs aliquid passa fuerint. At de his prolixè præcipere velle, cõmentarii leges transgrederemur: apud Autores enim usu receptum est, ut, de peculiari calcinatione acturi, plerumq; modos ejus simul indigitent: satis hîc fuerit in generalibus operam posuisse; & ad autorum lectiones; vel potiùs ipsam praxin, accommodasse.

Fitque

Fitque vel Corrosione; vel Ignitione.

Corrosio est misti calcinatio, per res corrosivas. *Corrosio.*

Vel sic: Corrosio est Calcinatio, res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Hæc quia non est vera rei solutio: ideò sub calcinationis doctrinâ meritò de ea præcipiendum.

Fit hæc variis modis: potissimùm tamen quatuor: videlicet Amalgamatione, Præcipitatione, Stratificatione, & Fumigatione.

Nonnulli eam in dichotomias redigunt, ita ut corrosio alia sit vaporosa, alia verò immersiva; hanc vicissim in humidâ comprehendunt amalgamationem, præcipitationem; sub sicca, cæmentum & commixtionem.

Amalgamatio est corrosio metalli, per hydrargyrum. *Amalgamatio.*

Hæc metallorum propria est, nihilq; aliud, quàm earundem subactio in massam per hydrargyrum, ut aliquando calx fiat. Derivatur ab amalgamate seu potiùs malagmate: siquidem amalgama est cum adjectione literæ, & metathesi ejusdem, pro malagma. Quod amalgama à quibusdam clariùs sic exprimitur: est metallum cum mercurio incorporatum, ut instar butyri in vola extendi possit. Finis & usus varius est in Alchymia. 1. ex

☉ & ☽ artifices per eam heterogeneitates to-
lunt: 2. inservit præcipitationi ☉ cum ☿ pr
impeto aureo. 3 multos in ☉ & ☽ usu
habet, ut fermè in omni operatione occurrat, i
♄ & ♃ (alia enim metalla non amalgaman-
tur, ob prorsus alienam à ☿ naturam) pro ole
ex eis parando. 4. aurifabris, pro deaura-
tione.

Fit: quando metallum, excepto ferro, i
tenues bracteas, vel laminas, ductum, cu
Mercurii partibus octo, plus minus, (ad cal-
cinationem enim metallorũ mollium qua-
tuor partes sufficiunt; ad durorum verò vi
octo) commiscetur, ut fiat massa undiq; su
similis, ad metalli unitatem solvendam. Hy-
drargyro enim evaporato super igne, me-
tallum, instar tenuis calcis, relinquitur.

Administratio vulgaris est ita: aurum
argentum aut stannum (nam iis familiaris es
hydrargyrus) rediguntur in lamellas, vel pu
veres, aut climatam scobem: hujus pars un
miscetur illius vel duplo, vel triplo, usq; ad octu
plum: massa inde facta effunditur in catinum
intus cretâ obductum, peneq; candentem, ba
cillo ligneo probè subigitur, & agitatur, decli
nando tamen, ad evaporationem argenti vivi
ubi benè subacta sunt omnia, in aquam frigi
dam malagma conjicitur, exsiccatur, pars ar
gent

genti vivi per corium hircinum, vel cervinum, exprimitur; quod restat, tollitur, aut sublimando in vase, aut corrodendo per acutas, aut exhalando super prunis.

Præcipitatio est corrosio per aquas fortes. *Præcipitatio.*

Fit: quando corpora, *a* liquori corrosivo immerguntur; & postmodùm corrosa & soluta, vel aquæ fortis abstractione, vel alio modo, in calcem repercutiuntur.

a mineralia & metallica.

Præcipitatio non tantùm est corrosio per aquas fortes, sed etiam per spiritus acutos, cæterosq; liquores, vel eorundem abstractione, vel alio ἐγχειρήματι *corporum in calcem repercussio. Spiritus acuti sunt menstrua potissimùm ex mineralibus mediis, vel seorsim, vel conjunctim, certâ proportione commistis, violentiâ ignis, lege destillationum, elicita. Horum varia sunt genera, pro rerum calcinandarum, & scopo artificis, ubivis in communi usu recepta: communiter ex simplicibus sunt, ut, spiritus aluminis, oleum acidum sulphuris: his accensentur cæteri liquores acres, ut, acetum destillatum, succus limonum & berberum, muria, oxalme, aquæ aluminosæ, chalchantosæ, aqua mellis suo sale exasperata; spiritus tartari,*

& infinitæ aliæ aquæ, tam naturales, quàm artificiales. Ex mistis sunt aquæ fortes, ex alumine & vitriolo, adjecto interdum sale vel sulphure, factæ: sunt aquæ regiæ, quæ regem metallorum nempe ☉ dilacerant, potissimùm ope regii satellitis, aut aquilæ, quem salem ammoniacum nuncupãt. Principiò itaq; spirit9 acutus corporis seu metalli compagem dissolvit, inq; suam naturam aqueam consumit, quibus remotis, vel diuturnitate temporis defatigatis, calx subsidet. Si verò post dissolutionem corporis aqua calcem non dimittat, solent artifices addere, quæ separationẽ faciant. Videlicet, aut aquam communem affundunt, ut hâc ratione obtusa vis aquæ fortis calcem ampliùs non retineat, sed descendat, hoc est, præcipitium patiatur, adeòq; sese manifestet. Aut salem addunt, vel aquam salsam calidam. Sed diversæ materiæ diversas sæpe habent separationes; ut pro argento solent injicere laminas Veneris, ad quas naturali inclinatione Lunæ calx se devolvit. Hujus ἐγχειρήματος causam eam esse puto: quia spiritus vitrioli, ex quo & alumine omnes aquæ fortes præcipuè fiunt, tanquam cupro connatus ac homogeneus, sese eidem conjungendo, quam in se absorpserat argenti calcem, hoc modo derelinquit, & penes Venerem abjicit. Omnes istæ calces, aquis segregatis, studiosè per

pluvia-

pluvialem, vel destillatam dulcem, eluuntur, siccantur, & ad usus reponuntur. Non est autem in hac calcinatione negligendum, quin unicuiq; corpori calcinando, sua præstò sit aqua corrosiva, ne frustraneus planè, aut non speratus subsequatur effectus. Quemadmodum non eadem aqua fortis solvit argentum, quæ aurum: sic nec promiscuè qualibet corpora à quibuslibet corrosivis discontinuari desiderant possuntq;. Sic alia aqua opus est, cum calx paratur in usum humani corporis; aliâ, cum pro medicina transmutatoria.

Stratificatio est corrosio per pulveres corrosivos. *Stratificatio.*

Stratificatio licet propriè calcinatio dici nequeat: est enim tantùm ad hanc consequendam subsidiaria operatio, itaq; per se calcinationem non absolvit: quia tamen eidem inservit, id quod etiam amalgamatio facit, autor cum vulgo ad calcinationem refert.

Fit: cum crucibulum, pixis, vel olla metallo laminato, & pulveribus corrosivis repletur: faciendo S. S. S. hoc est, ponendo aliquid de pulvere corrosivo in pixidem, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas referciatur; cavendoq;, ne laminæ mutuò se contingant. Postea ponuntur carbones

per circuitum; vel datur ignis reverberii, paulatim augendo, ut res postulat. Dicitur etiam.

Vel clarius sic: Stratificatio est, quando in olla seu catino, de pulvere corrosivo, & laminis vel pulveribus metallicis, strues, seu S. S. S. id est; stratum super stratum, usq; ad summum orificium extruitur, vas postea igni rotæ, seu circulari, per gradus committitur, donec laminæ metallicæ friabiles fiant. Coincidit penè cum cæmentatione, de qua jam.

Cæmentatio. Cœmentatio, eiq; affinis est

Cæmentatio est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum, cum salibus corrodentibus, aliisq; rebus exsiccantibus, stratificatum, confringitur & calcinatur. Apparatus ejus est talis: Corpus metallicum cæmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur; species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urinâ, vel aquâ forti, madefiunt, ut fiant instar pulticulæ: (nonnulli illis siccis utuntur.) Deinde hujus pulticulæ, vel pulveris, aliqua portio pyxidi cæmentatoriæ inditur, illiq; lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, & sic fit stratum super stratum, ut loquuntur artifices, usq; ad summum, vel circiter; pixis luto aliquo tenaci armatur, tegitur operculo, & agglutinatur, atq; igni,

igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundum gradus cœmentatur, quatuor, sex, octo, duodecim, vel viginti quatuor horis, imò etiam aliquot diebus (pro re nata) inibi conservatur, dato tamen spiraculo in summo, vel etiam pluribus, si sales fugaces, ut ammonius, sal petræ &c. sunt in cœmento; aliàs opus disrumpitur. Tandem, pixide infrigidatâ, eximitur, laminæq; à pulvere separantur, quæ totæ confractæ ac calcinatæ inveniuntur. Fines cœmentandi dependent ab artificis consilio, qui eò dirigit cœmentum, ut scilicet depuretur metallum, colore & constantiâ exaltetur.

Commixtio, quâ corpus corrodendum cum pulveribus corrosivis commiscetur, & igni postmodum admotum in calcem redigitur. ***Cõmixtio.***

Hoc est, quando corpori calcinando species quædam, utpote sulphur, sal petræ, sal commune, vel aliæ, commiscentur ac conteruntur, quibus igni admotis corpus in calcem redigitur.

Fumigatio est corrosio metalli per fumum, vel vaporem acrem.

Fumigatio, secundum duplicem fumi naturam, duplex statuitur: quandoq; enim sicco, quandoq; humido vapore, res peragitur. Siccus vapor est mineralium, & potissimùm argenti vivi, & plumbi; tùm ad nobiliora metalla hac *Fumigatio.*

 ratione

ratione per alterutrum calcinanda, tùm etiam solius plumbi ad argentum vivum. Modus prioris est ejusmodi: superfusum plumbum aut argentum vivum, calens, in olla, angustioris orificii, laminâ vel auri vel argenti supernè appositâ, vaporem ab alterutro adscendentem combibens, friabilis fit, exindeq; cum sale teri & in calcem redigi potest. Posterior ratio est talis: in plumbum, leviter sine ignitione liquefactum, post primam, vel aliqualem refrigerationem, fovea vel bacillo vel lapide imprimitur, in eamq; adhuc calentem argentum vivum immissum, & post refrigerationem exemptum, repetitis postmodùm aliquoties illis plumbi fusionibus, & hydragyro in foveam immisso undiq; friabile fit, adeòq; in pulverem seu calcem abit. Vapor humidus est liquorum, vel aquarum acutarum, suis halitibus corpora corrodentium. Sic lamellæ metallorum, filo per foramen, in ollam orificii angustioris, super acetum destillatum, vel aliam aquam stygiam, suspensæ, ollâq; probè obstructâ in calidis cineribus, vel ventre equino, aliquandiu relictæ, paulatim à vaporibus humidis subtus evaporantium liquorum superficietenus corrosæ, calcem acquirunt: quibus abrasis, prædictoq; opere identidem repetito, tandem planè in calcem abeunt.

Fi

Fit hæc variis modis: In genere ſcire ſufficiat: quod corpus metallicum in lamellas diductum, & per fumum calcinandum, ſuſpendatur, vel ſuper aquas fortes, acetum, vel vaporem plumbi liquefacti, vel mercurii, vel ſimilium rerum acrium: uti vulgò ceruſſam parare conſueverunt.

Ignito eſt calcinatio per ignem. *Ignitio.*

Nulla fit absq; igne calcinatio, ſi non actuali, tamen potentiali, ſi non immediatè, tamen mediatè: Sic fumigatio eſt calcinatio per ignem, quamvis non immediatè, tamen mediatè.

Eſtque vel Cinefactio vel Reverberatio.

Cinefactio eſt ignitio, quâ corpora vegetabilia & animalia in cineres, igne violentiori, rediguntur. *Cinefactio.*

Mineralia (Chymico more loquendo) propriè non in cineres, ſed in calcem, redigi dicuntur. Ideò cinefactio ſeu incineratio definitur, quòd ſit ignitio, corpora vegetabilia & animalia vehementiore igne in cineres convertens: vel, ut clariùs deſcribam, eſt operatio Chymica, miſta corporum vegetabilium & animaliũ, omni humiditate, tam eſſentiali quàm accidentali, (quarum mentio etiam ſuprà facta) abſorptâ, in cinerem ignis beneficio redi-

gens, siquidem in iis nihil relinquitur, præter salem & terram quandam damnatam, nulli usui, nisi siccanti & emplastico, inservientem. Ejus administratio est duplex: aperta & occlusa. Aperta, in qua materia vivâ flammâ comburitur, ita ut fiat flammæ quasi pabulum, usquequo in albissimum & perfectissimum cinerem redigatur, ex quo sal elementaris tantùm extrahitur. Occlusa administratio est; cum in olla, apposito operculo, undiquaq; luto agglutinatis commissuris, in cinerem comburitur, atq; hac ratione volatilia cum fixis figuntur. Ex quo extrahitur sal essentialis, qui alkali dicitur, in hoc differens ab altero, quòd quamvis in hac calcinatione omnis humor absumatur, tamen spiritus quidam figuntur & retinentur, unde & essentialis dicitur, quòd aliquid de essentia retineatur.

Reverberatio. Reverberatio est ignitio, quâ corpora, igne vivo, in furno reverberii, calcinantur.

Dicitur reverberium, seu ignis reverberans inde, quia flamma, sive pruna sit, sive lignorum, in ipsam materiam agat undiquaq;, adeò, ut, cùm natura ejus sit subvolare, hîc cogatur replicare, & in ipsum vas reciproco cursu sese intorquere. Componitur autem hæc reverberatio ex duplici motu, tùm naturæ in re-

in rectum, sursum; tùm violento in obliquum deorsumq́;. Cùm enim ignis materia sit fumus, qui vastis voluminibus, si non datur exitus, in se revolvitur; motus iste mistus ei competit. Hæc ab artificibus in duas dispescitur differentias, in reverberationem scilicet clausam & apertam. Clausa est, quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amußim administrari possunt, ut calor intendi remittiq́; possit, quod in vulgaribus non accidit. Reverberatio aperta est, quando materia in reverberatorio furno, omnibus foraminibus apertis, calcinatur. Hæc reverberatio valdè vehemens est, & utimur eâ in corporibus duris, & pertinacibus, resolvendis.

Huc pertinet & DESICCATIO humiditatis nativæ, ut fieri solet in sale, vitriolo, alumine, & similibus. α. ***Desiccatio humiditatis nativæ.***

α. Malè autor hic vocat desiccationem humiditatis nativæ; meliùs enim & rectiùs dixisset humiditatis accidentalis; siquidem nulla talis desiccatio, arte spagyrica, comparari potest, quæ etiam humiditatis essentialis consumtionem, aut abolitionem, denotaret. Nam impossibile est, ut essentia, humiditate nativâ abolitâ, per se subsistere valeat.

Humi-

Humiditas ista, quæ in deficcatione vitrioli & similium mineralium perit, non videtur esse simpliciter extranea aut accidentalis, ut quidam volunt. Eâ enim ablatâ varietas specierum, ob immutatos colores & sapores, dignosci non potest. Deinde humiditatem phlegmaticam, quæ in vino est, & quâ ablatâ id in aquam ardentem mutatur, quis vino negabit esse nativam? Imò ipse spiritus vitrioli, quem solum vitrioli humiditatem nativam esse statuunt, non caret ejusmodi humiditate phlegmaticâ, & absque ea subsistere haud potest: separatur ea destillando uncias quatuor spiritus vitrioli super unciam unam salis tartari. Ita enim unciæ tres semis aut circiter prodeunt aquæ planè insipidæ.

CAPUT IV.

DE EXTRACTIONE.

Extractio. Extractio est species resolutionis, quâ corporis mixti partes subtiliores à crassioribus segregantur.

Hîc vocabulum extractionis in latissimo sumitur significatu, ita, ut non tantùm pro essentiæ ex corpore per menstruum separatione, ubi postea separato menstruo, vel evaporatione, vel destillatione, corporis essentia in fundo relinquitur,

quitur, quæ extractum vocatur; verùm etiam, quod simul sublimationem & destillationem sub se comprehendit, accipiatur.

Estq; duplex: vel generaliter; vel specialiter sic dicta.

Generaliter sic dicta fit dupliciter: cùm ascensione & descensione; tùm modo intermedio. *Extractio generaliter considerata.*

Vel sic; aut sine medio, ut ascensione & descensione: aut cum medio.

Estq; illa vel sicca vel humida.

Sicca Sublimatio; humida Destillatio dicitur.

Sublimatio est extractio partium subtiliorum siccarum, per ignem, in sublime elevatarum, & vasi adhærentium. *Sublimatio.*

Cum in sublime quid evehitur sustolliturq; illud Chymici sublimationem vocant, quamvis non admodùm Latinâ dictione. Hinc puriori latinitati addicti eam elevationem siccam (ut destillationem, elevationem humidam) nominant: sublimatio siquidem maximè affinis est destillationi per ascensum, cùm ut hæc, ita & illa, requirat vasa recta, & in eo saltem differant, quòd sicut in destillatione vapores, qui in altum tolluntur, in liquorem concrescunt: ita in sublimatione exhalationes siccæ adscendunt, & in altum sublatæ, alembici lateribus

teribus, instar atomorum, adhærescunt. Unde sublimationem desinimus, quòd sit operatio quâ corpus halitûs specie, vi ignis, in sublime propellitur, ibiq; ab ambiente frigido congelatum subsistit, & à forma operationis sublimatum nuncupatur, præcipitationiq; opponitur. Sic **Geber**, lib. 2. summ. perfect. part. 4. cap. 40 *sublimationem esse dicit, rei siccæ per ignem elevationem, cum adhærentia in suo vase. Vasa autem sublimatoria nunc altiora sunt, nunc humiliora, prout materia sublimanda magis vel minùs volatilis est. Si enim sit volatilis: adhibendum est sublimatorium altius. Sin minùs altè ascendat, humilius. Interdum plures ollæ in hunc usum paratæ adhibentur, & altera alteri imponitur, quæ omnes in parte superiore sunt perforatæ, superior solùm clausa est, & in latere rostrum habet, ut, si quid humidi adsit, exstillare queat. Adhibentur autem eo fine tot ollæ, ut magis purum & volatile in supremam ascendat ollam; quæ impurior verò & gravior, in imo subsideat. Porrò sublimatio diversificatur secundùm diversitatem spirituum sublimandorum, ut loquitur Geber; quædam enim fit cum ignitione forti, ut marchasitæ, magnesiæ & tutiæ; quædam mediocri, ut mercurii & arsenici; quædam cum igne remisso, ut sulphuris. Quomodo verò tota sublimatio insti-*

instituenda, in genere, hac vice, sufficiant ea, quæ sequuntur; supervacaneum enim foret de variis & infinitis sublimationum modis hîc præcipere velle, cùm hi non aliunde, quàm ex ipsa ἐγχειρήσει magis innotescere possint, quam unicè Chymiatriæ studiosis commendamus.

Materia sublimanda, eaque vel sola, vel cum aliis fixis magis miscenda, quæ eam tradere possit, ne statim, ubi igne incalescit, fugiat, & impuritates omnes secum quadam affinitate retineat: vel si res sublimanda est fixa, misceatur cum volatili, quæ ipsam, vel totam, vel partem ejus, in altum tollat. Observandi quoque sunt ignis gradus: Primò ignis lentus est adhibendus, & talis solùm, qui aqueum & humidum, (modò talis sit materia, quæ inutili humore abundet) quod inest, evocare possit. Et si quid per illum gradum simul sublimetur: ignis non augeatur, ut ita subtilissima pars adscendat igne debili, quæ seorsim, si placet, colligi potest. Sin autem parùm adscendere deprehendas, augeatur. Animadvertendum etiam, ad alembici vel ollæ magnitudinē: si enim materiâ sublimatâ referta est, tum vel cum novâ permutari debet, vel evacuari materia, ne flores, priùs collecti, vicissim in cucurbitam decidant. Verùm nec hæc sublimationis doctrinam comple-

complere possunt, nisi artifex quoq; intenda ad materiam sublimandam, num ea sit simplex, num verò composita. In simplici sufficit evectio partium subtiliorum siccarum per ignem in sublime elevatarum, cum corporis in alienam formam transmutatione, ut in mercurii sublimatione, videre est; in compositâ verò requiritur etiam diversarum rerum incorporatio in unam substantiam, ut inde sublimatum compositum emergat, & novum medicamentum, ut in cinabari.

Fit: cum res sublimanda præparatur, ut decet, nempe vel lotione, vel calcinatione, tostione, coctione, vel similiter; & postmodùm vel sola, vel alii materiei permista, matulæ inferiùs rotundæ aut latæ, ut media tantùm ejus pars repleatur, imponitur, cumq; hac aludel extra fornacem, in altum protuberans, luto salsò conglutinatur: cui alembicus cœcus in medio vertice perforatus, ut spiritus humidi per foramen illud exhalare queant, supersternitur. Datur postea ignis per gradus: oculusq; alembici, cum humiditas omnis expiravit, (id quod vel vitro, vel laminâ aliquâ ferreâ politâ, quando ea adhibita halitu non ampliùs inficitur, animadverti potest) luto clauditur, ignisq;, ad spiritus in sublime pellendos, intenditur.

Cum

Cùm igitur, ſecundum Geberum, Sublimatio ſit rei ſiccæ per ignem elevatio, cum adhærentia vaſis: patet: quàm malè vulgò Deſtillatio & Sublimatio confundantur: & quæ, quæ deſtillatæ ſunt, ſublimatæ vocitentur. Deinde notandum etiam eſt: quòd hæc operatio Chymica non novum ſit inventum; ſed & veteribus cognitum. Ita enim Cadmia paratur, teſte Galeno & Dioſcoride: & ex hac pompholyx & ſpodium, iiſdem teſtibus. *lib. 2. ſum: perfect: part. 4. c. 40.* *lib. 15. cap. 85.*

Deſtillatio eſt partium humidarum, in halitus à calore extenuatarum, atq; elevatarum, & halituum, ab ambiente frigido in liquorem coactorum, per alembici roſtrum, in excipulum ſubjectum, extractio. *Deſtillatio.*

Deſtillatio Græcis καταςαλαγμὸς dicitur, proprièq; ſignificare videtur paulatim fluere, & quia alembicorum roſtra paulatim & guttatim ſtillant, ideò deſtillare dixerunt. Sic Dioſcorides in chalcantho, quoddā dici ςαλακτὸν ait, quaſi ſtillatim decidens & concrescens; unde ςαλαξις deſtillatio. Hæc inter operationes Chymicas ferè frequentiſſima & maximè neceſſaria eſt, ita ut tantus ejus ſit uſus, ut omnibus aliis operationibus inſerviat, vel menſtrua præparando, vel eadem iterum ab eſſentiis ſeparando, nec non eſſentiarum extrahenda-

hendarum gratiâ inventa eſſe videtur. Eſſe
tiæ verò ut exaltentur, & ſubtiliores, ac ad p
netrationem promptiores reddantur, debe
deſtillari. Quamvis nomine deſtillationis a
aliter utantur, nonnulliq́; deſtillationis voc
bulo totam artem chymicam intelligant: h
tamen magis propriè deſtillationis nomen ſ
mitur.

Quidam etiam deſtillationem elevation
humidæ nomine indigitant. Hanc alii alit
definiunt, ita ut quibusdam ſit partium hum
darum, in halitus extenuatarum, à ſiccis
groſſis ſubtilitatio. Aut deſcribunt, quòd ſ
operatio, quâ, quod in corpore eſt humoris, t
tum illud vaporis ſpecie ab eo ſeparatur, qui p
ſtea à frigido ambiente congelatus in liquore
ab excipulo recipitur.

Ars Naturam imitatur.

Verum eſſe, quod Ariſtoteles 4. *Meteo*
dicit: μιμεῖται ἡ τέχνη τὴν φύσιν, id vel
hac operatione praxeos chymicæ vulgati
ſimâ conſtat. Sicut enim vapores ex terr
radiis ſolaribus, in mediam aëris regione
ſubvecti, ejusq́; plagæ cœleſtis frigiditate
denſiores facti, in pluviam faceſſunt: i
& Chymicus artifex ex rebus halabilibus
vaporabilibus, ignis miniſterio, tenuium ſp
rituum à craſſioribus partibus ſeparatione
& ad frigidas capitelli cameras elevation

ſſentiam earum, formâ liquoris, elicit.: Sic
n humano corpore, cum ἀναθυμιάσεις ex
nferioribus partibus, in aëream microco-
mi plagam, tanquam in alembicum, effe-
untur: ejus frigore, in excrementum pitui-
oſum & mucoſum condenſantur : unde
oſtea perennis ejus in nares, palatum, aut
lias corporis partes, fit deſtillatio & deflu-
io. Hinc fit: quòd in ciborum elixatione
llas operculo claudamus, ut quidquid va-
orum in aquam concrevit, in ſuam origi-
em poſtliminiò revertatur. Et quando
apum calorem fovere volumus; patinas,
uibus eæ apponuntur, aliis cooperimus
ropſidibus: unde vapores ciborum, ab il-
rum ἀντιπεριστάσει frigida incraſſati, glo-
atim delabuntur.

Eſtq; Deſtillatio, pro diverſo vaſorum
oſitu, ut alias multas differentias taceam,
l Recta vel Obliqua. Illa fit per alembi-
um, aut veſicam; hæc per retortam, in re-
s præſertim ſpiritus contumaciores fo-
ntibus.

Ex diverſitate materierum etiam diverſa
parandi ratio inventa, & ne huic arti ali-
uid deeſſet, artifices varios deſtillandi modos

& genera finxerunt, quibus tandem voti com-
potes facti. Nam alia in halitus & vapores a
spiritus facilè converti possunt; ex aliis non ni
majore ignis vi halitus eliciuntur; atq; halitu
illi, caloris beneficio elevati, vel facilè in subli
me feruntur, & sursum tendunt; vel ob gravita
tem deorsum feruntur; vel medio modo sese ha
bent, & in sublime quidem nonnihil elevan
tur, sed tamen locum nimis altum non ascen
dunt. Hinc ignis patens dat majorem calorem
minorem arena: adhuc minorem aqua. At h
differentiæ omnes ad tria genera non incōmo
dè redigi possunt, & triplex constituitur destil
latio; per adscensum, ad latus, & per descen
sum; vel, ut autor distinguit, in rectam & obli
quam, hanc vicissim vel per latus, vel per retor
tam. Recta est, quâ partes humidæ subtiliores i
æthera elevatæ, & frigidis alembici camer
adhærentes, in humorem condensantur, atq
per ejusdem canalem guttatim in appositun
vas destillant ac dilabuntur. Fit autem illa ho
pacto: Materia destillanda inditur cucurbit
non nimis altæ, sed satis amplæ, (requirit enim
cucurbitam rectam, sive ut quibusdam placet
matulam, vel ampullam, ex materia rei ope
rante meliùs inserviente, cum suo pileo rostrato
id est alembico) & imponitur alembicus ma
gnus, qui spiritus ascendentes faciliùs capiat, &

in

*n humorem resolvat. Postea, pro ratione rei cele-
andæ, ad calorem adæquatum ponitur, apposi-
o receptaculo humorem delabentem accipien-
e, omnibusq; juncturis probè clausis ignis ac-
ensus, secundum gradus, adhibetur eò usq;,
uò omnis humiditas alembicum transcende-
it. Præterea ad hanc formam referri possunt,
estillatio per campanam, quâ oleum Sulphu-
is præparatur, & destillatio per patinam, quæ
nà cum floribus odoriferis (quibus præcipuè
nservit) super fornacem cum lentissimo igne
ollocatur, & supponitur alia patina per quan-
am inclinationem, cum interposito linteo,
uod recipiens vapores ascẽdentes per linteum
n ollam suppositam guttatim demittit. Destil-
atio obliqua per latus est, quando humor ex
ase in latus inclinato prolicitur. Hæc præcipuè
sum habet in mineralibus, nonnũquam etiam
n vegetabilibus quibusdam, ut in lachrymis ar-
orum, gummi & ejusmodi, quæ, quia gravia
unt, ægrè ascendunt. Vas, per quod hæc destilla-
io peragitur; seu vitreum; seu terreum sit; non-
ulli cucurbitam incurvam, alii bociam contra
ociam nominant. Ponitur autem retorta ple-
umq; in ignem patentem, interdum in cineres,
æpius in arenam: unde ferè secundo, tertio, aut
uarto caloris gradui hæc destillatio apta est.
Et tandem destillatio per retortam est, quando*

humor ex retorta propellitur igne patente. Ejus autem apparatum hîc describere studio supersedemus, cùm is apud autores paßim reperiatur. His omnibus apponenda sunt sua receptacula, secundum discretionem artificis, maximè respicientis materiam elaborandam. Nam quædam requirunt necessariò magna receptacula, siquidem parva rumpentur, ut oleum Antimonii, Vitrioli, &c. quædam parva, ut aquæ communes, & spiritu.

Huc pertinent Rectificatio & Cohobatio.

Rectificatio. Rectificatio est repetita liquorum destillatio, ad eos magis purificandos *a* & exaltandos. Perficitur tamen hæc etiam quandoque Digestione: & sicca cum rectificanda sunt, fit illud repetitâ sublimatione.

a Id est, ad vires ejus magis reddendas efficaciores.

Rectificatio ad destillationem pertinet, (quamquam interdum reiteratio sublimationis rectificatio nuncupetur) seu potiùs usus est destillationis repetitus. Hinc rectificatio aliàs ab artificibus donata vocatur, respectu scilicet effectus, quem producit. Usum tantùm habet in liquoribus, nimirum ut alienitates separentur, ut phlegma à spiritu vel oleo, vel contrà. Magnum etiam in acuendis, cum sale suo pro-

proprio, spiritibus, usum habet. Immò tàm necessaria operatio est hæc, ut sine ea rarò perfectum medicamentum à destillatione producatur. Eundem tamen habet instrumentorum & operationis apparatum, qualem destillatio, tam per ascensum, quàm per latus; nonnunquam verò per descensum, possidet.

Cohobatio est destillationis reiteratio, quâ liquor destillatus rursus fecibus reaffunditur, & denuò destillatur. Fit autem fecibus priùs tritis, & humore, paulatim ut macerentur, imbutis. *Cohobatio.*

Quemadmodum omnis maceratio continuata menstrui sui præsentia materiam mollificat, & ad separationem cogit: sic cohobatio multiplici sæpiùs repetitâ menstrui affusione idem præstat. Cohobatio igitur parumper à maceratione distat, nisi quòd hæc requiem; illa continuum motum requirat, suum itaq; usum destillationibus proprium facit. Estq; nihilominus partiũ corporis, ob frequentẽ vehiculi affusionẽ, ejusdemq; exinde beneficio destillationis prolectationẽ, solutio seu corruptio. Finem promittit duplicem: aut enim materia aliquid, vel virium, vel substantiæ in menstruum sæpiùs aggestum & evocatum simul transmittit; aut vice versâ ab eodem sibi nonnihil identidem retinet. Illo modo etiã fixa redduntur volatilia; hoc volatile fit fixum.

Destillatio per descensum. Extractio generaliter sic dicta, quæ fit descensione, est duplex: vel calida; vel frigida.

Caussa destillationis per descensum, secundum Geberum, est, ut ex vegetabilibus oleum eliciatur; nam pinguia difficiliùs adscendunt propter pondus: infrà verò facilè dilabuntur. Hujus à nonnullis quatuor recensentur discrimina, ad modum elementorum, ita ut una destillatio per descensum fiat per ignem; altera per terram, (quæ tamen parum inter se differunt, nisi quòd in hâc mitiùs semper agatur) tertia per aërem; & quarta per aquam. Sed commodiùs ea ad διχοτομίαν rediguntur, dum destillatio per descensum distinguatur in calidam & frigidam.

Calida est, quâ partes subtiles à grossis, per descensum, mediante igne, separantur: unde etiam destillatio per descensum dicitur, & in picis confectione adhibetur: cum ex strue tædarum concisarum, obstructis undiq; spiraculis, igneq; intra acervum succenso, pix defluit, ut videre est apud Plinium, *lib* 11. *c.* 16. & Malchiolum; qui operationem hanc exactè describunt.

Destillatio per descensum calida secundum breviores lineas sic describi potest: quòd sit liquoris, è corporibus dissoluti, inverso vase extra-

ctio.

ctio. Nominatur autem hæc destillatio per descensum, quòd in hâc liquor, ex resolutis halitibus collectus, non sursum feratur, neq; ad latus, sed infrà tendat, ac in vas suppositum destillet, potissimùmq; adhibeatur in iis, quæ calor ascensorius corrumpat, aut quæ à fortibus spiritibus dissipentur priùs, quàm consistere possint. A Gebero tunc maximè vocatur Descensio, cum calces metallorum fusione reducuntur, conveniens excoctioni metallorum per canales; vel super ligno, (ita enim appellant, in qua è furno prodit canalis obliquus, & tendit sub furnum in peculiarem catinum: nec expectatur fusio totius, sed ut primùm quid fluxit; mota materia per lignum incurvum; (unde alterum operi nomen) descenditur in suffurnium, ne ab igne jacturam patiatur. Loco liquoris descendit nonnunquam vapor unctuosus, deorsum compulsus, qui excipiendus est aquâ lebetibus contentâ, ubi coagulat. Solet autem tunc plerumq; ferrea lamina perforata pro fundo vasis esse. Hujus autem apparatus varios hoc loco describere opus esse minimè censemus, cùm faciles & ubivis obvii inveniantur apud autores, imprimis Geberum, & Johan. Bapt. Portam, qui consulantur.

Frigida est, quâ per descensum, absque igne, partium subtilium à crassioribus fit separatio.

Eſtq; vel Filtratio, vel Deliquium.

Filtratio. Filtratio eſt, quâ humores aquoſi per tritorium, aut chartam emporeticam, in modum infundibuli convolutam, aut manicam Hippocratis, laciniam mucronatam, aut ſimile quiddam, relictis in filtro, aut vaſe, partibus craſſioribus, percolatur.

In hac operatione frequenter nobis miniſtrant pilei, unde, credo, chymicorũ filtrum dictum. Nam ex pilis coactis in formam panni fit, quod Germani Filtz *vocant; unde vulgò trajicere eſt* Filtziliren/ *quaſi per lacernam aut penulam piloſam agere. Hæc tamen à deſtillatione per lacinias, vel alios modos in textu expreſſos, minimè differt; diverſi enim modi unius operationis operationem non variant. Quapropter cum ſanioribus pro eâdem operatione habemus; cùm omnes iſti modi ad unum colliment finem, qui eſt aquæ vel liquoris ſerenitas ſeu puritas, ut habet Geber,* lib. 1. part. 4. ſum. perfect. cap. 50. *Apparatus ejus principaliter ſic habet: Charta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus villoſus conſuitur in ſacci formam, aut vaſi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infuſus ſinitur paulatim in excipulum deſtillari. Quod ſemel traductum eſt, niſi ſat purum eſt, iterum percolatur. Quod reſiſtit ſpiſſamentum, abradi-*

[f]unditur, si utile est, vel eluitur, aut, si liquori [p]lanè transitus denegetur, mutanda est char[t]a. In aliquibus adhibenda expressio est. Quæ autem sine expressione filtrantur, fiunt [c]lariora; quæ cum expressione, turbidiora. Quædam non semel, sed sæpius, ut clarescant, [f]iltranda sunt. Si lenti sunt succi, etiam calor [a]dmovetur. Porrò laciniæ seu panni ita sint [c]omparati, ut inferiores densiores sint superioribus. Ita enim maximè liquor depura[t]ur.

Quod si deniq; res pretiosa & plenè spirituo[s]a atq; exhalabilis sit: commodissimè institue[t]ur filtratio per duplicem retortam, quem mo[d]um tradit Ulstadius c. 56. ubi vide.

Deliquium est, cum immundæ calces, sa[l]es, & similia liquabilia, vel per se, *inclinatæ* [t]abulæ marmoreæ aut vitreæ imponuntur, vel sacculo inclusæ suspenduntur: ut, in aëre [r]apido tabescentia, purum succum emit[t]ant. Fit tamen interdum: ut nulla fiat [p]artium segregatio per deliquium: uti quan[d]o sales repurgati, aut similia, in cellam, aut [a]lium locum frigidum humidum collocan[t]ur; & ab humiditate externa, quæ in ea [p]romtè se insinuat, in liquorem, qui in sub[j]ectum vas descendit & defluit, resolvun[t]ur. *Deliquium.*

Pecu-

Peculiare liquationis genus est deliquium, ubi corpora coagulata cellæ, aëri, puteo, aut alii frigido & humido loco, super marmore, tabula vitrea, vel in manicam Hippocratis (ut vocant) exposita, externæ humiditatis, hisce corporibus sese adjungentis, adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt atq; destillant. Resolvuntur autem in frigido potissimùm pulveres calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora, salium naturam redolentia. Nisi quòd calces resolutæ post se relinquant terram mortuam; sales verò totaliter colliquescant. Sed omnia, quæ in frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur. Hujus loci est purgatio saliũ ab omnibus impuritatibus: frequentia enim deliquia, subinde evaporato liquore extraneo, paulatim terras damnatas abjiciunt, salesq; omni terrestreitate abjectâ crystallinos, id est, translucidos faciunt. Apparatus hujus deliquii est multiplex. Nam interdum quod deliquescere in aëre volumus, vel tabulæ marmoreæ, vel vitreæ, vel ferreæ stanno inductæ, inspergitur, cujus latera cerâ inducuntur, atq; lapidem vel tabulam eo locamus situ, ut ex superiore parte, ubi posita res est, in declivia ad unum exitum liquor decurrat, & excipiatur admoto vasculo. Ponitur tabula in locum subterraneum, & cellam frigidam. Optimè au-

mè autem fit ac instituitur mensibus Junio, Julio & Augusto, quo tempore cellæ sunt frigidiores. Nonnunquam materia includitur vasculis, & suspenditur alicubi ad vaporem, seu in puteo, seu balneo roris. Interdum etiam guttæ aliquot aquæ, vel alterius liquoris convenientis, calci vel sali insperguntur, ut solutio eò citiùs fiat. Quod si liquorem simul alteratum cupimus tinctumq́ꝫ, seu odore seu aliâ qualitate; rem liquandam exponimus decocto herbarum convenientium, vel musto fervescenti & similibus. Præterea tempus deliquii est indeterminatum; ratione enim salis vel puri, vel impuri, brevius vel longius requiritur, prout etiam pulveribus calcinatis multum vel parum salis insit. Nam quo sal est purior, subtilior & copiosior, eò citiùs in deliquium abit, atque liquor funditur, quippe quum omne deliquium sali debeatur. Tandem vasa, deliquiis destinata, densa & sine poris oportet ut sint, ne videlicet liquorem transmittant.

Extractio, quæ fit modo intermedio, est, quâ rerum liquidarum, vel siccarum humectatarum, partes puriores ab impurioribus, sine destillatione & sublimatione, separantur. *a*

a Vel extrahuntur.

Chymia-

Chymiatri in eo præcipuè laborant, ut formam illam rerum naturalium, à qua præcipua in medendo efficacia, ac sua propria materia, à fece craßiore, & inutili terrestri, ac aquea materia separent, id quod præcipuè variis extractionis modis cum dexteritate summâ perficere conantur; hac enim operatione essentia ex corpore, per menstruum quoddam idoneum & determinatum (nam unus idemq; liquor quamcunq; essentiam ad se non trahit, sed certus certam) factâ separatione, eruuntur, & postea, mediante evaporatione vel destillatione, in fundum relinquuntur, ac tum propriè Extracti nomine gaudent; aliàs cum adhuc sub forma liquidiore est, & cum, menstruo conjunctum, etiam colorem rei habet, peculiari nomine Tinctura appellatur. Deinde notandum, etiamsi autor, nonnulliq; alii, inter extracta etiam ea numerent, quæ è succis liquidarum, seu viridium herbarum, expreßis & depuratis conficiuntur: tamen, quæ ex rebus sicci oribus, interveniente aliquo liquore, quem menstruum artifices vocant, præparantur, proprio extractionis titulo sunt insignienda. Nisi enim res, ex quibus extracta parare cupimus, priùs exsiccentur, humidum illud superfluum & alienum impedimento est liquori extrahenti, ne in penitiora sese insinuare possit.

Qua-

Qualis autem menſtruorum in extrahendis rebus electio eſſe debeat, de iis infrà ad caput 9. præcipiemus.

Species illius tres ſunt: Digeſtio, Putrefactio, Circulatio.

His ſpeciebus res propriè non extrahuntur, ſed duntaxat qualitercunq; coquuntur, ut infrà ex ipſomet autore hinc inde colligi poteſt. Quamvis interim, quòd ea fiant propter extractionem, non negemus.

Digeſtio eſt, quâ res, calore digeſtivo, ad modum naturalis ciborum digeſtionis in ventriculo, coquuntur ſive maturantur.

Breviter ſic definiri poteſt: digeſtio eſt maturatio ſimplex, qua in calore digeſtorio res inconcoctæ digeruntur. Tanta autem eſt inter digeſtionem & macerationem affinitas, ut ſæpe ab autoribus pro uno uſurpentur, niſi quod ratione finium diſcrepent. Hujus digeſtionis vis, & efficacia ea eſt, ut etiam corpora alioquin duriſſima, quæ nullo modo macerari poſſunt, molliat, atq; ita intractabilia penetrando ſeu digerendo evadant operibus apta & mitiora: & ſi quid ineſt ſemicocti, perducatur ad partium abſolutarum conditionē, ut poſtea eò abundātior ſit eſſentiæ meſſis. Et ſic digeſtio cōjuncta cū maceratione, admoto cōpetēte calore, ipſum corpus molle ac tractabile reddit, & penetrationem

tionem menſtrui admittit, & tincturã eidem liberè tranſmittit, ſimulq́ꝫ, quod adhuc feculentum eſt, in rebus ſeparat; ad fundum, quod grave & terreſtre, præcipitat; levius, ut ſpumam, ſuperficiei innatare cogit, idq́ꝫ vi & efficaciâ externi caloris, & quidem concoquentis. Inſuper digeſtio ſpiſſos humores ſubtiliat: aquoſitatem reſtantem in ſuccis concoquit, acerbitatem mitigat, opaca illuſtrat. Atq́ꝫ ex his cuivis eſt facilè videre, in quibusnam digeſtio & maceratio differant, & ſi macerationi addatur digeſtio, quid præſtet. Adminiſtratio ejus talis eſt: Res digeſtioni expoſita ponitur in vitrum benè clauſum, collocaturq́ꝫ in B. M. vel alium locum calidum. Ita enim calore lento in materiam agente impuritates graviores, terreſtres & ſubſtantiales ſeparantur, atq́ꝫ alienæ qualitates tolluntur.

Quî ratione enim ventriculus, calore ſuo moderato, cibos crudos exceptos digerit, & in chylum concoquendo transmutat: ut ſecluſis fecibus, & in inteſtina amandatis, ex illo, ab hepate, benignioris puriorisq́; ſubſtantiæ fiat extractio: ita etiam per calorem, cuivis rei competentem, Digeſtio ſubtilia à groſſis ſeparat; quæ craſſa ſunt, incidit & attenuat: quæ cruda, coquit: quæ acerba, mitigat ac edulcorat: adeoque omnia

omnia taliter elaborat: ut ex digestis copiosior semper essentiæ messis speranda sit.

Administrationem ejus doctissimus Libavius describit huncin modum. *lib. 1. Alchym. c. 57.* Res digerenda vasi, tanquam ventriculo, includitur, undique stipatis accessibus, nisi cum divaporatio est conjuncta, ut in empyreumatis correctione, coagulatione & similibus. Tūc enim exiguum foramen in operculo relinquitur. & justum tempus observatur, ne quid de substantia pereat. Quod si est merus succus aut liquor, res plana est: Sin minutal herbarum & similium: vel proprius succus relinquendus est, vel foris analogus humor addendus: quod tamen nonnunquam fit etiam in diversi generis liquoribus, veluti cum olea digeruntur cum vini spiritu &c. Ubi proclivitas est ad putredinem, nec adjectum menstruum ei satis cavere potest: (Non enim debet fieri putrefactio, cum quid digerimus, licet digestio possit esse ad eam via) sal addendum est. Ita apparatum vas collocetur in focum digestorium caloris competentis, ibique sinatur, usque ad quæsitum finem, qui diversus est, pro multiplici usu digestionis. Exempli gratiâ: Herbæ recentes, suo succo madidæ, è quibus destillatione eliciendâ essentia est, maceratur triduo: sic-

cæ, vino reſperſæ, ſeptendio: ſemina & aromata dimidium menſem: radices ſiccæ per menſem: mineralia per menſem Philoſophicum, qui eſt dierum quadraginta, aut etiam diutius; pro firmitate rei & ratione menſtrui. Quædam bis macerantur, aſperſa vino Græco; ut aromata aliquando, quæ irrigata uſq; ad ſiccitatem digeruntur: pòſt pulveriſata & denuò conſperſa macerantur ſecundò. Ita ſoliditas & raritas etiam diſcrimen facit. Aquæ deſtillatæ, digerendo ad Solem; rectificantur per mediū menſem, vaſe clauſo, ita, ut duæ partes ſint plenæ; tertia, ne ob copiam ſpirituum vitrum rumpatur, vacua: & nonnunquam arenæ infodiatur parte vitri tertiâ: id quod in frigidis potiſſimùm ſpectare jubent artifices. Calidæ verò aquæ & olea rectificantur in arena frigida, item tertiâ parte ſepultâ, &c. in cella vapida, per menſem. Si humor alienus addendus: talis eſto, qui digeſtionem juvet, citra corruptionem ſubſtantiæ. Et hic, ſi eſt alienior, ſeparatur, officio peracto: ſin paucus & familiaris, aut etiam alterabilis in naturam digeſti, relinquitur. In denſis eſt acrior & nonnunquam corroſivus; ut acetum, vini ſpiritus, vinum forte, &c. In aliis mitis; ut aqua deſtillata pluvia, roſacea,

Menſis Philoſophicus.

cea, &c. nonnunquam oleum certi generis. Interim quæ alienæ naturæ ſunt, & per digeſtionem ſeceſſum fecerunt, ſeparentur.

Ancillatur autem Digeſtio non tantùm deſtillationibus, aut extractionibus; verùm etiam rectificationi, coagulationi, fixationi, calcium per aquas fortes præparatarum edulcorationi, & appellatur Maceratio: quia hæc etiam vim habet penetrandi, rerum compagem reſerandi, & impuritates ſeparandi. *Maceratio.*

Putrefactio eſt, quâ miſtum per putredinem naturalem, humore, ſiccum terminans vincente, & externo calore, fortiùs, quàm interno, operante, reſolvitur, ad eſſentiam ab heterogeneis extrahendam & ſegregandam. *Putrefactio.*

Modus eſt talis: Quod putrefaciendum eſt, præparatur, ut decet, eique in cucurbita vitrea, ſi vel ſiccum ſit, vel humiditate ad putreſcendum ſufficienti non abundet: ὄχημα quoddam ſeu menſtruum (ita in genere, à menſe putrefactionis, liquor omnis appellatur, rerum extractioni inſerviens: ſive is ſit ejus rei proprius, ſive analogus, ſive aqua) conveniens, quod exceſſu ſuo miſti ſiccitatem auferat: τὴν μίξιν reſeret: exeuntem eſſentiam ad ſe alliciat: eamq; integram *Menſtruū quid.*

& incorruptam, ad extractionem usq; con-servet, superfunditur: &, ne calor cum suo humido exspiret, vas Hermeticè clauditur: postea in ventrem equinum, aut ejus vicarium, ponitur, ejusque calor ad tempus præfixum conservatur.

α scilicet B. M.

Vulgo abominabile nomē putrefactionis est. Sed Philosopho vero grata inest voluptas; causas rerum gerendarū scrutanti intuentiq́; Itaq; non oportet Chymiæ initiatum tædio affici; si quando de putrescentibus quoq; sermocinantē artificem auscultamus. ἐν πᾶσι τοῖς Φυσικοῖς ἐνεστί τι θαυμαστόν. *Principiò tyrones admonendi sunt, ne decipiantur* ἀκυρολογίᾳ *& catachresi autorum, qui sæpe putrefactionem nominant, cum intelligunt macerationem vel digestionem; cùm tamen digestio propriè respectu generationis accipiatur, putrefactio autē respectu corruptionis, ut cujus finis est solutio unitorū mistione naturali. Digestionis finis est aptitudo seu dispositio ad misti generationem. Nec propterea pugnandum cum ipso judicamus, qui digestionem vocat putrefactionem, quia quodque commistum suo apparet ordine, oleosa & aërea innatant, terrea petunt fundum. Hîc autem singulariter & individuè rem quamvis putrefaciendam indicare; artis non est. Quapropter*

ropter si tale artifices præstare nequeant, non tatim succensendi sunt, sed potiùs arti addenda xperientia, & sufficiens particularium cogniio. Nam catholica ad particularia benè adibita praxin dirigunt. His præmissis, putrefaionem definimus, quod sit digestio, substaniam rei ex vaporum retentione, calidiq; exteri accessione, ad rem præstantiorem generanlam dissolvens. Aut est corporis concreti dislutio, per putredinem naturalem in calore iumido substantiam ipsam corrumpente, ejusq; enetralia reserante. Dicimus putredinem naturalem: quandoquidem hîc præcipuè natura ooperatur; à calore enim externo calor interius seu connatus excitatus, indeq; robustior fatus, omnium partium resolutionem molitur, juam tandem humore adjuvante, & corpus iccum exuperante, continuatis putrefactionũ radibus, absolvit. Omnem enim rem putreaciendam humore abundare, atq; adeò siccũ erminans vincere oportet, cooperante calore xterno; hinc calor innatus cum humido suo ubstantiali à mistis segregatur, suamq; homoeneam conservans seorsim consistit. Quibus mninò ita constitutis, facilior postmodum separatio ab arte absolvitur. Ad hujus autem operationis μεταχείρησιν ritè, recteq; complendã, canones sequentes observatione digni sunt.

1. Putrefactio est merè naturalis: curiosæ itaq; præparationes hîc potiùs obsunt, quàm prosunt, quocirca solius naturæ cursui studendum.

2. Omnis putrefactio naturalis calore humido perficitur: Hæc itaq; artificialis præter B. vel ventris equini calorem nullum requirit.

3. Tota non facilè putrescunt. Non enim ab ambiente vincuntur facilè; separata ergò esse oportet.

4. Omnis putrefactio fit in humore materiæ intrinsecus adjuncto: hujus nimirum beneficio partium abjectio introducitur. Homogeneus est rei congenitus, qualis est succus herbarum recentium; adventitius verò est eidem rei analogus, estq; plerumq; aqua. Qualis qualis sit, imprimis, ne noxam inferat, cavendum: Satis enim est, si conclusa corporis claustra reserat, ut hoc modo in apricum producantur, quæ antea sub naturæ involucris latitabãt. Hinc apparatus omnis putrefactionis enascitur talis; aut corpora recentia, ceu sunt herbæ, flores, radices &c. incisa & conquassata, humore actuali & proprio, aut sicca pulverisata, & contusa, analogo liquore perfusa, in ampullam putrefactoriam, vel cucurbitam, imponuntur, osculoq; benè obturato, ne quid peregrini inspiret, vel interni exspiret, in B. vel fimum equinum, ad putrefa-

trefaciendum reponuntur. Putrefactioni tempus generaliter est mensis, sæpè tamen spacio suo non determinatus: siquidem res omnes putrefaciendæ ejusdem naturæ non sunt: hîc igitur ars unicuiq; rei, subjectæ naturâ suâ putrefactioni, tempus commensurabile reddit. Ubi tamen inprimis observandum, ne resolutio fiat totalis: quæ enim propter institutum facta, plus laboris facessit, & nonnullæ partes, alioquin conservandæ, prorsus pereunt. In putrefactione herbarum, vel florum, ad eliciendum oleum copiosius, interdum adjicitur vel sal, vel vitriolum, vel alumen, vel tartarum: hoc enim modo putrefactio acceleratur, mistio citiùs absolvitur, materiaq; à putrefactione fœtida, quam inprimis vitare jubent artifices, vindicatur: in quem finem nonnulli portiunculam fermenti acris superaddunt.

Proprium autem putrefactionis est: & colores, & odores, & sapores rerum immutare, earumque naturâ veteri destructâ, novam producere. *Putrefactionis proprium.*

Circulatio est liquoris, ab elementis depurati, in Pelicano, per varias circumvolutiones aut rotationes, quibus impuritates residuæ prorsus auferuntur, in gradum præstantiorem, conversio sive exaltatio. *Circulatio.*

Circulatio nihil aliud est, quàm species seu modus digestionis, atq; ita reipsa à digestione non differens. Hanc nonnulli etiam Pelicanationem, à vase, in quo perficitur, nominant, Vas enim Pelicanus dictum inservit ascensui & descensui, atq; ita reciprocis spirituum discursationibus aptum. Habet nomen à Pelicano pectus suum fodiente, cujus imaginem, propter ansatos canales prope caput productos, & inter latera reflexos, repræsentat. Ejus vices supplent alioquin alembici cæci, haud absimili modo discursibus spirituum inservientes, eosq; cohibentes. Est itaq; circulatio liquoris puri, per circularem destillationem in Pelicano, vel alembicis cæcis, agente calore, exaltatio. Vas hoc circulatorium Hermeticum quoq; nominari solet: ipsa signatura item Hermetica, quâ adeò exactè clauduntur juncturæ & foramina, ut ne subtilissimo quidem halitui possit esse transitus, idq; vel luto fit, vel strictura ferri candentis. Insuper aves Hermeticæ nihil sunt aliud, quàm spiritus illi, intra sphæram circulatoriam contenti, ascendentes modò versus cœlum, modò se contorquentes, & per gyrum in terram revertentes. Inde tamen circulatio Chymica non est nuda vertigo, sed conjuncta alterationi & generationi, cùm ex corrupto inferiore existat prodeatq; tandem nobilius.

lius. Diximus liquoris puri, hoc est, qui jam ab omnibus fecibus est depuratus, ut sunt aquæ, spiritus, & olea destillata, quorum summa saltem quæritur subtiliatio. Ita spiritus vini jam rectificatus circulatione in optimam, quam quintam nominant, essentiam transire dicitur. Instituitur autem circulatio, vel circa quintas essentias faciendas, ubi totalis fit impuritatum ablatio, & tunc procedit digestio; vel etiam ad figendum usurpatur, & tunc sublimatione perficitur. Hinc facilè intelligi potest, qui sit ejus apparatus: Sumatur vas circulatorium, sive Pelicanus, seu vas Hermetis, sive aliud, quodcunque ei simile fuerit, impleatur liquore rectificato ad tertias, (nam in circulatione alicujus materiæ tantùm tertia pars vitri debet esse impleta) Hermeticè claudatur, ac in arena vel B. collocetur, ad mediam, aut etiam tertiam extantem, ut duæ tertiæ sint in foco, ubi calor est, una verò extra focum in aëre frigidiore, ut ibi fiat attenuatio, hîc coagulatio. Ita finitur eò usque, donec quæsita exaltatio respondeat voto. Quocirca finis hujus inventi is, ni fallor, est, ut essentia ab elementari fece liberetur, quæ non tantùm puritate sua, sed & motu, cœlum repræsentare debet.

Fit ita: Sumitur liquor exaltandus, includiturque pelicano, aut vasi circulatorio, quatuor aut quinque ejus partibus relictis vacuis; & ponitur in fimum vel balneum, ad altitudinem liquoris attenuabilis, vel paulò profundiùs; adeò ut reliqua vasis pars in aëre frigidiore extet: ut à fundi & laterum calore fiat attenuatio; à verticis verò frigore, coagulatio: detineturque ita dictum vas, in calore moderato & continuo: donec Artista finem suum sit assecutus: fecibus, in fundo vitri, subsidentibus.

Fermentatio. Huc non immeritò referri posse videtur & FERMENTATIO: licet interdum per eam non tam fiat conspicua salubrium partium à crassioribus segregatio: quàm potiùs ad nobilissimæ essentiæ extractionem dispositio.

Est autem exaltatio rei in substantia, per quam, mediante digestione, calor agens exuperat, inq; naturam suam vertit patiens.

Cæterùm quæ fermentantur, sunt vel liquida; vel solida. Quæ liquida sunt; vel talia sunt simpliciter; ut vinum, aqua: quæ etsi frigida est, tamen cùm corpus sit ex quatuor elemẽtis, non dubitandum est, quin etiam suum obtineat calorem: vel spissa & mollia: ut mel, sapa. Liquida, quæ sunt

unt ſimpliciter talia, ſi ſint ſimul calida, per ſe fermentantur, ut vinum, pyraceum, pomaceum. Quæ autem frigida ſunt, ut ſucci expreſſi frigidi: opus habent additione rei externæ, ut fecibus vini, cereviſiæ, ale; vel aciditate aliquâ, ad accelerationem ebullitionis & fermentationis. Spiſſa autem & mollia ſequentem in modum fermentari poſſunt. Recipe, verbi gratiâ, mellis libras X. α his adde libras quinquaginta aquæ. Stent in calore moderato, per diem naturalem: deinde lento igne ſimul bulliant, & deſpumentur. Tertia pars exhalet: β vel cum liquor efferveſcit, ovum imponatur recens: quod ſi ſurſum fertur, perfectæ coctionis ſignum eſt. Tum liquor ab igne remotus, calidè, per duplicem pannum trajiciatur, & ad ſolem, γ in vaſe idoneo, additis drachmis duabus ſalis tartari, vel ſalis communis, vel unciâ unâ alicujus aciditatis, ponatur: & ſic per quadraginta dies, aut circiter, donec liquor ſit clarus, viniq́ue odorem referat, bulliat. Tunc enim vas claudendum, & hydromel in cella uſui reſervandum. Quæ ſolida ſunt & dura: ut ſemina, triticū, fœniculū, aniſum, baccæ juniperi, aromata, &c. comminui debent; iisq; aqua affundi: & ſal proprius, vel analo-

Hydromel vinoſum.

analogus, aciditas, vel feces cerevisiæ, vinive, ad fermentationis accelerationem, addi: ita ut ad dolium rei fermentandæ pinta δ fecum adjiciatur. Quæ verò durissima sunt, ut lapides, priùs calcinari, postea fermentari decent: ut in sequentibus, de corallio & plumbo, dicetur.

α *Expeditior est ratio, si octuplum aquæ ad unam partem mellis sumatur. Hîc notandum, quod Quercetanus semper tartarum crudum, diligenter autem purgatum, ad conficiendum hydromel sumpserit.*

β *imò media pars.*

γ *vel ad fornacem hyberno tempore.*

δ *Hoc est, 240. libras.*

Extractio specialiter sic dicta.

Extractio specialiter sic dicta est, quâ è misto, partes subtiliores & nobiliores, à menstruo aliquo apprehensæ, elementari crassitie in fundo relictâ, extrahuntur: & in syrupi aut sapæ consistentiam, destillatione, vel evaporatione, coagulantur.

Fit: cum materia, tincturam habens, in menstruo convenienti infunditur, clausoque vase ad digestionem ponitur. Postea, eo aperto, menstruum coloratum per inclinationem separatur: affusoque alio, vas clausum ad digestionem rursus ponitur: idq; toties repetitur, donec menstruum non

ampliùs

ampliùs tingatur. Porrò depletiones filtrantur, circulantur, & coagulantur; menstruo ad oleiformem consistentiam, vel etiam interdum ad siccitatem, pro rei naturâ & usu, detracto.

Ut res hæc Philosophicæ Medicinæ initiatis magis innotescat, agedum exemplo quodam vulgari magis eam illustremus. Sumatur Rhabarbari quantum placet, illiq; pulverisato tantum aquæ endiviæ, vel buglossæ, borrag. aut alterius convenientis, affundatur, ut quatuor digitis illi supernatet, clausoq; vase, per quatriduum, ad digestionem in B. collocetur, postea, aperto vase, per inclinationem liquor coloratus a radice separetur, affusoq; novo liquore vas clausum rursus ad digestionem ponatur, idq; tantisper, donec liquor non amplius coloretur: Tunc enim omnis tinctura & essentia è Rhabarbaro extracta est. Porrò confusis omnibus extractionibus, liquor, seu menstruum, in B.M. abstrahatur, residuaq; essentia in vitreo vase ad usum reservetur, quæ in evacuanda bile, & aliis affectibus, plurimùm potest. *Extractum Rhabarbari.*

CAPUT V.

DE COAGULATIONE.

HActenus dictum est de Solutione, ejusq; speciebus: sequitur nunc de Coagulatione. *Coagulatio.*

Coagu-

Coagulatio eſt principalis operatio-num chymicarum altera, quâ res molles & liquoroſæ, è conſiſtentiâ tenui fluidaque, in ſolidam, per humiditatis privationem, co-guntur.

Hæc etſi ferè inſeparabiliter cum ſo-lutionis ſpeciebus, uti præcipitatione, amal-gamatione, ſublimatione, deſtillatione, &c. cohæret: tamen ea peculiariter fit:

Primò exhalatione: quâ humor à re coagulabili expirat.

Secundò coctione; quâ res liquidæ ad ſolidiuſculam conſiſtentiam coquuntur. *a*

a ut in culinis.

Tertiò congelatione: ut, cum ſalia in locis ſubterraneis cryſtalliſantur.

Quarto fixatione: quâ res ignem fu-gientes & volatiles, ut in eo fixæ perſeverent, aſſuefiunt: id quod fit vel medicinæ fixæ additione; vel miſturis; vel ſublimatio-nibus, cœmentis, &c. pro cujusque rei na-turâ.

Coagulationi ſæpe inſerviunt exſiccatio, evaporatio, exhalatio, ut & digeſtio, ita ut pro evaporatione & exhalatione ſæpius ea accipia-tur. Unde & Geber, lib. 1. part. 4. ſumm. per-fect. cap. 53. *definit coagulationem, quòd ſit rei liquidæ ad ſolidam ſubſtantiam, per humi-dipri-*

li privationem, reductio. Quæ definitio veræ & [c]hymicæ coagulationi competit: siquidem ex[c]ludit congelascentia & generationi dicata. [N]am coagulatio, ut nomen habet à coagulo, [e]st, quo lac cogitur, separatis partibus humidis, [d]eterminatis verò & consistentibus siccis ter[r]eis. Quapropter cum in aqua coagulanda [h]umidum non tollitur, aqua non tam coagula[t]ur, quàm congelascit. Sic cum spiritus in [c]orpus redeunt, id propriè est sublimationis & [d]estillationis opus, fitque generatione, non coagu[l]atione. Coagulatio duobus modis absolvitur: [a]lia fit separatione & segregatione, & hæc pro[p]riè sibi coagulationis nomen vendicat; alia [v]erò fit comprehensione, relictâ separatione, quæ [i]mpropriè, & ad generationem magis spectat. [C]oagulatio per separationem est, cum id, quod [e]st consistentiæ tenuis fluidæque, ad solidam re[d]igitur. Ex quibus liquet, coagulationem sem[p]er sequi dissolutionem, sive illa fuerit in men[st]ruo aliquo, ut in Mercurio; sive sine men[st]ruo, ut in deliquio salium. Hujus coagula[t]ionis maximus & frequens est usus in corporũ [d]epuratione & purgatione, utque ab iis peregri[n]a discedat humiditas, corpusque in solidam sub[st]antiam convertatur. Porrò coagulatio alia [p]eragitur calore, quo divaporat seu exhalat [p]aulatim humor, qui erat causa fluoris; idque

ratione

ratione humoris, vel pauci, vel copiosi. Instrumenta huic operi varia adhibentur, ut ollæ, ahena, sartagines, pro re nata. Quædam etiam fimo includuntur. Hîc probè observandum est, ut liquor priùs sit purè filtratus; quod si aliquid impuritatis coagulo adhæret, abluitur celeri manu. Alia verò frigore, cum res in calido resolutæ in frigido coagulantur. Hujus apparatus E. G. talis est. Sal vitrioli in aqua pura dissolvatur, dissolutio filtretur, ad medias vel tertias partes, prout diluta est, coquitur, in cella deinde frigida ponitur, (si fuerint coagulabilia, ut hoc vitrioli sacchar ū, injiciūtur bacilli lignei, quibus coagulatum adhæret; si vero non, ut in salibus, bacillos ligneos imponere non est opus) usq; dum totum coagulatum fuerit. Si verò aliquid in mẽstruo sit relictum repetatur, ut priùs. Tandem ea coagulatio, quæ per comprehensionem fit, est, cum totum simul comprehensum remistumq; ad uniformem substantiã coagulat. Et hæc potissimùm perficitur modis ab autore in textu expressis.

CAPUT VI.

DE LUTATIONE.

ORdinis ratio postularet, ut nunc fornaces, vasa, variamque supellectilem chy-

nymicam, ut & ignium diversorum regi-
mina describeremus. Verùm cùm hæc ocu-
ri inspectione potiùs, quàm præceptis &
gulis addiscantur: silentio illa, brevitatis
usâ, prætereunda; & pauca tantùm de lu-
mentis Philosophicis subjungenda duxi-
us.

Pro fornacibus construendis.

Recipe terram pinguem, cujuscunq;
loris sit: misce eam & subige cum arena,
mo equino, & aqua salsa.

Pro retortis loricandis: quamvis ego
c vitreas, nec terreas unquam lutare so-
am: seu destillem per arenam: seu per
nem nudum; seu per reverberium clau-
m; seu ignem suppressionis.

Recipe argillam figulinam, stercus e-
inum lotum & exsiccatum, farinam late-
m, & squamam ferri; misce, & cum aqua
mmuni subige.

*Vel fiat tale: Recipe luti mundati & ex-
cati part. X. cinerum lotorum part. ij. fimi
uini part. iij. scobis ferri part. j. pilorum bu-
lorum vel jumenti part. ij. M. cum sanguine
bulo vel ovillo*

Lutum sapientiæ, ad spiritus subtilissi-
os arcendos: *a*
a non est.

Fac lutum ex calce vivâ, & albumine ovi, in aquam redacto, ſimul ea miſcendo, & citò applicando; quia facilè exſiccatur. β.

β *Poſtea ſuper alutam, vel laciniam lineam, extenſa fracturis applica.*

Pro vitris hydriis fractis conſolidandis.

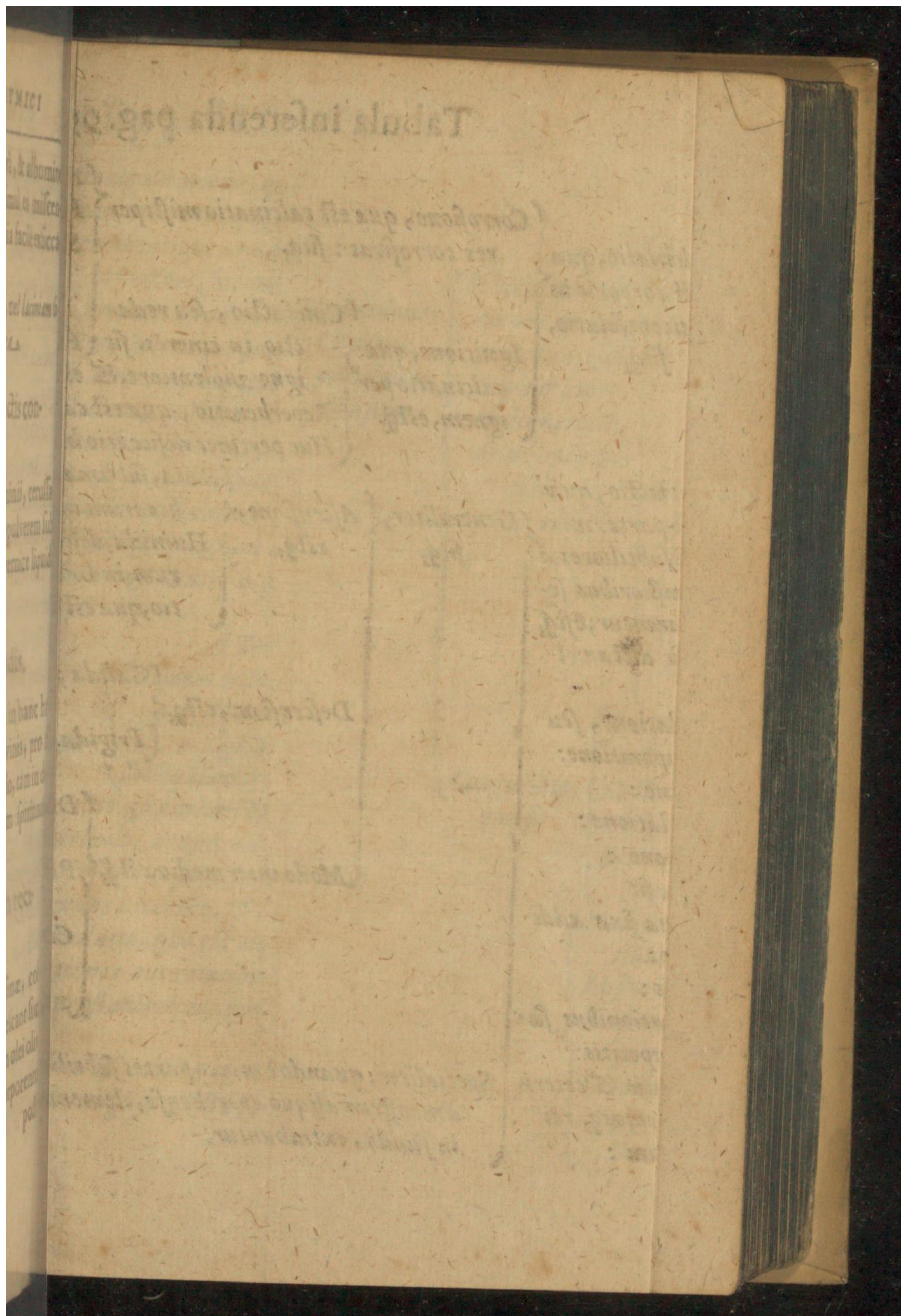
Recipe boli Armeni, minii, ceruſſæ ana partes æquales: reduc in pulverem ſubtilem, & cum oleo lini, vel vernice liquida tempera.

Pro vitris ſimul lutandis.

Uſus ſum feliciter usque in hanc horam veſicis porcinis, vel bovinis, pro alembico cum cucurbita lutando, tam in deſtillationibus aquarum, quàm ſpirituum acrium & acidorum.

Pro roſtro alembici cum recipiente lutando.

Recipe ceræ unciam j. reſinæ, colophoniæ, ana drachmam j. liqueſcant ſimul in fictili: quibus adde modicum olei olivarum, miſcendo baculo, ut incorporentur: poſtea

ſerenda pag.

calcinatio miſti per
tq́s

efactio, ſeu reda-
ctio in cineres, fi
igne violentiore,
verberatio, quæ e
c pertinet deſiccat

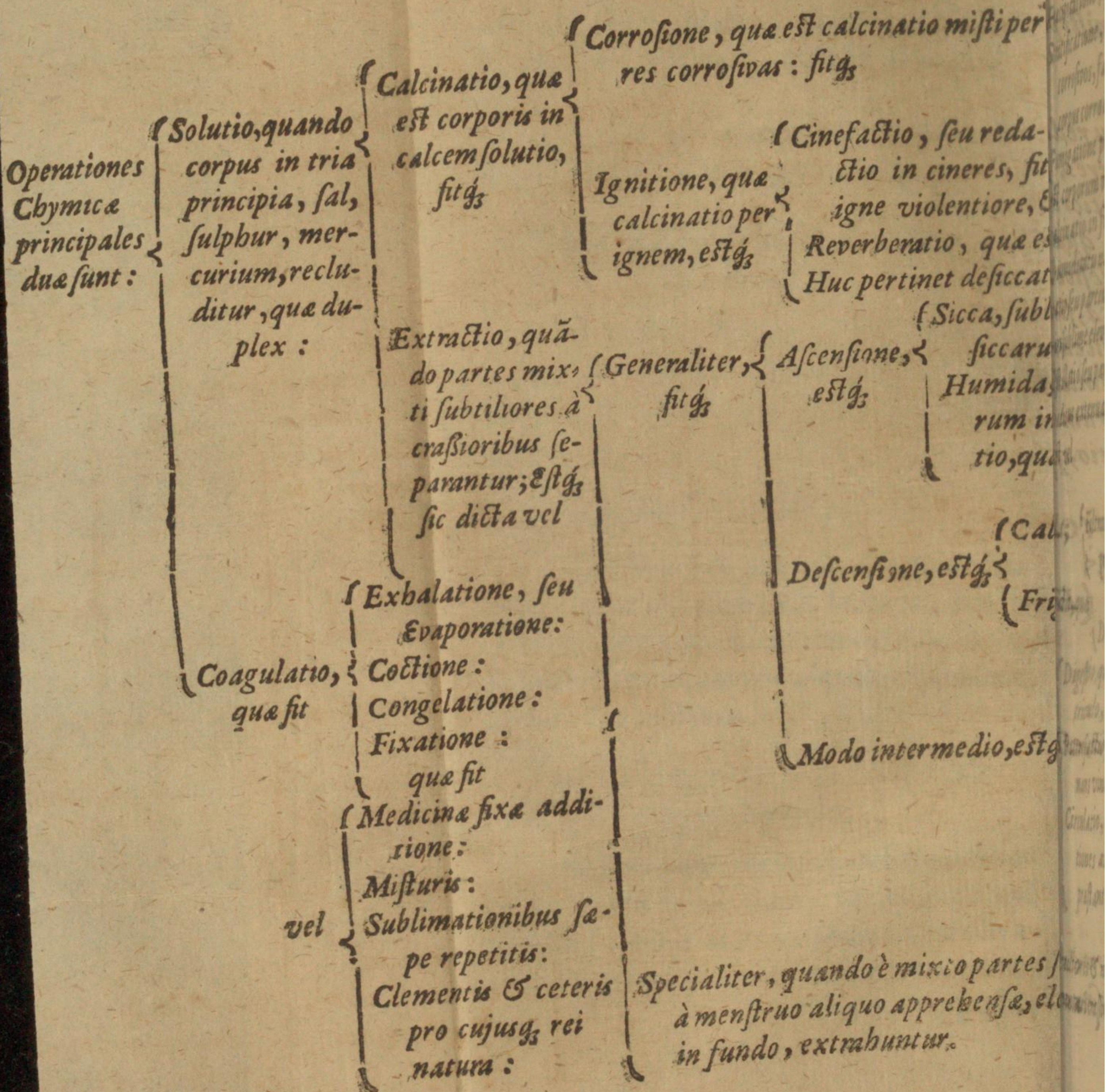
{ Sicca, ſub
ſione, { ſiccaru
q́s | Humida
rum i
tio, qu

(Cal
nſione, eſtq́s {
(Fri

intermedio, eſt q

è mixto partes ſ
apprehenſæ, ele
untur.

Tabula inserenda pag.

pg. 9. seu post Lib

malgamatione, qu
ræcipitatione, quæ
tratificatione, quæ
corrosivos, facien
corpus corrodendu
umigatione per fun
st corporum vegetal
lcinatio in furno re
umiditatis nativæ, u
tio seu partium subt
n sublime elevatio:
illatio seu partium
litus extenuatio atq
t vel

Tri
Filtratio Ch
per Ma
a, quæ La
Deliquium.

Digestio, quæ etiam M
triculo, coquuntur
Putrefactio, quando
nans vincente, & e
Circulatio, quæ est liq
tiones aut rotation
præstantiorem conv

iliores & nobiliores
ntari crassitie relictâ

mAlgamatione, quæ est corrosio metalli per mercurium:
Præcipitatione, quæ fit per aquas fortes:
Stratificatione, quæ etiam cementatio dicitur. Estq́ corrosio metalli per pulveres corrosivos, faciendo stratum super stratum: cui affinis est commixtio, quando corpus corrodendum cum pulveribus corrosivis commiscetur.
Fumigatione per fumum Mercurii vel Saturni, per aquas fortes, acetum.
...st corporum vegetabilium & animalium:
...alcinatio in furno reverberii igne vivo.
...humiditatis nativæ, ut in sale, vitriolo, alumine.
...atio seu partium subtiliorum in sublime elevatio: { *Recta, quæ fit per alembicum aut vesicam:* } *Huc pertinet* { *Rectificatio: Cohobatio, quæ est repetita destillatio.*
...tillatio seu partium humida-...alitus extenuatio atq́ eleva-...t vel { *Obliqua, quæ fit per retortam.*

...; { *Filtratio per* { *Tritorium: Chartam emporeticam: Manicam Hippocratis: Laciniam.*
...a, quæ { *Deliquium.*

Digestio, quæ etiam Maceratio dicitur, fitq́, quando res calore digestivo, ut cibi in ventriculo, coquuntur seu maturantur.
Putrefactio, quando mistum per putrefactionem naturalem, humore siccum terminans vincente, & externo calore fortiùs operante, quàm internus, resolvitur.
Circulatio, quæ est liquoris ab Elementis depurati in pelicano per varias circumvolutiones aut rotationes, quibus impuritates residuæ prorsus auferuntur, in gradum præstantiorem conversio sive exaltatio.

...iliores & nobiliores ...entari crassitie relictâ

Huc refertur Fermentatio, quæ est exaltatio rei in substantia, per quam, mediante digestione, calor agens exsuperat, inq́ naturam suam vertit patiens.

postea ollam, ab igne remotam, imple frigidâ, & etiam manibus subige:

Pro retortis cum recipientibus collutandis, in destillatione spirituum acrium.

Lutum pro retortis loricandis subige cum aqua salsâ; vel misce cum colophonia pulverisatâ, & applica.

Recipe lutum commune, distempera cum aquâ salsâ, vel etiam cum sanguine bovillo, subigendo exactè, adde postea pilos jumentorum, diligenter priùs cum baculo concussos, & fecibus purgatos. Demum adde particulam capitis mortui aquarum, quæ ex vitriolo, sale petræ & alumine fiunt, & exactissimè pulverisatam cum toto misce. Est fortissimum lutum ad commissuras pro retortis tùm loricandis, tùm & pro commissuris vasorum, ne exhalent spiritus, muniendis.

TYROCINII CHYMICI

LIBER SECUNDUS.

ACtum est, superiori libro, de Solutione & Coagulatione corporum mistorum in genere: sequitur nunc de operationum illarum effectis, sive, ut à quibusdam appellantur, speciebus Chymicis; quæ sunt vel liquidæ, vel molles, vel duræ.

Ad liquidas referri possunt: aquæ ex floribus, herbis, radicibus, corticibus, seminibus, lignis: aquæ fortes, spiritus; acetum: olea; tincturæ liquidæ. Ad molles: balsama, extracta varia, tincturæ molles. Ad duras: sales, flores, magisteria, calces, croci, tincturæ siccæ.

CAPUT I.

ANtequam verò ad ipsas liquidorum formas, quæ ut plurimùm destillatione fiunt, parandas nos accingamus: generales quidam canones præmittendi videntur: quorum hic est

I.

Vasa, in quibus destillatio fit, non sint plum-

plumbea α. Hæc enim qualitate malignâ liquores inficiunt, eos vomitivos ſæpe β reddunt, ſapores immutant nativos, & nonnunquã ipſamet à vaporibus acribus, ex re deſtillanda exſpirantibus, corroduntur. Et ſi Galenus, aliique Medici ſapientiores, aquam, quæ per canales plumbeos fluit, improbant, propter malignitatem, viſceribus internis valdè infeſtam, quam inde contrahunt: de aquis, per vaſa plumbea deſtillatis, quid ſentiendum ſit, patet: præſertim, cùm non raro, quando per aliquot dies ejuſmodi ſtillatitii liquores immoti ſteterunt, in fundo ceruſſa, ex plumbeo alembico abraſa; inprimis ſi, experiundi gratiâ, guttam unam aut alteram ſpiritûs vitrioli infundas, reperiatur. Quod autem de plumbeis vaſis dictum: pari ratione & de ſtanneis, æneis, ferreisque γ intelligi debet: niſi fiat deſtillatio in veſica ænea, ubi, quæ deſtillantur, citò effluunt. *Canones ad deſtillationis doctrinam neceſſarii.*

α *Sæpius tamen aceta per vaſa plumbea deſtillanda veniunt, in quibus dulciora evadunt.*

β *non ſemper: aquæ enim deſtillatæ per ſe non facilè vomitivam vim attrahunt ex vaſis plumbeis, aut aliis.*

γ *non pari ratione vaſa ferrea ac plumbea prohibentur.*

II.

Vitra, quò altiora, eò meliora. δ Sic enim una destillatio plus præstat, quàm tres rectificationes. Sint autem cucurbitæ ut plurimùm altæ duos cubitos. ε.

δ *Scilicet in destillationibus & spirituosis rebus; quæ verò sunt fixa, ut oleum ceræ, & alia, non opus habent vitris altioribus, neque etiam conducunt.*

ε *Id est, pedes tres.*

III.

In omni destillatione vasa non nimis refarcienda. Tutiùs operaberis: si cucurbitas ex quarta parte; & retortas ex media aut circiter; vesicam verò æneam ex tribus α partibus repleveris.

α *ex tertia parte potiùs.*

IV.

Res flatulentæ, ut cera, β resina, & similia, sicut & ea, quæ facilè ebulliunt, minore imponantur quantitate, & magnis γ vasis destillentur; & quidem sale, aut arenâ, aut similibus additis. δ.

β *Cera, resina, & talia permiscenda sunt cum arena, cineribus, &c. tùm ob flatuum aliqualem repreßionem; tùm ob partium dislocationem; fluida enim & pinguia in se considentia non facilè adscendunt.*

γ *am-*

γ *amplis.*

δ *ut, cinere, bolo, farinâ laterum, pumice calcinato, argillâ, scobibus ferri.*

V.

Destillatio per balneum convenit rebus levioris compagis. Cavendum tamen in herbis, maximè calidis: α ut in absinthio, salviâ, roremarino & similibus, ne nimis leni calore utamur; & non tam essentiam, quàm phlegma inutile proliciamus. Sed in lactuca, endiviâ, & similibus tenuioris substantiæ, calor moderatus adhibendus: & sufficit interdum balneum roris, quod neque empyreuma imprimit, neque partes aëreas tenuiores dissipat.

α *scilicet propter earum olea.*

VI.

Destillatio per cineres, vel arenam, competit rebus consistentiæ solidioris; ut seminibus, lignis, radicibus, &c.

VII.

Per vesicam, non tantùm tenuia destillantur; sed & alia, quæ sunt firmioris texturæ, in suo tamen menstruo adpropriato β præmacerata.

β *Vel proprio, vel analogo, v. g. semen anisi macerari potest, vel in aqua anisi, vel in aqua communi.*

VIII.

Destillatio per retortam, non tantùm spiritus graviores è mineralibus elicit; sed etiam è tenuioribus, ut lignis, seminibus, radicibus, gummi, resinis, &c. aquas & olea extrahit.

IX.

Herbæ recentes succulentæ cum destillandæ sunt, tundantur, succusq́ue exprimatur: qui postea calore Balnei, ex cucurbita altâ, destilletur.

X.

Herbæ, vel suâ α temperie, vel tempore siccæ, tundantur; & aquâ communi, vel propriâ vel rore Maiali, vel vino irrorentur. Copia autem menstrui tanta sit, quæ macerationi sufficiat: sin plus affundatur, tota quantitas non abstrahenda. Factâ maceratione ad placitum, per balneum destilletur: aut si per vesicam destillationem instituere volueris: adde ad quamlibet libram herbarum, libras sex β aquæ, (major enim aquæ quantitas requiritur in destillationibus per vesicam æneam, ob periculum adustionis herbarum; quàm per vasa vitrea ex Balneo) & destilla, ut artis est.

α *ut Satyrium, Serpillum, &c.*

β *potiùs libras iij.*

XI.

Eodem modo per vesicam, quicquid est aromaticum, sive sint radices, sive cortices, sive ligna, sive resina, sive folia, sive flores, destillantur; & oleum simul cum aqua elicitur.

XII.

Sunt quædam, quæ vehementem ignem postulant: sed tamen ea non nimis violento α urgenda sunt: ne natura eorum prorsus corrumpatur.

α in principio: in laboribus enim chymicis semper gradus ignis observandus est.

XIII.

Detur opera: ne lutum, β quo vasa destillatoria conglutinantur, exspiret, & liquorem alienâ qualitate inquinet: præsertim, cum ignis major adhibendus.

β Ideo confectio luti suprà tradita est observanda.

XIV.

Acidorum α destillatio hoc peculiare habet: quòd ignobilior pars semper priùs egreditur, & nobilior ultimò. Unde in eorum rectificatione, quod primò elicitur, tanquam phlegma separandum.

α ut vitrioli, aceti, &c: utpote quorum natura per putrefactionem, ex qua fiunt, fit

veluti inversa. Et quamvis acetum ex natura vini prodeat: (unde acetum vinum mortuum vocatur) nihilominus destillatio eorundem est planè diversa, utpote cùm in vino primùm spiritus exeat; in aceto verò posteriùs; & vinum phlegma suum post se relinquit, acetum præmittit, quòd probè observandum. Æstimamus autem hoc fieri propter naturam fixam.

NOTA BARTHII.

Phlegma ab aciditate mineralium, per destillationem, primò separatur; sicut & phlegma aciditatis lignorum durorum. Sed aciditas berberum, succi limonum, citriorum, aurantiorum, uvarum immaturarum, nunquam per destillationem separari potest: quia sal armoniacum ejusmodi acidorum est imperfectè unitum cum aqueâ substantiâ, quæ levi calore evaporat, sale in imo vasis remanente.

XV.

Si aquæ β empyreuma, seu fomitem quendam igneum, valdeque calidum, per exiguas partes dispersum, redoleat: corrigitur illud: si vitrum apertum in locum frigidum γ humidum collocetur.

β non ut aquæ, sed ut adhuc de oléo participantes, empyreuma possunt contrahere.

γ vel

γ vel in arenam humidam frigidam.

XVI.

Cum liquores, per B. M. destillati, insolatione rectificandi sunt: δ tum vitra ex duabus, vel ad summum tribus partibus, repleantur, & membrana, quâ ea claudi consueverunt, acu pertundatur: ut, factis perspiraculis, phlegma inutile exhalet: præsertim ex aquis frigidis; quæ nisi ita insolentur, paulò pòst corrumpuntur, & sedimentum acquirunt.

δ in cella per æstatem apertâ.

ε non tàm facile; potiùs ne vasa, ob denegatum spiritibus spatium, rumpantur.

XVII.

Destillatio tam diu continuetur, donec liquor egrediens non redoleat, aut sapiat ampliùs rem impositam.

CAPUT II.

DE AQUIS EX FLORIBUS, herbis, radicibus corticibus, seminibus, lignis.

AQUA ROSARUM.

VAriis hæc præparatur modis. Alii sumunt rosarum q. s. easque per triduum in balneo digestas, vapore aquæ calidæ destillant. *1. Modi, aquam rosarum destillandi, varii.*

2. ſtillant. Alii, absque digeſtione præcedaneâ, aquam ex iis in alembicum conjectis eliciunt.
3. Alii per cineres deſtillant: ubi tamen maximè opus eſt cautione & circumſpectione, ne empyreumate liquor ſtillatitius inficiatur.
4. Alii lucro magis, quàm valetudini hominum, intenti, eas integras, ut decerptæ ſunt, cum magnâ aquæ copiâ, per veſicam æneam deſtillant; ac ex triginta roſarum libris, centum aquæ odoratæ venalis extrahunt.
5. Alii flores tuſos, α absque menſtruo, β aut eo ſaltem tam pauco, ut ad irrigationem ſufficiat, modico balnei calore deſtillant; & ad vim refrigerantem tantò expeditiùs evocandam, unâ deſtillatione, quam irrigatio ex aqua communi vel roſaceâ veteri præceſſerit; aut ad virtutem confortantem & fragrantem prolectandam, pluribus in deſtillata aqua infuſionibus utuntur. Nos γ ita eam parandam
6. ducimus: diſtinguendo inter roſas albas; & incarnatas. δ Ex illis enim ut plurimùm vis refrigerans petitur: ac propterea, paucâ aquâ pluviali ε irroratæ, in mortario marmoreo contundendæ ſunt: inde torculari ſuccus exprimendus & deſtillandus. Incarnatæ, absque irrigatione contuſæ, reponuntur in magno vaſe vitreo, in cellam:

pòſt

post triduum succus exprimitur, qui per balneum destillatur. Hæc aqua est fragrantissima, quæque vel multos annos odoris sui svavitatem conservat. ζ Nonnulli recrementis ejus aquam puram superfundunt, & ita per octiduum maceratam, vel balneo, vel vesicâ destillant. Aqua, quæ inde resultat, vulgari Pharmacopolarum viribus & efficaciâ non cedit. 7.

α non in mortario æneo; sed aut marmoreo, aut ferreo.

β scilicet proprio.

γ Est optimus aq. rosarum refrigerantem destillandi modus.

δ ad quas etiam referuntur rosæ caninæ, seu agrestes, quæ hortensibus albis præstant.

ε vel rore majali.

ζ in cucurbita vitreâ, vel fictili vitreata.

AQUA ✝ ROSARUM ARDENS.

Sicut ex aliis rebus omnibus, præsertim autem alimentosis, aqua flagrans & fragrãs, fermentationis beneficio, educi potest: ita etiam ex rosis, quæ tamen vulgò statuuntur frigidæ tantùm.

Porrò recipe rosas incarnatas, cœlo sereno, cum rorido madore destituuntur, colle-

collectas: eas tere accuratissimè, & in cucurbitam vitream immitte: quæ postea, benè clausa, in cella vinaria, per mensem unum, duos, vel tres, ut ibi fiat earum fermentatio, relinquatur. Cum jam acidum α quiddam redolere videntur: sume de floribus tritis q. v. & per balneum destilla: aquam inde extractam superaffunde parti rosarum alii; & rursus destilla; similem in modum pergendo; donec omnis rosarum fermentatarum quantitas per alembicum transierit; fecibus, quæ in fundo remanere solent, semper segregatis. Tandem omnem aquam, ex rosis elicitam, per balneum destilla: β & duodecimam saltem partem, aut circiter, abstrahe; eamque, si vis, rectifica. Sic aquam habebis γ gratissimam & odoratissimam, quæque non minus promptè, quàm spiritus vini, flammam concipiet.

† *Est spiritus magis quàm aqua.*

α *Acor est fermentationis sufficientis nota.*

β *in phiolâ alembico adjecto magno recipiente: per phiolam enim fit facilior & melior operatio.*

γ *spiritum potius.*

Ad hunc modum spiritus quidam rosarum

um compositus parari potest, speciebus sequentibus adjunctis, confortativum quoddam insigne & regium, quod tale est: Recipe ambræ gryseæ recentis partes VIII. moschi odoratiss. Alexand. part. j. adde sacchari candi albissimi aliquantulum: tere subtilissimè, ac pulverem postea cum spiritu rosarum diutiùs contere, ut totum quasi pulmentum fiat. Reconde sigillo Hermetis in phiolam, vel cucurbitam aptam, eamq; in terram defodiendo per mensem unum serva, donec totum fiat homogeneum; quo elapso tempore, iterum cum spiritu rosarum recenti terendo distempera, & rursus priori modo repone, postea serva ad usum. Dosis est instar pisi minoris, qui omnium viscerum confortativum maximum, inprimis verò vim generandi promovet. Spir. rosarum comp.

AQUA CICHORII.

Recipe herbarum & radicum Cichorii, medio Majo collectarum, libras XII. tunde vel minutim incide; iisque affunde aquæ communis libras viginti: &, postquã per triduum maceraris, ex vesicâ libras saltem octo destilla.

Ex floribus etiam cæruleis de cichorio secreta quædam aqua ophthalmica parari potest, qua si in affectibus oculorum tantùm palpebræ externæ singulis diebus illinantur, albugines, nube- *Aqua fl. cichorii ophthalmica.*

nubeculæ, ungues, suffusiones, caligo, imò ipsa quandoq; cæcitas, mirificè tolluntur. Ejus autem præparatio fit hoc modo: Collige flores cichorii, quando Sol ♌ principium obtinet; recentes in vitrum inde, & illud replendo, & fortiter, quantum fieri potest, comprimendo; postea orificium diligenter claude, (subere vel vesicula quintuplâ) & circumcirca applica farinam subactam, ex quâ panis pinsitur, ita ut tres vel quatuor digitos æquet. Tandem in clibano pinse, instar alterius panis; sed tantùm massa illa est super asserculum in clibano ponenda, (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiori relinque, donec panis eximatur, prospice tamen, ut hæc massa bene cocta sit. Exime & exprime; & invenies flores in aquam rubentē & pinguiusculam conversos. Hanc, ut servari possit, per alembicum ex B. destilla. Vel

R. flor. cichorii q. v. colligantur ante ortum Solis, Sole signum ♌ modò ingresso: Contūdantur bene in mortario: admisc. pulv. sacchari candi albi quarta pars: indantur vitro, ponantur ad Solem; & resolventur in liquorem.

AQUA FOENICULI.

Recipe seminum fœniculi, crassiusculè contritorum, libras quatuor: aquæ communis libras viginti quatuor: & adde tartari, vel salis communis, uncias duas; maceraque in

loco

loco calido. Destilla postea per vesicam eneam, cum refrigeratorio. Sic aqua cum oleo transibit, quod ab illa separandum.

AQUA CINAMOMI. †

Recipe Cinamomi optimi crassè triti libram unam: cui affunde aquæ rosaceæ, & vini albi, ana libras tres: macera in calore congruo fimi, vel ejus vicarii α. q. s. β. deinde destilla per balneum, separãdo aquam primam, quæ est optima: secundam item seorsim; ut & tertiam colligendo. Secundæ usus esse potest, ad macerationes, pro menstruo. γ Tertia est phlegma inutile.

† *Huc referendus modus aquam & oleum Cinamomi proliciendi, quem habet* Crollius *pag.* 168. *qui cæteris præstantior est.*

α. *Balnei scilicet.*

β. 14. *dies.*

γ. *tùm subjecti proprii, tùm aliarum rerum extrahendarum.*

AQUA ACIDA QUERCUS, Juniperi, Guajaci, Buxi.

Recipe serraturam Quercus, aut scobem Juniperi, Guajaci, aut particulas Buxi: destilla in retorta α usque ad siccitatem: separa postea oleum ab aqua, per chartam emporeticam: aquam rectifica in arena, super

colcothar, β aut ſalem marinum, aut pro-
prios cineres: poſtea phlegma ab acido li-
quore ſepara deſtillatione: γ tertiam ſalte-
ejus partem, aut circiter, ultimò aſſervando.

Uſus ejus eſt, in corallis perlisq; diſſolven-
dis, & tincturis extrahendis.

Sed & intra corpus ad ſudores ciendo
tutò exhiberi poteſt. Acida enim per acci-
dens diaphoretica ſunt; per ſe verò diure-
tica.

*α ex igne balnei ſicci, vel reverberatori-
clauſo.*

*β hoc eſt, vitriolum ad rubedinem calci-
natum.*

γ per balneum.

AQUA CINAMOMI
Compoſita.

Macera & deſtilla Cinamomum, ut ſu-
prà: additis radicũ dictamni Cretici, ange-
licæ, ana unciis duabus. Poſtea in hac aqua
diſſolve ſaccarum album, quantum poteſt
& digere per diem naturalem, : Tandem
aquam ſuperfluam deſtillatione ſegrega, ad
ſyrupi conſiſtentiam; cui adde aquæ vitæ
rectificatæ uncias duas; & probè miſce. Eſt
virtutis admirandæ in peſte & partûs diffi-
cultate.

Modu-

Modus hanc Cinamomi aquam composi-tam conficiendi convenientior est sequens: Ma-cera Cinamomi lib. ſ. rad. dictamni Cretici, angelicæ, ana ʒ ij, in vini malvatici lib. iij. per triduum, ad lentum ignis calorem, postea cole-tur. In colaturâ dissolve sacchari albissimi lib. 1. & tandem lentè omnia coque, ad syrupi consi-stentiam. Huic misce aliquid spiritus vini. Con-fortat cor, & spiritus animales mirificè. Dosis est ad ʒ iij, vel per se, vel cum aliis. *Aqua Cinamomi composita.*

AQUA ANTEPILEPTICA QUERCETANI,

Quâ curavit Typographi Genevensis filium.

Recip. Antimonii crudi pulverisati, cru-starum panis bis cocti, bene tostarum, & pul-verisat. an. q. v. Pone in retortâ in arenam. Primò da ignem lentum infrà, pòst etiam suprà: & utrumque urge; donec omnis aqua prodeat, etiam cum fœtore. Aquam destil-latam effunde, & adde rad. pæoniæ, sp. vi-trioli, & sp vini, pro libitu. Pone in retor-tam, in quâ colchotar rubrum contusum positum sit; & vicissim destilla per cineres. Aquam destillatam serva usui.

VEL

Recip. hepatis antimonii, cortic. panis tosti & pulveris. ana libram unam: rasur. cornu Cervi unc. quatuor. Misce: & destilla per retortam: deinde rectifica. *Dosis gu. X, XX, XXV.*

AQUA OPHTHALMICA.

Recip. aquæ Rosarum, Fænieuli, ana lib. semis: vitri Antimonii pulveris. drach. unam. Bulliant per quadrantem horæ, stentq; , in B. M. per octiduum. Colentur & colaturæ limpidissimæ addatur olei Saturni drachma semis.

Usus. Valet contra omnes oculorum affectus externos, etiam in cœcitate & cæteris vitiis, probatissima. Usus talis est. Manè, meridie, vesperi, æger supinus jaceat, & imponat, in oculum læsum, tres, quatuor, quinq; guttas aquę ohpthalmicæ, ac deinceps eâdem aquâ totus oculus lavetur, & ita quadrantem horæ supinus jaceat, linteolumq; aquâ illâ imbutum ipsi oculo imponat. Repetatur aliquot dies, donec malum cesset.

AQUA THERIACALIS.

Recip. cortic. Citri lib. unam: aquæ pluvialis destillatæ lib. VI. Digerantur in fimo equino, dies sex vel septem. Destillentur postea,

ostea, & exstillentur libræ quatuor. In his
funde Theriacæ Andromachi antiquæ
ne. octo, aut novem, aut lib. unam, & de-
illa ex B. M. per alembicum. Aqua destilla-
reaffundatur fecibus, & destilletur denuo.

AQUA ZEDOARIÆ.

Recip. Zedoariæ lib. unam; flor. Sambu-
manipul. tres Concidantur, conquassen-
q; omnia, & cum vino albo Rhenano fiat
assa non nihil liquida. In vase terreo, o-
rculo probè lutato, ponatur in fimum e-
inum, dies triginta. Destilletur postea, &
affundatur fecibus, quod destillatum est;
melq; adhuc destilletur.

Usus. Hæ duæ aquæ insignem usum ha-
nt in compressionibus ventriculi, flatibus,
nenis, affectu hypochondriaco, uteri suf-
catione, & similibus. Dosis unc. una &
mis.

AQUA SUDORIFICA
extrinsecùs usurpanda.

Recip. Mercurii sublimati, optimè pul-
ris, unc. unam & semis: Euphorbii scrupul.
num: aquæ Vitæ bene rectific. Rosarum,
na libr. unam. Mista & infusa, in matracio
olli longioris, probè obturato, horas duas
el tres, lento igne, digerantur: demum bul-
ant circiter quadrantem horæ. Liquorem

frigefactum, & per inclinationem à fecibus separatum, reconde in vas vitreum.

Usus. Tollit mirabiliter dolores nervorum, præsertim si causam habeant frigidam. Foveatur pars affecta, fotu convenienti, & semper ante fotum humectetur hac aquâ, præsertim ad introitum lecti. Ubi semel atq; iterum eâ usus fueris; cessabunt dolores. In doloribus morbi Venerei mira est hæc aqua. Nam ad sudorem provocandum, spina dorsi hac aqua madefiat, vel carpi saltem in debilioribus: sic copiosum sequetur sudoris profluvium. Curat quoq; Ischiadicum, & alios articulorum dolores.

NOTA. Cum Ischiadicus quidam, ex usu hujus aquulæ, nonnihil levaminis sensisset, & subitò à dolore, & incedendi impotentia, quàm primùm liberari cuperet: non satis cautus; diutiùs, quàm par erat, aquâ istâ partem affectam quotidie fovit. Unde cutis tandem contrahi & tendi cœpit, atq; altera clunium, summo cum dolore, adeo inflammari, ut ex ea innumeræ & prægrandes vesicæ pullulascerent; quæ discissæ, plurimum aquæ fervidæ & acris profundebant.

A L I A.

Recip. Florum Antimonii alborum dulcoratorum, & realgare privatorum unc. tres:

Helle-

Hellebori albi, Cyclaminis, ana unc. duas: baccarum Lauri contusar. unc unam. Misce: & infunde in pintâ spiritus vini Gallicâ: digere longo tempore: & cola per manicam, ne quid terrestre simul exeat. Fex enim terrestris corrodit.

Usus. Inunge hunc liquorem plumis mollibus; non linteo; aliàs excoriat. Quòd si corrosio fiat: occurritur: si vino rubro eluatur, ut pulvere aliquo conspergatur siccante, vel cretâ, vel bolo, vel sulphure, quod egregium est in hoc casu, aut duobus inter se mistis; si simplex, vel sit vehementius; vel non satis operetur. Siccant etiam cerussa, lithargyros, gleba etiam pinguis per se siccata; non calcinata. In nõnullis corporib9 siccioribus, præmittũtur interdũ fomẽtationes, quę cutẽ pręparant, ad sudorẽ tantò faciliùs emittẽdum. (Etsi hæ duæ postremæ aquæ non sint destillatæ: tamẽ cùm ingrediẽtia habeant Chymica; & summo cum fructu, in praxi Medicâ, usurpari possint; nec similes, ab ullo autore, quod sciam, in usum Medicũ prolatæ sint: volui eas, hoc loco, publici juris & utilitatis facere; nec, quod multis hodie solemne est, imitari barbarũ illũ Indũ, in urbe Posto: qui, ut Petrus de Osma & Xarayzeio, in epistolâ ad D. Nicolaũ Monardis, refert, cũ folo

cujusdam plantæ ſucco, artubus & parti affectæ illito, ſanguineos ſudores excitaret, &, hac ratione, morbos plane deſperatos curaret feliciter: nec precio, nec precibus, nec minis adduci potuit: ut eam plantam Hiſpanis monſtrare dignaretur.

CAPUT III.

DE AQUIS FORTIBUS.

AQuæ fortes, quæ & cauſticæ, & chryſulcæ, ſeparatoriæ, & gehennæ nuncupantur, igne fortiſſimo, ex atramento α ſutorio, halinitro, β ſale Armoniaco, ſtibio, γ Mercurio ſublimato, alumine, cinabari, δ &c. conficiuntur; quarum ea, quæ vim obtinet omnium maximè cauſticam & corroſivam, STYGIA; illa verò, quæ aurum ſolvit, REGIA dicitur.

α *Vitriolo.*

β *id eſt, ſale petræ.*

γ *Antimonio.*

δ *ſale communi, ſale alkali, ſale gemmæ, &c.*

AQUA FORTIS COMMUNIS.

Recipe vitrioli exſiccati libras duas, ſalis petræ repurgati libram unam.

Tere

Tere ſimul & miſce; deinde impone re-
ortæ, optimo luto loricatæ, & colloca in
ornacem α reverberii, appoſitoq; recipi-
nte amplo β deſtilla per gradus, ſpatio vi-
inti γ horarum. Cum ſpiritus albi & ne-
ulosi in receptaculo diſsipantur: finis adeſt.
Sine igitur pedetentim refrigeſcere;
quam exemtam clarifica ε per argentum,
âc ratione. Cape quartam ζ partem iſtius
eſtillati: injice puri argenti drachmam u-
am, & ſolve η ſuper prunis: ſolutionem in-
unde aliis tribus partibus; θ & albæ evadent
iſtar lactis: ſine reſidere, & purum effun-
e. ι Si Regiam cupis: in unciis quatuor hu-
is aquæ communis, diſſolve unciam unam
lis Ammoniaci, vel ſalis communis exſic-
ati: atq; ea aurum ſolvet.

Modus hic, à me deſcriptus, vulgaris eſt,
uo nunquam utor. Spacio enim decem
el ad ſummum, duodecim horarũ, aquam
alidiſsimam, ex retortâ vitreâ non lutatâ,
eſtillo: caputq; mortuum facilimè poſtea
ſq; vitri fractione educo; ita ut illud, vel
igeſies adhuc, eidem operationi inſervire
oſsit. Quod ſi quis ex cacabo ferreo, quem
xactè claudat aludel terreum forte, aquas
ortes deſtillandas eſſe, contendat: næ ille,
on tam fortes; quàm debiles, inde eliciet.

Nam sicut ferrum exteriùs ab igne reverberii calcinatur : ita idem interiùs à calcanthi & salis petræ spiritibus corroditur : unde aquas debiliores reddi non est dubium. Taceo, quòd nec Germania, nec Gallia, tale aludel terreum excoquere possit, quod ab ejusmodi spiritibus corrosivis non penetretur.

α id est, in ignem apertum.

β intus tantum aquæ simplicis continente, quantum deperditum est ab exsiccatione.

γ potiùs viginti quatuor horarum.

δ paulatim subsidentibus spiritibus rubris.

ε aquæ fortes clarificatæ dicuntur Germanicè gesellet *aqua fort.*

ζ vel saltem unciam unam atq; alteram.

η in cucurbitâ altâ.

θ reliquis tribus partibus

ι & in vitro probè munitô serva.

Aquæ fortes omnium optimè destillantur ex cacabo ferreo in furnum aptè collocato, quem ad marginem superiorem, posteaquam jam materia indita est, exactè in peripheriam suam claudit aludel terream forte, cùm alembico rostrato conjunctū & munitum; hac enim ratione, & aquæ fiunt fortiores, & capita mortua faciliùs ex cacabo ferreo eruuntur, minorq; jactura vasorum fit, unumq; vas infinitis destillatio-

ationibus sufficere potest; cùm econtrà, ad men-
em autoris, singulæ destillationes singula re-
uirant vasa; quod probè notandum.

AQUA FORTIS PERPETUA, & modus faciendi Cinabarim.

Dissolve mercurium in aquâ forti; adde
ulphuris partem α æqualem, destilla per re-
ortam: & habebis aquam fortiorem, β
uàm antea, & cinabarim γ ad collum re-
ortæ.

α *potiùs tertiam partem; aut ad summum*
dimidiam.

β *magisq; gradatoriam, ac fixatoriam.*

γ *Ubi ignis in fine vehementior excitatus*
uerit, elevatam habebis cinabarim.

AQUA PHILOSOPHICA, sive REGIA. †

Recipe Nitri repurgati, salis Armoniaci,
na uncias duas: Simul tere; α misce: & im-
one retortæ amplæ, cui appone magnum
as recipiens, commissuras retortæ cum re-
ipiente leniter lutando: deinde destilla ex
ineribus, β (igne non admodum len-
o; sed tertii gradûs: alioquin spiritus, si
gne secundi gradûs utaris, non egre-
iuntur, aut tardiusculè) donec omnes
umi magnâ violentiâ egressi fuerint,
ec guttæ ulteriùs ex retortâ decidant.

Tunc

Tunc retortam ita calentem exime, & materialia suprà dicta nova in eâdem dosi repone, & misce cum capite mortuo, destillando, ut suprà. γ Ex unciis sex salium accipies uncias tres aquæ Philosophicæ.

† *Dicitur etiam aqua pugilum, quòd nitrum & sal armoniacum, cùm sint infensissimi hostes, primò statim congrediantur contactu. Regia autem dicitur, quia aurum solvit, quod est rex inter metalla. Hinc etiam sal armoniacus Aquila vocatur, quia Ganymedem seu aurum secum elevat, deinceps facilè separetur per aquam.*

α *cum tertiâ parte silicis vel pumicis calcinati.*

β *igne admodum leni.*

γ *aqua enim regia non est adhibenda, nisi sit defæcatissima.*

Aquæ regiæ præparatio secundum alios.

Nonnulli eandem aquam destillant per retortam posticâ parte tubulatam. Nam cum retorta talis in igne reverberii posita (præmisso recipiente capaci) & paulatim ignis subministratus fuerit, donec nempe retorta paululùm incandescat, ac postea per tubulum istius materiæ injiciatur cochleare unum, ac tubulus diligenter argillâ clausus fuerit madidâ, cum impetu procedit aqua, cujus spirituosioribus partibus subsidentibus, denuo nova mate-

ria

ria injiciatur per tubulum, atq; ita proceda-tur, donec sufficiens quantitas aquæ prolecta fuerit.

CAPUT IV.

DE SPIRITIBUS.

SPiritus participant partim de aqua, partim de igne: & prout sunt vel aquosiores, vel magis oleaginosi: pro eo etiam vel aquæ, vel oleum dicuntur. Qui tamen è mineralibus prolectantur, olea ut plurimùm vocantur.

α Inter Spiritus autem animalium excellit spiritus sanguinis humani; vegetabilium, spiritus vini; mineralium, spiritus vitrioli.

α καταχρηστικῶς.

Spiritus sunt menstrua è re simplici, sed tri, producta, ignei halitûs naturam habenta. Menstrua dicuntur, quia plerumq; bo-um loco usurpentur halitus ignei; ipsorum nim pars potissima est halitus igneus, mixtus arte vaporosâ: hinc ergò consistentiam habent queam.

SPIRITUS VINI.

Digere vinum generosum α in fimo, vel jus vicario, in vasis circulatoriis, β justæ mplitudinis, per octo vel decẽ dies: postea,

vase

vaſe refrigerato, effunde illud in cucurbitas altas, γ quibus ſuperpone alembicos roſtratos, juncturas veſicis porcinis, vel bovivis, benè muniendo; deſtilla, ut artis eſt, per B. M. Primò egredietur ſpiritus, (qui quadrageſima plus minùs pars eſt vini generoſi. Reliquum enim eſt aqua ardens; quæ à ſpiritu, ſapore gratiore, quem ea habet, diſtinguitur; oleum, ſal, caput mortuum) δ quem ſepara, mutato recipiente: deinde urge phlegma uſq; ad mellis liquidi ſpiſſitudinem: feces per retortam deſtilla, dando ignem per gradus: & accipies oleum pingue. Ex capite mortuo ſal elicies, phlegma ſuperfundendo, digerendo, filtrando & coagulando. Quod ſi præſtantiorem ſpiritum vini deſideras; rectifica eum, ε deſtillationibus ſæpius repetitis.

α quale eſt Creticum vel Hiſpanicum.

β Vaſa circulatoria ſunt cucurbitæ cum alembicis cæcis.

γ ſecundum Canonem deſtillationis ſecundæ.

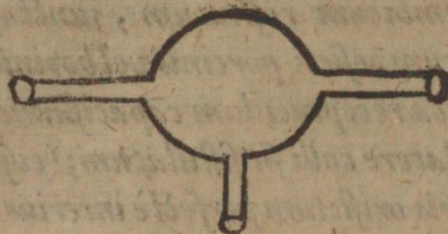
δ qui ſexta pars eſt vini generoſi, vel octava vini Rhenani optimi; reliquum eſt phlegma inutile.

Spiritus vini recti- *ε Rectificatio ſpiritûs compendioſior & melior eſt hæc: Injiciatur ſpiritus rectificandus in phiolam,*

phiolam, ita ut pars ventris ejus sit vacua, apta postea alembicum rostratum, juncturis benè munitis, cum vesicis porcinis vel bovinis; rostro verò applica receptaculum capacissimum, quod tamen in latere colli sit fistulatum; (cujus fistulæ interioris orificium perfectè interius tangat, ipsum rostrum alembici in vas recipiens immissum.) Huic verò fistulæ applica cucurbitam aliam, ac utrobiq; juncturas benè claude ac muni; balneo paulatim effervescente, videbis spiritum defæcatissimum ascendere per collum phiolæ, ejusq; vaporem, per rostrum alembici, transire in receptaculum spiritualiter; Quod verò cum quâdam aquositate simul elevatur, quod tamen admodùm paucum est, illud ex alembici rostro in fistulam lateralem recipientis cadit, & ab excipulo, eo loci applicato, excipitur. Perge ita, donec nihil ampliùs prodierit, semper leniter ebulliente balneo, & relinquetur in ventre phiolæ substantia aquea planè sine viribus, aut, si non potest recipiens magnum taliter fistulatum haberi, inter rostrum alembici & collum recipientis interseritur tale vas tricollatum, quorum uni inseritur rostrum alembici, reliqua duo inseruntur, inferius quidem excipulo minori, posterius collo recipientis majoris. Vas tale est.

ficatio genuina.

Compen-

Spiritum vini conficiendi modus elegans.

Compendium autem generosissimi spiritu[s] vini eliciendi sic se habet: Recipe spiritus vin[i] vel alcohol ejusdem rectificatissimi, quod es[t] sine phlegmate, libras ii, vel etiam, si vis, plures misce cum vini generosi antea digesti & circu[-] lati lib. VI. vel IV. Deinde destilla, & pe[r] alembicum non plus minusvè lento balnei ca[-] lore evoca, quàm quantum fuit alcoholis vin[i] antea affusum. Idem hâc vice prolectum se[-] cundò cum recenti vino generoso, priori men[-] surâ, misce, ac denuò eandem quantitatem simili destillatione evoca, atq; ita perge ad 9. vel 10. conjunctionem novam recens destillat[i] spiritus cum generoso vino, cavendo semper, n[e] unquam plus minusvè inde destilles, quàm junctum fuerit. Habebis hoc modo spiritum generosissimum, & verum alcohol, sine omn[i] aquositate, tenue admodum & fugax (cujus guttula in aërem effusa terram non attingit, sed evanescit) aërem & ignem, tanquam formalia principia, referens vini, ideòq; ad efficiendum validissimum.

SPIRI-

SPIRITUS TARTARI. †

Recipe Tartari albi puri α (non cremo-
t tartari; quia in tartaro ipso plus est acidi-
itis, ut ex sequentibus patebit) libras quin-
ue: pone in retortam vitream, eique in
nem cinerum β collocatæ recipientem sa-
s capacem adapta. γ Dato igne per gra-
us, primò δ spiritus egredietur, postea oleũ:
quæ rectificari ζ debent, addito sale tartari,
pòst ab invicem separari.

Est egregium aperiens: η unde in men- *Usus.*
ruis retentis, θ paralysi, ι ictero, κ & si-
ilibus affectibus mira præstat. Utuntur
iam in hydrope, λ cum aquis aliis hydra-
gis: in leprâ: μ morbo Indico: ν pleuri-
de: ξ anginâ: & exhibent à scrupulo uno
duos, in aquis convenientibus.

† *Paracelso astrum vini dictus.*
α *vel cremoris Tartari, quem docet autor*
frà cap. 17. Tartarus autem Austriacus huic
eri non inservit, quia pleraq; vina Austriaca
scuntur in locis petrosis, unde eorum tarta-
multum fœculentiæ secum trahit.
β *potiùs arenæ.*
γ *& lutæ.*
δ *cum fumis albis.*
ε *fœtidum.*
ζ *Rectificationem quære ex Crollio p. 159.*

Ubi tamen notandum, quòd melius sit, sim cum eodem spiritu sal spirituale reddere, qua saltem ab eodem rectificare.

η præsertim is, qui cum vitriolo sit præp ratus.

ϑ in aqua artemisiæ, vel infuso flor. b rag. & bugloß. cum violis, aut cum vino sa nato.

ι Si ter quotidiè exhibeatur in aq. vel p tiùs arcano melissæ, multum facit; totum eni corpus penetrat, nervos à pituita, & viscidâ p trilagine liberat, & roborat, quæ in hoc mor maximè requiruntur.

κ in decocto fragariæ.

λ cum aq. soldanellæ & ebuli: præstat a tem in hoc casu reliquis spiritus tartari cum v triolo confectus.

μ Initia duntaxat lepræ profligat in vi sumptus.

ν Si turbith minerale aliquoties præceda postea verò spiritus tartari in aq. vel arcano h dropiperis, extremo Septembri, vel Octobri c lecti, exhibeatur.

ξ pleuritidi, ut & anginæ prodest in a cardui mar. & rhoeadis.

NOTA.

Paracelsi diaphoreticum in peracutis.

P*aracelsus* in Consil. Medic. extant. Tom. edit. germanicæ in quarto pag. *n* *fa*

facit mentionem alicujus diaphoretici in peracutis; cujus rudimenta etiam in lib. de Peste ad Sterzingenses 3. tom. pag. 116. & 117. ejusdem editionis. *Quod sanè est magnarum virtutum, proptereaq; non negligendum. Nonnulli hodierni practici vocant mixturam simplicem: est enim medicamentum compositum per se ex tartaro, spiritu vini, theriacâ, myrrhâ, & spiritu vitrioli; sed quòd postea ad alias mixturas varias, quorumlibet aliorum miscibilium, aliis morbis utilium, tanquam basis, usurpari & misceri possit, ejus respectu vocatur simplex.*

SPIRITUS TEREBINTHINÆ. †

Recipe terebinthinæ claræ q.p. Inde in vesicam æneam cum refrigeratorio, aquâ propemodum repletam. Sic elicietur spiritus, qui aquæ innatabit, & per B. M. commodissimè rectificari *a* poterit, atque repetitis destillationibus, instar spiritus vini, exaltari; prout Vigenerius, vir de re Chymica meritissimus, in suis commentariis docet.

Ex libris tribus terebinthinæ accipies simplicis spiritus uncias octo.

† *Lorchet Paracelso dictus.*

a aut, si placet, cum aqua communi conjunctam terebinthinam ex B.M. per alembicum destilla, & non opus erit rectificatione.

Doſis à guttis 6, 8, 12. ad 20. Uſus ejus in medicina multiplex eſt: Tuſſim, & α phthiſin β curat: venenis peſtilentialibus reſiſtit γ ventriculum ab illuvie ſordidâ & viſcidâ mundat; urinam δ provocat, odoram inſtar violarum: ε calculum & arenas pellit: ζ ſtrãguriam & ulcera veſicæ ſanat: η nervoſas partes aperit & confortat: vaſa ϑ ſpermatica calefacit, & libidini ſtimulos addit; ſanguinem ι coagulatum diſſolvit: κ uterum purificat, ac propterea ſuffocationi matricis valdè utilis eſt. Extrinſecus etiam in λ contuſionibus maximus ejus uſus.

α *cum aq. plantag. vel equiſeti.*
β *cum lacte ſulphuris.*
γ *cum aq. menthæ.*
δ *cum vino.*
ε *cum aqua alkekengi.*
ζ *cum lacte chalybeato.*
η *in aq. chamædryos.*
ϑ *in vino malvatico.*
ι *in aqua chærefolii.*
κ *in aq. artemiſiæ.*
λ *illinitione cum unguento populeo.*

Balſamus pectoralis pretioſus. *Ex ſpiritu terebinthinæ, balſamico tempore collectæ, & floribus ſulphuris, conficitur balſamus pretioſus, ad exulcerationes pectoris & pulmonum mirificè faciens, qui ſit commendatiſſimus.*

ſsimus : & eſt talis : Colligatur terebinthina
diebus Veneris, quando Luna eſt in Cancro
quod ſingulis annis ferè ter, aut quater contin-
t) eaq; ſtatim recondatur, ne nempe aëri
ultùm ſubjiciatur ; poſtea ex ea deſtilletur
iritus lentiſſimo B. tenuis & ſincerus, priùs
men affuſo, in æquali quantitate, rore ma-
li deſtillato. Deinde recipe flores ſulphuris,
u docebit autor infrà cap. 18, eosque præpara
m aloë, myrrhâ & thure, ad mentem Crollii
g. 232. Horum uncias duas miſce cum unciis
tidem ſpiritus terebinthinæ balſamicæ, in cu-
rbita parva, ac vaſe probè munito, in igne a-
næ fac, ut leviter ebulliant invicem : fit extra-
io florum inſtar rubini. Hujus extracti gut-
15. ad 10, manè & veſperi, in decoctis pecto-
libus, præmiſſis tamen univerſalibus, præſer-
m vomitoriis, aliquandiu, donec ſanatio fue-
abſoluta, exhibitæ, mirificè & ſalutariter
oslibet affectus pulmonum tollunt. Caven-
m tamen eſt, ne prohibeat hujus uſum febris
ædam maligna.

ALIUS SUBTILISSIMUS.

Recip. Terebinthinæ Venetæ ſimplicis
p. deſtilla eam per ſe, leniſſimo balnei va-
pre, obſtructis probè omnibus foramini-
s. Exſudabit ita ſpiritus longè ſubtiliſſi-
us, utpote qui in manu exhalare poſſit.

Ex libra una terebinthinæ, vix unciam se-mis accipies; reliquum auctiori igne destillatum; ad vulgares usus asservandum. Spiritus verò prolectatus eximium remedium in gonorrhæa. Diureticum enim insigne est: abstergit: purulenta educit: sarcoticum est, & balsami veri vires æmulatur.

SPIRITUS TALCI.

Recip. Talci q. v. Calcina in reverberio, forti igne, per horas decem. Adde silicum alborum, in pollinem redactorum, tantundem. Irrora aquâ, sive spiritu vini, & pone in cellam, per aliquod tempus. Postea per retortam destilla, uti spiritum vitrioli, magno apposito recipiente, & exit, in fumo spiritus, qui servetur.

Usus ejus est, in fuco, parti corporis alicui inducendo. Sumitur spiritus hujus q. p. & additur tantundem aquæ rosarum fragrantissimæ, atque hac mistura locus fuco ornandus lavatur.

SPIRITUS SULPHURIS.

Ponatur sub campana α vitrea, vas terreum cum sulphure, quod accendatur. Id verò vas subjectum ad campanam adaptetur: ne fumi egredientes flammam suffocent; sed ut liberè in illam subvecti in liquorem densentur, qui in scutellam apposita

β de-

destillet. Ex libra una elicio unciam unã, mò drachmas decem, & nunquam mis quatuor, tantæ efficaciæ, ut Leonhardus ravantus ejus, intra δ corpus assumti, vinon satis admirari possit.

Dari verò potest, cum aquis appropria, aut syrupis, ad guttas quatuor, quinque, : & commisceri cum electuariis & pilu-, tam in morbis ε calidis, quàm frigidis. terius etiam prodest ad dentium dealbanem: ulcera luis Venereæ, gingivarum: rrucas: ani & cæterorum membrorum ulas. ζ. Appellatur etiam oleum: sed Ταχενσικῶς.

α vel retorta subtus foraminata.

β Si retorta supra fuerit; partim ex eâdem orta, partim in vas adjectum è nostro re-rtæ.

γ Non est κατὰ παντὸς: interdum vix drachæ duæ, interdum etiam plus unciâ unâ prodivisum est.

δ Hujus spiritus sulphuris usus intra corpus n est usq; quaq; tutus.

ε Destillatæ sunt hermaphroditicæ naturæ, chymici potissimùm non respiciunt ad qualites primas.

ζ Quibus affectibus conducit spiritus vitrio iisdem etiam spiritus sulphuris.

Spiritus seu oleum sulphuris per campanam quidnam.

Spiritus seu oleum sulphuris per campanam nihil est aliud, quàm spiritus vitrioli acidus qui sola alteratione ab illo differt; vitriolũ enim crudum quo assumtum à sulphure communi in eodem digestum magis est, nec aliunde provenit hæc aciditas, quàm à vitriolo sulphuris: dum enim ardet sulphur, fumus ejus in locum frigidum, ad condensationem aptum, sublatus, ilico hoc vitriolum tollit. Id igitur ibidem in campana condensatur, ac in aciditatem abit: sed quia hoc vitriolum est pars aliquota sulphuris, tantum id, quod ipsius est, in aciditatem hanc spiritualem abire potest, non verò totum sulphur.

SPIRITUS VITRIOLI.

Naturæ vitrioli; & ejus species.

Tres vulgo habentur vitrioli species: viridis, alba, cœrulea: α participantes de naturâ salium, aluminum, sulphurum, secundum magis & minùs: prima quidem magis de sale; altera de alumine; tertia de sulphure: Constantque ex parte aquea, terrea & intermedia, quæ, teste Riplæo *in pupilla Alchymiæ*, separari non potest à suis extremitatibus, aquea, & terrea; nisi mediante mercurio, qui, adstipulante Gebero, quod naturæ suæ est, retinet, alienum respuens, & igni exponens. Hæc substantia intermedia diaphana per sublimationem exaltatur in

cando-

candorem niveum, occultè in se semen sulphureum continentem instar vermiculi rubicundissimum: Unde in Turba dicitur: Mirati sunt Philosophi, rubedinem in tanta albedine existere. De hoc sulphure ita loquitur Geber, *28. cap. summæ*: Per DEUM altissimum idipsum illuminat β & rectificat omne corpus: γ quoniam est alumen & tinctura. Hæc est illa aqua vitæ, aqua sicca, quæ manus non madefacit, aqua congelata, sal animatum, de quo Raimundus Lullius, post Alphidium: Sal non est nisi ignis, nec ignis, nisi sulphur, nec sulphur, nisi argentum vivum, reductum in illam preciosam substantiam, cœlestem, incorruptibilem, quam nos vocamus Lapidem nostrum. Unde etiam quidam, ad literas VITRIOLUM, ita allusit: Visitando Interiora Terræ, Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

α *reperitur & lucidum, præsertim Goslariæ.*

β *splendore Solis & Lunæ.*

γ *metallicum.*

Porrò valdè inter artifices Chymicos controvertitur: utrum, inter tam varia vitrioli genera, primas obtineat. Has alii α Cyprio deferunt: alii Romano: β alii *Quod vitriolum optimum.*

Hungarico. Cyprium & Romanum meritò suspecta esse debent: quòd sint ferè adulterata, sophisticata, varia, diversorum scilicet colorum, formarum, virtutum. Quod ad Hungaricum verò attinet, & Galli & Germani mercatores, qui nobis vitriolũ quoddam cæruleum, diaphanum, aliquando subviride, pro genuino, & ex ipsa Pannonia allato, vendunt, impudenter mentiuntur. γ Cum enim anno cIↃ IↃ C X I eo locorum me contulissem: ut auri argentique fodinas, quæ Schemnitii visuntur, intrarem, & mineralium, metallorumque notitiam perfectiorem ex ipsa αὐτοψία compararem; illustris ac generosus Dominus de Bloenstain, generalis minerarum regni Hungarici Præfectus, pro humanitate sua eximiâ, & fide omnibus notâ, mihi certò confirmavit: quòd etsi duo vitrioli genera, album unum, valdè aluminosum, ex quo aquas chrysulcas δ conficiunt; alterum cæruleum, longè præstantius, reperiantur: hujus tamen minera, quamvis fertilissima, planè non colatur: eò quòd nunquam sint mercatores, qui tale vitriolũ coëmtũ in alienas terras asportare dignẽtur. Idem & de Antimonio profitebatur, quod in auri fodinis reperitur copiosissimum. Illud autem jure meritoq; censeri debet

Antimonium Ungaricum rarò in alias regiones adfertur genuinum.

ebet optimum & præſtantiſſimum, quod è
nere elicitur, aquæ beneficio, ut poſtea ε
cetur. Huic bonitate ſuccedit illud: quod
eruleum eſt: plus Solis in ſe continet: plus
Martis in Venerem transmutat; & quod diu-
us ignis examina ſuſtinet, antequam ulti-
os reddat ſpiritus, undecunque id affera-
r.

α ut Quercetanus, in Tetrade pag. 356.

β Romanum nullum ortum eſt. Romæ nim nullum foditur, ſed κατ' ἐξοχὴν ſic dici-r, quia Roma mundi caput habita eſt.

γ Autor falſi inſimulat mercatores.

δ hoc eſt, fortes regias.

ε cap. 17. ſcilicet.

Hujus ergò vitrioli recipe libras duo-
ecim: calcina in vaſe terreo, igne mode-
ato: donec omnis humiditas abſcedat.
aſe refrigerato, maſſam, quæ erit ſeptem
irciter librarũ, reduc in pulverem ſubtilem,
cum libra una circiter particularum ejus-
em teſtæ: & impone retortæ firmæ lutatæ:
a tamen, ut tertia ad minimum pars ſit va-
ua. Eam in fornacem colloca reverberii:
dhibito receptaculo amplo, collique bre-
is, deſuper lutato; & commiſſuris retortæ
um recipiente, luto ſallo diligenter munitis.
Dein paropſidem terream latam, pedem

unum

unum altam, & in fundo quadrangulariter perforatam, retortæ, ut æqualiter os fornacis claudat, superstrue: atque ad extremitates fornacis, cujuscunque illa sit formæ, quadratæ, rotundævè, lateres, altitudine paropsidem adæquantes, adapta: spatiumque inter lateres & paropsidem, quod intercedit, cineribus usque ad summum obrue. Tunc fac caminum ex quatuor laterum particulis, super testæ foramen quadrangulare, ut flamma, mediante tali vehiculo, liberiùs, cum tempus fuerit, queat evolare. Orificium camini, sicut & cineritii ostiolum ita claudantur, primis quatuor horis, ut carbones furno impositi saltem ardeant, & non extinguantur: quò paulatim & successivè retorta calefiat. Exinde sequentibus quatuor horis, calor augeatur: foramina suprà & infrà paulatim & successivè aperiendo: donec flamma per superiora incipiat erumpere, & retorta undique candeat. Quod cum fit: cineritio & camino omninò apertis, per octodecim vel viginti horas ignis intendi debet, donec omnes spiritus egressi fuerint. Post biduum, lutum salsum & valdè induratum, quod retortæ collum cum recipiente tenet colligatum, linteo madido, per horam, donec recipiens, absque vitri fractione, abstrahi pos-

i possit, humecta: & postmodùm phlegma spiritu, destillatione per balneum, aut blanda cinerum, separa. Sunt, qui post phlegmatis separationem, spiritum super corallia β ita ex arena rectificant: talemque vitrioli spiritum corallisatum appellant.

Spir. vitrioli corallisatus.

Usus. Spiritus hic in febribus ardentibus, cum aquis appropriatis mistus & haustus, refrigerat: sitim extinguit: humorum putredini resistit: per urinas γ & poros cutaneos operatur: phlegma consumit: crassos & viscosos humores incidit: languentem appetitum excitat: & succos rosarum, violarum, aliorumque florum pulcherrimè tingit. δ.

α In calcinatione vitrioli ut plurimùm exhalat pars dimidia. Sic libras viginti vidimus redactas ad libras decem cum dimidia.

β ita paratus est sine omni corrosione.

γ renes à mucilaginibus feliciter expellit.

δ non ipse tingit, sed tincturam saltem evocat.

Hisce apponere lubet spiritum vitrioli Crollii pag. 186; *sed correctum, qui sanè admodùm probus est & genuinus. Ejus præparatio est talis: Recipe vitriolum Hungaricum, solve in aqua destillata, vel rore Majali: & so-*

Spiritus vitrioli præparatio juxta Crollium.

& solutum cola, postea collocetur in digesti-
nem cinerum, vel arenæ vel fimi, in alemb-
negligenter saltem obturato, quia nil evapor-
stet per mensem, tunc ad superficiem ejicit f-
ces separandas : Iterum ponatur in digesti-
ne tam diu, donec nullas feces amplius rejici-
postea coletur, &, quod clarum est, in len-
igne balnei, vel arenæ, destilletur usq; ad cu-
culam : in frigido denuò concrescunt lapill-
toties colligendi, quoties id fieri potest. Hu-
lib. V. vel VII. ex cucurbitâ probè loricat-
igne aperto, per alembicum destillentur; spa-
aliquot horarum, duarum, vel trium phlegm-
egreditur, quod auferendum est, postea f-
quuntur spiritus (ubi hi incipiunt ascender-
id gustando poteris deprehendere; senti-
enim aciditatem, & videbis, ut in destillati-
ne aquæ vitæ fieri solet, striarum instar, ut f-
gnum spiritus volatilis, in alembicum ascen-
dere) qui, mutato vase recipiente, seorsim col-
gendi sunt. Hic spiritus vitrioli ad odor-
suavitatem, & dulcis aciditatis gratiam red-
ctus, in quo nec sensibilis corrosio in lingua ap-
paret, nec tarda austeritas, sed spiritualis ac-
ditas, utile est medicamentum & curationib-
necessarium. Ejusdem imò penè melioris usu-
est spiritus vitroli noster Philosophicus, cuju-
descriptio genuina non nisi paucis concessa,
mirabilia enim præstat in Medicinâ, & qui-

Spiritus vitrioli Philosophicus.

corro

corrosivus non est, solâ austeritate gratus, ejus virtutes evidentiores censentur. In superiori autem processu qui volet ulteriùs persequi destillationem, auctiore igne oleum profluens ad suos usus seorsim colliget, & hujus rectificati olei partem unam, cum quatuor vel sex partibus spiritus vini alcoholizati, id est, sine omni phlegmate, in balneo rorido, per aliquot menses, digeret, & postea destillabit; habebit oleum vitrioli, supernatans aquæ, suavissimi odoris, & jucundi saporis: separetur per tritorium, antequam acidæ guttæ prodierint; alioquin hoc cum illis remiscetur.

Nota BARTHII.

Multi sunt ex doctis, qui spiritum vitrioli, non tam frigefacere; quàm calefacere; aut, si refrigerandi vires obtineat, illas saltem accidentales esse, (quatenus nempe spiritus hic tenuissimarum subtilissimarumque partium cum aquâ simplici fontanâ, aut aliis liquoribus destillatis frigidis, commistus, eorum vim & qualitatem frigidam ad corporis interiora transfert, iisque quasi pro vehiculo est) opinantur. Verùm hîc illud tenendum est, quod ab omnibus Chymicis statutum & receptum: Vitriolum, & reliquos sales omnes minerales, compositos esse, ex parte terrestri, aqueâ & igneâ; eosque tantô calidiores esse, quantô terrestreitas est subtilior, & in suo humido magis decocta.

Spiritus vitrioli refrigerat.

*Acrimonia ipsorum ab igne, qui in illis conti-
netur; consistentia & soliditas à terra; liqua-
bilitas ab aqua oritur. Ut autem partes istæ
perfectè, aut imperfectè, inter se mixtæ sunt; ita
spiritus ex istis, facilè aut difficulter, educun-
tur: qui spiritus tantùm sunt pars aquea &
ignea, imperfectè mixtæ; & quæ simul junctæ
extremam progenerant aciditatem, eam, quæ
in malis citriis est, tali quidem proportione su-
perantem: ut, si hanc in primo gradu frigidam
constituas, spiritus vitrioli acidus futurus sit in
octavo; quod exinde facilè deprehendes: si
partem unam spiritus vitrioli cum septem par-
tibus aquæ communis misceas. Aciditas enim
quæ hinc resultabit, similis planè futura est illi,
quæ in citriis reperitur. Cùm autem, secundùm
Galenum & Mesuen, omnia acida frigida sint
per se, & non per accidens: quidni & spiritus
vitrioli? Et ita quidem de reliquis etiam cæ-
terorum salium spiritibus sentiendum. Verum
enimvero cùm omnes mixtorū sapores orian-
tur à salibus, volatili nempe, quem, per analo-
giam, armoniacum appellamus, & qui semper
est in mercurio; essentiali, qui est in sulphure;
& fixo, qui ex parte terrestriore elicitur; istiq;
sales à suo humido elementari separati semper
calidi existant: fit inde, quòd omnia acida,
tam inter mineralia, quàm vegetabilia, cùm
sint*

int composita ex humido crassiori indigestoq́ue, & sale armoniaco magis aut minùs subtili, calorem occultum obtineant: cujus rei experientia fieri potest, hoc modo. Recipe minerale aut vegetabile acidum, quodcunque volueris, & destilla illud, cum sale tartari, per alembicum, in B.M. Sic videbis id, quod effluxit, omni pore spoliatum esse; salemq́ue tartari pondere, propterea, quòd sal armoniacus acido inesset, auctum, saporemq́ue immutatum. At inquiunt: spiritus vitrioli pannum corrodit, & carnes ssas adurit. Verùm si succus citri, qui ab omnibus frigidus statuitur, margaritas & coralia corrodit: quis mirabitur; spiritum vitrioli, quem octavo gradu frigidum, comparatione cum succo citri factâ, constituo, pannum & carnem corrodere? Et nonne, ut Poëta ait,

Penetrabile frigus adurit?

SPIRITUS SALIS COMMUNIS.

Sal constat ex partibus diversis: terreâ, aqueâ, igneâ. Acris est, γλυκύπικρος, in-vivus, subtilis, penetrativus, purus, fragrans, incombustibilis, & alia à corruptione præservans, diaphanus, aëris instar, per iteratas præparationes, dissolubilis in hu- *Natura salis.*

mido, liquabilis in igne, instar metallorum
estque ceu anima in corpore, secundum
Plinium, α qui secundum Stoicos ait: sale
datum esse carni porcinæ, suâ naturâ qua
mortuæ, pro anima. Hic enim in modum
fermenti, corpus, cui miscetur, modò
penetrare possit, in suam naturam conve
tit, & omne humidum viscidum, putred
ni obnoxium, consumit. Raimundus Lu
lius vocat humorem urinalem, omnem l
quorem salsuginosum, per corpus dispe
sum: Paracelsus mumiam.

Sunt autem varii, à Chymicis excog
tati, modi spiritum salis præparandi. Al
qui sal decrepitatum, per se destillant, absqu
additione rei alicujus externæ. Sed cùm s
facilè fundatur; & cum in unum coierit, sp
ritus foveat contumacissimos: β post de
stillationem viginti quatuor horarū, omni
bus refrigeratis, retortam frangunt: ma
sam salis terunt: & novæ retortæ imponun
cum liquore destillato: idque toties repe
tunt; donec totum sal in oleum resolvatur
quod octavâ aut nonâ destillatione γ fier
solet. Tædiosa nimis operatio. δ.

Alii sal commune calcinatum, in cellâ
vinariâ, aut aquâ pluviali dissolvunt, & cum
argillâ figulinâ cribellatâ impastant, indeq
orbi-

orbiculos vel globulos formant: quos exficcatos retortæ indunt, & ſpiritus eliciunt.

Ego verò ſic parare ſoleo. Accipio libras duas ſalis marini calcinati: ε miſceo cum ſex libris farinæ laterum, vel terræ rubræ, vel boli communis: impono retortæ firmæ & amplæ, ζ ut tertia ad minimum pars vacua remaneat: adhibitoque recipiente amplo, in quem priùs aquæ η ſtillatitiæ libram infundo, deſtillo, horas triginta: ſervatis iisdem ignis gradibus, de quibus in deſtillatione ſpiritus vitrioli dictum. Poſt ſeparationem aquæ, & phlegmatis, accipio viginti ad minimum uncias ſpiritus acerrimi, qui rectificari debet.

Uſus. Vires exerit potentiſſimas, cùm interius, tùm exteriùs ſumtus. Renovat totum hominem, & præſervat ab omnibus morbis; ſi in generoſo vino, aut aquâ vitæ uſurpetur. Cum ſale abſinthii miſtus, in vino, aut aquâ abſinthii uſurpatus, hydropem tollit. Curat epilepſiam, icterum, febres, calculum, lumbricos. Inunctus ſanat membra luxata, contracta, paralytica, apoſtemata, dolores item podagricos mitigat, ſi cum oleo vel terebinthinæ, vel ceræ, vel chamomillæ miſceatur.

Calcinat etiam omnia metalla, lap
des, vitrum ipsum; artis opus perfectis
mum. θ.

α Plinius hæc non habet.

β Imò sal fusum nullum planè spiritum
se mittit, nisi vicissim discontinuetur.

γ vix duodecima.

δ sed valdè bona.

ε id est, decrepitati.

ζ terreæ.

η Non opus est effusione aquæ, quia per
etiam phlegma destillat.

θ dosis à gutt. 4.5.6.

Spiritum salis dulcē conficiendi ratio.

Gloriosa est apud Chymicos admodū
de spiritu salis dulci ostentatio, sed quænu
quam demonstrari potest: talis enim spirit
salis dulcis à sale ipso nullâ destillatione pro
citur, absq; spiritu vini. Hic itaq; solus es
qui eandem dulcedinem procurat, sive ab init
cum sale destillando conjungatur, sive post
spiritus salis cum eodem sæpius cohobando su
tilietur: sic enim, & non alio modo, omne
acrimoniam à spiritu salis auffert, eumq; su
dulcem reddit, simili modo in cæteris spiritib
efficiendo. Apparatus ejus est talis: sal solva
tur in aqua pluvia destillata, filtretur & co
gulatur, postea calcinetur igne moderato, sem
per movendo, ne fluat, idq; fiat deciesquinquie

ve

vel sæpius: postea idem sal extrahatur cum vini spiritu optimo, quo particulatim ablato sal lapillescat (id est, biß zu Crystallen wird / oder biß sie anschiessen) Ex istu crystallis, cum argilla vel terrâ sigillatâ, crustâ impastatis, fiat more usitato spiritus dulcescens, ulteriùs cum alcohole vini conjungendus, & sæpius cum eo per cohobia destillandus. Nec Crolliana p.149. spiritus salis præparatio vilipendenda, quam hic correctam damus: Recipe salis Cracoviensis nativi, id est, salis gemmæ, vel salis marini exsiccati, vel calcinati saltem, scilicet decrepitati, lib. 4. affundendo aquam pluvialem, impasta vel malaxa, cum albæ argillæ figulinæ recentis, & per setaceum cribratæ, libris duabus (vel, quod meliùs, argillæ loco sumatur matrix, si haberi possit, seu cortex terram sigillatam involvens, & proximè ambiens, & è qua terra sigillata, tanquam nucleus, eruitur; sic enim efficaciorem liquorem ad usus medicos habebis) inde facias orbiculos, hoc est, pastillos rotundos seu oblongos, quos retrò fornacem ad duritiem exsiccatos impones retortæ terreæ luto obductæ, vix ad dimidietatem impletæ: jungatur recipiens satis capax, luto tenaci connexum, & servatis ignis gradibus, donec phlegma egressum est, ultimò pelle forti & indesinenti igne aperto continuando, donec spiritus

Crolliana spiritus salis præparatio correcta.

albi omnes egressi sunt. Sic sal marinum cu
terra sigillata cruda, triplâ, vel quadruplâ pro
portione, mistum, &, ad præscriptum au
ri, destillatum, spiritum reddit elegantiore
Spiritus hic salis dicitur habere antipathiam
ac naturam contrariam, quod tamen non aliu
de dependet, quàm ratione mistionis. Sal enim
tanquam mistum corpus, habet in sese partes d
versas; quarum singulæ alias atq; alias habe
qualitates, ac alios effectus: Conjunctim ve
id ostendunt, quod mixti corporis est. Ita s
commune excitat sitim: spiritus hic pellit ea
dem, quod manifestè apparet in hydropicis,
quibus sitim sedat, & quidem tam fortiter, u
posteaquam spiritûs salis, præsertim verò com
positi, usum aliquandiu continuaverim, in po
sterum non sitiam; quod tamen aliàs in sa
resoluto microcosmico, cujus est hydrops, perp
tuum & quasi inseparabile est. Essentialem
enim humiditatem, quæ multùm exhauritur
hydropicis, spiritus salis adjuvat, & ventricu
lum cæteraq; viscera corroborat; sal verò, tan
quam mistum corpus, essentialē humiditatem
non promovet, sed eam auffert: Sitis itaq; à sa
le sumto non minuitur, sed promovetur. Tan
dem elegantiū virtutum est spiritus salis com
positus, ex sale nempe petræ, & sale cōmuni cōfe
ctus, qui hîc apprimè cōmendatur, nec immeritò
siquidē eo Medicus verus cōmodè carere nequit

Spiritus salis cum sale communi antipathia unde.

Spiritus salis compositus.

Nota

NOTA BARTHII.

Destillatur etiam spiritus salis cum ana naturæ chalybis, per retortam, modo vulga- rubicundissimus, & ad multos morbos chro- os feliciter percurandos præcavendosq; uti- mus.

SPIRITUS NITRI.

Nitrum, sive sal petræ, misceatur cum bus partibus boli communis : α & destil- ur per retortam, β observato eodem ignis gimine, ut in præcedentibus dictum, spa- decem vel duodecim horarum. Ex libra a salis petræ, accipies libram unam spiri- : si benè operatus fueris.

Usus. Spiritus hic, secundum Querceta- m, est verus ignis γ naturæ balsamicus : & odest in colica, δ pleuresi, anginâ, febrib9. ε

α *vel terræ figulinæ.*

β *igne reverberii.*

γ *Sic vocat eum Quercetanus, quia morti- t omnes spiritus corrosivos.*

δ *miscetur cum ana spiritus vini, ac dan- de illâ misturâ scr. ij. vel ʒ. j. Spiritus verò debet esse purus, sed adhuc cum suo phleg- te: priùs tamen solvenda est alvus. Nam si i & nitri spiritus puri confunderentur, fa- fieret inflammatio. Aliàs optimè valet in icâ, scil. flatulentâ.*

♁ *Datur in febribus cum aquis endiviæ, por-tulac. cichor. ad extinguendum calorem, à gu-tù 6. ad 16. Estq; hic spiritus in febribus præ-stantior lapide prunellæ.*

Crollius, in præparatione huius spiritus pag. 153. *priùs globulos oblongos efformat, de-ad opus eos adhibet; ast meliùs procedit opera-tio sine globorum efformatione, si nempe salte-terra benè admisceatur pulveri salis nitri, & tandem ipsa destillatio instituatur.*

SPIRITUS ARDENS SATURNI.

Calx Saturni, sive minium, aceto di-stillato, vel ejus saltem phlegmate perfun-ditur: α postea per diem naturalem, sæpiu-agitando, ne in fundo vasis concrescat, digeritur: menstruum detrahitur: γ aliud donec omnis salsedo δ abstrahatur; subst-tuitur. Depletiones filtrantur, & ex duabu-circiter partibus evaporantur: crystalli loc-frigido expectantur, separantur: in novo a-ceto ε dissolvuntur, filtrantur: & toties, u-suprà, coagulantur: donec sufficienter sal aceti armoniaco, tanquam proprio fermen-to, imprægnentur. Tali calore balnei per mensem, digeruntur: ut perpetuò insta-olei in liquorem solvantur. Destillentu-postea per retortam, in arena: servatis ignis

grad-

gradibus, adhibitoque recipiente amplo: η quod nisi diligētissimè cum retorta luteтur; tanta & tam suavis fragrantia, totum laboratorium replens, deperit; ut firmiter credere non dubitem: eam omnium vegetabiliū odoratorum simul congestorum & mistorum odores longè superare. Post destillationem, omnibus frigefactis: caput θ mortuum reperies nigerrimum, nullius momēti. E liquore egresso separabis ι oleum flavum supernatans, (quale, præparato nuper hoc Saturni spiritu, in rei hujus testimonium asservo) & oleum sanguinis instar rubicundum, fundum petens. Phlegmate per reiteratas destillationes, κ ab aqua ardente separato: servabis spiritum Saturni odoratissimum, tanquam balsamum preciosissimum, ad varios morbos, tam intra, quàm extra corpus, utiliter adhibendum.

Cæterùm non è Saturno tantùm, arte Chymicâ, spiritus ejusmodi fragrans elici potest: verùm etiam ex omnibus aliis metallis, mediante aquâ illâ viscosâ minerali, quæ, solius Vulcani beneficio, absque ullius rei externæ additione, brevissimo temporis spatio educitur, & de qua Rhodianus *in tractatu trium verborum*: Mutatur iste spiritus fumosus, aquosus, & adustivus, in nobilissi-

mum corpus, & non fugit ampliùs ab igne; ſed currit, ut oleum, &c: Recipit enim omnes qualitates metalli, cui, induſtriâ ſagacis artificis, immiſcetur, odorem nempe, colorem, ſaporem, cum conſervatione facultatis vegetantis: Et ſicut Rhaſes dicit: prout mutatur, mutat. Unde apparet: quàm turpiter rerum phyſicarum ignari ſint vulgares miſochymici, qui odores, ſapores, & virtutes reliquas medicas ſolis vegetabilibus vendicant, & metallica, tanquam humano corpori infructuoſa, cane pejus & angue fugienda exiſtimant.

α ad eminentiam trium digitorum, ſeu ad libras iij. minii, accipe libras quatuor aceti deſtillati.

β lento calore.

γ depletur.

δ dulcis.

ε deſtillato.

ζ excipiatur primò phlegma inſipidum; quod ſi poſt hoc ſpiritus albicantes prodire videris, &c.

η excipiantur illi.

θ quod ſimul atq; aëri exponitur, flammam concipit.

ι magis ad ſenſum & experientiam ita ſcribendum: ſeparabis oleum ſanguinis inſtar, &c. demtis ſupervacaneis.

κ in

κ in phiolis.

λ spiritus ardens Saturni non usquequaq; tutò intra corpus sumitur; virilitatem enim destruit & emasculat; in febribus tamen ardentibus & malignis, prætereaq; in peste, ejus usus sæpissime profuit; nec à scopo aberrant, qui, bezoartici loco, in tali casu propinant, guttulis videlicet duabus, aut ad summum tribus, in aquis cordialibus.

Spiritus ardens Saturni non adeò tutò intra corpus sumitur.

Inter destillandum hujus spiritus simul prodit oleum rubrum, in guttis rubris, exindeq; quod prolectum est, rubescere videtur. Quod si ergò rectificatur, habebis quatuor diversa menstrua: spiritum nimirum ardentem, qui primò prodit; deinde oleum flavum, quod secundò prodit; tertium est phlegma; quartum verò est oleum, quod in rectificatione in vase manet.

Oleum Saturni.

CAPUT V.
DE ACETO.
ACETUM DESTILLATUM.

ACetum, sine digestione, eodem modo destillatur, quo & vinum: nisi quòd phlegma, ut in omnibus acetosis aliis, primò egrediatur; spiritus autem ultimò. Oleum α & sal pari ratione, uti de vino dictum, eliciuntur.

α fœtens.

Insunt

Inſunt enim illi omnes iſtæ partes, quicquid etiam Miſochymici blaterent, qui neque aceti anatomiam unquam viderunt, neque, quod Galenus, *lib. 1. de facult. ſimpl. medic. cap.18*, de aceto pronunciat, legerunt. Atque ego ſanè, inquit, non multùm abeſt quin illorum laudem ſententiam, ad eamque promtè accedam, proque hac aſſertione & opinione pericula omnia ſubeam, ſi quam artem aut machinam invenire queam, ſicut in lacte, contrariarum partium ſeparationis: ita hîc quoque. Quibus verbis ille indicat ſe non ſolùm in aceto diverſas ſtatuere partes; ſed etiam, ſe hanc ſententiam confirmaturum, ſi eſſet inventa ars ſeparandi partes aceti, uti partes lactis ſegregare poſſumus, ac caſeum à ſero & butyro diſtinguere. Iſta autem ars, Galeno incognita, eſt Chymia noſtra: cujus ſi vir ille divinus noticiam aliquam habuiſſet: nullus dubito; quin remedia excellentiſſima inveniſſet, & uſui noſtro reliquiſſet. Quòd ſi idem etiam nunc temporis reviviſceret; videretque, quàm illi, qui ſe, à nomine ipſius, Galeniſtas appellitant, inventis frugibus, veſci tamen glandibus malint: utique hanc ingratitudinem, & turpem ignorantiam ſuorum diſcipulorum, vix probaturus eſſet.

Mirum

Mirum autem est: acetum destillatum non esse tam acre, atque simplex, & interim tamen esse penetrantius; crebrioresque tandem destillationes vires ejus, non tam augere; quàm retundere.

ACETUM † ALKALISATUM, sive radicatum.

Aceto, ad mellis liquidi consistentiam α destillato, superfunditur aqua communis, ut ad palmæ altitudinem supereemineat: digeritur in balneo per biduum: β (nec opus hîc, ut filtretur, & ad tertiam partem evaporando destilletur: cùm sine filtratione & evaporatione crystalli formentur) ponitur in locum frigidum, ut crystallos producat: aqua per inclinationem effunditur, aliaque, γ donec omnis oleaginositas abscesserit, superfunditur. δ Tum crystalli (absque præcedanea nova digestione, filtratione, evaporatione, & crystallorum repetita collectione) sæpius solvuntur in aqua bulliente, & coagulantur in frigido, ut omninò diaphani fiant: acetumq; quartò (nam ante quartam destillationem non liberatur à fecibus terreis, quæ vim ei penetrandi minuunt) destillatum, & ab omni phlegmate depuratum, ε iis superfunditur: ita ut ad unam libram

bram cryſtallorum, addantur quatuor aceti ex arena, per retortam, dando ſub finem igne ſatis fortem, deſtillantur. Quo facto: ζ feces η calcinantur: (nam abſque calcinatione, ut quidam volunt, ſal fixum poſſe elici impoſſibile mihi videtur) fixum ſal ϑ elicitur: acetumque, ſale eſſentiali, animatum, rectificatur; & dein à ſale fixo, igne ſatis forti deſtillatur, reaffundendo toties ſuper id quod in fundo remanet: donec totum ſal per alembicum aſcenderit. Tandem acetum, hoc ſale proprio imprægnatum, per balneum bulliens, bis κ deſtillatur: (ob feces, quas deponit, & ut magis ſpirituale reddatur) accipiturque acetum, ad duriſſima lapidum cryſtallorumque corpora calcinanda, validiſſimum.

† *Ideſt, cum proprio ſuo ſale conjunctum; vocatur alias acetum radicatum.*

α *quæ eſt fœcum, à deſtillationibus multis aceti, in reſiduo manentium, continens in ſe & oleum, & ſal.*

β *filtratur, & ad tertiam partem evaporando deſtillatur.*

γ *ſuper feces reliquas.*

Crebriores aceti deſtillationes vim ejus retundũt.

δ *digeritur, filtratur, evaporatur, & colliguntur cryſtalli.*

ε *quod acerrimum. Nam crebriores deſtilla-*

stillationes aceti vim potiùs retundunt, quàm augent: itaq; satis est habere acetum fortissimum, quod omnibus ablatis aquositatibus, primò egredientibus, ultimò destillatur. Oportet igitur in aceti destillatione primas destillationes admodùm esse lentas in balneo, ne, si fortibus urgeatur, cum phlegmate, etiam spiritus aceti simul transeat; quod benè notandum.

ζ *ex fecibus residuis.*

η *deleantur illa verba; feces calcinantur.*

ϑ *cum phlegmate aceti, vel aquâ communi.*

ι *quod primâ hac destillatione simul cum aceto transiit.*

κ *sufficit semel.*

Sal aceti, ut & vini; duplex est: volatile unum, quod & armoniacum vocant, & fixum. Volatile semper transit cum aceto, super salem proprium destillato, fixum verò manet; quod ut similiter cum aceto conjungatur, utere compendio illo, quod ad spiritum tartari suprà est ostensum. Sic igitur procede: sume illum salem fixum; solve in aceto, priùs cum sale suo volatili animato, quantùm potest; digere aliquandiu, postea cum terra figulina, vel bolo, impasta, ut globuli fiant, qui per retortam in vas recipiens magnum, *Sal aceti duplex.*

igno

igne nudo, per gradus destillati, omnem sale de se spiritualiter emittunt, eundemq; in ac tum transferunt. Hâc igitur solâ destillatio efficies id, quod vel multis cohobiis præstari n queat. Huc pertinet etiam acetum radic atur

Acetum terebinthinatum.

Husero quondam terebinthinatum dictum; Crollio verò, in Basil.Chymic.pag.167.descr ptum, cujus apparatum, castigatum tamen, h annectere licet, qui talis: Recipe, exempli gr tiâ, lib. 2. vel 3. vel 4. terebinthinæ, affun ultimæ medietatis aceti destillati, id est, spir tus aceti, libras duas, & destilla, secundum a tem, in arena, primò lento igne, donec acetu cum spiritu terebinthinæ egressum sit, poste auge ignem, & exibit oleum flavum, & aqu rubicunda acerrima; quando oleum rubrum vult stillare, cessandum est à labore. Separ postea spiritum terebinthinæ, & oleum ab ace to, per tritorium, & solum acetum per se re ctifica, bis vel ter, donec nullas feces post de stillationem relinquat; sed omninò puriss mum evadat. Rectificatio autem debet fier per se, ut diximus; non supra zingiber, eâ ra tione, quia zingiber suam aciditatem non de ponit in acetum, ut apparet zingiber in cibis quia illa aciditas est à sale volatili, atq; ita sensibilis minimè redditur. Potest etiam phlegma ipsius terebinthinæ, per se in spiritum destil-

destillatæ, asservari, aliquoties rectificari, & tandem cum aceto forti destillato conjungi, ad similes operationes solutionum perficiendas; sed prior modus potior est & melior.

ALIUD.

Destilla bonam quantitatem aceti vini, separatoq; phlegmate, effunde spiritum, qui ultimò egressus est, super feces, in retortam, & destilla, reverberio clauso, dando ignem fortem, per horam unam, & tantum circa finem, ut retorta candescat. Separato deinde oleo: cohoba trinis vicibus, dando semper ignem magnum, circa finem, ut prius. Tandem rectifica, per Balneum bulliens, & habebis acetum vini bene alkalisatum.

ALIUD.

Recip. mellis libr. unam, salis communis lib. semis. Misce: & coque in olla ferrea, usque ad consistentiam nigram & spissam, eamq; sæpius move. Deinde effunde super tabulam madefactam: &, cum refrixerint, pulverisata pone in retortam, affusis duabus libris boni aceti vini destillati, absque phlegmate: dein destilla reverberio clauso: bis cohoba: & tandem destilla, in balneo bullente, sicut suprà. Sic habebis acetum vini radicatum, ad eliciendas metallorum & mineralium tincturas.

CAPUT VI.

DE OLEIS.

OLeum propriissimè dicitur de oleo e olivis expresso, omnis excedentis qua litatis experte: de reliquis verò, non nisi pe per similitudinem. *a* Omnia autem ole inter aëris & ignis naturam ambigunt: quò acriora sunt, eò magis ignea; quò m nùs acria, eò magis ætherea & aërea censen tur.

a scilicet ob viscositatem.

Olea in sua essentia purissima considerata minimè sunt cōbustilia.

Quæstio est nobilissima, num olea in sua na tura, seu essentia purissima, sint combustilia? quod negamus, ex fundamento anatomiæ v talis, in qua elicitur essentia ita spirituosa, mniq; suâ heterogeneitate liberata, ut nulla imprimat inflammationem; quin potiùs ea dem suâ facultate tincturali extinguat. H apparet abunde in affectibus inflammatis, ub maxima cum utilitate, oleosa ejusmodi spir tuosa adhibentur. Sic oleaginosa perlarum su stantia est confortativum, in cordis & reliqu rum partium affectibus, præstantissimum. Qu propter concludendum, serioq; statuendum cùm inflammationem anatomia essata ign ret, eam crasso cuidam, atq; narcotico, fœtido

sulphu

sulphuri adscribendum. Sic empyreumata oleis imprimuntur, non spirituosis & puris; sed crassis, fœculentis, atq; multum virtutis narcoticæ possidentibus, quibus si exuta sunt, nullum sanè empyreuma recipiunt. Simile exemplum est in anatomia salis; quæ nullam proprietatem sitim inducendi agnoscit; sic & in aliis quàm plurimis.

OLEUM EX VITELLIS OVORUM.

Vitellos ovorum coctos ad duritiem, & comminutos, in sartagine frige, igne temperato; donec rubescant & oleum remittant, continuè spatulâ ligneâ vel ferreâ movendo, ne adurantur. Oleum postea calidè exprime; & cum magna aquæ β stillatitiæ quantitate, per mensem, in B M. digere. Aliqui frixos sic vitellos, in linteo, oleo amygdalarum dulci madefacto, includunt, & sub prælo γ exprimunt.

Usus. Matthiolus, in Dioscoridem scribens, hoc oleum commẽdat ad asperitatem cutis, impetigines, fissuras labiorum, manuum, pedum, dolores ulcerum, articulorum & omnium locorum nervosorum. Præterea utile est locis igne ambustis, & in membranis cerebri. Ulcera maligna cicatrisat & pilos generat. ζ

α coctos.

β rosarum, aut alterius: additur autem ut oleum corrigatur, nec facilè rancidum fiat.

γ Hoc modo oleum ex ovis anatum expressum, & postea illitum, & cum particulis laterum, per retortam, ex arena actum, ad herniam intestinalem penitùs sanandam mirè commendatur. Sic oleum vitellorum anseris ad dolores luis Venereæ inveteratos in articulis valde proficuum censetur.

δ Valet etiam egregiè ad artuum dolores oleum lumbricorum, in hunc paratum modum.

Olei lumbricorum præparatio.

Recipe butyri, & lumbricorum, ana ℔ j. Commisceto, & ponito in olla vitreata, cujus fundus aliquot foraminibus pateat, imposito operculo, &, supposita aliâ ollâ, collocato in furno pistorio cum pane: destillabit oleum in ollam inferiorem; id eximito, & in eo decoquito flor. verbasci, chamæmeli, cheyri, hyperici, herb. meliss. perfoliatæ, betonicæ, baccar. & fol. paridis, ana M j. Unâ & alterâ ebullitione factâ, modicè exprimitur oleum, & reservatur.

Aquæ ovorum destillatio.

Aqua verò ovorum sic fit: Recipe albumina ovorum coctorum q. v. adde pulverem putaminum ovorum, & destilla ex alembico; post retortam; igne ad extremum vehementiore: prodit cum oleo fœtido etiam aqua, quam pa-

paratam aliquoties, nimirum sexies vel septies, destilla per se, donec clara, & à sensibili fœtore libera, futura sit.

ε cum pauxillo salis Saturni.

ζ si cum muscis junctum fuerit.

OLEUM SALVIÆ.

Recipe magnam salviæ α quantitatem, eamque per duas aut tres septimanas in umbra relinque, & cum s. q aquæ communis macera: postea per refrigerium destilla: & accipies aquam, quæ rectificari poterit; & oleum flavum. β

Usus. Prodest γ in omnibus cerebri nervorumq; morbis; paralysi, apoplexia, convulsionibus & similibus; ventriculum etiam calefacit, & corroborat, mensesq; ducit.

α efflorescentis.

β Hic communis est modus omnium vegetabilium olea eliciendi.

γ Olea herbarum adeò prosunt, atque ipsæ plantæ.

OLEUM CERÆ.

Liquefac ceram, igne moderato: & sine stare tamdiu in fusione: donec bullas ulteriùs non producat. Tùm amotæ ab igne commisce duplum sui ponderis salis decrepitati, & destilla per retortam, α igne moderato. Ex libra una ceræ extrahes uncias duodecim olei. β

Usus. γ Resolvit: attenuat, penetrat; e mollit; discutit: ac propterea utile est apo stematibus duris, & tumoribus frigidis. Sa nat fissuras papillarum in mammis mulie rum, & dolores earum mitigat. Vulnera et iam recentia consolidat: si ea bis de die inun gas. Confert & in ambustis, commistum cum oleo ovorum.

α Rectificetur bis vel ter, si præsertim, quo plerumq; fit, craßiusculè transierit.

β circiter duodecim olei.

γ Intus sumptum, à tribus guttis ad sex, in aq. petrosel. aut vino malvatico. Exterius præ terea, ubi dolores vehementiùs urgent, loco do lorifico, cum oleo scorpionum & de lateribus ana mistum, & inunctũ, calculum & urinam feliciter movet suppressam. De usu & efficacia huius olei plura qui desiderat, consulat tractat. 7. med. destill. part. 1. *Conradi Khunraths.*

Elegantior modus olei ceræ conficiendi est hic: Recipe ceræ elegantis libram j. ossium cal cinatorũ quorũcunq; libras duas; misce & de stilla per retortam, vel cucurbitam non nimis altam; prodit oleum & aqua, quò tardior de stillatio, eò melius fit oleum. Ex libra j. unciæ sex vel septem olei prodeunt, quod fœtet qui dem; sed ita corrigitur: Recipe ceræ novæ duas partes, olei ceræ jam destillati unam partem;

ceram

ceram finde in particulas parvas, & misce cum oleo; destilla per retortam, igne cinerum lento; & oleum provenit, colorem & odorem ceræ repræsentans. Phlegma verò ex hoc oleo per se nil facit, ut & in reliquis; ast si huic oleo acetum addatur, postea valet hoc acetum terebinthinatum egregiè ad corallia dissolvenda.

OLEUM TEREBINTHINÆ.

Recipe medullam, ex destillatione spiritus terebinthinæ residuam; eamq; per se, ex cineribus, in retorta, destilla. Sic ubi oleum extractum fuerit, restabit in fundo retortæ colophonia. Si digeras postea in balneo: ut de oleo vitellorum ovorum dictum est: omni empyreumate spoliabitur.

Usus. Calefacit, emollit, discutit, aperit, purgat, atque exteriùs, loco veri balsami, α usurpari potest in omnibus vulneribus, ulceribus cacoëtheis, insanabilibus, fœtidis, uti fistulis, lupo, & similibus phagedænicis, parotidibus, fracturis, contracturis, &c. β Præstat autem hæc non semper, per se, & solùm usurpatum; sed requiritur insuper, ut cum aliis, affectui curando idoneis, convenienter misceatur.

Balsamus ex ol. terebinthinæ confectus.

α *Si hoc oleum leniter in scutella apert. evaporaverit, reducitur in colophoniam, insta rubini translucentis, quæ pulverisata, & cum spiritu vini extracta, remoto postea per destillationem spiritu, relinquit balsamum admodùm utilem in doloribus nephriticis, regione renum tantùm cum pluma aliquoties inunctâ.*

β *Terebinthina etiam alvum per se feliciter movet, præsertim verò, ubi impuritates renum simul sunt exterminandæ. Exhibitio ejus est talis: Recipe terebinthinæ unciam semis, dissolve cum oleo tartarisato, id est, cum eo spiritu, qui ex tartaro calcinato, vel sale tartari, rubedinem extraxit; adde aquam communem destillatam: & albescit instar lactis, quam solutionem hauriendam exhibe; vel recipe terebinthinæ unciam semis, dissolve cum vitello ovi crudo, benè invicem commiscendo, adde sacchari albissimi unciam j. Hoc totum compositum dissolve in haustulo vini, & jejuno stomacho propina bibendum. Sic D. Schroterus,* in Consil. Wittichii, cons. 30. *pilulas de terebinthinâ format, eum in modum: Rec. Terebinth. Cypriæ lotæ diligenter in aq. hyssopi, postea addatur aquæ hyssopi libra una, & in vase vitreo mundo ad consumptionem aquæ ebulliat: postea injiciatur in vas frigidum, &*

Pilulæ de terebinthinâ.

aquam

aquam hyssopi frigidam terebinthina hæc, & cum incipiat frigefieri, manibus malaxetur, & addatur pulveris ireos drachma una. Et ita semper, subinde manus immittendo in aquam, pilulæ formentur, formâ cicerum rubeorum, & exhibeantur pro dosi drachmæ duæ. In Orthopnœa valdè proficuæ; nam alvum ita non movent, ut vires prosternant, dilatant pectus & abstergunt, & per urinam (quod maximè in hoc casu competit) promovent. Hactenus D. Schröterus dicto loco. Apparatus autem varios hujus olei, quod Paracelsus Germaniæ balsamum appellare non dubitavit, ut & ejusdem vires præstantissimas, vide apud Conrad. Khünradt, in Medull. destillat. tom. 1. tract. 22. p. 583. *& seq. aliis multis.*

OLEUM CARYOPHYLLORUM.

Recipe caryophyllorum grossè tusorum α libras quatuor, aquæ fontanæ libras quadraginta. Misce, & macera in loco calido, atque adde tartari β uncias duas; destilla postea per vesicam æneam, cum refrigeratorio: & habebis olei uncias octo. Eodem modo destillantur macis, piper, semina anisi, coriandri, &c.

α aromata destillanda in pulverem minimè sunt redigenda, quia oleum aromatum in for-

ma pulveris quasi figitur, & in feces abit, at illis se insinuat.

β crudi.

Usus. Quanti oleum hoc Theophrastu fecerit, Chirurgia ipsius satis ostendit. Cor fortat cerebrum, & cor, ac omnes spiritus melancholicos dissipat, & crassos clarifica α Intemperiei ventriculi frigidæ alteranda ex voto succurrit: concoctionem promo vet, & lentos viscidosq; humores consumi Confert etiam diarrhææ à causa frigida, ut & hepati frigido. Extrinsecus vulnera recentia sanat, & vices veri balsami obit.

α memoriam acuit, lypothymias solvit, in primis verò apoplexiæ medetur. Dosis à gutt duabus ad VI, in aquis convenientibus.

β præsertim capitalia.

Olei cinamomi descriptio genuina. *Crollius aliter oleum elicit caryophyllorum* pag. 169. *sicut oleum cinamomi. Quoniam au tem hoc oleum cinamomi inter efficacissim confortantia spagyrica refertur, ejus descriptio nem genuinam hîc docebimus: Primò Cina momum in frusta confringatur, modicum contundatur, contusum ita crasso modo selecti simum cinamomum in retortam vitream im mittas, & in balneo sicco, lento calore, destille tunc exit aqua, quod si in fine fortiùs urseri oleum fœtidum prodibit, quod ab empyreum*

te, in modum olei tartari à Crollio factum, fol. 158, liberandum. Illam aquam recenti ligno vel cortici affunde, & perge in destillatione; quam si continuaveris aliquoties dicto modo, habebis magnam copiam aquæ & olei, fæces in fundo omninò aridas, subnigras & insipidas, sali tamen inde conficiendo perquam utiles. Præstantius est oleum ex Cassia lignea, malè à quibusdam inter canellam & cinamomum relata. Habet enim in se lentorem quendam & mucilaginem, ipsâ masticatione deprehensibilem; quæ in cinamomo non deprehenditur; præterea sapor ejus cum acumine fortiori, & magis oleaginoso; quamobrem oleum quoque, ex ea destillatum, fortius, majorisque virtutis esse, maximè consentaneum est. Hic notandus quoque venit balsamus vulnerarius hunc in modum confectus: Recipe caryophyllorum, crassiusculè tritorum ac contusorum, q. p. ex retorta per arenam, igne primò leni, postea forti, destilla; & prodibit oleũ crassum ac fœtidum; relinque aliquandiu in aëre aperto, loco frigido & humido; donec evaporet empyreuma. Hujus crassi balsami gutt. 10. immisce sacchari Saturni grana quatuor, ac utere ad vulnera; tùm recentia, tùm antiqua: mirabiliter consolidat. Idem, & quidem præstantiùs, intra 36. ad summũ, horas præstat balsamũ ex oleo nucum, præsertim cum mumia cõmistum.

Cassia lignea malè à quibusdam inter canellam, vel cinamomum relata.

Balsamus vulnerarius egregius.

OLEUM

OLEUM SACCHARI SIMPLEX.

Recipe ſacchari albi groſsè tuſi uncia quatuor: aquæ vitæ uncias octo. Aquam vitæ ſuccende in ſcutella argentea vel figu lina vitreata: in quam ſaccharum injice continuè ſpatulâ agitando, donec flamm ceſſet. Tum adde aquæ roſaceæ uncia duas. Miſce. α

Uſus. Eſt ſuaviſſimi ſaporis: corrobo rat: & tuſſi, à materiâ lentâ & craſsâ, labo rantibus certo experimento opitulatur. λ Incidit enim iſtam materiam, abſumit eam lenit pectus; catarrhos nonnihil ſiſtit; & ven triculi concoctionem promovet..

α dosis cochleare ſemis.

λ aſthmati, raucedini & pectoris affecti bus medetur.

OLEUM SACCHARI COMPOSITUM.

Recip. ſacchari albiſſimi lib. unam: Pul veriſa bene, irroraq; aceto ſquillitico, & rurſum exſicca igne lento, idq; tertiò repete Dein recipe Iridis Florent. pulveriſ., enulæ campanæ, ana unc. unam: pulpæ dactylo rum, paſſularum purgat. ana drachmas tres cortic. Aurantior. ſiccat. Benzoini, an drachmas duas: croci Orientalis drachmam

unam

unam, Infundantur ſpatio bidui, in ſpiritûs vini, ſæpius rectificati, libris duabus. Hinc fiat ſeparatio per inclinationem. Separato liquori adjice ſaccharum, ut ſuprà, præparatum. Incendatur ſpiritus vini, tamdiu agitando, donec, ſponte exſtinctâ flammâ, omnia in oleum craſſum & ſpiſſum, inſtar ſyrupi, abierint: cui admiſce olei ſulphuris q. ſ. ad pauxillum aciditatis introducendum.

Uſus. Prodeſt egregiè in tuſſi eliminandâ, modò febris abſit. Expectorationem enim ſtrenuè promovet, & aſthmaticos imprimis juvat, eclegmatis inſtar aſſumtum: prout de ſuis etiam oleis ſaccharaceis celeberrimus Medicus, Theodorus Majernius Turquetus, olim Chriſtianiſsimi Galliarum Regis; nunc verò ſereniſsimi magnæ Britanniæ Regis Conſiliarius, in ſua apologia, ad cujusdam anonymi calumnias, hiſtoriâ primâ, teſtatur.

OLEUM HERACLINUM.

Paratur hoc ex Corylo; dum floret, non aliter ac oleum ex ligno Guajaco, & utiliſſimum eſſe creditur ad epilepſiam percurandam, dentium dolores ſopiendos, & vermes è corporibus profligandos.

OLEUM

OLEUM TARTARI.

Oleum hoc, præter modum ſuperiùs, in ſpiritu ejus, traditum, fit etiam per deliquium, α ponendo tartarum ad albedinẽ calcinatum, β in cellam vinariam vel alium locum humidum, donec reſolvatur in oleũ, quod poſtea filtrandum. Parari etiam poteſt: ſi tartarum, poſt calcinationem, in aquâ communi diſſolvatur; filtretur, coaguletur: & in locum humidum, donec reſolvatur, collocetur.

Uſus. Optimum eſt remedium in omnibus ſerpiginibus, ulceribus, præſertim autem venereis, tinea, ſcabie, verrucis. Faciem erugat & cutem reddit teneram. γ

Qui verò id exhibere voluerit intra corpus: neceſſe habet, ut ſalem diſſolvat, in convenienti aliquâ aquâ deſtillatâ, quæ magis proderit, quàm humiditas loci alicujus ſubterranei, quâ ille ſal aliàs in liquorem ſolvi conſuevit.

α *id eſt, per reſolutionem ab aëre humido frigido.*

β *vel ſaltem ejus, qui docetur infrà cap. 16.*

γ *Eſt porrò hujus olei tartari elegans uſus in extractis vegetabilium purgantium conficiendis: ejus enim guttæ 4. 5. 6, cum menſtruis miſtæ, ilicò tincturas vegetabilium extrahunt.*

De

De hoc oleo tartari per deliquium obiter & incidenter docet Crollius, in sua Basilica, sub tartaro vitriolato, pag. 116.

OLEUM SUCCINI. †

Digere libram unam succini triti, in vini albi α libra una. Tum adde manipulum salis præparati: & destilla per retortam: β servatis ignis gradibus. Rectificatur, γ bis destillando, cum sale tantùm.

Usus. Sacrum hoc oleum olim appellatum fuit: ob vires ejus eximias, quas cum per se; tùm cum aliis mixtum, præstat: in epilepsiâ, apoplexiâ, melancholiâ, spasmo, vertigine; peste, calculo, frigidis capitis defluxionibus, cordis palpitationibus, animi deliquiis, ictero, difficultate respirandi, dysuria, partu δ difficili; uteri strangulationibus, mensium retentionibus, fluore matricis albo, vermibus. ε

† *præsertim albi.*

α *Crollius*, pag. 190, *addit aquam rosarum & betonicæ,*

β *in arena vel calce mortua. Hoc est, addantur priùs fragmentis succini arena alba pura, aut ossa combusta; vel etiam silices calcinati. Hæc enim omnia eâ potestate pollent, ut succinum ebulliens quasi supprimant, nec idem permittant, ut per retortam in recipiens dilaba-*

dilabatur vel fluat; quæ ſanè ratio eſt accommodatior, & ad deſtillandum oleum ſuccini ſecurior.

γ *Antequam oleum ſuccini rectificetur, benè abluatur priùs in aqua communi, volvendo ſæpiùs, poſtea rectificetur lentè in B. M. per aquam roſarum, vel majoranæ.*

Nonnulli tantùm per retortam deſtillant, ſine ulla additione; ſaltem obſervantes olea diverſa prodeuntia; quæ ſigillatim colligunt. Primùm prodit album, quod optimum eſt; hinc flavum; deinde rubrum. Cæterùm inter deſtillandum, in collo retortæ & receptaculi, elevatur ſal volatile ſuccini album, quod colligendum eſt; & juxta mentem Crollii, pag. 191. *purificandum, eſtq; diureticon præſtans, docente eodem*, pag. 149. *Doſis à gr. iiij, ad VI. Quod ſi ex capite mortuo ſuccini, in reverberio in cinerem reverberato, per aquam communem ſalem elicueris, & huic ſali volatili miſcueris, ejusq; compoſiti ℈. j. cum ℈. ij. viſci querni pulveris in aq. pœoniæ, bis vel ter in morbo adſcendente exhibueris, id quemlibet caducum morbum tollere creditur.*

Sal ſuccini.

δ *Si ſcil: olei ſuccini gutt. VIII. vel IX. imponantur in umbilicum, & guttæ 5. vel 6. cum pauxillo vini bis intra horam bibantur, ſive mortuum ſive vivum educet ſtatim.*

ε *Uſus*

ε *Usus elegantes plures vide apud Crollium,* pag. 191 & seqq. (*exinde enim autor hos desum-sit*) *ut & apud Anshel: Boët. Boodt,* de gemm. & lapid. lib. 2. cap. 162. *Externus ejus usus pot-est esse talis: Recipe olei succini ℥ j. mellis ℔ salis communis ℥ ij. Misceantur, & empla-stri loco super ulcera ardentia ponantur; ardo-rem extrahit, dolorem sedat & sanat. Hujus olei ℥ j, cum opodeldoch. ℔ j. diligenter mi-sta, adeò illud confortat, ut ulcera ab omnibus accidentibus, præsertim verò ab ardoribus & humoribus, præservet & defendat: extrahit et-iam ex vulneribus ossicula, festucas, turunda-rumq; particulas, per imprudentiam Chirurgi profundiùs illapsas.* *Externus olei succini usus.*

Quòd si album succinum haberi nequit: (est enim rarius & pretiosius flavo;) hoc æquè præ-parat, nisi quod priùs artificio quodam ad albe-dinem reducendum sit. Id præstabis hoc modo: Recipe succini flavi e. g. ℔ j. pone in cucurbi-tam terream validam; superadde salis mari-ni, vel, si eo cares, salis gemmæ, aut salis cõmu-nis optimi, libras duas; superfunde aquæ fluvia-lis tantum, quantum satis est ad solvendum salem: quo soluto, insuper affunde recentem a-quam fluvialem, ebulliant postea superimposito alembico cœco, ad dies 14. integros, continuo igne, & tandem succini particulam exemtam *Succini albi præpa-ratio arti-ficialis.*

fractamq́ examina. Quod si satis alba sit, desi-stendum est ab opere coctionis; sin minùs, diu-tiùs insistendum, donec nempe albedinem suffi-cientem ostenderit. Inter bulliendum provi-dendum fuerit, ne aqua deficiat; itaq; identi-dem alia fervens aqua superadjicienda.

OLEUM AD HEMICRANIAM COMPOSITUM.

Recipe Rutæ manipulum unum. Bullia in libra una olei α olivarum, in olla nova per horam dimidiam. Deinde funde illud i retorta, eiq́; adde terebinthinæ β Venet uncias duodecim: Colophoniæ uncias qua-tuor. Destilla in arena. Aqua clara, quæ pri-mùm exit, & nullius momenti est, separetur: postea, igne per gradus aucto, oleum desti-latione prolectetur, seorsim asservan-dum.

Usus. Præsente paroxysmo, parum de e ad ignem calefiat: & gossypio in eo hume-ctato, frons & tempora, ut & ipsa par dolens, cum cubitum eundum est, inun-gatur.

α *recentis.*

β *claræ scil: Additur autem propter pe-netrationem.*

OLEUM

OLEUM AD UTERI SUFFOcationem Compositum.

Recipe pulveris rutæ parum siccatæ libram unam: castorei uncias duas: olibani, myrrhæ, ana uncias quatuor: olei lini libram unam semis. Digerantur quatuor diebus, in ventre equino vel ejus vicario: postea per retortam, in reverberio clauso, destillentur.

Usus hujus liquoris est, ut eo umbilicus ungatur manè & vesperi.

OLEUM LATERINUM. †

Candefac particulas laterum, vel silicum, instar fabarum, in crucibulo: quas ita ignitas projice in vetus oleum olivarum: cooperi; α & relinque per noctem: postea lapillos cum oleo per retortam β destilla: secundò & tertiò rectifica oleum, destillando id cum sale præparato. γ.

† *aliàs Philosophorum dictum.*

α *ne accendantur in catino.*

β *igne nudo.*

γ *Usus olei laterini est in externis, præcipuè gangrænâ, lupo, phagedænicis &c. In internis possunt de eo sumi guttæ duæ vel tres, in liquoribus destillatis, vel decoctis convenientibus. Oleum hoc ob præstantiam dicitur etiam oleum sapientiæ; & benedictum, & sanctum, & di-*

& divinum à veteribus est nominatum, cu- virtutes à Diodoro Euchyont. lib. 2. de pol- chym. cap. 9. 44: *numero, & postea à Conra- Khunrath,* medull. destil. tom. *1.* tract. 11. *censentur. Alii hoc oleum reddunt melius h- modo: Recipe storacis calamithæ partes tr- olei terebinthinæ partes duas, olei Philosoph- rum partem unam; digere aliquandiu; post- destilla per retortam, & serva.*

OLEUM SULPHURIS.

Recipe sulphuris triti libram unam, ca- cis vivæ libram semis; salis Mercurialis si- Armoniaci α uncias quatuor. Misce, & per retortam oleum destilla: quod ad vuln- ra β & ulcera γ utilissimum.

α *qui sublimatur instar mercurii.*

β *scilicet antiqua.*

γ *maligna.*

Nota. Si per salem petræ vis destillare, ne propè admoveas igni; sed altè in cineribus - ces, donec discat ignem pati.

Olei sulphuris præparatio secundum Penotum.

Penotus in hunc modum felicissimè elici- Sulphur ter sublimatum in vitro perfundit spiritu terebinthinæ, quantum satis ad solve- dum. Stent in calore leni, quousq; colorent- ut sanguis. Affunde optimum vini spiritum ad tres digitos. Relinque, donec spiritus v- tingatur. Effunde refuso alio, & extrah-

tinct-

incturam totam. Spiritum destilla in Balneo: quo extracto, muta receptaculum, & igni intensiore exibit oleum sulphuris rubicundum, non fœtens. Hîc nec Fincelii apparatus contemnendus, qui sic operatus: Sulphuris libra infunditur ter aceto. Siccatum pulveratur. Pulvis circulatur cum vini spiritu. Destillatur igne balnei, idque ter repetitur. Loco vini spiritus aquam roris sumere potes. Pulveris tandem libræ misce spiritus terebinthinæ q. s. & loco macerationis, quam autor vult, coque in vase clauso; ita enim feliciter opus procedet. Affunde postea vini spiritum, & extrahe tincturam. Quam tandem destilla, & spiritus exibit prior. Auctiore igni excipies oleum rubeum, mutato receptaculo. *Fincelii apparatus.*

PRIMUM ENS SULPHURIS.

Recipe spiritus vini optimi libras quatuor: in quo salis fusi, quantum imbibere potest, dissolve. Hunc spiritum vini florum sulphuris, communiter paratorum, unciis duodecim superaffunde, atque in B. M per triduum digere, ita ut cucurbitam, alembico, cœco plano, non rostrato aut curvato, munias: exinde demto priore alembico, & rostrato imposito, destillare incipias; dimidiâ autem parte detractâ, eam reaffundas,

das, atque quater idem repetas, totum spiritum vini abstrahendo. Quod in fundo remansit, indas vitreæ retortæ, atq; ex arena propellas. Sic exibit liquor niveus, instar lactis: quem liquorem, si sapor non est gratus, spiritu vini recenti edulcorare potes.

Usus ejus est in morbis pectoralibus & phthisi: estq; eo nihil præstantius.

OLEUM SALIS COMMUNIS.

Funde sal commune: & cum refrixerit, pone in locum humidum, ut per se dissolvatur. Hinc toties filtra; donec nullas relinquat feces: & pone in ventrem equinum, menses duos. Postea fortissimo igne destilla: & phlegma, per B., à liquore unctuoso separa.

Quicquid corruptioni obnoxium, hoc liquore si imbuatur, multa secula incorruptum manet. Creditur illud formosissimæ fœminæ cadaver hoc liquore fuisse conditum, quod, referente Raphaele Volaterano, *l. 6. Geograph.* tempore Papæ, Alexandri VI., in antiquo sepulcro, prope Albanam, adeò integrum, nullâq; adeò corruptione contaminatum, repertum fuit, ac si eâdem horâ expirâsset: cùm tamen ex scriptura marmori insculpta, id

d ultra mille trecentos annos jacuiſſe ibi de-
oſſum, conſtaret.

OLEUM VITRIOLI.

Diſſolve vitriolum optimum in aqua
ommuni : diſſolutionem in leni balnei
alore digere : poſtea filtra : & vapore bal-
ıei, in vaſe vitreo, aquam abſtrahe, donec
uticulam contrahat. Tunc vaſe in locum
rigidum poſito, cryſtallos diaphanos pro-
lucet : quibus ſeparatis reliquam aquam e-
aporabis, donec novam contrahat cuticu-
ım, & novos in frigido produxerit cryſtal-
os : quos omnes ſeparatos diſſolves : dige-
es: filtrabis : rurſus in frigido cryſtalliſabis:
:, ut ſuprà, ſeparabis, eundem laborem ter-
ò repetendo : donec vitriolum ab omni
:rreſtreitate heterogenea ſit liberum. Hoc
itriolum cucurbitæ altæ impone, & phle-
ma per balneum ad ſiccitatem abſtrahe :
eddēdo toties propriæ terræ; & donec ſiccū
biberit totum humidum. Maſſam exime,
: in pulverem ſubtilē tere : eumq; in retortā
rmā immitte, cum octava parte ſui ponde-
is ſpiritus vini ſummè deputari : &, ſervatis
gnis gradibus, per triduū omnes ſpiritus e-
oca. Vaſe refrigerato: quod in recipiēte fue-
it, redde aliis duabꝰ libris colcotharis, ut ſu-
rà, præparati : & iterum per triduū deſtilla.

Tunc vini ſpiritum, per balneum, in cucurbita alta ſepara: & ſpiritum vitrioli ex cineribus deſtilla, (in quo ſi corallia vel perlas diſſolveris: verum antepilepticum β habebis.) Oleum inſtar ſanguinis rubrum, quod in fundo hærebit, rectificare poteris, deſtillando id per retortam, in arenâ, vel solùm γ digerendo; fecesque terreas, quæ fundum petent, ab eodem oleo ſeparare.

Ejus uſus eſt in metallicis potiùs, quàm medicinâ.

VEL

Diſſolve Vitriolum electum, in aquâ pluviali deſtillatâ: diſſolutionem filtra, per linteum: & pone in locum calidum, ut parum evaporet, & cuticulam quaſi contrahat. Hinc, in vaſe mundo, colloca in locum ſubterraneum: ut cryſtalli generentur. Quod nondum in cryſtallos abiit, decanta: & fac rurſus, ut ebulliat parum, & pòſt in frigido cryſtallos producat, uti priùs: hocq; toties repete: donec omnia cryſtalliſentur. Hinc calcina vitriolum, igne forti, ad rubedinem, aliquamq; duritiem: & pone in retortam: ignem per gradus gubernando; donec omnes ſpiritus proliciantur: quod intra tres dies & noctes perficitur. Pòſt ſpiritum abſtractum reaffunde

feci-

fecibus, & rursus destilla, per retortam. Sic oleum flavum prodibit. Hoc rursus imbibe feces: & adde spiritum vini, egregiè rectificatum: ac pelle per retortam. Sic oleum vitrioli habebis rubicundissimum & valde pingue.

α quod ferè primâ operatione continget.

β Fit hoc oleum antiepilepticum præstantius hoc modo: Recipe hunc spiritum vitrioli, funde super corallia pulverisata, & radicē pœoniæ quantū satis; calcinātur corallia & exalbescunt: relinque aliquandiu, & corallia petunt fundum: aquam supernatantem decanta, quæ parùm acescit: cujus recipe cochleare unum, & tantundem aquæ radicis pœoniæ, ac in eo solve salis verbenæ drachmam unam. Da epileptico post paroxysmum, ac repete per triduum vel quatriduum, manè jejuno stomacho, abstinendo ab omni potu, post sumtum hoc, per 4. horas. Eo pertinacissimæ etiam epilepsiæ solvi creduntur.

Oleum antiepilepticum ex vitriolo.

γ quod melius est.

Operosiorem autoris præparationem, quæ suo loco quidem haud inutilis fuerit, sublevat vitrioli, saltem ad flavedinem usque, calcinatio: cui si miscueris particularum silicis partes duas, & eum spiritu vini imbiberis, ut

fiat instar pultis, per retortam tandem destillatum, rubicundum oleum prodit: à quo si auferatur per balneum phlegma, idem est, cum eo, quod autor hîc proponit. Fit & oleum rubicundum vitrioli hoc modo: Recipe colcothar rubeum q. v. fac istud ebullire in vino albo generoso ad colcothar duplo, usq; ad siccitatem: postea tere, & ex retorta, igne aperto, destilla primò phlegma: postea applica receptaculum capacissimum, ac iuncturis benè munitis destilla more consueto oleum, instar sanguinis rubicundissimum. Potest etiam hoc oleum vitrioli fieri dulce (quod Crollio apud neminem adhuc videre licuit, ut de seipso testatur, in s. Basil. Chymica pag. 223.) *hunc in modum: Oleum hoc in sartagine ferreâ novâ cum aqua communi tàm diu coquatur, donec sal corrosivum ad fundum sartaginis collectum fuerit, & tunc reliquum oleum dulcescit. Idem facit ferrum candens, in oleo vitrioli aliquoties extinctum. Sed ab hisce* ἐγχειρήμασι *virtutes ipsius olei valdè imminuuntur, nec effectus medici inde sperantur. Videatur de oleo vitrioli dulci Triumph. Antimonii Basil. Valentini Monachi.*

Alia olei vitrioli præparatio compendiosior.

Oleum vitrioli dulce.

OLEUM ANTIMONII.

Recipe antimonii crudi, sacchari candi, ana uncias 4: aluminis calcinati, unciam unam. Simul tere & misce: destillaque per

per retortam, α igne valdè moderato. Sic accipies oleum rubicundum, β ad ulcerum curationem aptissimum.

α *satis capacem.*

β *prodit potiùs gummi nigrum seu spissum, loco olei.*

γ *Ex oleo illo antimonii cum aceto ad supereminentiam trium aut quatuor digitorum in digestione extrahitur tinctura, quæ sola manet post evocatum spiritum vini in B. rubicundissima & dulcis. Ejus compositio sequens laudatur ad Quartanam: Recipe istius olei unciam semis: aloes succocitrinæ drachmas duas; ambræ gryseæ drachmam unam; essentiæ croci drachmam semis: cum portione aliquâ conservæ borraginis fiat massa. Dosis scrupulus semis in principio paroxysmi; purgat per inferiora.* **Tinctura antimonii.** **Medicamentum ad Quartanam.**

OLEUM EX CROCO METALLORUM.

Recipe croci metallorum, sacchari albiss. n. q. v. Misce & irrora saltem optimo vini spiritu. Stent ita aliquamdiu: postmodumq; lenissimo igne, (alioquin vas, propter nitrum & saccharum, dissilit) destilla. Primùm exit aquositas: postea, aucto igne, oleum: quod asserva, tanquam thesaurum.

Est

Eſt panacea: non purgat, niſi circa ve-ſperam, vel ſequenti die, ſedemq; movet fortè unam vel alteram.

Doſis 4. 5. 6. 7. 8. guttarum, in liquore aut conſerva convenientе.

OLEUM ANTIMONII PURGANS, Febrifugum & antipleuriticum.

Recipe reguli Antimonii, per parabolam in ſole, ſive per ſpeculum comburens calcinati, q.v. Pone in matracium, & ſuperfunde ſpiritus vitrioli rectificati tantum, ut ad digitum unum ſupernatet. Deinde vaſe clauſo, digere per biduum: & pòſt ſpiritum tinctum effunde: aliumq; ſuperfunde: hinc digere: ſepara: & repete, ſicut ſuperiùs, donec omnis tinctura extracta ſit. Tunc deſtilla per B. ſpiritum tinctum; & in fundo remanebit oleum liquidum: ſuper quod vini ſpiritum funde; & per B. rurſus evoca.

Doſis à 3. ad 4. guttas.

Coronidis loco, antequam capiti huic de oleis finem imponamus, nonnullorum empiricorum verſutiam & impoſturam; dum cum oleis aromatum præſertim .. ſtillatis aurum potabile (putabile potiùs) fabricare ſtudent, detegendam eſſe, neceſſariò duximus; ut ejuſmodi ſtelliones à veris doctoribus Chymiatricis & Me-

& Medicis quilibet vir bonus discernere valeat. Thurneisserus, & post eum Huserus, ac ab illis aliquot multi cum oleis aromatum destillatis, inprimis verò oleis garyophyllorum, cinamomi, thymi, & tiliæ, cum oleo camphoræ, quod vocabant, limaturam Solis, vel ejus calcem, in coloratam quandam essentiam redigebant, ac pro auro potabili magno precio vendebant. Sed falsò. Processus est talis: Camphora priùs electa solvatur in aquâ forti, ex nitro & alumine ana factâ, ac paulò pòst innatabit aquæ camphora, instar olei flavi; quod separandum & seorsim servandum est. Deinde sint in promptu olea garyophyllorum, cinamomi, thymi, & tiliæ, ac insuper calx Solis subtilissima. Recipe igitur olei garyophyllorum drachmas quinque, olei cinamomi & thymi drachmas duas, olei tiliæ drachmam unam, olei camphoræ per aquam fortem resoluti drachmas quatuor, calcis Solis subtilissimæ drachmas tres. Hæc singula sigillatim in suis vasculis statuantur præsentia: celeriter enim res expedienda est: in promptu insuper sint duæ conchæ vitreæ, quæ, ad miscendum superiora, probè tersæ & idoneæ sint. Una concha capit oleum camphoræ: in hoc calx Solis immittatur, & simul oleum caryophyllorum infundatur, statim omnia fervere & ebullire videbuntur. Extemplo itaque ex illa

Empiricorum aurũ potabile fictitium conficiendi ratio.

conchâ

conchâ in alteram, hinc inde transvasando, totum mixtum fundatur, ac refundatur, ut, cum incalescere & ebullire visa sint, calx Solis simul cum illis misceatur, & inter bulliendum quasi solvatur: fiunt enim omnia rubicundissima, & crassa, instar sanguinis. Dum hæc transvasando perficiuntur, deinceps etiam residua addantur olea, ac, identidem transvasando, misceantur omnia diligenter.

Nota. Conchæ vitreæ, quemadmodum & olea ad hanc operationem requisita, debent plane esse sine omni phlegmate aquoso; alioquin res ipsa non succederet. Hanc ergò compositionem Thurneisserus pro magno secreto habuit, & admodùm carè vendidit. Atqui Philosophus Hermeticus hanc empiricam & crassam operationem vituperio dignam existimat: est enim fallax & nimis à veritate aliena. Camphora ab aqua forti redigitur quidem in oleosum liquorem: simul enim spiritus illius aquæ fortis in se continet: oleum itaq; revera non est. Jam igitur quando miscetur hic liquor cum cæteris oleis pinguibus, fit mutua ebullitio, quæ non aliunde est, quàm à salium aquæ fortis spiritibus, aliàs simili modo cum aliis oleis, propter contrariam naturã pugnantibus: parum itaq; aut nihil de Sole simul solvitur; aut, si quid solvitur, id à nullo oleorum fit; sed merè ab ipsis corro-

Unciam scilicet semis pro 18. Imperialibus.

sivis

vis spiritibus, invicem cum oleis incalescentibus. Praeterea eadem olea, sine calce Solari, inter se, eo ut diximus modo, confusa & mista, deinceps crassa fiunt & rubent: haec igitur rubedo est ab ipsis, non protinus ab auro. Quid itaq; de ejusmodi fucis boni sperandum sit, modò liquet. Haec obiter saltem monere voluimus, ne tantam stultitiam defendere videamur.

AURUM POTABILE OLEIFORME.

Primò redigatur, mediante Mercurio, drachma una auri puri, & per antimonium fusi, in pulverem subtilissimum: quem serva.

Deinde triduana destillatione, elice oleum vitrioli rubrum, vulgari modo: quod hac ratione dulcificandum.

Postquam ab oleo vitrioli, per retortam vitream loricatam, spiritus separasti; ab hoc quoque aliquoties spiritum vini tartarisatum abstrahas. Sic evadet, instar mellis, dulce. *Ol. vitrioli dulce.*

Spiritus autem vini tartarisatus ita parandus:

Recip. tartarum ad albedinem calcinatum, huic spiritum vini optimum superaffunde;

atq;

atque in B. M. ſalis tartari q. v. imbibe ſine. Quo facto, feces reſiduas abjice: a que ſpiritum vini probè per chartam bibu lam trajice: quò ſæpius, eò meliùs. Dei de iterum in B. M. pone: atque ſpiritu vini, ad dimidium, ſexies vel ſepties abſtra he: ſemper reaffundendo vinum ſepara tum. Tandem in arenam pone: atq; igne primò lentum, deinde fortiorem, ſubmini ſtra. Sic ſpiritus, ſale tartari imprægnatu per alembicum feretur.

Quando hunc ſpiritum tartariſatum a oleo Vitrioli, quod aliquoties à ſuo capit mortuo deſtillatum, & ſale proprio impræ gnatum ſit, aliquoties abſtraxiſti: tanden oleum vitrioli, quod aliàs difficulter altun petit, per roſtrum latum alembici, (cucurbi ta non ſit alta) in vas recipiens deſtillabit.

In hujus olei uncia una ſemis, facil negotio, per noctem, in calore, calx ſolari ſuperiùs præparata, ad drachmam unam diſſolvitur, ut ſemper aurum ei immiſtum maneat.

Uſus. Vires exſerit inſignes in melancho lia hypochondriaca, cordis palpatatione, fe bribus, morbo comitiali, attonito, pleuritide, hydrope, ſyncope &c. ad guttas 6. vel 10, in conveniente liquore exhibitum.

NOTÆ

NOTÆ BARTHII.

I. Si calcem hanc Solis, in oleo Vitrioli dulci ita dissolutam, à Bezoartico minerali, quinto ignis gradu, per cineres abstraxeris: antidotum habebis excellentem, in febribus malignis, peste, exanthematis, à centro ad peripheriam corporis propellendis; ita ut etiam ipsis infantibus, satis tutò, ad grana duo, tria, vel quatuor, exhibere queas. *Bezoart. minerale aureum.*

II. Efficies etiam ex oleo vitrioli dulci præstantissimum Antepilepticum, & Antapoplecticum: si in ejusdem uncia una semis calcis Lunæ drachmam unam (per nitrum calcinatæ, & aquâ communi probè elotæ) dissolveris: priùs in auro factum.

CAPUT VII.
DE TINCTURIS LIQUIDIS.

TIncturæ vocabulo Chymici non intelligunt, ut vulgus opinatur, colores simplices, à misto separatos, vel exaltatos: sed colores essentiæ rerum & qualitatibus formalibus, à concreto corpore extractis, inhærentes: Unde tincturæ interdum olea dicuntur, interdum spiritus, interdum quinta essentia.

Arcanum & tinctura reipsa non differunt; siquidem arcanum Paracelso propriè id *Arcanum & tinctura reipsâ*

 vocatur

non differunt. *vocatur remedium, quod aliis multis præcell[...]*
Arcani itaq; nomen qualibet medicina m[...]
gnetica & virtuosa, cujuscunq; etiam speci[...]
meretur. Tinctura verò nihil aliud est, quà[...]
arcanum specificum, cum essentia qualita[...]
busq; formalibus etiam colorem rei habens, [...]
in sui similem naturam tingere poßit, adstip[...]
lante idipsum Libavio, lib. 2. Alchym. tract [...]
Hæc in medicina plurimùm ad valetudinis r[...]
staurationem & sanitatem firmandam adh[...]
betur; ita ut ob validam virtutem etiam ren[...]
vandi potestatem habere dicatur, cùm omn[...]
membra, spiritus, sanguinem & calorem u[...]
sui reddat vegetum & valentem. Omnis au[...]
tem tinctura cælo sereno, & quidem sic est p[...]
randa, ne crasis substantialis cum colore vi[...]
pereat. In hoc enim totum consistit artificium[...]
& non nisi veris Chymiatris proprium, quib[...]
exactè est nosse, num color is menstruis additi[...]
num verò ipsi rei tingendæ, sit adscribendus[...]
menstrua enim non pauca in digestione per [...]
spontè rubescere, observavit Crollius, in Basi[...]
Chymicâ pag. 164. & 165. *Huius variæ sun[...]*
differentiæ; aliæ enim paßivæ dicuntur, quæ ex[...]
trahuntur, ut tinctura rosarum, &c. aliæ ver[...]
activæ, quæ scilicet passivas extrahunt, imò ipsa[...]
tincturas communicant, ut magisterium sap[...]
entum, crocus, &c. Item tinctura alia est na[...]
turali[...]

uralis, alia artificialis; quædam metallica, quædam animalis. Item aliæ simplices, aliæ compositæ. Quæ interdum olea dicuntur; interdum spiritus; interdum quinta essentia, prout magis cum his participant, vel cum illis.

TINCTURA ROSARUM SICCARUM.

Impone unciam unam rosarum rubraum exsiccatarum, in libras quatuor aquæ epidæ, quibus adde drachmas duas aut circiter spiritûs vitrioli, vel sulphuris per campanam facti. Misce: & intra tres vel quatuor oras, aqua fiet rubicundissima, quæ filtrari ebet. Atque in hâc si dissolveris uncias aliuot sacchari: egregium hepatis α refrigeativum habebis.

α In febribus, aliisq; caloribus præternaturalibus, quos inprimis expedit, usus ejus est manus, prætereaq; ipsi hepati confortativum est, ropter spiritum vitrioli, ventriculiq; ob id boam digestionem promovet.

TINCTURA VIOLARUM.

Flores contusi macerentur in propriâ quâ, β vel sacchari oleo superiùs descripto: ôst exprimantur: expressum coletur: doec tinctura voto respondeat.

β potest & hic addi vitriolum, ut in tinctuâ rosarum monitum fuit.

VEL

Pone flores ad alembici rostrum: ut propria aqua destillata, præterlabendo, tincturam secum abstrahat.

Operatio melior est talis; fistula ventricosa, inter rostrum alembici, & vas recipiens posita, capiat flores integros recentes. Ex floribus autem contusis, in cucurbitam positis, destillando per eos flores transiens aqua, secum colorem flavum rapit. Quæ tamen tinctura non diuturna. Müllerus in miracul. Chymic.

CAPUT IIX.

DE BALSAMIS.

BAlsama Chymica nihil aliud sunt; quàm olea composita, & aliarum rerum additione spissiora reddita. Constant ferè liquore triplici, spirituoso seu aqueo, oleaginoso, & crasso, instar mellis: quibus interdum, pro rei natura, moschus, ambra, zibettha, &c. addi solent.

Hoc est, balsama conficiuntur ex tribus, scilicet ex proprio oleo, tinctura & sale. Hinc Paracelsus definit balsamum, quòd sit res temperata, non dulce, non amarum, non ponticum; sed liquor salis: non sit sal minerale; sed sal liquoris: ideò potentißimè præservat à putrefactione. de Tart. lib. I. tract. 4.

Ad

In balsamis conficiẽdis certum pondus principiorũ per omnia observari nec debet, nec potest.

Ad balsamorum verò compositionem an certum pondus principiorum per omnia observari debeat, vel etiam possit, controvertitur. Nos negamus: quædam enim sicciora sunt, habentq; tincturam planè aridam, quale est cinamomum; quædam habent tincturas oleosissimas, ut nux moschata, macis, fœniculum, anisum; quædam mediocrem obtinent naturam, ut zingiber. Prout itaque tincturæ sunt aridæ vel sicciores, pro eo etiam pondus olei informatur. In genere verò tantum ceræ admiscetur, ut oleum exinde quasi coagulari, posteaq; faciliùs cum tinctura permisceri possit.

Balsamum fœniculi.

Exempli gratia, in balsamo fœniculi hæc ponderum ratio observetur: Recipe tincturæ uncias sex, ceræ unciam unam, olei unciam semis. Ceram itaq; benè mundatam, & rasam tenuiter, leni calore ignis funde, fusæ adde oleum, & extra ignem spatulâ ferreâ tàm diu agitando misce, donec consistat; adde postea tincturam cum spiritu vini extractam, & iterum misce. Cum omnia jam ad consistentiam suam perducta fuerint, & refrixerint, adde salis fœniculi ad singulas uncias totius compositi drachmam semis, quæ faciunt drachmas tres cum semisse, atque ita reservetur usui. Quia verò cera per vetustatem rancida fit, & hinc talibus compositionibus ingratum saporem conciliat;

 insu-

insuperq; in usu balsamorum externo à cera pi tiùs occluduntur pori, ne vis eorum rectè pen trare possit; igitur pro hoc incommodo evitan do sapientiores Medici ex oleo nucis mosch tæ expresso per spiritum vini tincturam ex trahunt, donec corpus albissimum residuum fuerit; Quod cùm planè insipidum, nullius qualitatis peregrinæ capax sit, id, loco ceræ, a consistentiam balsamis conciliandam sumun oleo nempe & tincturâ aromatum, cum eorun dem sale, in istud magma immistis. Querceta nus, in Pharmacop. Dogmat. circa finem *meminit artificii cujusdam novi, sibi à Medi co Germano communicati, olea scil: reducend in essentias gratissimas & utilissimas, quæ pro priis suis coloribus, odoribus, saporibusq; nobi litantur: nullâ accedente mixtione, quàn manna cœlesti optimè depuratâ, quæ harun rerum vires atq; virtutes allicit, easq; sua ad mixtione exquisitissimè corrigit; id quod hie roglyphicis tantùm verbis arcani hujus de scriptionem adumbrare voluit, & quidem me ritò; prudenti enim & experto Chymico sat di ctum. Quem modum elegantiorem à Querce tano etiam se didicisse profitetur Laurentius Hoffmannus, Medicus Hallensis eximius, & qui beneficio lorhæ omnis alienæ qualitatis expertis, & tincturæ vitalis perficitur. Hoc e nim*

Inventum novũ olea in essentias reducendi.

vim medio, ait, concinnati balsami nativum colorem, odorem & saporem retinent, effectus exoptatissimos proferunt, & facili negotio, quod singulare habent, in tenuissimum pollinem redigi, atq; ad multos annos conservari possunt, de us. & abus. medic. Chymicor. p 7.

BALSAMUM CINAMOMI.

Componitur hoc ex tinctura, per spiritum vini (etiam non tartarisatum) extractâ & inspissatâ, oleo & sale ejusdem, nec non cerâ albâ, in aqua rosaceâ probè solutâ: lotâ: & ab omni acredine vindicatâ, quæ mediam dat consistentiam; vel, quod melius, oleo nucis moschatæ expresso, à quo priùs tinctura per spiritum vini ablata est. *a* Vel fit ex sebo cervi aut vervecis, diligenter mundato & loto: ita ut quodlibet per se, vel unum ex istis, cum cera possit misceri, & postea cum extracto, oleo, & sale, ad justam consistentiam reduci. Ita parantur balsama ex garyophyllis, junipero, salvia, roremarino, aniso, & similibus, quæ tam pro externo illitu, quàm interno usu, sunt efficacissima.

a Redduntur enim eo balsama durabiliora, nec illud tam facilè rancescit, quàm cera.

BALSAMUM SULPHURIS. †

Recipe florum sulphuris uncias duas: spir. terebinthinæ uncias quatuor: Misce: & vitrum in arenâ colloca, ut spatio octo hora-

rum lentè bulliant, & instar sanguinis co-
Tinctura sulphuris. rentur. *α* Tum superfunde aquam co-
munem: & per alembicum *β* destilla *γ* o-
um superfluum, cum aqua. Sic mane-
in fundo balsamum sulphuris: à quo tinct-
ram per spiritum vini extrahere potes,
coagulare.

Usus. Balsamum hoc *δ* ad ulcera ma-
gna sananda utilissimum est. Siccat eni-
eximiè sine morsu, & roborat: Pellicul-
etiam internas, callositates, & crustas ta-
tareas, in vesica atterit: penisq; doloribu-
excoriationi, & urinæ suppressæ medetur.
Tinctura verò ejus cum aqua hyssopi, vel sy-
rupo liquiritiæ, aut aliis specificis, assum-
tussim inveteratam eliminat. *ε*

† *Quercetano vocatur rubinus sulphuris.*

*α Separa spiritum, & adde ad eminen-
tiam 4. digitorum destillatam aquam: & pe-
alembicum, &c.*

β in balneo.

γ spiritum.

*δ in aqua ulmariæ, vel cardui benedicti a-
pestem valet; &*

ε dosis à guttis 4. ad 7.

*Insuper de hoc balsamo sulphuris videatur
etiam Penotus*, in tractatu de vera præpara-
tione & usu medicamentorum Chymico-
rum.

Præ-

Præstantissimus quoq; fuit Rulando Patri ex hisce floribus cum oleo nucum balsamus sulphuris confectus, qui in variis & infinitis morbis ab ipso fuit adhibitus, prout videre est Curat. 92. Cent. 1; *Emplastro simul Diasulphuris, ita vocato, ejusdem superimposito, cujus descriptio ea est: Recipe olei sulphuris uncias tres, colophoniæ drachmas tres, ceræ unciam unam semis, myrrhæ ad pondus omnium. Ceræ, colophoniæ, oleoq; liquefactis simul, & benè commixtis, inspergatur myrrha subtilissimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, spatulâ semper agitando, donec benè permixta fuerint. Postea, scilicet post quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigescant. Habebis emplastrum præstantissimum, certum & infallibile, in curandis omnis generis ulceribus, & vulneribus quibuscunq;.*

Balsamus sulphuris Rulandi.

Emplastrum diasulphuris ejusdem.

BALSAMUM DIAKIBRIC QUERCETANI AD HERNIAS.

Recipe flor. sulphuris unc. tres: myrrhæ, mumiæ veræ, ana unc. unam: axungiæ serpentis unc. unam semis. Inde vasi vitreo: & adde ol. terebinthinæ, ad duorum digitorum supereminentiam: benzoini ℥ ij. Vas optimè claudatur: omniaq; bulliant, ad ignem cinerum: sic, intra duos aut tres dies, omnia facessunt in balsamum rubi-

çundum, fœtidum. Cavendum autem di-genter; ne balſamum, inter coquendu aduratur.

Uſus. Præmiſſo manè & veſperi, per d decem aut quatuordecim, ad callum perit næi rupti emolliendum, balſamo malac co, guttæ aliquot de hoc calidè loco affec affricandæ ſunt; aut linteolum in balſamu dictum immergendum, complicatumq; em plaſtri inſtar applicandum. Quod ſi neceſ tas requirere videatur: pars affecta, ante unctionem balſami Diakibric, fotu etia conveniente fovenda: & poſt inunctione emplaſtrum egregiè penetrans, ſiccans constringens, adhibendum: quorum omn um deſcriptiones genuinæ nunc ſequuntu

Balſamum Malacticum ita paratur.

Recipe viſci pomorum conciſi mani duos: axungiæ anguillæ, cuniculi, taxi, a unc. tres: œſypi humid. unc. unam ſemi pinguedinis humanæ unc duas. Inda tur in vas vitreum: & affunde olei lu bricorum unc. tres: lavendulæ unc. dua terebinth. unc. quatuor: ceræ unc. ſem

Digerantur omnia in fimo equino, va optimè clauſo: dein prælo exprimantur.

hic balsamum habebis; quod, prout callus durus videtur, aliquamdiu continuandum, manè & vesperi.

Fotus talis est.

Recipe consolidæ utriusque, sigilli Salomonis, tormentillæ, ana unc. tres: fol. thapsi barbati, centumnodii, bursæ pastoris, ana manip. unum: veronicæ, herniariæ, perfoliatæ, brusci, saniculæ, pilosellæ, alchymillæ, ana manip. unum semis: sumach, balaustiorum, nucum cupressi, sem. plantagin. ana vnc. duas. Coque in æquâ parte aquæ chalybeatæ, & vini rubri. F. fotus, quo partes sæpe & diu fovendæ.

Sequitur Emplastrum.

Recipe emplastri divini unc. quatuor; diacalcith de gratia Dei, ana unc. unam: croci Martis, lapid. calaminar. præparati, (pluries ignitur & extinguitur in aceto rosarum, & postea tenuissimè pulverisatur.) ana unc. semis: axungiæ humanæ, serpentis, ana unc. unam semis: mumiæ veræ, myrrhæ ana, drach. tres: pulveris exuviar. serpent. drach. duas semis: balsami sulphur. unc. unam: ceræ parum. F. Emplastrum.

VEL

VEL pro pauperibus,

Recipe empiastri contra rupturam, o myrtillorum, ana uncias duas. Misce: solve: atque deinde adde balsami sulphu unc. unam semis: ceræ q. s. F. empl strum.

Etsi autem hæc remedia, per se, bon sunt, & magnum, in curatione herniaru intestinalium, usum præstant: tamen exigu cum fructu adplicantur non adhibitâ d cente ligaturâ: in quâ, ego quidem, card nem totius Θεραπείας consistere, arbitro cum Monarde: qui testatur: quendam Co dubensem, solâ quadam ligaturâ artificios nullis adhibitis braccis, nullis medicamen tis, omnes herniosos feliciter percurâsse. E talis quidem ligatura erat etiam Chirurg illius, cujus operâ Quercetanus p. m. in ra micum curatione utebatur. Ea enim no tantùm adeò artificiosa erat: ut, licet trige sies eam adhiberi ab ipso conspexisses; usun tamen legitimum, si descriptionē ejus priù mente non fuisses complexus, addiscere nō potuisses: tam etiam certa, & intestino, inter abdomen reposito, firmiter retinendo adeò accommodata, ut, quicunq; herniosu eâ ritè deligatus esset, violentissima quæq exercitia, cùm athletica; tùm equestria, absq;

bsq; omni periculo, ſubire poſſet: prout oc ſæpius, etiam in illuſtribus perſonis, di. Deſcriptio autem iſtius ligaturæ hæc t.

Ubi, repoſito inteſtino, partem affectam alſamo conveniente inunxeris; eique emaſtrum impoſueris: rurſum huic panum lineum, ſeptuplum aut octuplum, viter conſutum, ſuperimpone: & hunc io ſimplo, qui in medio ſit perforatus, & rgæ virili exitum præbeat, ſcrotumque, u ſacculus, ſtrictè includat, tege. His ractis, ligamentum cape, ex panno lineo, tum duos digitos, aut pollicem magnum, o magnitudine ſcilicet patientis. Hujus tremitatem unam pone ſuper dextrum mur: & duc ligamentum ſuper foramen ritonæi, per quod ſeſe vaſa ſpermatica ajiciunt: & ſi in dextrâ parte fuerit ruptu-, tunc quia illi foramini emplaſtrum eſt poſitum, duc ſuper emplaſtrum & panos lineos, ut firmiter incumbat rupturæ. einde perge, ligamentum ducendo infra rinæum, ut à tergo redeat ſupra ſiniſtrum coxendicis, & ambiat ventrem, includens illam extremitatem, quæ poſita eſt ſur dextrum femur. Hinc perge, ſupra dexm coxendicis os: & duc à tergo, per perinæum, *Ligaturæ deſcriptio.*

rinæum,

rinæum, ut antrorſum redeat, & tranſeat ſupra peritonæi ſiniſtrum foramen, ipſumq; emplaſtrum, ſi ibi ſit ruptura; dein rurſum ſupra ſiniſtrum coxendicem: ambiat dorſum: & ſupra dextrum coxendicem, imitetur priorem ligaturam: idq; fiat ſexies. Vinculum igitur illud ſufficienter longum ſit, ut ſexies circumire patientem, hoc modo poſſit: quò tantò firmiùs inteſtinum repoſitum comprimat. Studendum autem ſemper inter deligandum: ut ſimplici iſto panno lineo, per quem ſe penis trajicit, teſtes ſimul colligentur, ut, veluti in ſacculo, utrinque, liberè quidem; ſed non laxè, propendeant.

BALSAMUM VULNERARIUM præſtantiſſimum.

Hoc paratur ex inteſtinis, nervis, arteriis, ligamentis, corio, venis cadaveris humani, aut canini; coctis ad mellaginis conſiſtentiam: Vel paratur, cùm ex præcedentibus; tùm addito ſaccharo, & veſicis, quibus mercatores aloen, in longinquas terras, deferre ſolent.

BALSAMVM SATVRNI.

Deſtilla duas partes aceti imprægnati ſale Saturni, ut tertia tantùm pars ſuperſit. Deinde recipe olei roſati uncias quatuor:

ceti verò iſtius imprægnati uncias octo. De hoc guttatim ſuper oleum infunde: & ſimul continuè miſce, in mortario æneo, α ut fiat inſtar unguenti: quod confert inflammationibus, & podagræ à cauſſa calida. β Quod idem acetum, ſale Saturni imprægnatum, mixtum fuerit, cum æquali parte aquæ communis, & applicatum calidè, cum linteolis conduplicatis, ſuper contuſiones; in quâcunque corporis parte, ſtatim ſedat omnem dolorem, & lituras earundē delet.

α plumbeo.

β item cancro, & omnibus phagedænicis ulceribus.

Sal ſaturni paretur hunc in modum: Recipe cinerem plumbi, aperto igne, ſine ſophiſticatione, ſive alio adjecto, præparatum; ex illo ſalem, non aquâ, ut habent irriti vulgarium deſcriptionum labores, ſed aceto deſtillato extrahas, quem poſtea à ſuo ſale, aqua pluviali, ſolvendo, filtrando & leniſſimè in balneo evaporando, toties edulcora, tandem in deliquio in liquorem ſolve. *Salis Saturni præparatio.*

Nota BARTHII.

Balſama etiam parari poſſunt, citra additionem vel ceræ, vel ſebi, vel olei nucis myriſticæ vel ſimilium: Si nempe olea, ſpiritu urinæ, ſecundò per alembicum prodeuntis,

deuntis, aut simili vim coagulandi obtinent in unguenti formam conquassentur. Atq; hoc secretum tanti hactenus à quibusdam invidis atrisugis & ingeniis heteroclitis æstimatum, ut id Pharmacopœis neutiquam revelandum esse censuerint.

CAPUT IX.

DE EXTRACTIS.

EXtracta specialiter sic dicta parantur ex genere animalium & vegetabilium, beneficio dissolventium, sive menstruorum accommodatorum, qualia sunt spiritus vini juniperi, serum lactis, hydromel vinosum aqua pomorum redolentium, fumiterræ, & similium, vel aquæ ex iisdem, ex quibus extracta concinnare animus est, destillatæ. Ex animalibus carnes, aut mumia, hepar, splen, pulmones, testiculi, & similes partes eliguntur: undè vulgò inclaruerunt extracta ex cranio humano, ad epilepsiam: ex splene α bovis, ad menses provocandos: ex hepate vituli, ad hydropē & fluxum hepaticum: ex pulmone vulpis, ad asthma & similes morbos. Ex vegetabilibus varia fiunt: utpote ex herbis, floribus, radicibus, succis, baccis, corticibus, lignis, aromatibus, seminibus, fructibus: ut videre

est apud

apud Quercetanum, *c. ult. Pharmacop. Dogmaticorum restitutæ.*

Cæterùm ad extracta purgantia præparanda multi hactenus alio menstruo non usi sunt, quàm vini spiritu: qui tamen, quòd vim eorum catharticam, ut in sequentibus demonstrabitur, valdè infringat, ß promiscuè in omnibus non videtur usurpandus. Adhiberi poterit interdum interdum in helebori, colocynthidos, scammonii extracto; in aliis autem substitui debent aquæ destillatæ: utpote rhabarbaro accommodata erit aqua endiviæ: foliis senæ Orientalibus, aqua pomorum redolentium, fumariæ, fœniculi: agarico aqua cinamomi: & sic porro aliis aliæ. Et optandum esset: ut tales aquæ quater aut quinquies destillarentur; ut, quò sunt subtiliores, eò faciliùs possint evaporari, & ab extracto separari. Quod autem talis aqua vitæ, proprio scilicet sale armoniaco privata, uti Dariotus, & post eum, Johannes du Val, Medicus Issoldunensis, Penotus quoque, *in tractatu de vera medicamentorum Chymicorum præparatione, p.* 2. in magisterio tartari, docent, daretur: præstantior, ad omnis generis extracta paranda, desiderari non posset. Verùm quamvis Dn. Mayaud, Vir in re Chymica longè

An spiritus vini ad extracta, è purgantibus paranda, usurpari debeat.

exercitatissimus, & amicus meus singularis ad illorum doctorum placita, menstruum tale parare, mecum industriè tentaverit; tamen nunquam non in operatione hac oleum & operam perdidimus. Unde conjicere quis posset: quod, cum bonus ille Penotus, in suprà citato magisterio tartari, alios ad Dei timorem, & pro tam raro secreto gratiarum actionem moneat & invitet, ipsemet Deum non satis timuerit, nec illi gratias egerit: quando tale magisterium posteritati consecravit.

Quòd autem is, in loco superiùs allegato aquam vitæ, proprio sale armoniaco privatam, (quod quidam negant, & malâ me hîc fide cum eo agere cavillantur) innuit: ex ipsissimis ejus verbis facilè demonstrabo. Inquit enim: hujus salis (nimirum tartari summè depurati) accipe libram unam: aquæ vitæ rectificatæ lib quatuor. Misce: & in B. M. destilla: duæ partes destillabunt sine gustu. Unde ita argumentor: Quòd si duæ partes illius aquæ vitæ destillabunt sine gustu, id est, sine sapore; & omnis sapor à sale: sequitur necessariò: quòd Penotus modum parandi aquam vitæ, proprio sale armoniaco privatam, doceat.

Porrò constat: extracta purgantia,

tam

am simplicia quàm composita, vulgari
modo parata, vix alicujus utilitatis aut fru-
ctus esse: propterea quòd vis simplicium
purgatrix, quæ in sale ipsorum armoniaco
consistit, ob longam digestionem, quæ fit,
dum menstruum ipsorum abstrahitur, aut
exhalet, aut pereat: imprimis, cum extra-
ctum per spiritum vini paratur. Is enim,
quando destillatione separatur, secum unâ
idem purgantis armoniacum aufert. Nam-
que sal sali facilè jungitur, præsertim si sint
ejusdem naturæ, ac proinde sal armonia-
cus spiritûs vini facilè ad se salem mercuria-
lem purgantis allicit, & in suâ aquâ dissol-
vit: id quod inde etiam facilè colligitur,
contra opinionem cujusdam viri doctissi-
mi: qui statuit; spiritum vini esse sulphu-
reum, eumque non nisi virtutibus, in sul-
phure mixti vegetabilis residentibus, elici-
endis accommodatum: cùm tamen is,
eâ quidem sententiâ, non solùm sulphu-
reus sit; sed & mercurialis; ac priùs in
mercurium agat, quàm in sulphur. Si
enim infundas rhabarbari unciam unam,
vel drachmas viginti quatuor, in aquæ ardentis
communis, vel spiritûs vini, non mul-
tùm rectificati, libris duabus, & postea,
in B. M. ferè bulliens, libram unam

Quomodo S. V. purgantium vim infringat.

O 2 aut

aut circiter destilles: duo ejus cochlearia æquè purgabunt; atque infusio communis rhabarbari, quodque in cucurbitæ fundo remanebit, omni virtute purgante destituetur. Quapropter menstruo opus est valdè subtili, & quod, tincturis simplicium impraegnatū, vel minimo calore evocari possit. Id autem tale est.

Menstruū concinnādis extractis convenientissimum.

Recip. Vere, aut æstate, aquæ pluviæ; tunc, cum absque magnis procellis & tempestatibus depluit, collectæ, mensuras centum: destilla per refrigeratorium, mensuras non nisi sexaginta proliciendo, & reliquas, tanquam inutiles, effundendo. Quod prolectum est, eodem vase rectifica, & non nisi quadraginta mensuras evoca, & tertiâ vice non nisi triginta: quas pone in alias cucurbitas vitreas, & destilla in ventre equino, aut ejus vicario, primâ vice, non nisi viginti mensuras: & secundâ, decem; & ultimâ, quinque proliciendo: quæ magis inservient extractis purgantibus quibuscunque concinnandis; quàm aqua vitæ, aut alia, quamcunque tibi imaginari possis.

Hepatis bubuli extractum.

a Idem præstat hepatis bubuli extractum, quod sic fit: Recipe hepar bovis junioris castrati, seca in particulas, easq; in clibano exsicca & pulve-

pulverisa, adde vinum adustum à fecibus suis crassis destillatum, & cum eo extrahe subtiliorem substantiam jecoris, quantum ejus fieri potest: si non ampliùs extractio procedit, pulverem hepatis exsicca, ut priùs, & secundò cum spiritu vini, ut antea, extrahe, atq; id repete etiam tertiò: conjunge omnes extractiones, & ad consistentiam quandam destillando redige: adde tandem sal proprium, ex capite mortuo hepatis cum aquâ destillatâ extractũ, & misce. Ejus usus est, ut extracti splenis bovis; sed longè promptior & expeditior.

Spiritus vini ad extracta purgantia est menstruum minimè idoneum, & quare.

β Utrum ad extracta purgantia conficienda spiritus vini pro idoneo menstruo adhiberi possit; post alios multos disputat hic autor noster. Existimat autem, quod in nonnullis vis purgans, digestione per spiritum vini, infringatur: ast committere videtur elenchum: non enim infringit, sed eam ad se non trahit. Facultas enim purgantium hospitatur in sale Mercuriali: ea itaq; desiderat simile menstruum, cujus symbolum est idem cum eo, quod extrahendum est; spiritus autem vini est sulphureus, naturamq; sulphuris retinet: itaq; ille attrahit ex rebus id, quod suæ naturæ est, nimirum sulphur; sales intactos relinquit: is itaq; potiùs ad eorum extractionem facit, quorum essentia consistit in sulphure, qualia sunt diaphoretica; de pur-

gantibus non item. Nec hanc noſtram la- factare poteſt ſententiam eorum opinio, q- contrarium perſuadere conatur, quòd ſcil. n- la vis purgandi in iis relinquatur, quibus ſpi- tus vini affunditur; dicunt enim, extrahi q- dem vim catharticam à ſpiritu vini, ſed ab non facilè ſeparari poſſe, ſed, dum abſtrahitu- eam ſecum auferre. Verùm diverſum dict- experientia. Nam primò quomodo ſpiritus v- ni ad ſe trahere poteſt id, quod non eſt ſuæ n- turæ, uti modò dictum? Dein ſi vim purga- di planè extrahat, qui fit, quòd, ubi ejusmo- extractum, hoc menſtruo inquinatum, poſte- probè exſiccatum fuit, accommodatum aliu- affuſum, vim catharticam, in ipſo adhuc del- teſcentem, optimè in apricum proferat? Et tan- dem quod additur, vim catharticam à ſpirit- vini non facilè ſeparari poſſe, huic itidem expe- rientia manifeſtò reclamat. Quis enim negabit quòd ſpiritus vini, mēſtrui loco in extracto colo- cynthidis adhibitus, non facilè à tinctura purgā- te ſeparari poſſit? Quocirca nec vis purgandi in vini ſpiritu figitur: magmata enim purgan- tium, à ſpiritu vini, extractionis miniſterio ab- ſoluto, relicta, aliis menſtruis poſtea excitata, vim purgandi, à ſpiritu vini non attractam, de- mum mittunt, quæ nulla eſſet. Ad extracta itaque purgantium, exceptâ colocynthide &

ſcam-

scammoneâ, inserviunt alia menstrua, qualia sunt, hydromel vinosum, vinum canariæ, serum lactis, aquæ pomorum redolentium, betonicæ, fœniculi, endiviæ, anisi, rosarum, ulmariæ, carduibenedicti, fumiterræ, & similium, ubi inprimis semper guttulæ aliquot olei tartari, per deliquium concinnati, admixtæ fuerint; sic enim illæ sal mercuriale citiùs aggrediuntur, ac ad sese rapiunt. Ex his omnibus abundè liquet, quænam causa, quòd in extractis sæpe vis purgatrix debilitetur, ut non rarò purgantia quædam in substantia in praxi addere soleamus. Quamobrem probè animadvertendum, quænam huic, vel illi purganti, menstrua sint adhibenda.

Ad extracta colocynthidis & scammoneæ præparanda spiritus vini requiritur.

EXTRACTUM SENÆ.

Folia senæ Orientalis, sine stipitibus, macera per viginti quatuor horas, in sufficienti aquæ stillatitiæ *a* pomorum redolentium quantitate: quod tinctum est, effunde & filtra: foliis priùs fortiter expressis. Interim ex fecibus, secundum artem, *β* sal elice; & tincturæ commisce; quam deinde, lento balnei calore, sufficienter destilla: vel fac in scutella vitrea, vapore calentis balnei, superfluum humorem, ad extracti consistentiam, exhalare. Dosis ejus à drachma semis, ad scrup. duos *γ* Ex libra una foliorũ senæ accipies extracti uncias sex.

Nota: Tincturæ extractionem ex iisde[m] foliis senæ non esse secundò repetendam[,] ne extractum intra corpus admissum, in e[o] gravia concitet tormina. δ.

α vel alterius qualiscunque aquæ destill[a]tæ, non gravè olentis. Ideò verò ab autore aqu[a] pomorum redolentium capitur, quia ut succ[i] eorundem, ita & aqua tincturis vegetabiliu[m] extrahendis maximè idonea est.

β In extractis purgantibus admistione[m] salium propriorum improbamus, cùm salia po[] tiùs adstringant, quàm purgent. Quapropte[r] omnium absolutissimè egeris, si tantùm men[] struo aliquot guttulas olei tartari per deli[] quium præparati adjeceris, ut suprà etiam in[] nuimus.

γ Dosis potiùs est à scr. j. ad scr. ij.

δ quia per crebriorem extractionem etiam impuritates extrahuntur, quæ tormina pariunt.

EXTRACTUM RHABARBARI.

Rhabarbarum recens, minutim concisum, digere in aqua endiviæ, *α* vel alia odorifera, donec coloretur. Quod tinctum est, deple: novamq; aquam toties reaffunde; donec ea nõ tingatur ampliùs. Depletiones filtra, circula: & menstruum, ad extracti consisten-

sistentiam, per balneum evoca: sale priùs ex fecibus addito: β ut in superiori præparatione dictum.

α buglossæ, borraginis, portulacæ, cichorii, aut alterius convenientis, cum guttulis aliquot olei tartari.

β Neq; hîc admistione salis opus.

Quercetanus correctivi loco adjicit cinamomum & santalum rubrum; sed, meo judicio, parum fructuosè: siquidem illud nullo alio modo fieri debet, quàm per aquas cichorii, endiviæ, centaurii minoris, aut alterius cõvenientis, cum guttis aliquot olei tartari, per deliquium facti, sine ulla compositione alia. Acui tamen illud potest, necessitate requirente, cum diagridio; item cum chittha chemu, elaterio, philosophicè præparatis, nempe per lævigationem in marmore, cum guttulis aliquot spiritus vitrioli, & oleorum anisi, fœniculi, cinamomi, angelicæ, cari, &c. pro ratione morbi & patientis. Dosis ʒ gran. XV.

Nota BARTHII.

Nullum est vegetabile, quod tam promptè omnem tincturam & vim catharticam è purgantibus simplicibus eliciat; nec tantùm eliciat; verùm etiam saporem eorum ingratum corrigat: atq; oleum tartari per deliquium. Recipe enim foliorum senæ electæ sine stipitibus *Quomodo sapor ingratus senæ & rhabarbari corrigendus.*

drachmas duas; aut senæ & rhabarbari, an drachmam unam. Infunde in unciis quatu semis jusculi gallinæ, aut aliûs liquoris conv nientis: additis corrigentibus usitatis, & d cem aut duodecim granis salis tartari, aut scr pulis olei ejus Mercurialis duobus. Sic videbi intra quadrantem horæ, menstruum tuum ti ctum, & virtutibus senæ ac rhabarbari impræ gnatum. Hoc dein cola: & residuum expr me, per pannum lineum: dissolveq; in express sacchari fini unciam unã. Ita infusum habebi omni sapore senæ aut rhabarbari destitutum multoq; gratius; quàm si purgantia in ompha cio, aut citriorum succo, ut quidam facere con sueverunt, infudisses. Unde apparet: quàm so lius Chymiæ sit, medicamenta vulgaria grat reddere, tuta & salubria.

Pondus naturæ diligenter observandum.

Quòd si verò quispiam ad hanc exiguan senæ dosin obstupescit: is sciat: quòd sena vim quandam habeat extensivam; sed nihilominu limitatam: ita ut duæ illius drachmæ sufficere possint, unciis quatuor aquæ, & pluribus, animandis. Deinde: quòd aqua etiam vim habeat attractivam illius, quod ipsi infunditur, & in quod potest agere; ita ut, posteaquam tantum extraxit, quantum ferendo sibi satis, reliquum abjiciat: ideoq; quatuor drachmæ senæ, infusæ in uncias quatuor aquæ, non magis purgabunt;

gabunt; quàm drachmæ duæ, in ſimili aquæ quantitate maceratæ. Immò dicere auſim; quòd ſæpius cùm in me ipſo; tùm in aliis etiam, xpertus ſum: unam drachmam ſenæ ſolam, ti dictum, infuſam, idem effecturam, quod res aut quatuor. Sed cùm virgulam aliorum enſoriam mihi, hac in parte, extimeſcendam ideam: malo, majus potiùs ſtatuere; quàm inus pondus; & hoc ipſum aliis exemplis con-rmare. Diſſolve enim unciam unam ſalis ommunis, in unciis tribus ſemis aquæ commu-is: deinde injice in illam eandem aquam lus ſalis: & videbis, illum manere in fundo, ec vel unum ejus granum diſſolvi: propterea, uòd aqua antehac tantum oneris acceperit, t majori ferendo ſit impar. Sic diſſolve un-am unam mercurii, in uncia unica aquæ for-s: dein adjice plus mercurii: atq; id neuti-uam diſſolutum iri, animadvertes: propter-, quòd aqua pondus ſuum attraxerit, æqua-erq; tam ad ſuperficiem; quàm ad fundum, erata ſit. Aqua enim ſtygia corpus mercu- ita attenuat; ut id (quod mirum, cùm lde ponderoſum ſit & grave) in æqui-ndio ſervet, cùm ad partem ſummam & am; tùm ad mediam Quod ſi enim parti-la cupri, aut auri, ſuperficiem aquæ tangat: buitur ipſa, quanta quanta eſt, mercurio. Ex

ejus-

ejusmodi experimentis exstrui possunt reg[...] infallibiles, & Medico maximè utiles, ma[...] meq; ad infinita alia subjecta necessaria, q[...] Medici Puritani contemnunt; quia, cognit[...] nis rerum naturalium turpiter ignari, sibi t[...] tum debere esse commercii cum Chymiâ, qua[...] tum cum amaraco sui, existimant.

EXTRACTUM CORNU CERVINI.

Recip. spiritus vini, spir. vitrioli, ana pa[...] tes æquales.

Misce: & affunde rasuræ cornu cervin[...] ut tinctura extrahatur. Crassamentum n[...] grum abjice: & tincturam extractam filtra[...] rursusque menstrui exhalatione coagula.

Usus. Diaphoreticum est insigne, in fe[...] bribus malignis, omnibusque aliis morbi[...] in quibus cornu cervino locus.

EXTRACTUM sive BALSAMUM ALOETICUM.

Recip. Aloës succotrinæ q. p. Pulverisa[...] tam solve, in aqua borraginis & rosarum. Coletur per pannum duplum mundum. Stet in digestione dies tres. Purum effunda[...] tur. Effusum rursus digeratur: dum fece[...] plures subsidant. Purum clarumque rursu[...] effunde, & colloca in B. M. Aquositatem abstrahe, usque ad spissitudinem. Impon[...] forna-

ornaci calidæ, vel soli expone: & humidum niversum absumetur: aloeque efflorescet, quasi in grana exsurget. Hi sunt veri flores aloes.

Recipe horum florum aloës lib. unā: succ. rosarum Damascen. lib. semis. Colliqueant igne lento, in unā massam: coagulanrq;. Adde secundò, & tertiò, succum rosam, uniformi modo. Hæc erit aloe rosata.

Recip. Hujus aloes rosatæ lib. unam: rac. asari, spicæ Indicæ, croci Orient., cinaomi el., macis, ana unc. unam: myrrhæ bræ unc. semis: sp. vitrioli drach. unā semis.

Omnia contrita & pulverisata, cum aloe isceantur: & balsamum erit paratum. Posnt etiam ipsa aromata extrahi. Sed simiciter ita juvat, & præter alias infinitas utiates, quas præstat, excellens est, ad præcandam melancholiam, remedium. Quim appellant: den Sauff Balsam.

EXTRACTUM ALOES SPECIFICUM.

Recip. Aloes succotrinæ opt. à sordibus rgatæ q. s. Aquâ endiviæ eliciatur tinctu, instar rubini. Fecibus subsidentibus, fiat paratio. Separatum, B. M. committatur. enstruum destillatum separetur, melleâ in ndo diffluente substantiâ. Recip. hujus

extra-

extracti uncias quatuor: ſucci eſſent. vi-
larum, flor. perſicorum, roſar. pallidarũ, ci-
chorii, bugloſſæ, borraginis, calendulæ, p-
mulæ veris, ana unc. tres.

Omnia legitimo tempore colligantur:
digerantur: filtrentur: labor reiteretur i-
dem, aqueâ humiditate, balnei roris vap-
re, lentiſſimo ignis gradu, difflante, dum
ſerapii ideam faceſſant: addendo inſuper e-
tracti rhabarbari, fol. ſenæ, unc. duas ſemi-
eſſentiæ croci drach. ſemis: myrrhæ drac-
unam: ol. caryophyll., cinamomi, an-
drachmã ſemis: magiſterii tartari unc. dua-
ſemis. F. Maſſa.

ALIUD BALSAMUM de ALOE.

Recip. polypodii querni drach. ſex: paſ-
ſular. unc. unam: fol. ſcolopendrii numer-
ſex. Conterantur craſſiuſculè. M. & ſuper-
funde aq. endiviȩ, borragin. ana quart. ſemis.

Coque in ſartagine ad dimidias. Factâ
expreſſione, adde maſtichis, thuris maſcu-
li, ana drach. ſemis: aloes epatic. uncias tres:
ſyr. violarum cochlearia duo.

Iteretur coctio: donec aloe epatica diſ-
ſolvatur: & omnia balſami conſiſtentiam
acquirant.

Vires & Uſus.

Quanquam hoc balſamum apud alios
auto-

tores etiam reperiatur: tamen cùm usus vires ejus non omnibus notæ sint: placuit, huc transferre. Convenit autem cuique ati & sexui, lenit alvum, obstructum lienē erit, ventriculum confortat, humores elancholicos expellit. Quibus paralysis etuenda est, apprimè convenit. Hi, uti & oplectici, quavis septimanâ, bis sumant, râ unâ, ante epulas vespertinas, cum suc- rosarum, quātitate avellanæ, adhibitâ ro- â ex oleo fœniculi. Ad capitis fluxiones urpatur per duos aut tres dies, cum succo t syrupo glycyrrhizæ, vel rhapontici. Ad lles & apostemata, cum syr. fœniculi aut olarum, præsertim æstate.

Tabidis datur cum syr. glycyrrhizæ; præ- minante verò ariditate & calore, cum syr. olarum, horâ unâ ante cœnam. Ictericio hibetur cum syr. rhabarbari, manè & ve- ri, horâ unâ ante epulas, per tres dies. Ad enses ciendos, cum syr. violarum, aut alio nvenienti. In torminibus, cum syr. men- e, bis de die. In dolore ventriculi, cum syr. apontici. Hydropicis, cum syr. absinthii t sambuci, interdū bis. In melancholia & enis obstructione, itēq; epatis, cū scirrho, tur cum syr. rosato solutivo & rhabarba- . Si febris adsit, cum succo violarum, vel arum. In Quartanâ, cum syr. absinthii.

In

In Dyſenteria, cum ſyr. violarum, ſi ſi infeſtat. Tempore Peſtis, alternis, vel te tio quoq; die, quantitate unius vel duorum piſorum. In morbis ſubitis utimur cu ſyr. glycyrrh. aut violarũ, prout morbus v calidus eſt, vel frigidus.

Doſis eſt quantitas avellanæ, in pane myſtico, in cochleari, vino pleno. Pote etiam hauſtus vini poſt deglutitionem ſum Sereniſſimus quidam Imperii Princeps ho ſtiam vino intingit, & balſamum quantita te avellanæ involvit. Hæc, concept cochleari, perfundit ſyr. rhabarbari, & de glutit. Sumit manè & veſperi, ante e pulas.

Non opus eſt accuratâ diætâ.

Nominatur der kühlende Balſam..

EXTRACTUM HELLEBORI NIGRI COMPOSITUM.

Recip. herbar. & radicum hellebori nigri veri, in montibus collecti, & vino rubro mundati, manipulos quatuor. Conquaſſentur: & in vino rubro muſcatellino, vaſe bene obturato, menſes duos, in loco tepido macerentur. Pòſt coquantur in aquâ bulliente, per viginti quatuor horas: ſuccus exprimatur: & filtretur. Dein recip. rurſus radicum & herbarum hellebori ejuſdem manip. unum:

Roſa-

rosarum rubrar. manip. quatuor: garyophyllorum drachmas sex. Ponantur omnia, unà cum succo, superiùs filtrato, in digestionem, per aliquot dies: addendo vini ardentis octavam partem, respectu vini praecedentis. Dein fiat expressio: expressumque ad extracti consistentiam destilletur: cui adde salem ex cineribus residuis l. a. elicitum; extracti croci Oriental. drach. unam: ambrae griseae drach. semis: moschi scrupul. semis: essentiae aloës, secundum Quercet. praeparatae, unc. semis: diagridii rectè praeparati drach. unam semis: ol. garyphyllor. scrupulum semis. Misce secundum artem. Dosis pilula una majuscula, magni pretii et aestimii. Plerumque datur vesperi à coena.

PANCHYMAGOGUM.

Recip. pulpae colocynthidos, α radic. hellebori nigri, β diagridii, ana uncias duas semis: turbith, γ hermodactylorum, agarici, aloes, ana unc. unam: fol. senae Oriental., rei electi, ana unc. quatuor: spec. diarrhodon abbat. unc. unam. Fiat extractum, secundum artem, cum aquâ cinamomi, sa-n addendo, ex fecibus.

Dosis à scrup. uno, ad drach. semis.

† *De hoc vide Crollium* pag. 138. *Quo*
etiam describit Isaacus Hollandus in opere ve
getabili. Panchymagogum autem dicitur pro
pterea, quòd trahat omnes humores.

α antiquæ.
α veri Styriaci.
γ gummosi
δ cum vino paratæ.
ε Non opus; ut ex superioribus constat.

Descriptio panchymagogi non minùs facil
& utilis est hæc:

Recipe folior. senæ Alex sine stipitibus un
cias duas: Rhabarb. opt. unciam unam semi
radic. hellebori nigri Styriaci unciam unam
turpethi albi gummosi, polypodii querni, tro
chiscor. alhandal, agaric. trochisc. ana uncian
semis: medull. sem. carthami, myrrhæ rube
selectæ, ana drachmas tres: specier. aromat
garyophyllatæ, diambræ, ana drachmas duas
cortic. citri drachmam unam. Concisa & con
tusa extrahantur simul omnia, cum affusâ spi
ritûs vini boni, & aquæ cinamomi, ana libr
unâ semis: postea exprimantur. Feces iterum
extrahantur cum solâ aquâ cinamomi tenuio
ri: procedatur postea secundum mentem Crol
lii, pag. 138. *Extracto adde extracti aloës, cum*
aq. betonicæ vel veronicæ facti, uncias tres.
Fiat mixtio: deinceps ad majorem consister
tiam

tiam in calido redigendam adde ol. garyophyll. gutt. x. *Dosis à gran.* x. *ad* xx. *vel* xxvi.

ALIUD.

Recip. fol. ſenæ unc. quatuor: agarici, rhabarb. ana unc. duas: turbith, hermodactylor. ana unc. ſemis. F. extractio, cum aquâ ulmariæ, bugloſſæ, & carduibenedicti.

Recip. hujus extracti unc. duas: aloes electæ unc. unam: extract. ſcammonii, per aquam communem parati, colocynthid. per ſpir. vini parati, ana unc. unam ſemis: ſalis gemmæ drach. tres: ol. aniſi, cinamomi, ana drach. unam. Miſce & redue in maſſam.

Doſis gr. viginti quinque.

ALIUD.

Recip: ſcammonii purgati unc. unam ſemis: eſſentiar. colocynthidis, veratri nigri, ſpec. diarrhodon abbat. ana unciam unam.

F. maſſa; miſcendo omnia, in vaſe vitreo: quæ demum malaxetur, cum ſcrupulo ſemis olei cinamomi.

Doſis à gr. octo ad ſedecim. Datur per ſe vel cum balſamo aloetico, aut aquila mercuriali.

Scammonii purgatio talis est: Scammonium pulverisatum spiritu vini phlegmatico (nam aliàs sp. vini nõ dissolvit gluten scammonii) perfunditur; & in matracio, unica factâ ebullitione, per noctem in loco calido relinquitur. Manè separato, per inclinationem, vini spiritu, alius affunditur: & ut priùs, proceditur. Sic scammonium rectè à fecibus est purgatum, quod rursus in B. M. ad mellaginis consistentiam coagulatur.

Unicâ ebullitione) Sume ahenum: illi impone phiolam: cui inclusa sit materia: ignemque lenem suppone. Sic spiritus vini citiùs ebullit; quàm aqua in aheno calefit. Ergo statim tum auferatur, & in balneum tepidum per noctem collocetur.

Proceditur ut priùs) Non, quòd poni rursus debeat in ahenum: sed ut in balneum tepidum tantummodò collocetur. Per ebullitionem enim totum corpus fit spongiosum: unde tinctura facilè per digestionem extrahitur. Atque ita extracta parari possunt, intra viginti quatuor horas; aut duodecim saltem, si sint aromatica.

Scammonium benignissimũ. *Ut mitior sit Scammonii operatio.* Recipe Scammonium pulverisatum, quod imbibe aliquot guttulis olei sulphuris per campanã in aqua

n aqua rosarum. Ubi solutum est, redige llud rursus ad debitam consistentiam: & postea in taleolas dissectum cum spiritu vini xtrahe, ut dictum.

Colocynthis, veratrum, & species diahodon eodem modo extrahuntur, ut priùs; ed cum spiritu vini optimè rectificato. Veatri tamen præparatio tutior hæc est: Veari nigri veri, seu Austriaci, radices, grosso nodo contusæ, digerantur in spiritu vini, alore tepido, per duodecim dies. Pòst abrahatur vini spiritus, in balneo, ad consientiam spissiorem.

EXTRACTUM AD QUARTANAM.

Recipe aloes uncias quatuor: myrrhæ, a dicum gentianæ, aristolochiæ rotundæ, na drachmas tres: croci Oriental. drachmã nam semis: trium sandalorum ana drachnam unam: rad. asari drachmas duas: foor. senæ mundatorum unciam unam seis: Mithridatii optimi unciam semis. Pulrisanda pulverisentur: fiatque massa cum upo β de scolopendrio, ex qua fiat exctum, cum aquâ carduibenedicti: addito e ex fecibus: cujus dosis, scrupulus unus, drachmam semis, pridiè accessionis, ma-, cum drachma una aquæ extracti.

α electæ rubræ.

β melius cum succo, si haberi potest.

In Quartanariis cautè purgantibus est progrediendum; imò à medicamentis purgantibus vehementibus, ut & roborantibus calidioribus summè abstinendum. Quartana enim, ludibrium Medicorum, nisi convenienter & molliter tractetur, sive jam recens nata fuerit, sive adoleverit, aut ad ætatem aliquam pervenerit, rarò sui dominatorem exactum relinquit. Præterea multum situm est in naturis Quartanariorum, quæ sæpè eludunt medicamenta, etiam cum mollitie summa adhibita. Loco autem purgantis aliquoties cum fructu tale exhibuimus decoctum: Recipe decocti senæ uncias quatuor: syr. rosarum solut. syr. è sena, ana unciam semis: diacatholici, diaturbith cum rhabarbaro, ana drachmas tres: cort. hellebori nigri scrupulum semis. Redigantur, diluanturq; pro potu, qui manè jejunus 4. horis ante cibũ exhauriatur calidè. Interim statuimq, quòd ad quartanas inveteratas non sit præstantius remediũ Crollii digestivo ex tartaro vitriolato, quod describit pag. 117. Tandem vomitum in hoc casu à Cratone, in Conf. Medicinal. approbari reperimus; verùm in hâc febri haud prodest. Etsi enim regionem primam ventris aliquantulum expurget, & circa viciniora loca aliquid hetero-

Circa Quartanæ observatio.

roge-

rogenei depopuletur: nihil tamen attingit, quod proximè febrem continet. A vomitu itaq; sæpe repetito potiùs abstinendum judicamus. Nisi causam antecedentẽ respiciamus, dum educendæ pituitæ priùs incumbendum sit, antequam sentina illa melancholica eliminanda veniat.

MODUS hic parandi extracta purgantia, tàm simplicia, quàm composita, vulgaris est. Novi autem modum α longè compendiosiorem, tincturam & omnem vim catharticam, spatio quadrantis horæ, è medicamentis purgantibus, absq; ullo calore externo, & additione ullius rei mineralis, eliciendi quo extracta longè majoris fiunt efficaciæ; quàm trito & consueto more parentur.

α *Non certè est alius, quàm qui fit cum oleo tartari, admixtis guttulis 4. aut 5. ad singulas drachmas.*

THERIACA GERMANORUM. †

Grana juniperi recentia & matura in mortario marmoreo conterantur: quibus ad singulas libras aquæ pluvialis destillatæ libræ quatuor superfundantur, & per triduũ, loco calido, digerantur: α postea per pannum colentur, β & fortiter exprimantur. Colatura filtretur, γ exhaletq; ad extracti consistentiam: cui saccharum addere, vel non addere poteris. Siquidem per se dulce-

dinem quandam obtinet. δ Dosis drachma una.

Datur in colica, calculo, suffocatione matricis, mensium suppressione, defluxionibus frigidis, hydrope. Est etiam præservativum specificum contra pestem, & omnem aërem contagiosum. ε

† *Hoc nominis putant à Paracelso tributum esse; verùm in scriptis ejus id non invenitur. Electuarium quidem juniperinum proponit* Consil.1.Tom.V.pag.105; *at longè aliud magisque compositum, atque ideò etiam melius est hâc theriacâ.*

α *vel etiam coquantur leniter, ad horas non ita multas.*

β *agitando, ut nimirum pulpa tantùm transeat; semen verò & tunicæ removeantur: quod optimè per cribrum fit.*

γ *additurque saccharum albissimum ad pondus extractionis.*

δ *ad cujus libram unam adde pulveris zingiberis drachmam unam, macis & calami aromatici, ana drachmas duas, cubebarum drachmam unam, fiatque electuarium in formâ mithridatii, quod in vitro benè munito insoletur per mensem unum; cujus usus est à pastu.*

ε *caput enim & cor hoc succo mirabiliter recreantur.*

LAUDA-

Laudanum sive Νηπενθὲς quovis Homerico præstantius.

Extractum α narcoticum dicitur Laudanum, quòd laudatum sit remedium: ob insignes scil. effectus ejus & operationes, quas in gravissimis morbis & atrocissimis sopiendis doloribus magno cum fructu experimur. Nepenthes autem dicitur, quòd luctum sedet. Testatur enim Homerus, remedium tali nomine insignitum Helenæ β fuisse, quo omnes cordis languores & ægritudines abegerit, & jucundam hilaritatem letitiamque induxerit.

Recipe tincturam ex γ hyoscyami unciis duabus, cum spiritu vini, per spiritum vitrioli, vel sulphuris, acido facto, extractam, ut artis est: ex opii uncia una, ut suprà, extractam: è croci Orientalis unciis duabus extractam: Misce: & pone in locum tepidum, ibidemque relinque dies quindecim, quotidiè agitando. Iis finitis, spiritum vini per balneum evoca: & massæ in fundo remanenti adde extracti castorei drachmas duas: tincturam ex unciis duabus diambræ, per spiritum vini juniperatum, in balneo vaporoso, extractam, unà cum dissolvente. sint in digestione, per mensem, sæpiùs agitando: dum omnis odor gravis evanescat.

Tandem adde tincturæ ♀ corallorum, succi ni pellucidi præparati, ana drachmam unam: ossis è corde cervi scrupulum semi tincturæ auri drach. semis. Omnibus in mortario marmoreo mixtis, & priùs contusis contundendis, adde olei succini, macis, cinnamomi, ana scr. unum: extracti mosch (quod tamen in mulieribus omittendum est) scrupulum semis. Tandem hæc omnia pone in locum temperatum, ut exsiccentur ad pilulas inde formandas.

Dosis à gr. j. ad quatuor.

† *Laudanum hoc verè laudatum Theodorus Zvingerus, vir summus & insignis Medicus, primùm appellari censuit Nepenthes nomine, quod latinè sonat quasi nullus luctus; ob summos autem & admirabiles effectus, quos exerit Laudanum, ei aptissimè & summo jure competit.*

α Paregoricum hoc insigne autor extractum quoque narcoticum vocitat, quamvis minùs convenienter; siquidem qualitas ejus narcotica & soporifera dependet potiùs à sulphure quodam Φλογιστῷ, fœtido & immaturo, quo opium plurimùm abundat, quàm à causa quadam frigida. Nam & fumus sulphureus carbonum, & vapor sulphureus, tam vini, quàm croci, multò citiùs hominem in somnum præcipitabunt profundum & letheum, quàm aqua nivis

Laudannum hoc opiatum potiùs es-

ivis, aut glaciei montium quantūvis in summo
xcessu frigidissima. Hæc enim frigiditas caret
iritibus vaporosis & sulphureis, qui, cerebri
entriculos opplentes, ejusmodi soporiferas in-
ucunt affectiones. Odor præterea opii fœtidus
rtissimus index est ejus, qui in eo inest, copiosi
lphuris & olei. Quapropter, separato &
emto hoc sulphure fœtido, opiū hoc in anodynū
æstantissimum evadet: siquidē causâ ναρκώ-
ως sublatâ, necesse est, ipsa quoq; νάρκωσις
llatur. Ut hinc manifestè eorū error appare-
, qui narcotica ab anodynis non dist...guūt, cū
men ipse Renodæus, Instit. Pharmaceut. lib. 3.
p. 13. in dispensatorio Medico, pr... iter, coga-
r, narcotica impropriè, ac solùm nomine te-
s, anodyna vocari.

ssentiale anodynū, quā narcoticum vocitandum.

Quum autem anodyna cõmuniter sint pa-
gorica, quæcunq; dolorē tollunt: doloris verò
uciatuūq; enormes passiones leni introducto
nno plerūq; consopiantur, ac sæpe etiam, dum
iescit cum corpore morbus, simul dolorū cau-
extirpentur; ideò multū situ est in mitigatio-
momento. Quicunq; igitur essentiale anody-
, (nō allioticū, aut narcoticū) ritè rectèq; præ-
ratū, ipsi naturæ convenienter applicare pote-
, is meritò gaudebit, se, instructū thesauro At-
, possidere panaceā ad obliterādūquoscunq;
n internos, quàm externos, cruciatus: ad id
autem

autem in acie novaculæ, tanquam ad sacram salutis anchoram, confugere poterit, nec colic lumbago, vigiliæ, delirium, cardialgia, febriu inquietudines, vomitus, pleuritides, arthriti calculus, uteri suffocatio, morbus comitialis s Herculeus, aliiq; quàm plurimi affectus rep gnabunt. Quod ipsum sanè memorabile illu exemplum Quercetani, in Pharmacop. c. 2 circa finem, *confirmat, quod sic se habet: Ma trona quædam amplissima, nec infimo loco na ta, gravi quodam affectu hysterico correpta, in tolerabilibus continenter affligebatur doloribu convulsivis, qui neq; Philonio, neq; pilulis cyno glossæ, neq; aliis remediis, sive internis, sive ex ternis, mitigari poterant. Tandem nobis con fugiendum fuit ad Nepenthes nostrum: ex cu jus usu continuo prædicta matrona per quinque sexvè menses, singulis noctibus semel, & inter dum bis, nullum unquam in capite stuporẽ per sentiebat, neq; etiam spe sua frustrabatur un quam in doloribus subitò sedandis, & quiete corpori concilianda. Interdum quidem ipsi, fallendi causa, pilulam aliam utcunque ani mi causâ formatam, & magnitudine ac colo re veris Nepenthes pilulis respondentem, exhi bebamus: sed sequentem totam noctem inde la mentando & ejulando miserè transigebat. Un de altero die pòst certâ graviq; objurgatione,*

verbisq;

erbisq; satis asperis ac duris, nos excipiebat, sed
immeritò à nobis delusam, & nostrâ culpâ &
rmissione, per totam noctem, tantis doloribus
cruciatibus exagitatam côquerebatur. Quæ
nnia à nobis in eum finem dicuntur, ut oculis
nnium objiciamus tam præclaros & infallibi-
s Nepenthes nostri effectus, quod unius tan-
m piperis grani magnitudine exhibetur, con-
a omnes dolores, à quacunq; causa ortos. Ha-
enus ille.

β Helena tale remedium dedit Telemacho,
od quidam putant fuisse nostram buglossam.

γ An hyoscyami tinctura, quomodocunq;
rata, utilis necessariaq; sit ad Laudani opiati
nfectionem, non immeritò quæritur? Nos
gamus simpliciter. Hyoscyamus enim est nar-
ticum vehemens, adeoq; deleterium, ut non
ntùm in hominibus insaniam, capitis verti-
nes, & veternum gignat: verùm etiam, Æ-
ano teste, pastu illius resolvantur apri, unde
suilla faba appellatur. Deinde hanc vim ua
ntum abest, ut reclusam vel correctam exhi-
at ejus tinctura, ut potiùs propter summam
uitatem, quàm à vehiculo, spiritu vini, ha-
, cujus nimirum ministerio extrahitur, ean-
m magis noxiam prodat: repagulis itaq; craf-
ei ipsius remotis clandestinè in omnes corpo-
cavernas sese insinuare potest. Quapropter
hyoscya-

Hyoscyami tinctura planè inutilis est ad Laudani opiati confectionem.

hyoscyami tincturam meritò à laudabili laudani hujus opiati confectione excludimus, neutiquam hujus laudati medicaminis bas esse seriò statuimus, secus ac quidam æstiman

δ *Thebaici scil. Thebaicum autem optimu & præstantissimum illud dicitur, quod ex Cai advehitur, albicatq; , ut etiam vult Galen Ex Syria verò, Alexandria, & aliis regionib allatum, nigrum, & minùs bonum est. Nec m noris virtutis est illud, quod ex Cambaja hod affertur.*

ε *seu menstruo, spiritu vini juniperato.*

ζ *Ut à laudani confectione meritò hyoscyami essentia excluditur, & omittitur; ita ali sunt, quæ possunt: dicimus magisteria gemma rum, ut hyacinthi, tincturam coralliorum, bezoar, unicornu, ambram, extractum mumiæ, myrrhæ, olea anisi, caryophyll. , citriorum, nucis mosch. &c. quæ non tam virtutem medicamenti, quàm pretium & dosin, etiam in minima quantitate ægris abominabilem, adaugent. Omninò enim technurgemata pharmaceutica, quò simpliciora, eò perfectiora censeri debent; nam & crebriùs & faciliùs suo fine potiuntur, quia sunt αὐταρκῆ, primamq; naturam æmulantur, quæ modicis commeatibus iter suum peragit ad opus perficiendum.*

Ex hisce luce meridianâ clariùs patet, qualemnā doctiores Chymiatri laudani confectionem

em desiderant, & in Medico prudenti requi-unt; nefas tamen puto, clariùs ejus præparan-i modũ manifestare, cùm hoc, præclari Theo-ori Zvvingeri judicio, medicamentum tale sit, uod Medici manu parari debeat; ipso alioqui su vilescit, & abusu pharmacopæorum impor-unè adhibitum suspectum redditur.

ALIUD.

Recip. Opii electi unc. duas. Has scinde in arvas subtilesq; portiunculas: easq; sicca in ole, aut simili calore, donec reddantur fria-iles. Hinc pone eas in matracium: & super-unde tantũ aceti vini, ter aut quater destil-ti, quantũ ejus ad quatuor digitorũ eminẽ-ã necessariũ. Relinq; ita in infusione; usq; dũ cetum valde tinctũ sit: quod postea decan-: & aliud toties superaffunde; donec non npliùs coloretur: & tunc acetũ tinctũ filtra, estillaq; in balneo; donec tinctura rema-eat in fundo, mellis instar. Interim, eodem odo, tinctura ex uncia una croci eliciatur, er aquam vitæ communem: opiiq; extracto peraffundatur: pòst per balneũ exstilletur; onec utraq; tinctura simul juncta, ad mel-formã, in imo subsidat. His adde magi-erii perlarũ, coraliorum, ana drach. duas: lphuris narcotici vitrioli, (quod cap. vige-no descriptum est) unciam semis.

Usus.

Usus Remedium est probatissimum tutissimumque in omnibus doloribus, seu venereis, seu aliis: sistitq; omnem hæmorrhagiam, & ventris fluxum. Dosis est a. gr. 4 ad 6.

ALIUD.

Recip. Opii præparati, essentiæ hyoscyami, ana unc. unam: Superfunde spiritûs vini, infusionis specierum diambræ, absque moscho & ambra, unciam unam semis, atq; in balneo redige ad consistentiam liquidiorem; cui adde coralliorum, perlarum, carabes albiss. ana in tenuissimum seu impalpabilem pulverem redactorum, drach. unam: ossis è corde cervi scrupulum unum: croci optimi, per sp. vini extracti, scrup. quatuor. Incorporentur cum pauco spiritu cinamomi; ut fiat massa molliuscula, quæ dividenda in duas partes; quarum alteri adjiciatur moschi opt. scrupul semis, ambræ griseæ gr. sex: alteri verò add. castorei scrupul. semis. Utraq; massa seorsim digeratur in matracio, calore fimi equini, per quatuordecim dies; & tandem ad usum reponatur.

Dosis gr. trium vel quatuor.

Opium præparatur hoc modo: In minutas taleolas dissectum, cum spiritu vini, factâ unicâ ebullitione, per quatuordecim dies,

calore

alore tepido digeritur: & tandem in bal-
eo, ſeparato vini ſpiritu, ad conſiſtentiam
ebitam redigitur.

Hyoſcyami radices colliguntur, menſe Se-
tembri; cum nova folia erumpere cœpe-
nt. E contuſis ſuccus exprimitur qui,
um albuminibus ovorum depuratus, ca-
re mediocri, coagulatur, ad conſiſtentiam
lidam: ex quo, per ſpiritum vini, optimè
ctificatum, extrahitur tinctura, quæ, in
lneo, ad formam extracti redigitur.

ESSENTIA CHYNÆ

Clariſſimi Viri,

. CASPARIS DORNAVI,

Philoſoph. & Medici εὐχημονεστάτου.

Recip. Ligni ſancti unc. ſeptem: cortic.
ni ſancti unc. tres: cicerum rubror. ma-
p. unum: aq. adpropriatar. lib. octo ſe-
is: vini Rhenani lib. duas: hydromelit.
. ſemis. Stent in B. M. alembico cœco
obè clauſo, per horas viginti quatuor,
jectis accenſisque paucis carbonibus.
ſtea ebulliant omnia, & coquantur: dum
ræ quinque remaneant. Hæ colentur,
m expreſſione: poſtea filtrentur Herme-

ticè. Hoc eſt imprægnatum menſtruum, a
eliciendam tincturam, ut ſequitur.

Recip. hujus decocti libras quatuor:
vini Rhenani lib. ſemis : ſucci citrior. r
cens expr. unc. duas: ligni ſancti raſi unc.
nam : cort. ejusdem ligni unc. ſemis: radi
chinæ unc. quatuor : ſarſæ parigliæ unc
tres: ligni ſaſſafras unc. unam ſemis: radi
ſpecificar. unc duas : herb. effectui curand
convenient. manip ſex : florum pugil. ſex
ſeminum drach. octo : cornu cervi raſi un
unam : ligni rhodii unc. ſemis : cinamon
drach. duas : cubebarum , cardamomi , an
drach. unam. Conquaſſata infundantur i
B. M. blandè calido, alembico cœco optim
clauſo. Poſt dies duas, coquatur in eode
alembico, ut remaneant libræ duæ, quæ co
lentur, exprimantur, & aliquoties filtrentu
Ponantur rurſus in B M. ad digeſtionem
per horas viginti quatuor : ut, ſi quid ſupe
ſit feculentum, ſubſidat. Refrigerata ex
mantur, & per inclinationem colentur, fi
trentur. Rurſus in balneum collocetur li
quor : & per alembicum exſtillet aqua a
uncias octodecim : quæ ſeorſim ſervanda.
In fundo cucurbitæ manet liquor ſpiſſior,
potiſſima remediorum tinctura, quæ rurſu
filtranda: cui addantur ſacchari penidii unc

ſemis

[s]emis: aq. cinamomi opt. drach. duæ: salis [e]x relictis fecibus, s.a. extracti, drachmę duæ.

Usus. Exhibetur hic syrupus extractionis, [m]anè pro sudorifero, in lue venerea, arthri[t]ide, catharrhis, asthmate, paralysi & similibus, à drachmis tribus ad sex, loco prægrãdis [c]yathi vulgarium decoctorum hydroticorum. Aqua autem priùs servata bibitur horis [p]omeridianis, ab unciâ unâ ad duas, sine [p]romotione sudoris; ad quem tamen, sequẽ[t]i manè eliciedum, corpus præparat.

SYRUPUS EXTRACTIONIS FLOR. PAPAVERIS ERRATICI.

Recip. Florum papaveris erratici, probè [m]undatorum à parte nigrâ lib. unam: aquæ [p]apaveris erratici lib. duas: Macerentur per [v]iginti quatuor horas in B. M. Deinde prælo [e]xprimantur. Expressioni adde denuò flor. [p]apaveris lib. unã: spiritus vitrioli scr. semis. Macerentur rursus & exprimantur quater. [U]ltima expressio, absq; floribus, ponatur in [B].M. per diem unũ. Deinde filtretur Herme[t]icè. Filtratũ ponatur denuo in B.M. per duos [d]ies, ut feculenta probè deponantur. Exstil[l]etur aqua, quæ seorsim servanda. Quod in [f]undo remanet, cola probè per inclinatio[n]ẽ, & separa purũ ab impuro. Adde, exempli [g]ratiâ, unciis duodecim hujus extracti, & de[p]urati succi, sacchari unc. sex vel septem.

Eodem modo fiunt syrupi extracti florum Tunicæ, Calendulæ, Sambuci, Hyperici, Centaurii minoris.

Dosis syr. extr. papaveris erratici est drachmarum sex; cùm vulgaris vix uncia una semis sufficiat.

CAPUT X.

DE TINCTURIS MOLLIBUS. †

ETsi TINCTURÆ meritò propter operationes, quibus perficiuntur, & consistentiam suam, ad extracta referri possent: tamen quia ab autoribus tincturarum titulo donatæ fuerunt: placuit, ipsis etiam peculiare caput adsignare.

† *Tincturæ molles differunt à liquidis, quòd in illis fiat aliqua menstrui evaporatio, & sic aliqualis coagulatio: in his verò menstruum servatur universum.*

TINCTURA MELLIS.

Misce mel arenæ benè mundatæ: ut fiat inde quasi massa: superfunde vini spiritum ad eminentiam duorum digitorum. Digere per quinque vel sex horas: coloratumque spiritum effunde: & alium affunde: donec non ampliùs coloretur. Tinctum spiritum filtra, α & coagula.

Hæc

Hæc tinctura mirum in modum juvat & nutrit phthisicos. β

α non omninò, sed ad mollem consistentiam usq;.

β potiùs veros becticos, si ejus quotidiè manè & vesperi exhibeatur cochleare dimidium, vel per se, vel in decoctis pectoralibus, præcipuè verò cum balsamo fœniculi; potest & in sero lactis exhiberi.

TINCTURA CROCI.

Fit cum vini spiritu, α qui super crocum infundi debet toties, donec tincturam totam attraxerit: & remaneat terra subalba. Tinctura filtratur: & S. V. leni balnei calore abstrahitur. β.

Usus. Varias & egregias habet facultates: spiritusque inprimis in syncopticis recreat & restaurat mirabiliter: si unica saltem ejus gutta, in jusculo aut vino albo, exhibeatur.

† Subintellige flores croci Orientalis.

α meliùs cum aqua vitis, vel sero lactis.

β Exinde fit extractum, si ad consistentiam destilletur.

γ Conducit & in apoplexiâ, si guttula linguæ aspergatur, præsertim si S. V. sit præparatus cum floribus lavendulæ ac lilii convallium. Eadem præstat in morbis hystericis.

Ferè similem in modum hanc croci tinctu-
ram præparare jubet Libavius, dum inquit: t
sum crocum, inq; syndone ligatum, merge
vini spiritum, ita ut in medio pendeat vitr
digere per diem,(vel donec color contractus si
sicq; alba substantia est in syndone, eam exim
& novam impone materiam, idq;, donec s
coloris habeas, pòst coagula. Quod si un
menstruo non possit extrahi totus color, plu
adhibe per vices; acrimoniam elue aquâ still
titiâ. Coagula verò igne lenissimo, sine j
cturâ coloris; lib. 2. Alchym. tract. 2. cap. 8.

TINCTURA RHABAR-BARI.

Recip. Rhabarbari Monachorum, in fru
stula concisi, unciam unam. Superfunde c
lei amygdalarum amararum, ad trium dig
torum eminentiam, q. s. vel uncias quatuo
Pone in calorem solis, per mensem philo
sophicum, sive quadraginta dies: atque si
oleum rhabarbari essentiam in se derivabit
Exprime deinde massam, per manicam Hip
pocratis, vel linteum. Expressioni optimu
vini spiritum rectificatum affunde, atque in
B. M. per aliquot dies relinque. Sic spiri
tus vini essentiam omnem rhabarbari attra
hec. Hinc remanentiam rhabarbari ite
rum, cum novo oleo, ponito in digestio
nem

em, ut id rursus tingatur: iterumque per piritum vini tincturam ex oleo evocato: uod tamdiu est repetendum; donec rhabarbarum nihil ampliùs coloris oleo suppeditet. Atque ita tinctum vini spiritum, per lembicum, ad dimidias destilla: quodq; estillatum est, redde: iterumque ad dimidias destilla: quod etiam quartâ vice est repetendum. Ultimò denique totum per lembicum destilla: atque tum demum tinctura, unà cum vini spiritu, per alembicum eretur, postea ad mellaginem, vel balsami formam, in balneo vaporoso, separanda.

Dosis gutt. decem vel duodecim in conserva aliqua, aut liquore convenienre.

TINCTURA SACCHARI.

Recipe sacchari albi pulverisati libram unam: pone in cucurbitam, vel matracium: & adde aceti destillati cochlearia duo. Pòst digere in cineribus calidis, per sex horas: deinde superfunde aquæ vitæ rectificatæ q. s. ut supernatet ad duos digitos & rursus digere, donec coloretur. Postea aquam tinctam effunde, & aliam toties reaffunde, donec ulteriùs non coloretur. Tum menstruum per balneum evoca. Sic tinctura, sive essentia rubra, manebit in fundo, quæ circulari debet, cum aquis cordialibus.

a nec tamen hæc necessaria est circulatio.

Usus. Prodest in syncope, & deliquiis animi, cum aqua cinamomi & rosarum exhibita.

TINCTURA SALIS TARTARI.

Recip. Sal tartari purissimi, qui per reiteratas calcinationes, solutiones, filtrationes, coagulationes, & fusiones, paratur, q.v. Pone hunc in crucibulum forte: & funde inter prunas, tamdiu, donec ex viridiusculo evadat cœruleus, & adeò acris; ut, super linguam positus, eam ignis instar adurat. Tunc pone in matracium: eique superaffunde paullatim tantum spiritus vini; donec ad tres digitos supernatet. Relinque in frigido, per horam. Pòst pone in ignem sabuli: lentèque bulliat; donec spiritus bene tinctus sit: quem oportet separari, & alium substitui; donec omnis tinctura sit elicita. Eo facto, spiritus vini, per destillationem, evocandus. Sic tinctura manebit in fundo, instar sanguinis rubicunda, odorisque svavissimi.

Usus. Dosis est, à quinque, sex, ad octo guttas, in vino albo, aut jusculo aperitivo, ad pellendas urinas, & reliquias luis vene-

eæ, aliorumque morborum inveterato-
um. Apprimè etiam convenit malo hy-
ochondriaco: omnisque generis obstru-
tiones reserat: & ventrem eorum, qui hac
tuntur, semper laxum tenet, & apertum.

TINCTURA SULPHURIS.

Liquefac α sal tartari in tigillo: flores
em sulphuris in alio. Postea simul misce,
t sponte infrigidari permitte. Massam te-
e, cui spiritum vini superfunde, ad eminen-
am quatuor digitorum. Digere: β (aliàs
on succedit præparatio) donec colore ru-
icundissimo tingatur menstruum: quod
er balneum separabis. Ita habebis tinctu-
am, verum pulmonum balsamum.

[Si quis est, qui de hac præparatione dubi-
it, is sciat: eam optimè succedere dextrè o-
eranti. Ego quidem talem tincturam ru-
icundissimam elicui, & post menstrui ex-
alationem, ad cuticulam usque, crystal-
os diaphanos, magnarum virium, collegi.]

*α Modus hîc præparandi tincturam sulphu-
is in ἐγχειρήσει ipsa non succedit. Alius itaq;
bstituendus.*

β digestione non opus est.

*Penotus tincturam hanc vocat balsamum
lphuris simplicem, quem tali apparatu con-
cit: Recipe olei terebinthinæ drachmas qua-
tuor:* — *Penoti balsamus sulphuris simplex.*

tuor: florum ſulphuris uncias duas. Flores ſenſim imponantur, ut eò meliùs ſolvi poſſint; vitrũ ſit ſupra cineres calidos: moveantur ſæpius. Hoc totum ſinito in arena calida, ut fiat picis inſtar, quod octo vel decem horarum ſpatio fiet: ignis lentus ſit. Tandem huic materiæ ſuperaffundatur ſpiritus vini optimus, ad eminentiã triũ digitorum, & relinquatur ſupra ignem lentũ, & vini ſpiritus fit rubeus, quem effunde in aliud vitrum: novumq́ ſpiritum affunde fecibus: & rurſus tinctus erit: quem etiam ſenſim ſepara, & utrumq; ſpiritum ſimul junge: ſpiritum vini tinctum impone in cucurbitam, & appoſito alembico extrahe partem illius ſpiritus: & tinctura ſulphuris manebit in fundo, quam ad uſum ſerva. In commentar. de vera præparatione & uſu medicamentor. Chymicorum.

Brevior & & melior ſulphuris præparatio in forma pulveris.

Nos ut breviorem, ita & meliorem talem damus: Primò liquefac flores ſulphuris in tigillo communi, ne adurantur: poſtea guttatim adde oleum ſalis tartari per deliquium factum ana: & tam diu agita, & miſce, donec fiat materia nigricans cum rubore: tùm tere, & ſtatim cum affuſo S.V. coloratur rubicundiſſimè. Huic ſolutioni nonnulli miſcent acetum, & ſtatim turbabitur, lacteſcetq́, atq; hac ratione ſulphur ad fundum cadit gryſei coloris, quod longè præſtat ipsâ tincturâ. Datur in ſyrupo praſſii, ju-

barum,

karum, & aliis appropriatis, scrupulus unus, vel amplius. S. V. post impositionem aceti fœtet pessimè; mirum tamen facit ad contracturam ex morbo Indico, si in decocto guajaci ad sudandum exhibeatur.

TINCTURA ANTIMONII.

Recipe antimonium calcinatum, ad cinerum colorem talem, qualis ad facienda vitra requiritur. Pulverisa hoc, in mortario marmoreo, cum æquali pondere salis tartari. Deinde superaffunde bonum spiritum vini: & digere in balneo: donec spiritus sit imprægnatus virtute ac colore antimonii: quem effundi oportet, per inclinationem; & alium rursus superaffundi; donec non amplius coloretur. Tunc spiritus vini per balneũ exstillandus: ut vera essentia antimonii in fundo maneat, sanguinis instar rubicunda: & persanandis ulceribus malignis accommodatissima.

TINCTURA SMARAGDI.

Tere: & pulverisa Smaragdos, in mortario ferreo: post tincturã extrahe, per urinam infantis destillatã: digerendo, in loco calido. Cumq; urinã destillatione abstraxeris: superfunde ei, quod in fundo residet, coloris leucophæi, bonũ spiritũ vini: tincturamq; inde extrahe viridissimã: à quâ spiritus vini separandus.

Usus,

Usus. Dosis est, ab octo, ad decem guttas, in aqua oxalidis, tormentillæ, plantaginis; contra omnes fluxus ventris & dysenterias. Stomacho etiam imbecilli corroborando convenit.

TINCTURA CORALIORUM.

Antequam ad coraliorum tincturas accedam: operæ precium me facturum existimo: si veterum errorem, de illorum naturâ, paucis hîc refutem. Existimant enim: coralium, in abysso maris, molle esse; extra mare verò, demum durescere. Unde Ovidius ait, *quarto Metamorph.*

Natura coraliorũ in mari qualis.

Nunc quoque coraliis eadem natura remansit: Duritiem tacto capiant ut ab aere, quodque Vimen in æquore erat, fiat super æquora saxum.

Et *decimo quinto Metamorph.*

Sic & coralium, quo primum contigit auras, Tempore durescit, mollis fuit herba sub undis. In eodem errore hæserunt & alii, uti in Dioscoride videre est, *lib. 5. cap. 139.* & adhuc sunt, qui eundem fovent. Monardes enim, de Ambaro disserens, ait illud bituminis genus esse, ex fontibus, in alto puri manans, quod aeri expositum illico densetur, ut soleant pleraque, quæ sub marinis aquis tenella

nella & mollia ſunt, at aquâ exempta durantur, ut coralium, ſuccinum. Sed fallitur, & autoritate veterum decipitur. Generoſus enim Dominus, Johannes Baptiſta de Nicole, Eques Marſilienſis, & Regius piſcationis coraliorũ, in regno Thunetano, Præfectus, certò mihi confirmavit: quòd cum anno M. D. LXXXV, menſe Julio, in mari Bizertino, regni illius Thunetani, piſcationẽ inſtituiſſet: cupiditate naturæ coraliorum inveſtigandæ inductus, juvenem, funibus ſufficienter longis, alligatum, & pondere viginti quinque librarum, in utraque manu, ad deſcenſum tutiorem & commodiorem, librarum, in mare iſtud, centum perticas profundum, demiſerit; ipſiq; in mãdatis dederit; coralium evelleret, &, inter evellendum, curioſè attenteq; obſervaret; an molle, durumvé eſſet. Qui, ubi rurſus adſcendiſſet; utrâq; manu coralii ramum attulerit, conſtanterq; adſeruerit: illud non minùs ſub mari; quàm ſupra illud, durum eſſe; & ſe, cum ad octo perticas, aut circiter, prope fundũ maris, adpuliſſet, magnam ibi frigoris vim ſenſiſſe. Immò, quòd ipſemet etiam, cum relationi iſtius fidem adeò non haberet, in mare, cum retia, quibus coralia piſcari ſolent, extrahenda eſſent, antequam in ipſum aerem efferrentur,

ad pro-

ad profunditatē unius perticæ, ſeſe immer-ſerit, & coralium, retibus adhærens, manu prehenderit, idq; tùm æquè durum; ac cum jam aeri externo eſſet expoſitum, obſervârit. Idem etiã confirmavit Dn. de la Piotier, Nobilis Lugdunenſis, qui anno cIↄ. Iↄ. CXIII, ab ejuſmodi piſcatione, è Barbaria reverſus eſt.

Retulit quoq; Dn. de Nicolae: quòd vere, quando coralium evellitur, liquor quidam lacteus, ex eo, inter frangẽdum, emanet: qui, decidens ſuper lapidem, lignum, ferrum, aut aliam materiam, coraliũ producat: & quòd viderit in κειμηλιαρχίῳ Piſano, Magni Ducis Hetruriæ, hominis defuncti cranium, ex quo, in mari, magnus coralii ramus excreverit: nec non anchoram, è mari extractam, in qua multi coraliorũ rami, è liquore ipſorum prognati, conſpecti fuerint.

Sed de coraliorum naturâ ſatis: ſequitur nunc de eorundem tinctura, quæ ita paratur.

Diſſolve coraliorum uncias duas, in libra una ſucci limonum, digerendo per octiduum, & poſtea filtrando. In hac tinctura α diſſolve ſacchari albi uncias octo, & digere evaporando ad ſyrupi conſiſtentiam.

Uſus. Doſis cochlear unum in omni fluxu hepa-

hepatico, dysenteriâ, β sanguinis, & similibus. γ

α solutione potiùs.

Non est hæc vera tinctura; sed potiùs solutio. In vera enim tinctura, integrâ manente corporum compage, tantùm elicitur vis formalis; hîc verò omnis simul compages corporalis solvitur à succo limonum: quod & dosis indicat, quæ in tincturis vix guttulas 6. vel 8. excedit. Est itaq; potiùs syrupus.

β Hic in dysenteriâ, & aliis alvi fluxionibus, præsertim malignis, constringendis, non tàm respiciendum est ad restrictiva, quàm confortantia, sine quibus sæpius plus peccatur, quin etiam malum exasperatur. Sic omnes fluxus intestinorum primariò à ventriculo pendent: cujus ergò, ut partis mandantis, cumprimis ratio habenda fuerit, nisi fluxus nimis urgeat; adeoq; ventriculo corroborato, ipsi quoq; fluxus cessant: sed tamen præmisso, in fluxibus incidentibus, vomitu, adhibitis epithematibus, tandem enematis abstergentibus & consolidantibus utendum.

γ In febribus etiam pestilentibus est arcanum summum. Id quod de se testatum facit Anshelmus Boetius de Boodt, lib. 2. de gemm. cap. 154. *dũ inquit: Ego certò testari possũ, me, cum extremè febri pestilẽti decumberẽ, animiq;*

deli-

deliquia singulis momentis haberẽ, quatuorq; dies & noctes absque omni somno habuissem omnesq; adstantes de meâ salute desperarent sex guttulis tincturæ, cum decoctione violarum ex cochleari propinatis, extemplò & quasi miraculosè fuisse liberatum. Quamprimum enim duo cochlearia tincturæ sumseram, cordis spiritus ita recreari, & naturæ gratissimum quippiam accessisse, ac omnia præcordia subiisse sensi, ut illico, q. luce depulsis tenebris, morbi vim medicaminis efficaciâ manifestè abiisse perciperem. Sudorem enim & crisin movebat, maculasq; quàm plurimas purpureas ad cutim pellebat. Quibus sudore continuo deletis brevi pristinam valetudinem recuperabam. Hæc Anshelmus Boëtius.

ALIA.

Recipe coralii triti q. v. Infunde in aquâ acidâ, vel quercûs, vel juniperi, vel guajaci, vel buxi rectificata, (sicut in capite de aquis destillatis docuimus) ut menstruum ad tres vel quatuor digitos emineat. Digere in fimo equino, vel ejus vicario, ad octiduum. Quod dissolutum fuerit, effunde: & aliud acidum toties reaffunde: digere: & decanta, donec corallia dissoluta fuerint. Dissolutiones per chartam emporeticam cola, vel filtra: & ad siccitatem destilla: Materiæ in fundo vasis relictæ

elictæ affunde optimum vini ſpiritum : qui
ngetur inſtar ſanguinis rubicundo colore,
er digeſtionem octo dierum. Separa liquo-
em tinctum à fecibus: aliumq; reaffunde
piritum : digere : & decanta : donec omnē
ncturam attraxeris. Tandem ſpiritum tin-
tum filtra : & coagula, ad ſyrupi conſiſten-
iam. Si placet, circulabis eum cum aquâ
ordiali; vel adde ſaccharum, in aquâ ro-
ceâ diſſolutum; & reduc in ſyrupum.
Quod hæc præparatio ſuſpicione alienæ
ncturæ meritò carere debeat, hinc conji-
endum eſt : quòd, licet illa menſtrua de-
illata, quorum ſuperiùs mentionem feci,
er decennium digerantur, aut per ſe circu-
ntur: nunquam tamen alieno colore infici-
ntur : & per conſequens non dare poſſint,
uod non habeant.]

*Hæc ſecunda tincturæ coralliorum præpara-
o non videtur carere ſuſpicione alienæ tinctu-
, quæ non eſt à coralliis, ſed à mēſtruis ea ſol-
ntibus : nunquam enim fit, ut menſtrua hæc,
iam recens deſtillata, per alembicum evocata,
acerè ſine omni ſedimento rubro tranſeant.
r ſe itaq; dum faciunt, multò magis, cum cor-
re coralliorum, relictam eandem rubedinem
ıdem ſpiritus in ſe trahet. Genuina itaq; tin-
ura hæc eſſe nequit.*

R Alia.

ALIA.

Calcinantur α coralia cum ana sulphuri & tinctura per acetum destillatum elicitur digerendo per quinque vel sex dies. β

α in catino, igne rotæ.

β Aceto postea per destillationem evocato & à corallorum remanentiâ, per aquam dus semrepetitâ destillatione, acrimoniâ vini remotâ, tandem fit extractio cum spiritu, quæ tamen non rubescit eleganter; tinctura itaq; vera non est.

ALIA.

Corallia trita calcinantur, cum ana salipetræ, per horam, igne ita moderato, ut nitrum γ non liquescat. Postea calidè imponuntur in matracium, & spiritus vini superfunditur: digeruntur per viginti quatuor horas. Spiritus tinctus effunditur; & alius reaffunditur: donec omnem tincturam attraxerit.

Melior coralliorum præparatio. *γ Melius operatus fueris, si ita calcinentur corallia cum nitro, ut simul per integrum diem naturalem fusa maneant: Hac enim ratione nitrum magis discontinuat corallia, quò ad reddendam tincturam habiliora fiant. Nitrũ postea separa à pulvere corallorum, per aquam calidam: ex pulvere corallorum ficcato tincturam extrahe cum spiritu sufficienter, donec nullus*

nullus color ampliùs transfundi poßit; relictam corallorum materiam, recenti nitro fundendo, ut antea, calcina, &, separato nitro, tincturam cum spiritu extrahe, à qua superfluo spiritu per destillationem evocato, si ea in pelicano aliquandiu circulata fuerit, insignium virtutum arcanum præstantißimum habebis.

ALIA.

Recip. Phlegma salis communis: in eo coralia digere: tinctum phlegma deple: & aliud affunde: continuando id; donec menstruum non ampliùs coloretur. Tinctum phlegma destilla, ad mellaginis formã; nec ulteriùs progredere. Aliàs enim calcinabuntur, & non nisi calcem accipies, calci testarum ovorum haud absimilem. Mellaginem hanc, cum vini malvatici alcohole circula, & circulatum usui asserva.

Eodem modo & è margaritis tinctura elicitur.

Tincturæ coralliorũ, ut & perlarum, decantatæ, quamvis etiã hinc inde ab impostoribus & medicastris circumferantur; tamen potiùs sunt absolutiones ipsorum menstruorum, quàm rerum solvendarum, ita ut ejusmodi non nisi apud veros reperiantur Chymiatros. Quocirca hanc licet difficilem, non tamen planè *Tinctura coralliorũ licet difficilis, non tamen impossibilis.*

impoſſibilem eſſe, evincit experientia; diffic
lem quidem; ſiquidem Crollius *ultrò fatetur,*
veram & genuinam apud neminem adhuc vi
diſſe. Et magnus Zvingerus teſtatur, ſibi ve
ram tincturã ſemel tantùm videre & exciper
contigiſſe. Nec propterea cũ Crollio, p. 164. aliisq
ſtatuendum, quòd affuſione aquæ mellis vera e
lici nequeat tinctura. Si enim ſpiritus melli
dextrè paratus ſolvat aurum, per ſulphur &
mercurium calcinatum, ejusq; tincturam eli
ciat, quæ non ſit à melle, ſed ab auro in eoden
ſpiritu diſſoluto: multò magis igitur coralliori
tincturam ad ſe raptam ſpiritus mellis poſtea
meliori menſtruo, alcoholi nempe vini, lubens
tradet. Et talis operatio per ſpiritum mellis ne-
mini ſuſpecta eſſe debet: experientia enim hîc
nobis fidem multoties fecit. Hîc tamen non ne
gamus, quòd melior & facilior per non corro-
ſiva etiam vera coralliorum tinctura extrahi
poßit, quæ corpori humano conducibilior: imò
tantarum virtutum, ut poſt ejus uſum aliquo-
ties repetitum impoſſibile ſit, ullam impurita-
tem in maſſa ſanguinis totius corporis humani
ſuperſtitem eſſe poſſe, quæ exhibeatur in vehicu-
lo convenienti, à gutt. 3. ad 8. vel 10. Sed cùm
talia ſint, quæ ab omnibus doctrinæ filiis pro
arcanis habeantur, nec noſtrum ejusmodi reve-
lare oportet, quum ſacra ſacris eſſe debeant.

Per ſpiritũ mellis vera quoq; elici poteſt tinctura.

Optima coralliorũ tinctura fit per non corroſiva.

CAP.

CAPUT XI.

DE CALCINATIONE salis communis, salis petræ, vitrioli, pumicis, lapidis spongiæ, crystalli, marcasitæ argenti.

CALCINATIO SALIS COMMUNIS.

SAL commune positum in crucibulo, vel alio vase terreo, & fere ad summum repleto coopertoque, locatur inter carbones vivos, donec undique candeat, nec ampliùs crepet. Solvitur postea aquâ communi; filtratur, & in scutella nova vitreata coagulatur.

Hæc calcinatio, seu potiùs præparatio, salis communis eum in finem fit, ut spiritus arsenicales & fortes, in sale hospitantes, ignis beneficio auferantur, humorq; ei admistus adventitius pereat. Ultrumq; te consecuturum esse certò confidas, ubi crepitus post candorem salis desierunt.

CALCINATIO SALIS PETRÆ: sive crystallum minerale, seu lapis prunellæ. †

Sal petræ vulgaris solvitur in aquâ com-

muni, & per chartam emporeticam trajicitur: quò à sordibus omnibus expurgetur. Deinde vase vitreo decoquitur, & crebrò despumatur, α antequam coaguletur. Exsiccatus teritur, & sartagini imponitur: ut inter prunas β accensas liquefieri possit. Liquati nitri libræ injicitur florum sulphuris uncia una, non quidem simul, unâ vice, sed pluribus, donec omnis pinguedo γ deflagraverit. Flamma autem, quæ cærulea, vitanda. δ Hæc salis solutio, filtratio, decoctio, despumatio, coagulatio, eliquatio & deflagratio si ter repetantur: ad medicinæ usum ε sufficienter præparatus est. ζ Et licet, quò magis terreus fuerit, eò copiosiores in destillatione reddat spiritus, ob naturam igneam, in sicco terreo, tanquam in proprio domicilio, latentem: tamen si ad præscriptum hoc depuretur, fiet magis aereus, penetrativus, diureticus, minùs corrosivus. Ergo in operatione, de quâ hic agitur, sæpius depurādū nitrū: nec, quod ad institutū nō facit, si perdatur, curandum.

Usus. Maximo cum fructu in febri Hungaricâ usurpatur: imprimis quando fauces, præ nimio æstu, nigrescere incipiunt. Datur ejus η drachma semis, vel drachma una, in aqua rosarum, sempervivi, prunellæ, sonchi, lactucæ; faucesq; tali gargarismate sæpius eluuntur: siquidē omnē oris & colli θ immunditiem

litiē tollit. Elegantior tamē modus hic eſt:

Recip. cancros fluviatiles vivos, duos vel res: ſedi, ſeu ſempervivi virentis, manip. unum. Contundantur ſimul in mortario: uccus exprimatur: colentur.

Recip. hujus ſucci unc. tres, aut circiter: itri præparati drach. unam. Diſſolvantur ro uſu.

Intra corpus etiã exhibetur, cum aquis re-rigerãtibus, ad alterandã cordis intemperiē alidã. Cũ ϰ vini ſpiritu ſumpto tuſſim ſedat: ĩ aqua hyſſopi tàm pulmonis, quàm hepas obſtructiones expedit: λ anhelitũ difficilē urat: vocē deperditã reſtituit, eamq; ſonorã eddit: ſi dimidia ejus drachma, cũ ovi vitel-, mediocriter percocto, μ matutino tēpo-, à jejuno, quotidiè ſumatur. Valet præterea multis ν aliis morbis tàm internis, quàm xternis: ut latiùs Johannes Tholdeus, in ſua alographia, & Bernhardus Penotus, in liro de præparatione medicamentorũ Chyicorum, edocent.

† *Lapis prunellæ dicitur ideò, quòd inflam-ationi gutturis, quam prunellam vocant, ac ucium ſcabritiei, confiniumq; partium in-mmationi, medeatur præſentiſſimè.*

α poſtea, antequam coaguletur, frigori ſcutella lignea, præſertim ex ulmo facta, ponitur, ut deinde in lapillos concreſcat;

 coagu-

coagulatio autem ſuper igne non uſq; quaq; t-
ta eſt.

β *non continuò, ſed pedetentim, & qu-*
dem igne rotæ.

γ *ſulphurea.*

δ *Quia nimis viſum diſpergit, præterea*
odor pectori malignus: ideoq; operatio hæc ſem-
per ſub patenti camino perficienda.

ε *ſal nitri ſcilicet.*

ζ *Tandem ſal nitri eliquatus & purus i-*
vas ferreum, vel æneam pelvim, priùs probe e-
calefactam, eſt effundendus, ut frigore co-
creſcat.

η *ſcrupulus unus, vel drachma ſemis & c*

θ *inflammationem &*

ι *addito ſacchcaro. Itaq; ejus uſus in febri-*
bus eſt magnus.

κ *Ad unciam unam ſalis petræ præparat-*
ſeu lapidis prunellæ, proportionaliter ſumitu-
S.V. libra ſemis; de hâc miſtione exhibetu-
cochleare dimidium, aut unum, ad duo.

λ *potiùs ſpiritus nitri, quàm lapis prunell-*
id præſtat.

μ *in cineribus.*

ν *præſertim in febribus putridis, Ungaric-*
ac malignis: mirè enim putredini reſiſtit; ex-
pellit calculum renum, & veſicæ impuritates
expedit, urinamq; movet, in aquis appropriatis.

Nota

Nota BARTHII.

Nitri bene præparati indicium est; si in lingua facilè & solvatur, & frigus suum actuale impensius exserat. Si salsum quid aut adustum sapiat, signum est nimiæ exustionis, & spiritus refrigerantis dissoluti. Ac propterea tunc intra corpus exhiberi non debet.

CALCINATIO VITRIOLI.

Vitriolum exsiccatur ad albedinem, in vase terreo, α non vitreato: igne moderato: postea is augetur, per horæ quadrantem, ut vitriolum rubescat: & tunc vocatur colcotharum.

α *vel etiam ferreo, semper vitriolum intensè agitando; ne adhærescat nimis ac lapidescat.*

CALCINATIO PUMICIS.

Pumex ignitur, & quater vel quinquies in aceto vini extinguitur. Ultimò sine extinctione ignitur. Et sic facilimè in calcem solvitur.

Usus ejus ad metallorum & mineralium tincturas eliciendas.

CALCINATIO LAPIDIS SPONGIÆ. †

Lapis spongiæ ignitur: & toties in aceto destillato extinguitur, donec in calcem re-

ſolvatur. Ejus uſus in calcinatione pro tin-ctura eliciendâ.

† *Spongiæ in ſe habent lapides candido friabiles. Hi crudo cum ſulphure calcinati leviter, & cum aceto ſoluti, evaporato poſtea aceto, in ſalem rediguntur; qui ſal, ſæpius per aquam pluviam dulcificatus & purificatus ſolvendo, filtrando, & evaporãdo, eſt utilis ad calculos renũ & veſicæ, in appropriato liquore vel vino ſumptus, pondere granorum 3. 4. 5. vel 6; Valet etiam ad ſtrumas diſcutiendas, ſi nempe omni manè fiat hauſt9 propriæ urinæ; & poſtea, in ultima Lunæ quadra, ſingulis diebus, ſumãtur in vino lapidis ſpongiæ calcinati ſcrupulus ſemis, ſalis tartari ſcrupulus unus, ſalis gemmæ drachmæ duæ; & nulla ſtruma tam contumax erit, quæ ſpatio duorum non cedat menſium.*

Ad ſtrumas remedium.

CALCINATIO CRYSTALLI.

Cryſtallum, per ſex horas, in crucibulo reverberatum, α reduc in pulverem ſubtilem: & miſce cum ana ſalis petræ: & denuò reverbera, igne vehementi, horas octodecim. Fuſum projice in aquam cœleſtem: β & quod indiſſolutum manſerit, exſicca, & reduc in alcohol. Deinde cum eâdem aquâ coque: donec inſtar pultis inſpiſſetur: & expone ſuper partes vitri, in calido, γ ut exſiccetur:

etur: iterumque reduc in alcohol. Et si voueris, (quamvis pulvis præstare videatur liuori; quòd stomachus convenientiorem d pulveris dissolutionem habeat humiditaem; quàm loca subterranea) pone in humidum, ut dissolvatur. ♂ Si quid indissoluum remanserit: id repetitâ calcinatione, um nitro, & aliis, ut suprà, fiet solubile.

(Sunt, qui hanc præparationem valde corosivam existimant: ac propterea crystallum ulverisatū cum sulphure communi priùs comurendum ducunt: hinc calcem aquâ dulci eiendam, & tandem cum ana salis petræ puriscati calcinandam. Verùm si ea corrosiva est: lis est, vel ratione salis petræ; vel ratione cryalli. At non ratione illius: quia ipsimet crystalum eo calcinandam arbitrantur. Ergo ratioe hujus: atq; sic corrosio, quæ in crystallo latet, dditione sulphuris, ut volunt, non corrigitur. al enim armoniacus aciditatis sulphuris fixaır, cum sale fixo crystalli: quemadmodum fit calcinatione coraliorum, Martis & Veneris: sic potiùs corrosio augetur; quæ aliàs non meenda.)

Usus. Dosis ejus est guttarum trium vel uatuor, cum ana olei juniperi, contra callum renum & vesicæ, in aqua aliqua specifica.

aper

α per ignem nudum, aut ignem rotæ.
β vel rorem majalem.
γ in hypocausto, vel super furnum.
δ si in deliquium abeat, præsertim men-bus Maio, Junio, Julio: hi enim menses ad de- quia commodissimi sunt.
ε aqua petroselini, saxifragiæ, juniperi, on- nidis, raphani, &c.

ALIA.

Candefac crystallum clarum & ponde- rosum: eumque extingue in aceto destilla- to toties: donec minimo attactu in pulver- redigatur. Tum misce cum ana salis petræ & reverbera α per octodecim β horas. De- inde multis ablutionibus sal fixum salis petræ extrahe: exsiccatumque γ reduc in alcoho- δ Prodest in calculo, ε morbo caduco, ζ dy- senteria, η & lactis penuria. ϑ Quod si vere quis hunc pulverem impalpabilem adhuc magis subtilem reddere voluerit: digerat eum viginti quatuor horas, in spiritu vini & per retortam destillet. Quod fixum remanserit, reverberetur, ι ut suprà: κ dige- ratur & destilletur toties, donec major pars cum spiritu vini ascenderit. Tum, spiri- tu vini per destillationem separato, quod in fundo vasis hæret, ponatur in humidum, ut in aquam, sive oleum, dissolvatur. λ

α igne

α igne rotæ.

β ad fluxum usq;.

γ scilicet corpus crystalli.

δ Dosis est à scrupulo semis, ad scrupulum unum semis.

ε Paracelsus lib. 1. de tart. tr. 3. scribit: in lapillo duro non est præstantior medicina, crystallô. Hinc liquor crystallorum à multis unicè in calculo totius corporis dissolvendo & expellendo commendatur. Id quod non est extra rem: prudentiâ tamen in administratione ejus opus est singulari. Nam iste liquor neq; confertim, neq; continuè est administrandus, præsertim, ubi natura languidior extiterit. Ejus igitur plures, quàm 10. vel 16. guttæ vix sunt propinandæ simul & semel, neq; id singulis diebus, sed paulatim; donec videlicet medicamenti operatio successivè id præstiterit, quod scopus curæ requirit.

Crystallorũ liquor summè cõmendatur ad calculum.

ζ Epilepsiæ aut aliis morbis caducis, non video, quomodo calcinatus crystallus inservire poterit. Habet enim tantùm vim ipsum cerebrum corroborandi; deinde etiam ineptus esse videtur epilepsiæ curandæ, propter crassam suam substantiam: oportet enim ut talia sint subtilioris substantiæ.

η cum vino: hac ratione etiam albos fluxus uterinos sistit: quin imò fluxum ventris, colicam,

cam,

cam, & cœliacam citißimè, & à proprieta[te] veluti bezoarticum præsens, compescit.

ϑ *cum melle, vino aut juſculo; cryſta[llus] enim à proprietate lactis ubertatem promov[et].*

ι *cum nitro.*

κ *lavetur.*

λ *Doſis à gran. 10. ad 15. Sic hujus pulve[ris] ſcrupuli duo, cum oleo amygdalar. dulc. e[x]preſſo exhibiti, è veſtigio proſunt iis, qui me[r]curium ſublimatum hauſerunt. Ratio ea eſ[t], quia ſulphur, quod eſt in mercurio ſublimat[o] ſtatim ſeſe inſinuat huic pulveri, propter co[n]venientiam, & ita inſinuando facit, ut merc[u]rius iterum fiat currens; atq; ita ſine ullâ nox[a] è corpore exit.*

Melior cryſtalli calcinatio. *Sed melior eſt ſequens cryſtalli calcinat[io] proceſſu priori. Cryſtallus primò igneſcat in t[e]gillo; poſtea ignitus projiciatur in ſcutellam aquâ frigidâ plenam, ut faciliùs in pulveren redigatur; vel comburatur priùs pulveriſatu[s] in mortario ferreo, cum ſulphuris commun[is] æqualibus partibus, igne rotæ, in catino cooper[c]ulato, donec ſulphur univerſum difflagret au[c]tioribus ignis gradibus; poſtea cum aqua dul[ci] calx eluitur, quæ poſtea exſiccata tritáve[que] cum ana ſalis petræ purificati miſcetur, denuoq[ue] in catillo cooperto, igne rotæ, tàm diu calcina[n]tur, ut fundatur ſimul; ubi refrixerint, exempta ex igne pulveriſentur, cum aqua pluviali fervẽ[n]ti co-*

ti coquantur: & tandem ad mentem autoris procedatur.

Nota. *Si cupis pulverem à suo menstruo separare, tum adhibe tertium quoddã, quod sit naturæ ejus, quod à pulvere separare velis. E.g. si velis separare pulverẽ crystalli ab ejus menstruo, scilicet aqua urticæ minoris, affunde parùm salis fusi pulverisati: tùm efficiet hoc, ut aqua urticæ relinquat pulverem, (quæ nimirum aqua antea erat mixta cum pulvere) & superiorem partem occupabit; in fundo autem ipse pulvis solus manebit, & sic in aliis.*

CALCINATIO MARCHASITÆ ARGENTI.

Contunde Marchasitam argenti, α in pulverem subtilem, ipsiusq; nigredinê aquâ toties elue, donec ea clara & limpida inde defluat: pòst sicca illam: & dissolve in aqua factâ ex salibus, sulphureo & stiptico diaphano. β Solutio fit clara, cui nucleum rerum omnium liquidũ γ superfunde. Sic in momento præcipitabitur in alcohol, instar nivis candidissimum, quod ab omni acrimonia vindicari & exsiccari: deinde rursus cum sale præparato per dimidiam horam teri: hinc lavari: & in umbra, super papyro, exsiccari debet. α *hoc est Wismouthum.*

β *hoc est, aqua forti, ex sale petra & alumine destillata.* γ *hoc est, spiritum vini.*

δ *cum*

δ cum unguentis, præsertim cum unguen- pomato, ad lichenes, impetigines, scabritie manuum.

CAPUT XII.

DE CALCINATIONE ANTIMONII.

CALCINATIO ANTIMONII.

Recipe stibii electi libras quatuor, α sal præparati libras quinque: β pulverisata misceantur: & in vase terreo lato, plani fundi, super fornacem reverberii agitentur spatulâ ferreâ continuè movendo, per quinque γ vel sex horas, donec fumus cesset, & stibium fiat album & subflavum: (cavendu diligenter à liquefactione & fumo noxio, conterantur postea in pulverem, & sal affusione aquæ, primùm calidæ, & dein frigidæ eliciatur: quod exsiccatum & pulverisatum sublima per se, in aludele, per decē aut duodecim horas. δ Floribus collectis caput mortuum tere: & ad rubedinem, mensis ε spatio, reverbera: vase ita occluso, propter cineres: ut ignis in operatione sua ne impediatur. Post calcinationem tincturam ζ aceto radicato elice, : & filtratione, menstrui separatione, & circulatione cum aqua cordiali, ulteriùs elabora.

(Hæc

Hæc operatio fieri etiam poteſt abſque ſale; & quidem ſpatio quadrantis horæ. Interim autem, cùm, priorem etiam bonam eſſe, expertus ſim: dedi eam in publicum fideliter & absq; fuco.)

α duas potiùs.

β tres, ad modum præcedentis capitis; vel non opus eſt additione ſalis, ſed ſine eo hoc modo & meliùs calcinatur; ſi ejus pulvis ponatur ſupra tegulam, igne ſubjecto lento, nec furio, continuè bacillo agitando ferreo, donec videlicet extracto fumo ſulphureo, tandem in cineres ſubalbicantes vertatur.

γ tantillo ſpatio non abſolvitur.

δ vel etiam plures, igne neq; nimis lento, neq; nimis intenſo.

ε Philoſophici ſcilicet, qui conſtat 40. diebus.

ζ meliùs ex ipſis antimonii floribus, quàm capite mortuo, extrahitur tinctura nobiliſſima. Jubet autor colligere flores, ut forſitan aliis uſibus eos reſervet; caput verò mortuum tritum per continuam coctionem, aut elixationem, in ignis gradibus tandem ad rubedinem ducit, ut exinde tincturam extrahat; at ſecus faciendum monet expeditior ratio. Flores enim ſublimati, tanquam nobiliſſima pars, & nobilior capite mortuo, in vaſculo vel vitreo, vel ter-

S reo,

reo, firmo, rotundo, sed colli longioris, sunt
neficio graduum ignis tam diu figendi, do
fiant rubini instar rubicundissimi: quibus
funditur acetum radicatum seu destillatum
ut octo digitos emineat, atque ita succede
tempore color rubeus extrahitur, totidem re
titis aceti affusionibus, donec nempe omnis
lor fuerit extractus: deinde universum acet
coloratum in arenâ, vel cineribus, à tinct
abstrahitur; ea edulcoratur aquâ cōmuni
latitiâ; dulcorata tinctura, cum alcohole v
conjuncta, digeritur, vase clauso, per quadr
ginta dies: tandem lentâ admodùm destillat
ne spiritus abstrahitur, tincturâ antimonii pr
ciosissimâ in forma olei restante. Hujus dosis e
à guttis tribus ad quinq; vel octo. Medicame
tum sanè ad restaurationem & renovatione
totius corporis humani laudatissimum, in co
venienti vehiculo, præsertim verò in vino, exh
bitum, omnes vitiosos humores ex corpore ex
pellit, & quidem sine evacuatione manifest
solâ pravorum humorum correctione; succeden
te paulatim sudore spontaneo, fœtido quiden
primùm, sed deinde rursus naturali; hepati
obstructionibus opitulatur, hydropem tollit a
dissipat, ictericiam curat; morpheam à lepr
tollit, & pro ea eliminanda nil ferè præstantiu
reperire licet; lienem rectificat; scorbuto mede-
tur,

Tinctura antimonii preciosissima.

ur; matricis dolores sedat; menses movet; calculos frangit, & alia infinita subsidia præstat.

MERCURIUS VITÆ,
sive pulvis emeticus. †

Recipe antimonii α pulverisati uncias quatuor: Mercurii sublimati uncias β octo. Misce simul: γ & eestilla in cineribus, δ per retortam vitream: cui applicetur vas recipiens, aquâ communi semiplenum. Detur postea ignis, per gradus: donec liquor gummosus, instar butyri, exstillet; aut si ad collum retortæ hærescat, fluxum ejus, apposito ε carbone vivo, ζ promove: & in aquam, in pulverem album præcipita; aut, quod commodius, destilla liquorem gummosum, ex retorta, in excipulum absque aqua: eumq; aliquoties, antequam præcipites, rectifica. Hinc paulatim detur ignis η suppressionis: donec liquor rubeus ϑ egrediatur. Tum remoto recipiente, & alio substituto, ignis intendatur, per horam unam vel alteram: ι imò sesquihoram tantùm, nisi carbones perdere & tempus inutiliter terere velis) donec Cinnabaris, κ ad collum retortæ, sublimetur: quam vase refrigerato colliges. λ Præcipitatum pulverem per noctem digere: in aquam spiritu vitrioli, ex sublimato, impregnatam, ad corallos & perlas dissolven-

das μ separa & serva: aliam aquam sæpiu[s] præcipitato pulveri affundendo, donec o-mnis acrimonia tollatur: tandéq; aquâ co[r]diali ν ablue;& lentissimo calore exsicca. Quod si vis,ut hic pulvis per inferiora tan[-]tùm purget,tere ipsum cum sale communi postea lava & sicca. Dosis,in robustioribu[s] est granorũ trium,quatuor, quinq; ad sum-mum; in debilioribus, duorum, in pilula[m] unam redactorum, aut in pauxillo aqu[æ] destillatæ per noctem infusorum,& per lin[-]teum colatorum, aut in pomo cocto, [v]el conservâ rosarum. o

Usus. Pulvis hic emeticus omnes febre[s] π intermittentes domat: pestem item, lue[m] veneream, ρ lepram, σ hydropem, τ ulcera & similes affectus graves. Atq; de Hydrop[e] quod dico,ne quis in dubium vocet: D.Vau[-]terius, Montispeliensis Medicus, amicu[s] meus intimus, & Ego, duos,in hac urbe, sa[-]tis notos,quartanarios hypropicos,à præci[-]puis Medicis derelictos,mortiq; adjudica[-]tos, dextro pulveris hujus emetici usu, hac i[-]psa hieme,pristinæ sanitati restituimus.

† *Vocatur & pulvis angelicus, item pulvi[s] Algorethi: Victorius enim Algorethus, Medi-cus & Physicus Veronensis, id nominis ipsi de-dit. Aliàs & aquilæ albæ nomine venit.*

α fusi.

α fusi.

β Nonnulli, ut Crollius pag. 130, sumunt utriusq; ana.

γ terendo in marmore; sed cavendum est à fumo, qui inter terendum elevatur; est enim à sulphure antimonii & sublimato ipso venenosus.

δ melius in arena.

ε foris.

ζ paulatim.

η qui fit carbonibus vivis super arenam, retortam tegentem, positis, s. accensis.

θ luteus potiùs.

ι vel etiam per horas octo, auctiore in fine igne, donec aliquandiu capella cum vase retortæ canduerit.

κ Ex utroq; enim, & sulphure antimonii, & mercurio sublimato, conflatur cinnabaris.

λ Cinnabarim semel atq; iterum, per retortam angustioris colli, ex arena sublimando rectifica, & in pulverem reduc, & habebis cinnabarim diaphoreticam.

μ non item; sed altioris & præstantioris usus est liquor hic acidus, quem rectè philosophicum appellare licet.

ν ut betonicæ, buglossæ, meliss., cinamomi &c.

ξ in phiola vel mortario.

ο vide Crollium pag. 131.

Febris.

π In omnibus febribus rectè curandis maximoperè respiciendum est eò, ut nec ἀμεθόδω nec temerè, cura auspicetur. Quantumvis enim specifica utramq; paginam rectè absolvunt in omnium morborum curatione: illa tamen vel sine ratione, id est, sine methodo, vel sine judicio, exhibita, parùm proficiunt: stagnantibus nempe impuritatibus corporis contra specificorum innatas potestates mirabiliter dimicantibus. Quæ ratio itaq; est in cæteris morbis omnibus, ea etiam hîc nullo modo negligenda fuerit. Sic evacuantia possunt esse hoc loco varia & egregia, hinc inde ab autoribus descripta: ita tamen, ut temperamentum, ætas, sexus, & vires probè considerentur. Sic Mercurius hic vitæ cùm sit emeticus, prodest febribus; (longè scilicet ante paroxysmum exhibitus) sed non quibuslibet, neq; indifferenter is cunctis est exhibendus. Operæ precium itaq; est, ut diligentiùs natura patientis consideretur, an nempe ad vomitiones ferendas habilis sit, nec ne. Quòd si ad vomendum minùs dispositus sit patiens, hoc specificum potiùs intermittendum, & ad alia recurrendum, quàm temerè periclitandum.

Luis Venereæ adumbratio, &

ρ Lues venerea, nisi manifestissimis tuberculis & pustulis hinc inde in toto corpore, præsertim verò circa frontem, obscœnas partes &

ad

adfemora, nominatim versus genua, prorum- *cura generalis.*
pentibus se prodit, sæpius occulta est, facileq;
mponit, ut vel recens non rectè curetur, vel in-
eterata difficulter cedat: accurato itaq; judicio
pus est, quod unicè dependet ex confeßione
psius patientis. Præter enim illos manifestos
radus, quos Fernelius, de part. morb. &
ympt. lib. 6. cap. 20. & in lib. de lue Ven. c. 5.
uatuor distinxit, plures sunt, propter commu-
ia cum aliis morbis symptomata, vix in cogni-
ionem pervenientes. Eos omnes & singulos
udicabit concubitus contagiosus vel cum scor-
o infecto patratus: ejus itaq; si conscius fuerit
atiens, ut ut symptomata fuerint communia,
ihilominus si rectè omnia fieri debent, non ali-
er, quàm à lue venerea infectus, patiens tra-
tandus fuerit. Quocirca in signis nonnullis &
ertis indiciis aliqualis infectionis multùm si-
um est in probè cognoscendo tempore duratio-
is eorundem. Hinc morbus recens, aut novi-
er contractus, ab inveterato ritè discernendus
uerit: ille breviorem, proptereaq; faciliorem;
ic longiorem & artificiosiorem requirit cu-
am. Utraq; fundamentum & basin collo-
at in Mercurio seu argento vivo rectè ritèq;
arato, qui verus & unicus est luis hujus ἀλε-
ξίκακ❧ & ῥιζοτόμ❧, quicquid contrà bla-
erent mirabilis & divini medicamenti osores

& rosores. Quòd si morbus inveteratus pla
fuerit, leviora locum habere nequeunt, præsc
tim si symptomata urgentiora valdè molest
sint, ipsumq́; corpus undiquaque à morbo ip
tantùm non prorsus devictum. Hîc itaq; pu
gantia Mercurialia maximè locum haben
Quin imò sudores non nisi à mercurialibus p
xis vel etiam in specificum actis excitari deben
Nec salivatio in hoc affectu negligenda, sed in
star certissimi signi habenda est futuræ sanita
tis; ea igitur prudenter observanda, ut vel spon
te sequatur, vel ulteriùs provocetur. Quæ ta
men citò non restinguenda, sed potiùs promo
venda, donec sponte cesset. Quod si symptomat
evidentiora etiam cessârint, probè quidem cur
peracta est; sin minùs, aut prædicta mercuria
lis mundificatio repetenda, ac salivatio, si opu
est, restauranda; aut ad diaphoretica tantùm
sed mercurialia, progrediendum. Ab hac igi
tur methodo generaliter adumbrata lues vene
rea etiam inveteratißima facilè curatur, modo
omnia rectè corresponderint, ut exinde Medi-
cus de symptomatum molestiis haud anxius es-
se possit vel debeat. Nonnunquam verò in
morbo Gallico benè curato relictæ reliquiæ, tan-
quam symptomatum soboles altiùs infixa, et-
iam subsidiarias manus medicas, & quidem nō
segnes, sed curiosas, postulant. Hoc itaq; ubi fa-

cto

sto opus fuerit; aut prior methodus revocanda, aut alia in auxilium accersenda. Imò sæpissime semel intromissus inquilinus hostis inducias non fert, quin præsentes auxiliares manus natura desideret, præsertim ubi fluxiones malignæ frequenter methodum medendi interverrunt, aut nova symptomata pariunt. Sic inter reliqua recentissimum luis symptoma est Crystallina, *quam vocant, vesiculam nempe ad glandem membri virilis adnascentem, translucidam: indeq; nominis ratio nata est. Est alioquin lethalis, si remediis exquisitè factis non curetur. Ferrum non patitur, nec leviter coalescit locus affectus, etiam remediis alioquin ulcerationibus venereis præsentibus. Verùm de his omnibus consulantur immensi Practicorum Codices.*

σ Hydrops confirmatus difficulter curatur; incipiens facilè. Nobiliora tamen medicamenta, utendiq; ratio expedita, præterea q; subjectorum dispositio æquabiliter affecta; quandoq; etiam hydropem confirmatissimum tollere visa sunt. Ubi probè observandum, quòd in singulis hydropis speciebus semper ab aperientibus, per alvum, nunquam à diureticis, cura incipienda. Secus enim colluvies ventris, tota ad renes confertim quasi coacta, summam difficultatem parit. Quocirca purgantia universalia, **Hydrops.**

S 5 *ante*

ante omnia præmittenda, inter quæ non in[fi]mum tenet locum mercurius hic noster vitæ, cujus dosis à gr. iiij. ab initio, postea auctiori us[que] ad 12, per aliquot dies continuos, præsertim i[n] hydrope confirmato, stante tamen adhuc virtu[te] tute ventriculi, maximè prodest. Qui in ho[c] casu nullos generat vomitus, sed tantùm per inferiora movet. Ideoq; non immeritò autor scri[bit], bit, eum prodesse in hydrope.

Arthritis. *Adde etiam in arthritide, cujus in hoc ca[su] su virtutes admirandas Venerandus senex* Jacobus Mosanus, *aulæ Cassellanæ Medicu[s] celeberrimus, satis deprædicare nequit, dum in consilio quodam, ad Illustrissimum Marchio[nem] nem Badensem scripto, sic de hoc testatur, cum inquit*: Mercurius vitæ quàm tutò exhiber[i] possit, si Cels. V. exemplum deesset, possem præter vulgus hominum, multorum generosissimorum Comitum, & Nobilium fœminarum, & virginum nomina recensere, quæ ipsius usum non solùm suo exemplo ap[-]probant, sed etiam in cœlum laudibus extollunt, nisi putem, in re tam manifesta non o[-]pus esse probatione. Hujus Mercurii vita[e] dosin 4. granorum V. C. singulis diebus ac[-]cipere, post Lunæ mutationem, potest, idqu[e] quater in mense. Hinc quatuor vomitus, decem vel octo sedes, sequentur, neque nau[-]sea in

ſea in ſtomacho ultra tres horas erit. Horâ ſequenti poſt aſſumptionem exhibetur hauſtus juſculi piſorum, vel carnis: poſtea à cibo abſtinendum, donec vomitus planè deſierit; tunc prandium capiatur leviuſculum. *Hæc Moſanus, quem, ob experientiam multiplicem, æternis laudum encomiis concelebramus.*

Nota tamen, quod hæc Mercurii exhibitio in ſenioribus procidentiam ani cauſetur, difficulter, aut vix poſtea ſanabilem.

CAUTIONES,

In exhibitione Antimonii, & ſimilium vomitoriorum, ſcitu maximè neceſſariæ.

Cautiones in exhibitione antimonii obſervandæ.

I. Vomitu ii purgandi ſunt: qui facilè vomunt, ſtomachum fortem habent, amplo ſunt pectore, capite firmo, ad vomendum adſueti, & quibus materia morbifica ſurſum fertur.

II. Picrocholi, & qui à Medicis πτερυγώδεις appellantur, imbecilles viribus, quiq; difficulter vomunt; item, qui obnoxii ſunt cephalalgiæ, hæmorrhagiæ, oculorum ſuffuſioni, pulmonum morbis, lipothymiæ, & uteri ſuffocationi, non temerè, quod Pſeudochymici & empirici factitant, & ſæpe de

pe de alieno corio audacter & scelerate l-
dunt, ad vomendum concitandi.

III. Exhibiturus antimonium, aut sim-
le vomitorium, accuratè consideret circum-
stantias: ne quid nimis, minusvè: ut temp-
stivè: quid præmittendum: quid pòst fac-
endum.

IV. Tempus vomitoriorum exhiben-
dorum oportunissimum est, Luna crescen-
Tum enim humores luxuriantes, & turgen-
tes, tutò & facilè per vomitum excludun-
tur.

V. Vomiturus calidè se contineat, c
calidis pannis vitalia foveat: ne à refrigatio-
ne tormina, ut sæpe fit, oriantur.

VI. Cerevisia non exhibeatur mox,
vomitorio assumto: sed demum, ubi æge-
bis tervè vomuerit. Aliàs ea vim vomitor-
obtundit, non promovet.

VII. Cum materia probè est commo-
ta; & amara jam prodeunt: copiosior cere-
visiæ haustus exhibendus; & sub finem tan-
dem, ad stomachum eluendum, & quod re-
stat pravi, eliciendum, copiosissimus.

VIII. Sit autem cerevisia tepida: hæc
enim nauseam movet: non calida, quâ ven-
triculus delectatur; nec vinum, quod fœto-
rem & tincturam attrahit, eiq; per totū cor-
pus, pro vehiculo est. IX. Pro-

IX. Prodeſt juſculum ſuperhauſtum acidulum; modò oportunè id offeratur. Acida enim omnes reliquias ad inferiora præcipitant & deturbant.

X. In bilioſis naturis, vomitus bilis ultimò prodeuntis non ſtatim inhibendus; nec permittendum, ut ea commota rurſus reſideat & colligatur: ſed quotidie pars ejus aliqua educenda, aut repetito vomitorio, ſed mitiori; aut purgantibus; aut diureticis præcipitantibus, non volatilibus, aut ſpirituoſis, ſed acidis; aut ſalibus: vino item abſinthite; aut infuſo ex abſinthio, cuſcuta, carduo benedicto, ſena, rhabarbaro, centaurio.

XI. Non ſuperdormiendum vomitoriis: præſertim corporibus exiſtentibus bilioſis: ne per ſomnum bilis in cerebrum feratur. Ubi tamen æger ſatis vomuiſſe viſus fuerit: ſomnus concedi poterit.

XII. Cum vires à vomitu fatigantur: confortationis gratiâ, vinum calidum, cum aliquot guttis olei caryophyllorum, in linteis, ad ventriculi fundum, tepidè adponatur.

XIII. Poſt vomitus, confortantia requiruntur, præſertim acida. Imprimis verò confert coralium fermentatum, cum roſarum conſerva mixtum.

XIV. Æger

XIV. Æger per intervalla cibetur, cru-
stâ panis superiori tostâ, & maceratâ, per
quartam horæ partem, in vino, jure aliquo
aut cerevisia, quæ ferè ob bilem melior,
nuce moschatâ, & cinamomo inspersis.

CAUTIONES
A Crollio, in Basilica Chymica, pag. 31, 35, & 36, traditæ.

Prima est: quòd in usu antimonii ca-
vendum: ne adsint constipationes, α colici
dolores, néve unum principalium membro-
rum læsum sit.

Secunda: ne iis, β quibus antimonium
offertur; vel ante, vel post ejus assumptionem
vena incidatur.

Tertia: ne picrocholis, & iis, qui difficul-
ter vomunt: ac qui viribus imbecillibus sunt
præditi, offeratur: sed iis, qui ad vomitum
proclives, stomachum fortem habent, tho-
racem amplum & latum, quiq; vomere a-
liàs sunt adsueti, & quibus humorum mate-
ria sursum fertur.

Quarta: quòd, ubi sese vomitus movet,
exhiberi soleat offa, aut jus pisorum leviter
coctorum, vel gallinarum pingue, aut cali-
dæ cerevisiæ haustus, reiterando, & medi-
camenti acceleretur actio.

α alvi

α alvi scilicet.

β in Canone 2. Crollii nullam videmus rationem, quamobrem is post exhibitum antimonium venam aperiendam dissuadeat: nec enim metus ullus esse potest ullius heteropraxeos, prudenti quidem medico valdè indignæ, etiamsi, necessitate ita requirente, post antimonium sanguis mittatur. Imò sunt, qui nullis aliis, quam antimonialibus purgantibus utantur, sæpe tamen ab iis incisiones venarum admodùm salubriter absolverunt. In pleuritide exquisitâ, item in febribus tertianis intermittentibus post aquam benedictam, quæ ex Croco metallorum antimoniato fit, exemplo Mart. Rulandi Patris, vel ducenties venas se incidisse, nec uspiam à scopo aberrasse, testatus est coràm celeberrimus Hartmannus. Huic commodè annumeratur ultima regula Crollii, pag. 136. *quæ in peste unicè est observanda.*

Notæ BARTHII.

I. Doctissimi quique & exercitatissimi Chymicorum Coryphæi pulverem hunc à Mercurio sublimato provenire arbitrantur. Unde eum, albissimum Mercurii corpus; liquorem gummosum Mercurialem; &, ubi is ritè præparatus est, vitæ Mercurium nuncupant. Verùm pulvis hic emeticus nihil aliud

aliud eſt; quàm regulus antimonii, ſpiritu ſublimati vitriolico diſſolutus & calcinatus: cujus ſpiritus plus aut minus iſte pulvis in ſe continet; quô magis aut minùs eſt elotus. Poſſet pluribus, de hoc ſpiritu Vitriolico ſpiritu illo univerſali, qui in omnibus mixtis reperitur, & ſine quo nihil, quod eſt, virtutis aut vitæ, in hoc mundo, quidpiam in ſe continet, agi. Sed hoc eſſet, evagari extra limites noſtri inſtituti: & materia hæc digna eſt, quæ volumine integro potiùs; quam diſcurſu Laconico tractetur. Ut igitur ad id, à quo digreſſus ſum, revertar: dico: quod ſpiritus Vitriolicus extremam habet ſympathiam cum metallis, excepto auro, & tantò majorem aut minorem cum reliquis mineralibus; quantô magis aut minùs ad metallorum naturam accedunt. Et quia regulus antimonii magis ad naturam metallicam accedit; quàm Mercurius: fit: ut deſtillando Mercurium ſublimatum, cum antimonio, ſpiritus vitriolicus ſublimati relinquat Mercurium, & ſeſe adſociet regulo antimonii; ſeq; calore urgeri & expelli animadvertens, diſſolvat & calcinet regulum, abeatque, per retortæ roſtrum, in liquorem gummoſum aut oleoſum: qui cum guttatim, in aquam, quæ in recipiente eſt, defluit: ſpiritus

vitrio-

vitrioli in aquâ se dissolvit & dispergit; regulus verò ad fundum recipientis, sub pulveris albi formâ, decidit. Hoc etiam sapore aquæ, spiritu vitriolico imprægnatæ, & fusione hujus pulveris emetici, ad ignem magnum follium, in verum regulum antimonii abeuntis, cognoscitur. Præterea, toto liquore gummoso destillato, nihil amplius in cornuta restat; quàm Mercurius sublimati, & sulphur antimonii: cumq; hæc magnam inter se habeant sympathian: dando ignem suppressionis, in collo retortæ in cinabarim sublimantur. Unde infallibiliter concludo: pulverem emeticum nihil aliud esse; quàm regulum antimonii calcinatum, per spiritum vitriolicum, qui est in sublimato.

Mercurius sublimatus

Mercurius Spiritus Vitrioli

Antimonium.

Regulus Sulphur.

II. Errant in dosi,& ad naturæ pondus non attendunt, qui ad lib. unam Mercurii sublimati, plus, quàm libram semis, antimonii adiiciunt. Si enim plus de hoc addas: manet illud in fundo retortæ indissolutum.

III. Si gummi vel butyrum antimoni-ale in aquâ purâ resolvatur: flores albi petunt fundum: & spiritus vitrioli & salis (quorum ministerio mercurius currens sublimatus fuit) aquæ acidæ immixti remanent: quæ si destilletur, post separationem phlegmatis, remanebit verus vitrioli spiritus, in epilepsia, & aliis morbis pellendis efficacissimus.

IV. Ex cinnabari, quæ ad retortæ collum adhæret, excellens parari potest medicamentum antepilepticum, hunc in modum.

Recip. cinnabaris supradictæ, & semel atque iterum rectificatæ, unc. unam: magisterii coralliorum, margaritarum, cranii humani, cornu cervi, ana drachmas duas: Misc. F. pulvis: cujus dosis granor. octo, in adultis: in junioribus verò, habitâ ratione & ætatis & virium, dosis est minor. Solent aliquoties propinare, vel in ipso paroxysmo, vel paulò post, in aquâ florum tiliæ, vel cerasorum nigrorum, vel flor. pœoniæ, vel alterius adpropriatæ. Immò hoc certissimum habent ex hoc pulvere signum: si patiens evomat pulverem, etiam secundò vel tertiò repetitum: malum esse hæreditarium & incurabile; si verò retineat, sanabile. In paralysi etiam, tanquam certissimum remedium, prædicant, propinantq; intra dies octo

cto ter, eadem dosi, cum theriacæ veteris scrupulo uno, ad sudorē potenter ciendum.

V. Quidam ajunt: huic pulveri emeticam vim posse adimi; ut per inferiora, tantùm purget: si cum ana salis petræ, tres aut quatuor horas, forti igne, in matratio figatur: nitrum postea removeatur: & aquâ vitæ, quæ super eo etiam comburenda, abluatur.

VI. Pulvis hic, etiamsi multoties infundatur, tamen semper easdem vires retinet.

HEPAR ANTIMONII †
sive Crocus Metallorum. *

Recipe antimonii crudi lib. α unam: salis petræ uncias ß duodecim. Misce: & trita impone mortario ferreo, ad latus γ posito. Deinde adhibito carbone δ vivo, pulverem accende: Ita antimonium figetur, & arsenicali suo sulphure spoliabitur. Tandem sal petræ separa, & hepar relictum edulcora.

Usus. Exhibentur ejus grana duodecim, ad viginti, in infusione aquæ carduibenedicti, vel alio convenienti liquore, vel cum conserva aliqua, in omnibus febribus, etiam pestilentibus, & similibus affectibus, in quibus ἄνω ϗ κάτω leniter simul purgare voles.

† *Hepar dicitur, quia hepatis vitulini, aut alterius animalis, colorem refert.*

* *Crocus appellatur, quia penè colore[m] croci adhuc in flosculis suis subrubentis refer[t]: metallorum verò crocus dicitur, quia commu[-] ni opinione Hermeticorum receptum est, ma[-] gnesiam illam Saturni, quam ajunt esse anti[-] monium, (quod tamen non est) esse ens & ra[-] dicem omnium metallorum. Hunc metallo[-] rum crocum Martinus Rulandus Pater etiam vocat Terram sanctam.*

β *vel etiam recipe utriusq; ana.*

γ *inclinato.*

δ *commodius spatulâ ferreâ ignitâ cir[-] cumagendo semel.*

Croci metallorum præparatio vera. *Nos sic paramus: hepar antimonii pulver[i-] satum in aquâ ferventi ebulliat, per horam unam atq; alteram, & feces ad fundum præci[-] pitabuntur; aqua verò colorabitur instar croci, quæ à fecibus, dum adhuc calet, decantata, & per chartam emporeticam transmissa, relin[-] quatur per noctem, donec rubedo probè subside[-] at; hæc, remotis aquis, sale petræ fixo adhu[c] imprægnatis, ac propterea per evaporationem in sartagine reducendis, semel atq; iterum e[-] dulcorata aquâ communi, ac postea exsiccata exhibet verum crocum metallorum, ita à Mar[-] tino Rulando,* Centur. 5. curat. 95, *vocatum.*

ALIA STIBII CALCINATIO,

Plerumq;

Plerumque per inferiora tantùm purgans.

Recipe antimonii electi, α salis decrepitati, ana lib. unam: Tria, & simul mista reverbera, β in crucibulo, probè lutato, γ per duodecim horas, ignem paulatim augendo. Vase refrigerato, toties aquâ dulci ablue, donec omnis acrimonia tollatur. Postea exsicca & δ tere. Dosis à viginti quinque granis ad triginta quinque ε

α quod fusum habet strias longiores & splendidiores.

β igne rota.

γ superne benè clauso.

δ cum sale decrepitato aliquandiu in marmore tere. Tandem salem per aquam dulcem remove, & pulverem sæpius eluendo edulcora, pòst pulverem exsiccatum ad usum reserva.

ε potiùs à scrupulo semis ad scrupulum integrum.

Huic antimonii calcinationi sequens ejusdem præparatio, quæ simplex est, æquiparanda.

Recipe antimonii crudi lib. unam: vini albi lib duas: teratur antimonium subtilissimè, ac vino misceatur, vitro bene cooperto. Stet dies triginta, in balneo, vel alio loco tepido: sæpiusq; agitetur. Postea de-

ſtillato vinum, pulveremq́; relictum aq
roſaceâ dulcorato: qui à granis 10. ad 3
exhiberi poteſt.

Quidam etiam antimonium, ut per inf
riora tantùm purget, ita parandum ce
ſent.

Recipe gemmam vel vitrum antimon
tere in pulverem ſubtiliſſimum, in mort
rio vitreo: eumq́; oleo vitrioli, q. ſ. ad ple
humectandum, imbibe. Hinc impone ar
næ, vel cineribus calidis, in vitro aperto, d
nec ſiccus evadat: hocq́; vicibus quatuo
reitera.

Doſis granorum duorum cum conſerv
roſarum, aut pilula una panchymagogi.

Alia antimonii præparatio.

*Vel recipe vitri antimonii q. p. pulveriſ.
affunde in matratio oleum ſeu ſpiritum vitrio
li, non (quod notandum) rectificatum, ut ſ
peremineat duobus digitis; relinque in calor
moderato aliquandiu, & oleum redditur nigr
puniceum. Ejus guttæ 4. 5. 6. usq; ad 10. in al
quo liquore convenienti exhibitæ, ſine omni n
xâ, nauſeâ, & vomitu, alvum tantùm ſolvun
catharticum admodùm utile, & multis mor
bis accommodatum.*

REGULUS ANTIMONII.

Recipe antimonii, ♁ ſalis petræ, tartari
ana libram unam. Tere: & miſce, dein col
loc

[l]oca crucibulum inter prunas accensas, ut [c]andeat. Tum injice cochlear pulverum : β & statim operi, donec fumus cesset. Postea [a]moto cooperculo, novos pulveres injice, & claude: ad finem usque ita continuando. Tandem da ignem fusionis, & crucibulum move, ut regulus fundum petat. Crucibulo frigefacto, Regulũ à fecibus separa, & serva.

α Alii accipiunt libram unam antimonii, salis petræ uncias duodecim, tartari uncias octo, pulveris carbonum manipulum unum.

β & detonabit, es wird verpuffen; *aut recipe nitrum ac tartarum in prædicta quantitate, detonent prius, tum pulverem misce cum antimonio pulverisato, & in crucibulo per se fiat regulus.*

Feces seu scorias & recrementa antimonii nominant vulgò ob similitudinem quandam regulum corruptum, propterea quòd ejusmodi impuritates ipsi antimonii regulo undiq; sese adhæreant. Quæritur jam, num essentia quædam Chymica hisce scoriis insit? Dicemusne, illas quidem per se esse rejectaneas; at quia aliquid essentiæ continent, in pretio haberi, tanquam magisteria, donec id sit extractum? Et certè ex reguli corruptione [quæ sunt feces ipsius residuæ] oritur tùm sal antimonii, quod nonnulli aurum medicorum vocant, author verò noster sulphur auratum appellitat, à forma desum-

Sal antimonii nõnullis aurum Medicorum dicitur.

desumptum scilicet externâ; cùm potiùs sit summè diaphoreticum, multis morbis, præsertim epidemiis, depellendis aptissimum; tùm etiam oleum quoddam crassum ac fœtidum, quod summè efficax est in suffocatione matricis, si nimirum illud aspergatur prunis, & fumus ejus excipiatur per inferiora. Hinc autem pergit:

Sulphur auratum diaphoreticum.

Ex fecibus autem hujus fit SULPHUR AURATUM *a* DIAPHORETICUM, hunc modum: Recipe feces reguli, ut suprà, praeparati: easq; reduc in lixivium, per digestionem, vel ebullitionem: illudquè calidè per chartam emporeticam trajice. Huic lixivio frigefacto, adde parum aceti destillati; & videbis paulatim fundum petere. Lixivium per inclinationem separa: crocumq; reiteratis multis ablutionibus dulcoratum & siccatum seorsim collige, & ad usum serva.

Usus. Hic insigne est sudorificum, & sanguinis mundificativum, multis morbis depellendis aptissimum: si in convenienti liquore exhibeatur. Dosis à scrupulo semis ad integrum.

a *Hujus meminit Quercetanus*, in Pharmacop. in 4. p. 243.

Lixivium è fecibus Reguli, cum aqua communi paratum, & supra prunas effusum, prodest

prodest fœminis, obstructione mensium laborantibus, vapore ejus, per infundibulum, in uterum recepto. Sæpe enim fit: ut ab ejus usu, antequam hora effluat dimidia, menses hac ratione proritentur. Sanat etiam sanguis antimonii herpetes & ulcera serpentia, si eo inungantur. Atque adeo hoc remedio, in Argentinensi quodam, herpetem ejusmodi, à capite, ad lateris regionem usque, sese extendentem, cum omnium stupore, Korndorfferus percurasse dicitur. Interim tamen complexionibus biliosis non adhibeatur: nisi partes vicinæ muniantur. Violenter enim agit.

REGULUS MARTIS STELLATUS.

Recipe apicum clavorum equorum α lib. semis: antimonii lib. unam. Candefac β Martem in crucibulo: cui adde antimonium tritum: & cooperi: dando ignem fusionis. γ Postea injice per vices uncias duas nitri, ad comburendum antimonii sulphur. Quod ubi deflagravit, exime ollam ex igne, & effunde omnia, in catinum triquetrum, atque aquam frigidam superfunde. Sic maximus strepitus & effervescentia excitabitur. Hinc Regulum separatum in crucibulo funde: & adde unciam unam nitri per vices, ut

ſuprà, & projice in conum fuſorium. δ Ho
quater, quinquies ε vel ſexies repete: done
ſtella ſuperiùs in Regulo conſpiciatur. Acc
pies uncias undecim Reguli ſtellati.

α vel quosvis clavos ferreos, ſo von zehen
eyſen ſind.

*β hoc eſt, da clavos in crucibulo, à ſcori
ſeparatum denuò.*

*γ Martem fluidum reddit Antimonium
qui ſanè omnimodus fluor ſpatulâ ferreâ explo
rari poteſt.*

*δ anteà paulatim excalefactum, & ſebo ve
cerâ intus illitum: marginem coni fuſorii ſupe
riorem levibus ictibus malleo tunde, donec re
quieſcens ad fundum regulum mittat.*

*ε Stella in hoc Martis regulo ſolida quartâ
ad ſummum fuſione fit; quod ſi non hac, nec ſe
quentibus continget, & certò ſtatuas, te non ad
amuſſim in prioribus ritè progreſſum eſſe.*

Nota. *Regulus Martis ſtellatus feliciùs
ſuccedit cœlo ſereno, & Luna creſcente; aliàs
enim vix ſuperiùs ſtella videbitur.*

ANTIMONIUM DIA-PHORETICUM.

Recipe antimonii, ſalis petræ, ana libram
unam. Pulveriſata ſimul miſce: & pone cru-
cibulum α inter accenſas prunas, ut candeat.

Tum

Tum injice uncias duas, aut circiter, hujus mixtionis: & ſtatim crucibulum operi: donec fumus & ſtrepitus ceſſet. Poſtea amoto operculo, novos pulveres injice & claude: ita ad finem continuando. Tandem da ignem liquefactionis, ad horæ quadrantem. Vaſe refrigerato, materiam exime & tere: miſcendo, ut ſuprà, cum ana ſalis petræ, eodem modo calcinando, & elaborando, ut ſuprà. Materiam tritam, & ablutionibus β edulcoratam, reverbera in vaſe terreo clauſo, viginti quatuor horas: donec pulvis fiat candidus: cujus doſis gran. quindecim. γ

α majus.

β aquâ calidâ.

γ ad ſcrupulos duos. Uſus hujus mirificus eſt, in rumpendis internis apoſtematibus; item in lue venerea recenti.

ALIUD, † quod BEZOARTICUM minerale appellant.

Recipe ſpumæ venenatæ duorũ draconũ, ſive butyri antimonialis, vel liquoris gummoſi, ex Antimonio crudo, & Mercurio ſublimato, deſtillati, ſemel rectificati, uncias quatuor. His calore reſolutis, ſuperfunde α ſpiritus ſalis balſamici, ſeu ſpiritus nitri, uncias otidem. Deſtilla β ex arena omnem liquorem

rem, ad ſiccitatem uſque. Terram exime, & probè tere; eiq; liquorem deſtillatum reaffunde, cum unciis duabus ſpiritûs recentis balſamici, & deſtilla, ut priùs. Huic pulveri trito reaffunde liquorem deſtillatum cum aliis unciis duabus, ut ſuprà: & procede rurſus, ut priùs. Maſſam tritam trade Vulcano docimaſtico γ examinandam, per aliquot horas: materiam continuè agitando rudicula ferreâ purâ. Tandem eam, alcohol vini ab ea aliquoties abſtrahendo, rectifica, ut remaneat pulvis ſiccus & candidus.

Uſus ejus ſingularis eſt in omnibus affectionibus peſtilentibus, & febribus malignis popularitèr graſſantibus. Eas enim è centro educit & evellit, ſudores potentiſſimè movendo. δ Exhibentur ejus grana quatuor, quinque, ſex, in extracto angelicæ: vel infundãtur in aqua Carduibenedicti vel Ulmariæ: aut, adjectis aliquot granis ſalis abſinthii, & camphoræ eſſentiâ, propinantur in aqua theriacali, horis decem ab infectione: doſiſq; reiteratur, ubi opus. In eryſipelate capitis etiam curando promptiſſimum eſt remedium.

α potiùs in ſpiritum nitri oleum iſtud Mercurii ſublimati & antimonii, in majuſculo vaſe guttatim injiciendum, ne nimiæ ebullitiones

jactu-

ucturam faciant spirituum, magnâ vi inde erumpentium.

β per cucurbitam cum alembico.

γ id est, in furno probationis, supra catinum probatorium.

δ præmissis tamen præmittendis necessariis. Vide quoq; Crollium, pag. 155. 156. & 157.

† *Hoc Dn. Hartmannus, & ab eo Quercetanus*, in s. pharmacop. pag. 209. in 4to, *vocant bezoarticum minerale; minùs verò convenienter ab autore hîc, & Crollio*, p. 185, *vocatur antimonium diaphoreticum. Ut enim hæc appellatio præcedenti competit antimonio diaphoretico autoris; ita huic minùs æquè. Ibi enim reverà substantia antimonii fit diaphoretica per sal petræ, quod sæpius cum illo detonuit; hîc verò nequaquam: butyrum enim, quod progreditur ex sublimato & antimonio simul junctis, Mercurius sublimatus potiùs est, nihilq; accedit de antimonio, nisi quòd hoc ipsius liquiditatem promoveat, neutiquam aliàs in hâc formâ progressuri, absq; antimonii adjectione; nullo itaq; modo ab antimonio, sed potiùs à mercurio sublimato, denominationem accipiet. Hîc notandum, quod bezoarticum hoc minerale longè antecellat bezoar animali; sicut id expreßè fatetur Dn. Crato*, in Epist. medicinal. *dum inquit: Lapis bezoar anima-*

Bezoarticum minerale, & antimonium diaphoreticũ minimè æquipollent.

le in

le in febribus pestilentialibus nobis nil profu-
quod sanè de hoc minimè pronunciandum.

BEZOARTICUM SOLARE.

Pone in matracium colli oblongi, spi- mæ duorum draconum, bene rectificata- uncias duas. Liquefac illas igne moderato & spiritus salis sulphurei uncias totiden paullatim superfunde: cumq; priùs drach- mam unam auri fini dissolveris, in aqua Phi- losophicâ, quæ bis destillatione, ad aurum tantò magis aperiendum & attenuandum abstrahenda: aurum deinde, tertiâ vice, in novâ aquâ dissolvendum, effundendumq; super primam liquoris gummosi destillatio- nem, quæ clara esse debet, & subrubicunda ac in parvam cucurbitam ponenda: atque omne id, quod egredi potest, in arenâ de- stillandum. Dein rursus aliæ duæ spiritus salis sulphurei unciæ superfundendæ; & in sabulo, ut priùs, destillandum: dando ignem magnum, circa finem: ut terra, quæ in cucurbitæ fundo manet, bene exsicce- tur. Hæc postea in crucibulum ponenda, & inter carbones, per horam, ad ruborem usque ignienda.

Usus. Dosis est à sex ad decem grana: & quia cum tempore virtus ejus exspirat: quò antiquius est; eò magis dosis ejus au- gen-

genda. Singulare est remedium in lue Venerea, peste, podagrâ, hydrope, febribus, & aliis morbis, in quibus sudorum provocatio necessaria.

BEZOARTICUM LUNARE.

Dissolve Lunam in spiritu salis petræ: sicuti capite sequenti 17. monstrabitur ut pondus ejus bene augeatur: deinde eâ in aquam viscidam, per digestionem, redactâ, funde unam ejus partem super decem partes liquoris gummosi, bene rectificati liquefactique, & super hac mixturâ spiritum salis petræ bis aut ter destilla: dando ignem magnum, circa finem. Tandem hæc materia, in crucibulum posita, per horam unam & dimidiam ignienda, atq; super eâ, in pulverem redactâ, spiritus vini comburendus.

Usus. Dosis est à sex ad octo grana, ad cerebri affectus: estque specificum ad omnes morbos muliebres.

BEZOARTICUM MARTIALE.

Redige Martis regulum in pulverem subtilem: & misce cum duplâ quantitate Mercurii meteorisati Dein destilla, per retortam, omnem liquorem gummosum, qui spiritu nitri, ut dictum, fixandus.

Convenit

Convenit omni fluxui hepatico.

BEZOARTICUM JOVIALE

Recipe reguli antimonii unc. tres: sta- ni Anglicani purificati unc. duas: funde si- mu: & redige in pulverem subtilem: adm- sceq; duplam Mercurii sublimati quantit- tem: &, secundum artem, butyrum antimo- nii, per cornutam, destilla: quod rectifican- dum, & spiritu supradicto fixandum.

Dosis à duobus ad tria grana. Provoca- sudores satis copiosos.

CAPUT XIII.

DE CALCINATIONE & præparatione Mercurii.

Mercurii substãtia. MErcurius est corpus minerale, compo- situm ex terra subtili, sulphureâ, & a- quâ, arctè inter se commixtis. Substantia au- tem ejus terrea purganda est, à crassa terre- streitate sulphureâ; aqua verò ab humiditate superfluâ. Duplex autem est: naturalis & artificialis. *Mercurius naturalis.* Naturalis activus & summè de- puratus, in Almagro, propè Calatrava, in regno Castiliç, reperitur vivus, per se fluens, & etiã in cinnabari, unde ignis vi educitur. Hanc mineram antiquissimam Plinius vo- cat vomicam liquoris æterni. Similis isti re-

peritur

peritur in Idria, pago comitatus Goritz, in Slavonia. Sed Hispanica bonitate excellit: quamvis Idriaca longè fertilior. Est autem admiratione dignum, quod, quamvis in vicinia Idriæ singulis ferè annis lues pestifera grassari: ipse pagus tamen ab ea immunis nunquam non manere soleat: id quod viri provectæ ætatis sese observâsse, idemque à majoribus suis accepisse, mihi, ante annos aliquot, eò profecto, sanctè confirmârunt. Ex quo satis apparet: Mercurium esse summũ omnis corruptionis & putredinis alexipharmacon. Non minùs & illud stupendũ, prodigioque simile: quod ibidem etiam novi. Senex erat decrepitus, qui, toto vitæ suæ tempore, in paranda cinnabari, consumto, perpetuo tremebat: & aureum nummũ, manu compressum, ita dealbabat: ut color ejus nativus omninò dispareret.

Reperitur & alius mercurius in Polonia, in monte Gimnavoda dicto, sex miliaribus à Cracovia, inter Tarnova, Ribie & Strezky, distante, qui sponte, certis anni temporibus, usque ad terræ superficiem erumpit; præsertim verò autumnali tempore: quamvis etiam circa festum Johannis Baptistæ, multa grana, pisorum instar, in radicibus graminum, ibidem collegerim. Ve-

rùm hic mercurius nimis aqueus, & Sclav
nico, ut & Hiſpanico longè inferior. Inv
nitur etiam naturalis, in multis aliis locis:
interdum in auri & argenti fodinis.

Mercurius artificialis.

Artificialis, modo ſatis trito, & artifi
bus noto, per ſales reſuſcitativos, id eſt, ſ
tartari, armoniacum, & urinæ; tàm ex m
diis mineralibus, α quàm metallis educitu
β Quin & in hac urbe, plures viros fide d
gnos, & præcipuæ autoritatis, dignitatisq
novi: qui non modò è mineralibus, & m
tallis; ſed etiam ex ſanguine humano, pri
calcinato, & ex plantis etiam, mercuriu
vivum, ad metallorum transmutatione
elicuêre.

Verùm cùm mei inſtituti nō ſit, de eo nu
pluribus agere, niſi quatenus Medicinæ i
ſervire poteſt: intra limites me continebo:
quia Mercurius Lunæ ſingulares propriet
tes & vires, ad pernicioſos cerebri adfectu
percurandos, obtinet: non ſpero; me oleū
operā perditurū: ſi Reipub. Medicæ modu
eliciendi dictū mercuriū, eumq; etiā ritè pr
parandi, ſuo loco oſtendam. Ita, vibrantibu
veræ experientiæ radiis, omnes vaniſſima
rationū nebulas diſſipabo: quas & ad trans
mutationē metallorū; & ad effecta minera
liū, in arte Medicâ, ſalutaria obfuſcāda, mul

ti e

i ex doctis; sed hâc in parte, planè indocti offundunt. Equidem pro verè doctis eos haberē: si de iis rebus, in quibus docti sunt, judiciū ferrent, nec stultè sibi imaginarentur; quòd natura sibi, in ipsorum cerebello, limites posuerit: Coræbi cujusdam aut Melidis, antecessorum suorum, falsâ opinione, turpiter circumducti.

Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Solius Chymici, seu Philosophi naturalis, nempe est, de ejusmodi rebꝰ judicare. Absq; solutione enim, quæ igne mediante perficitur, nō plus, in naturæ operibus, cernere possimus; quàm talpa aut Tiresias aliquis. Sed videamus: quomodo Mercurius è Luna eliqueat.

Recip. lamellarū subtilissimarū Lunæ finæ unciā unā. Scinde eas in parvas particulas, & dissolve in aqua forti cōmuni, bene rectificata: dein abstrahe omnē aquā destillatione: & aliam super Lunam quater reaffunde: unamquamque seorsim asservando, ultimâ vice simul cohobentur, & tandem destillentur, sicuti dictum. Hinc pone Lunam, ita reclusam attenuatamque, in matracium colli oblongi, & superfunde aceti destillati lib. unam: salis tartari unc. *Mercurius Lunæ.*

tres: salis armoniaci sublimati unc. unam semis. & claude è vestigio matracium, breviori colli, luto Hermetico interveniente, ne quid exspiret. Postea pone in ventrem equinum, aut ejus vicarium, per quinque aut sex septimanas; donec omnia bene bullierint, & parum de eo, quod in matracio erit, auri particulæ levissimè affrictum, illam dealbet. Tunc vacuato matracio, humiditas exhalet, ad pultis spissioris consistentiam: cui admisceri debent tartari ad nigredinem calcinati unciæ quatuor, & destillari per retortam, adjuncto recipiente, aquæ semiplno, igne suppressionis, aut reverberii, clausi. Et sic habebis mercurii fluidi unciam semis aut circiter.

Mercurii boni nota. Inter alias autem Mercurii species ille est optimus: cujus drachma, in cochleari argenteo puro, super carbones vivos posita, post evaporationem, maculam relinquit flavam vel albam. Sed qui cochlear denigrat: in purgari debet: antequam ad usum medicum adhibeatur.

Purgatio Mercurii. Recipe mercurii, aceti destillati, ana libram unam: pone in matracium forte, cum manipulo uno salis præparati: & move strenue per horæ quadrantem, ut misceantur, & acetum denigretur: quod per inclinationem

cum

cum mercurio, in ſcutellam vitreatam effunde, & toties aquâ tepidâ ablue, donec omnis nigredo & ſalſedo ſeparetur. Exſiccatum repone in matracium, cum aceto & ſale, ut ſuprà, eundem laborem ter quatervè repetendo, & tandem per corium trajiciendo. Sed hæc vulgaris & imperfecta purgatio: ſequitur perfectior. Recipe mercurii præcipitati, cinnabariſati vel ſublimati part. unam: miſce cum duabus partibus tartari uſti, vel calcis vivæ: deſtilla per retortam vitream, igne ſuppreſſionis, vel in reverberio clauſo, adhibito recipiente amplo, aquâ ſemipleno. Ita accipies mercurium magis depuratum, quàm modo præcedenti. Aut ſublima eum ſepties, totiesq; revivifica: atq; hac ratione, ſecundum Paracelſum, omnis nigredo, impuritas, & venenoſitas ab ipſo aufertur. Aut pone illum in cucurbitam, eiq; ſpiritum vini ſuperfunde, & poſtea hæc ſimul diu cōcute, donec ſpiritus vini omnem nigredinem retineat. Sed modus perfectiſſimus depurandi mercurium, & quo melior dari non poteſt, eſt ejus amalgamatio, cum corporibus perfectis: & deſtillando eum aliquoties, per retortam, ſingulis vicibus, feces terreas, ſulphureas, fœtentes ſeparando, & denuò amalgamando, tandemq; per corium trajiciendo.

α ut antimonio.

β stanno, plumbo.

γ solùm, vel etiam cum calce, aut calce vivam solam sine tartaro: vel etiam utrumq;

δ in regulo antimonii essentialiter collect. à quo regulo cum mercurio amalgamato destillatio per retortam, igne suppressionis.

ε in collo retortæ, aut juxta fundum se c ligentes.

Melior & compēdiosior mercurii depuratio.

Melior mercurii depuratio fit, cum acetu sine additione salis, tantùm cum mercurio co jungitur, ac in cucurbitâ oblongiori aliqua diu exagitatur, donec nigrescat acetum; h verò remoto seu decantato, cum recenti ace aliquot vicibus fiat agitatio: & semper in d cātato aceto subsidebit mercurii impuritas; q clarificato aceto iterum poteris uti ad repete das depurationes. Potest imò totus mercuri hâc agitatione cum aceto in nigredinem qua dam converti, convertibilem per calcem viva in pristinā suam naturam currentem, ab omn bus tamen impuritatibus planè liberam. Si eni omnes istæ nigredines decantatæ impastent cum calce viva, & per retortam destillentu tunc purissimus prodibit mercurius.

PRÆCIPITATUS ALBUS. †

Mercurius dissolvitur in aquâ forti, affusione aquæ salsæ α præcipitatur in pu verem album. Dissolvens per inclinatione

effun

effunditur: & præcipitatus, multis ablutionibus, cum digestione, omni salsedine & acrimoniâ privatur. Tandem exsiccatus aquâ rosaceâ abluitur, & rursus exsiccatur. Dosis interiùs à granis octo ad decē, in morbis venereis & maximè; purgat per inferiora tātū.

De hoc Palmarius, *lib. de Hydrargyro, c.6.* ita ait: Citra delectum exhibent hunc circūforanei quidam circulatores, scelerati impostores, non medici, ad luis venereæ dolores diuturnos, hydropem, quartanā, melancholiam hypochondriacam, & ad ejus generis affectus frigidos, idq; quatuor sexve granorum pondere, ex ovi luteo, vel mithridatio & theriaca, ac statim, ut assumsit aliquis, ex universo corporis ambitu, omnis generis humores, sursum ac deorsum, prorumpunt, sæpe tanto tamq; violēto impetu, præsertim si molle, effœminatum & languidum corpus fuerit, ut exhaustis spiritibus, fractisque viribus vel repente moriantur, vel, quo die sumserit, sine viribus, sine pulsu, sine voce, jaceat mortuo persimilis. Os ejus contagione interdum inflammatur, ac gingivæ ulcera contrahunt putrida ac valde fœtida: fauces que plerisque ita intumescunt, ut ad multos dies nihil prorsus deglutire possint. Quin etiam nonnullis mens ita à suâ sede dimo-

vetur, ut, exortâ febre, phrenetici tande
pereant. Itaque à catharticorum censu,ta
quam præsentissimum venenum, rejiciatu
ac publicis legibus exulet. Chirurgis tam e
in externorum ulcerum curatione,conced
tur, velut & alia multa venenata pharmac
quæ prudenter,vel sola, vel mitioribus, qu
vim eorum maleficam infrenent,temperat
ac remista, magni in chirurgiâ sunt usus.
id autem sequens præcipitatus præstantio

† *communis dictus.*

α *frigidæ. Non autem opus est, ut sit mar na; sufficit, si communis sal sit in aqua comm ni decoctus.*

β *non tamen inveteratis.*

γ *in convenienti vehiculo; pilularum m do exhibitus, & sine masticatione deglutitus quia aliàs dentes lædit, ac ptyelismon move quæ observatio in omnibus præcipitatis exhibe dis curiosè tenenda.*

Nota. *Mercurii Hermeticè præcipitati gnum est, si cum Sole fortiter teratur, nec a rum inde dealbetur, vel etiam si nullâ arte r divivus reddi possit, cæteris tamen paribus.*

PRÆCIPITATUS RUBEUS.

Post dissolutionem mercurii in aqua for ti, fiat evaporatio α ad siccitatem, igne for

ti: (

i: β in fundo matracii hærebit pulvis rubeus præcipitatus.

Usus. Sordes crassiores ulcerum & callos detrahit, hypersarcosin omnem strenuè absumit, nullo aut exiguo dolore: præsertim si sæpius elotus fuerit aquâ plantaginis, & resiccatus. Ideo sordidis, putridis, saniosis, callosis, serpentibus, atque aliis omnibus ulceribus, quæ vulgaria remedia contemnunt, & cicatrici obsistunt atque reluctantur, modò solus, modò aliis, quæ citra morsum siccare aut tergere possunt, mistus, utiliter adhibetur. γ

α aquæ fortis.
β extremo loco administrato.
γ raro vel nunquã intra corpus sumendus.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS OPTIMUS. †

Recipe Mercurii purificati uncias 4. olei sulphuris α rectificati uncias 8. Misce & digere per duos dies in arena: deinde per retortam destilla, cum tribus cohobiis; ultimò igne vehementi, ut retorta candeat. Massam albam exime, & tere: & aquâ destillatâ calidâ sæpius ablue: donec præcipitatũ videas, versum in pulverem flavissimum: super quem, spiritum vini ter accendas.

Usus. Tutò & utiliter intra corpus exhibe
potest. Dosis à granis tribus, vel quatuor, a
sex, in extractis purgantibus, vel conserva
rosarum. Utilis est γ in gonorrhæa viruler
ta, lue venerea, elephantiasi; quorum, uti &
similium, affectuũ venenum, specificâ qua
dam virtute, extinguit, retorridæque bilis &
malignorum humorum ferociam doma
& compescit: purificat sanguinem in poda
grâ, hydrope; & in omnibus febribus con
tinuis summum est arcanum.

† *Turpethum minerale vulgò dictus; quo apud Chymiatros nihil aliud est, quàm artificiosa mercurii præparatio.*

α *per campanam facti, aut ejus succedanei olei scilicet vel spiritus vitrioli. Videtur oleum sulphuris per campanam ideò assumi, quia magis fixationi inservit; sed æquè sufficit ad hoc institutum oleum seu spiritus vitrioli, ex mente autoris præparatus, estq́; penè unus idemq́; spiritus, qui ex vitriolo destillando fit, & qui ex sulphure per campanam elicitur; ex eodem enim principio vitriolato derivantur.*

β *Non commodum vehiculum hujus præcipitati sunt conservæ, quia citra masticationem aliqualem vix possunt sumi; præcipitati verò omnes masticati dentes lædunt.*

γ *De*

γ *De usibus vide Crollium,* in Basilicâ Chymica, pag. 120. *qui etiam hujus operationis processum fusiùs, & exquisitiùs persequitur, & benè exemtum pulverem in igne arenæ vehementiori, in matracio, per octo dies digerit, quò, si quid adhuc mercurii crudi cum fixo permistum sit, sublimando separetur, & præcipitatus sit tutior.*

Autor, pro vehiculo turpethi hujus mineralis, inter alia ponit extracta purgantia; potest autem ad incorporationē præcipitati pro extractis purgantium unicè commendari præparatio scammoneæ seu diagrydii subsequens admodùm bona. Recipe scammoneæ seu diagrydii quantum placet, v. g. drachmam semis, tere in pulverem; adde postea pauxillum (guttas quinque vel sex) vitrioli olei, vel spiritus sulphuris per campanam facti, & guttulas tres vel quatuor olei anisi; tere [pistillo, oleo amygdalarum dulci illinito] fortiter, & evadet massa lēta instar picis, quam in magdaleonem redactā serva in vesica, quæ per plurimos annos inviolata servari potest. Ejus grana 13. vel 16, ad 20. usque, leniter sine omnibus torminibus subducunt alvum. Hujus verò diagridii præparati misce cum præcipitatis, certa dosi; pro incorporatione ad formam pilularum, poteris sumere tria vel quatuor grana diagridii. Suaderem autem, ut tonso-

Diagrydium seu scammonium correctū.

Adhortatio ad tonsores & balneatores.

tonsores & balneatores nobilissimi hujus me-dicaminis præparatio Philosophica planè late-ret, ab usu hujus ut illegitimo se abstinerent, aut parùm sibi contemperarent. Quot enim quæso ejusmodi homines mercurio hoc præci-pitato, non Hermeticè præparato, præcipitarunt? Hinc Antarvetus opinatur, se Crœso ditiorem fore, si tot haberet nummos, quot mercurius præcipitatus sustulisset. Nec tamen propterea apud Medicos veros & prudentes præstantissi-mus ejus usus exolere debet, quamvis illud in-terdum malè audiat; sed potiùs sentiendum

Turpethi mineralis usus commẽdatur.

cum magno Zvvingero, qui, in epist. medicinal. à Scholzio edit. epist. 258, *ita de hoc ju-dicat*: Turpetho minerali utere deinceps & audaciùs & feliciùs. Ii enim, qui odio sectæ Theophrasteæ hoc & rident & insectantur, non tam in Chymistas, quàm in Chymiam, Medicinæ famulam, multò antiquissimam, injurii sunt, & de ignotis judicium interpo-nunt. *Ut & Libavio*, in præfat. Alchym. *sic attestante: Illud cavendum est, ne audaculi imperiti in medicando id adhibeant, quod est Medicorum circumspectißimorum, exercita-tißimorumq́; veluti si essentia ex sublimato & regulo fiat, si flos ex antimonio, si turbith ex mercurio, si laudanum ex opio, tu, qui imperi-tus es methodi medendi & imprudens, nec tibi*

facilè,

facilè, nec aliis, horum permitte usum, cùm temeritate, utut semel atq; iterum fortè prosis, plus tamen deinceps peccare possis. Nam nobiles medicinæ in manu temerarii hominis sunt, ut culter, vel fax ardens, in manu pueri, aut dementis.

ALIA MERCURII PRÆCIPITATIO.

Recip. Mercurium purificatum, & destillatum cum auro & argento, sicut suprà: & pone solum, aut amalgama cum auro & argento: dein præcipita in pulverem rubeum, modo quo sequitur: Accipe matracium parvum, α colli prolixioris, cui impone mercurii β uncias quatuor: deinde super lamina ferrea, id in arenam colloca, dando ignem continuum, per quadraginta dies. Collum matracii super arenam eminere debet, ad sex vel octo pollices: & primis decem, vel duodecim, diebus Mercurius, qui ad collum matracii ascẽderit, debet aliquoties quotidiè baculo ferreo, cui alligatus sit pannus lineus, ad fundum ignitum (ut Geber docet) detrudi γ & præcipitari. Est autem hic modus præcipitandi mercurium nõ modernorum, sed antiquorum Philosophorum. Tempore finito, si quid mercurii crudi, in *Cap. 53. summ. perfectionis.*

di, in matracio, repertum fuerit: separa[ri] debet, à pulvere rubeo.

Usus. Admirandas hic habet in medicinâ facultates. Est enim catharticum præstantissimum, in leprà, δ blandè adeò alvum solvens, ut pueris & prægnantibus dari possit: acres humores mitigat: pituitosos expurgat: calidamque ac siccam viscerum constitutionem emendat. Dosis gr. sex. ε Ita Mercucurius Lunæ solus præcipitari potest, ad Maniam, & alias cerebri affectiones.

α subtus loricatum.

β præparati vel rectificati.

γ Commodior fit operatio, si phiola vel matracium lateraliter, non sursum, positum singulis horis 12. vertatur, ita, ut superior ejus pars cum inferiore commutata præcipitationem acceleret.

δ & aliis fœdis ulceribus.

ε ad decem.

ALIA.

Dissolve mercurium in aqua forti, & præcipita, ut artis est, per exhalationem omnis humiditatis, ut præcipitatus fiat rubeus. Pulverisatum impone matracio forti, superfundendo acetum ter destillatum, ut superemineat ad altitudinem quinque digitorum, dando ignem arenæ, ut acetum lentè bulliat,

bulliat, per sex horas, & præcipitatus totus dissolvatur. α Dissolutioni β priùs filtratæ, superfunde liquorem animâ mundi, id est, sale communi, imprægnatum: γ & statim separabitur mercurius, à dissolvente, qui ablui & exsiccari debet. Dosis à gran. 4. aut 5. Purgat benignè per inferiora.

α nempe post aliquotas cum recenti aceto bullitiones.

β calidæ.

γ vel spiritum vini, cui ad hunc usum succenturiari potest oleum tartari.

Huic sequentem addimus præcipitatum: Recipe mercurium per salem communem & vitriolum sublimatum, solve aquâ fontanâ ebulliendo: postea in solutionem claram & puram guttatim mitte oleum tartari, quantum vis; & statim cadit mercurius ad fundum, instar rubei pulveris: deple aquam per inclinationem, & pulvis eluatur aliquoties, donec aqua nihil retineat saporis acris: postremò pulverem exsicca diligenter, & serva; cujus grana 4, vel 5, vel 6, in theriacâ, vel mithridatio, data jejuno stomacho, bis in hebdomade, mirificè solvunt omnes obstructiones, præsertim in ictero. Contra venena ejus sumtio admodùm est salutaris; in febribus diuturnis etiam sudores movet.

Præcipitatus alius non infimæ notæ.

PRÆ-

PRÆCIPITATIO MERCURI[I] IN MOMENTO.

Smiridem α rubeam (hic enim color m[a]ximè ſolaris exiſtimatur) β pulveriſatã cr[u]cibulo impone, in ignem vehementiſſim[um] per quatuor horas, donec quodammod[o] vitrificari incipiat, & lateribus crucibu[li] adhærere. Tunc ab igne ablatam, tere i[n] pulverem ſubtilem, & matracio impone. Cui ſuperfunde aquam Regis rectificatam, digerendo γ per viginti quatuor horas, poſtea per inclinationem, aquam tinctam effundendo, & aliam toties reaffundendo, donec omnem tincturam attraxerit. De[m]pletiones ad oleaginoſitatem ε deſtilla. Hu[j]jus olei recipe unciam unam, effunde ſupe[r] uncias quatuor ζ mercurii η crudi: ſic mer[]curius in momento præcipitabitur: θ nec o[]leo adhærebit. ι Tunc ſi deſtilletur ign[e] ſatis forti, poſt olei exhalationem, aliquid de mercurio ſublimabitur; major tamen pars manebit fixa. κ Ejus uſus in augmentatione Solis, λ & vitrificatione rubicundiſſima. μ

† *Vocatur etiam præcipitatus miraculoſus.*

α *Loco ſmiridis adhibeantur granata Bohemica toſta.*

β *imò quo nigriorem, eò meliorem.*

γ *in*

γ in calido.

δ donec aqua regis impregnata fuerit tin-
urâ smiridis subviridi, vel subflava.

ε ut nimirùm tantùm tertia pars aquæ, tin-
urâ smiridis impregnata, restet.

ζ potiùs duas vel tres.

η benè purgati.

θ in pulverem album.

ι Hunc Mercurium, quia oleo non adhæret, *Mercurii vis emetica quâ ratione dematur.*
nto igne, in crucibulo candefac per horam
nam, postea edulcora. Habebis Mercurium
meticum, sursum & deorsum leniter moven-
m, gran. 3. vel 4. Quòd si igniatur horis dua-
us, per inferiora tantùm purgat; at si ampliùs,
oris scilicet 5. vel 6, igniatur, fixissimus fit, &
ntùm sudores movet.

κ Ipse verò præcipitatus manet rubeus; cui
mercurii crudi tantundem addideris, & in
biola ad ignem arenæ posueris, brevissimo
mpore præcipitabitur, atq; ita, per crebras ad-
tiones æquales Mercurii crudi, quantitas præ-
pitati augebitur.

λ Augmentatio Solis per præcipitatum *Augmentatio Solis.*
unc miraculosum hoc fit modo. Recipe sul-
puris communis duplum ad præcipitatum
unc miraculosum; tere & misce in marmore,
quescant in catino; liquata facilè ignem con-
piunt, quem permitte, donec sponte cessarit;

relinquitur pulvis subflavus, qui in fluxu au pedetentim eidem admiscetur.

Vitrificatio Solis. *μ sinempe eidem silicum calcinatoru pauxillum adjeceris, & igne violentissimo urs ris; solet enim tandem in vitrum rubicundis mum transire.*

PRÆCIPITATUS DIAPHORETICUS. †

Dissolve Mercurium, cum Sole vel Lunâ destillatum, & purgatum, ut suprà, in aqua forti, quam ex matracio colli prolixi tis, cum alembico proportionato, abstrah igne tertii gradus, cum binâ cohobatione; ut Mercurius fiat rubeus, qui edulcorari debet, calcinando in crucibulo, inter prun accensas, & continuò virgâ ferreâ move do, per horæ quadrantem aut circiter; β v aquâ sequenti. γ Recipe aceti destillati libr duas, phlegmatis aluminis libram semis, ca cis reverberatæ testarum ovorũ uncias sex Misce, & destilla simul ad siccitatem. Huju aquæ recipe libras tres: Mercurii supradic præcipitati libram unam: Misce & diger per diem naturalem: postea destilla per a lembicum, cum ternis cohobiis, ignem au gendo, sub finem, ut materia probè siccetu quæ circulari debet, per diem naturalem cum S. V. Postea destillatione separandu spiri

ſpiritus: & denuò circulandus deſtillandusque: & hoc quartò repetendum.

Uſus. Hæc vera Mercurii præcipitati præparatio ad infinitos morbos deploratos curãdos utiliſſima eſt; maximè verò ad luem Veneream. Sive enim interiùs ſumatur, (quia cum ſudores copioſos prolicit) ſive exteriùs cum butyro, aut aliquo unguento, applicetur, δ miris modis juvat.

† *Paracelſi.*

α ſemper reaffusâ aquâ priori, ſed cum uncia una atque altera recentis aquæ fortis forticatâ.

β Disjunctivâ non opus eſt; ſed loco ejus ponatur poſtea.

γ debet ſcilicet figi.

δ Doſis à gr. 4. ad 6. vel 8.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS† Cinnabaris Diaphoreticus & Catharticus.

Recipe cinnabaris communis unciam unam: ſalis præparati α drachmas duas. Simul tere; miſce: & matracio impone: quibus perfunde olei ſulphuris, per campanam facti, uncias tres. Digere per triduum in cineribus: tandem igne β vehementi fac omnem humiditatem evaporare. γ Maneat in fundo maſſa alba, quæ frequenti ablutione edulcorari debet.

(Quidam, factâ evaporatione olei su[...]
phuris, id reaffundendum censent, & desti[...]
landum; hocque tertiò repetendum. Verùm
hæc repetita destillatio videtur inutilis: quo[...]
cinnabaris tantum salis volatilis, acidita[...]
sulphuris, primâ destillatione ad se trah[...]
quantum naturæ suæ sufficere potest: u[...]
cuilibet, in naturæ ponderibus exercitat[...]
notum.)

Usus. Convenit in morbis Venereis [...]
contagiosis. δ Sex ejus grana, sudores m[...]
vent; sumpta cum conserva rosarum, & u[...]
ciis quatuor vel tribus decoctionis ε sar[...]
parillæ; decem verò, conservæ alicui a[...]
pilulæ commixta, per secessum operantur.

† *vitiosè scribitur; legendum potiùs præ[...]cipitata cinnabaris diaphoretica.*

α *id est decrepitati.*

β *arenæ scilicet.*

γ *reaffunde & destilla iterum, etiam tertia vice.*

δ *aliquot diebus datus.*

ε *primæ nempe.*

PRÆCIPITATUS SPECIFICU[S]
contra Gonorrhæam.

Recipe Mercurii purificati uncias tre[s].
Dissolve eas, in aqua forti. Pone deinde e[t]
iam unciam unam Veneris seorsim, in pa[...]

vu[...]

ım matracium, & ſimiliter diſſolve. inc miſce utramque diſſolutionem: & fac, thalare igne ſabuli: quem intenſiorem red-, circa finem; ut ex aquâ forti omnes ſpi-tus egrediantur. Vaſe refrigerato, tere æcipitatum, in pulverem ſubtilem, eumq; one in matracium, & ſuperfunde aceti ter eſtillati tantum, q. ſ. ut nempe ad dimidi-m pedem ſupernatet. Stent in digeſtione, B. M. quinque aut ſex dies: & circa finem, qua bulliat, ut Mercurius in aceto diſſolva-ır: quod calidè poſtea filtretur, & vapore alnei exhalet. Præcipitatus in fundo ma-ebit viridis.

Doſis à quatuor ad ſex grana.

MERCURIUS VENERIS diaphoreticus.

. Recipe limaturæ Veneris unciam unam: Iercurii meteoriſati, id eſt, ſublimati, uncias uas: ſalis Mercurialis, id eſt, armoniaci α nc. duas ſemis. Trita, & ſimul miſta pone n matracium firmum, dando ignem arenæ: donec inſtar ceræ omnia liqueſcant. Tum natracium ita calens frigidæ impone: ut n partes diſſiliat, & Mercurius ſubviridis ffluat: quem exſiccatum in retortam par-am, cum ſpiritu ſulphuris vel vitrioli, in

cineribus, per diem naturalem, digerend
collocabis: & postea cum binis cohobiis
arena destillabis: tandéq; ablues bis aut t
β & ultima vice, aquâ cordiali. γ

Usus. Non tantùm præstantissimum r
medium diaphoreticum est contra luem
Veneream; verùm etiam insigne Bezoar
cum contra pestem; si mox ab infection
sumatur. Dosis gr. unum vel duo, in aq
aliqua theriacali ε vel alia specifica.

α id est, salis armoniaci.

β aqua dulci.

γ seu spiritu vini.

*δ In lue Venerea radicitùs curanda ni
hoc præcipitato est præstantius. In princip
quidem datus movet vomitus; sed repetit
tantùm per sudores mali mineram expellit
mnem.*

ε aut cum ipsa theriaca.

PRÆCIPITATUS MERCURIU AD ULCERA.

Extingue libras quatuor calcis vivæ, in l
bris viginti quinque aquæ communis; ean
que filtratione redde limpidam & claram.
Dein libris ejus quatuor, adde sublima
communis, subtilissimè pulverisati, drach
mas duas. Et brevi temporis spatio, is se pr
cipitabit, in pulverem citrinum, ulceribu
mali

nalignis curandis ad propriatum. Aqua inervire potest carnis luxuriantis consumtioni.

TURPETHUM MINERALE.

Recipe Reguli Antimonii pulverisati rachmam unam. Dejiciatur in vitrum amlioris, & aquâ regis sexies irrigetur, & rurum exsiccetur. Tandem in aquâ eâdem reolvatur, & in ollam fictilem, quæ cinerem erventem cōtineat, sepeliatur. In eâdē aquâ egis seorsim quoque solvatur aurum limaum aut foliatum, ad drachmam unam. Potea verò in vitro ferventi cinere obruatur, imiliter seorsim, ut de præcedenti dictum. Hinc super calcem vivam aqua fervens vulgaris fundatur, ac probè agitetur; cumq; reigerata conquieverit, per trilicem coletur. Deinde aqua hæc colata, & rursum fervefata, super præparatos Isatidis cineres, fundaur, ac diligenter moveatur. Postquam justo empore conquieverit, & pura consederit, per trilicem trajiciatur. Tunc in isto colato ixivio, ebulliat Mercurii (quē tamen antea, ale in aceto bene dissoluto, elues) libra una. Quò diutius efferbuerit; eò melius. Postremò, Mercurius rursus, sale in aceto probè dissoluo, purgatus, abluatur aquâ calidâ, & siccetur.

Hac ratione præparatus Mercurius, in aqu
regis(ut suprà dictum) resolvatur, & in fe
ventes cineres etiam ponatur, ut priora
Hæc tria, Regulus, Sol & Mercurius, prob
sic seorsim soluta, in cucurbitam, luto op
mè munitam & circumlitam, demittant
calida: & sexies vel septies stillare sinantur
ex retorta. Semper, quod destillavit, re
datur suis fecibus. Hac frequenti destillatio
ne, humor, qui destillatus fuit, erit imbec
lis, & minùs fortis: ideo inutilis & abjicien
dus. Materia autem sedimenti, seu corp
mortuum, remanens in vitro, exemta ter
tur minutissimè, in marmore. Tande
sub tegulâ fornicatâ, unter einer Muffel/ fl
grantissimis carbonibus reverberetur, assi
dueq; rude ferreâ versetur; (fumos vita: fiat
operatio sub dio) donec, mutato colore
iterum rufescat: & virus aquæ regalis ign
evanescat. Deinde optimè lavetur, affus
aquâ calidâ; dum nullam prorsus salsed
nem sapiat. Tunc superfunde spiritum vin
optimè rectificatum, ad eminentiam triur
digitorum. Condatur in ferventem cin
rem, triduo. Ter quotidie moveatur. Essen
tia vini tincta abstrahatur: aqua rosarur
stillatitia materiæ affundatur: triduo quie
scat: &, singulis diebus, ter agitetur. Tun

sensin

ſenſim abſtrahatur: ut, exſiccatâ maximè, ſubſideat aquila cæleſtis, elota prorſus, ab omni acrimoniâ. Quò ſæpiùs; eò tutius. Vitro diligenter obturato, ſervetur ad uſus innumeros.

Uſus. In peſte, datur à grano uno, ad tria, pro ætate, in aquâ theriacali. Purgat univerſaliter totum corpus, caput, thoracem, ventrem, nervos, artus, medullam. Sanguinem in venis corrigit: omnia membra perquirit; & penetrat ad intima, & quicquid vitii, corrigit univerſim. In Chirurgia quoque, præſtantiſſimum eſt remedium ad ulcera, tumores, ſuppurationes omnes.

CAPUT XIV.

DE CALCINATIONE SATURNI ET JOVIS.

CUM, teſte Gebero, impoſſibilis ſit corporum ſolutio, compoſitione ignoratâ: antequam metallorum calcinationes aggrediamur: de ipſorum naturâ obiter aliquid dicendum eſt. Rectè autem mihi ſenſiſſe videtur Hermes, Pater ille Philoſophorum, *in tab. ſmaragdina*, dum dicit: Id quod eſt ſuperius, eſt ſicut id, quod eſt inferius:

Cap. 10. ſumm. perfect.

Generatio metallorum.

rius: & vice versâ. Quâ ratione enim natura paulatim & successivè, in terræ superficie plantas & cętera vegetabilia producit: ita eadem, in locis subterraneis, metalla, quamvis tardiùs, & longiori temporis spatio, ex vapore humido unctuoso, argenti vivi & sulphuris vitriolati, suo calore, mercurium decoquẽtis, proprietates & vires in se continente, generat. Unde Hydragyrum mater metallorum dicitur; Sulphur verò pater: in iisq; quatuor elementa, quæ omniũ corporũ naturalium materia remota sunt, repræsentantur. Mercurius enim, instar fœminæ, frigidus & humidus, aquæ & aëris rationem habet. Sulphur autem, tanquam mas, calidũ & siccum, ignis & terræ vicem obit. Si quis materiam eorum, non tàm halitũ, quàm succum statuere velit, non repugnabo. Cùm enim, an. cIↃ IↃC CXI, in Hungaria, dimidio miliari à Schemnitz, in argenti fodinam, mille quingentos aut circiter cubitos profundam, descendissem: à fossoribus, qui, ob summum mineræ æstum, vestibus & ipso indusio exuti, laborabant, didici: vapores minerales à centro terræ frequenter sursum ferri, eorumque lucernas, & ipsosmet, nisi subitò recedant, extinguere: aliquanto autem tempore pòst, in eodem loco, illos halitus ad parie-

Germanis dicuntur Berge-schwaden oder Witterungen.

parietes fodinæ, in maſſam, quæ levi contactu, inſtar olei fluat, coagulatos reperiri. Unde fortè quis inferre poſſet: vaporem eſſe materiam metallorum remotiorem: ſuccum verò ſulphureum & mercurialem, propinquiorem. Et ſunt mihi ad manum, ex eâdem fodinâ, & ex aliis, ſilices, quos ſeu vapor, ſeu ſuccus talis mineralis, humidus, unctuoſus, undiquaque penetravit: & in quorum aliis conſpicitur materia cruda, nec ſatis cocta: in aliis mediocriter excocta: ex quorum libra una, elici poſſunt drachmæ ſex argenti puri, & ſcrupulus ſemis circiter auri: in aliis perfectè decocta: ita ut argentum in ſuperficie pullulet, & in uno ramuſculi auri puri puti conſpiciantur.

Etſi autem ſunt, qui, ob frivolas quaſdam ratiunculas, Mercurium & Sulphur, metallorum materiam eſſe, inficias eant: tamen ſatius eſt, Philoſophis metallicis, & metallurgis credere, qui, in omnibus fodinis & venis ea reperiri, uno ore atteſtantur. Ad quorum opinionem, & metallorum excoctores, uſtores & probatores accedunt: ut taceam, quod Medici etiam fatentur: pleroſque foſſorum morbos à ſulphureis & mercurialibus ſpiritibus crudis, intra

cor-

corpus admissis, oriri: & metalla, in exter-
nis affectibus, eadem præstare, quæ hydrar-
gyrum. Imò experientia comprobat: omnia
metalla facili negotio in argentũ vivum, &
argentũ vivũ in omnia metalla reduci posse.
Et si quis dubitat; an etiam metalla in sul-
phur redire possint: is sciat; omnia metalla
in liquoribus convenientibus aliquoties so-
luta, tandem in liquorem unctuosum, facile
flammam concipientem, resolvi, ut sæpe
meo damno expertus sum. At solum sul-
phur est flammæ pabulum. Ergo metalla
etiam in sulphur resolvuntur.

CALCINATIO SATURNI.

Plumbum liquefit in matula terreâ, vel
ollâ ferreâ, purgaturq; à scoriis: α deinde au-
cto igne, ut olla candeat, continuâ agitatio-
ne, cum spatulâ ferreâ, reducitur in calcem
β quæ cribellata postea, si diutius reverbe-
retur, transit in minium. γ

α *supernè eminentibus.*
β *gryseam.*
γ *cujus usum vide infrà sub finem, c.17*

CALCINATIO JOVIS.

Recipe stanni Anglici, non sophisticati
(quod ex pondere & malleatione digno-
sces) libras quatuor. Liquefac in olla, plan-
fund

fundi, & à scoriis purga: deinde injice aliquid salis Ammoniaci: & igne aucto, ut olla candeat, impone libram unam & semis salis præparati, spatulâ ferreâ tam diu movendo; donec in calcem redigatur: quæ igne fortiori reducitur in corpus, & à sale impuro & denigrato separatur. Iterum miscetur cum libra una salis præparati, & calcinatur, ut suprà. Calx abluitur ab omni salsedine, & reverberatur octiduum, donec vertatur in alcohol. Sal affusione aceti alkalisati elicitur, digerendo aliquot diebus, posteà filtrando & coagulando.

[Hæc calcinatio præ cæteris est utilissima: quia sic citiùs & faciliùs operatio perficitur. Deinde meliùs, quàm per salem, à fecibus nigris, terreis, & heterogeneis, Jupiter purgari non potest, ad eum maximè finem, quem intendo: comprobante hoc ipsum ipsâ experientiâ.]

Hæc Jovis calcinatio minùs videtur commoda; propter salium enim adjectionem calx illa multùm corripitur. Satius est, si, ut cum Saturno in præcedenti factum, Jupiter per se calcinetur, & tandem per acetum destillatum sal Jovis eliciatur: qui, vulgari solutione per aquam simplicem & coagulationem rectificatus, præstantissimum habet usum in suffocatione ma-

Cryſtalli Jovis Philoſophicè præparati.

ne matricis: de qua revideatur Crollius, p. 22
Huic uſui autem magis inſerviunt Cryſtalli J
vis Philoſophicè præparati; quorum doſis ſu
tria grana, tribus aut quatuor auroris cont
nuis, in aqua artemiſiæ, vel aquis cordialibu
ſumta.

A L I A.

Jupiter poteſt etiam calcinari, ſicut Sa turnus, α ſine additione ſalis. Vel poſſunt et iam calcinari, in ſcutellâ lignea, β cretâ ob litâ: ſi, fuſi in crucibulo, effundantur in di ctam ſcutellam; & γ ſubitâ agitatione, dum eorum fit congulatio, moveantur.

α *de quo ſuprà cap.* 8. *tit. balſamum Sa turni.*

β *vel fictili, non vitreata, duplici, quarum una ad amuſſim contegat alteram.*

γ *laciniâ humidâ, juncturis invicem circa circùm coarctatis.*

JUPITER DIAPHO-RETICUS.

Recipe Jovis Anglici limati, vel, ut ſuprà, in ſcutella ligneâ, vel terreâ non vitreatâ, calcinati uncias duas: Mercurii ſublimati uncias quatuor. Simul miſce: & per retortam deſtilla, igne arenæ, apponendo vas recipiens, aquâ ſemiplenum: cumq; deſtillare inceperit, da ignem ſuppreſſionis moderatum,

donec

onec omnis liquor exstillaverit, & præci-
itatus fuerit in aquam. Quod autem ad
ollum retortæ sublimatur, abraditur, & cum
o, quod destillatum est, per noctem digeri-
ir. Aqua spiritu vitrioli prægnata sepa-
atur, & ad usus servatur: calx verò exsicca-
ır. Dosis à gr. quatuor ad sex.

Cæterùm ne in Stanni electione decipia-
nur, sciendum est: quatuor esse ejus genera:
lnum, quod appellatur dulce, aut Cornu-
ianum, sive purum illud Anglicanum: Al-
:rum cõmune, quod plumbum admixtum
abet: Tertium, tinnulum, quod paratur ex
entum libris stanni puri Anglicani, mixtis
ım quatuor libris cupri electissimi, & dua-
us libris reguli Martis, bene purificati:
Quartum Glaciale, quod speciem existimo
de reguli Antimonii. Avenzoar, libro de
aporibus, disserens de duobus metallis
ıollibus, Plumbo & Stanno, dicit: plum-
ım consolidare & occludere stannum;
: contrà stannum indurare plumbum.
ùm enim viscositas glutinosa, quæ par-
s stanni colligat, in humido & sicco
ɔnsistere debeat: fit hinc: ut stanni cum
anno nulla institui possit conglutinatio.
inde etiam Stannarii, cum Plumbum
ıt Stannum durum reddere contendunt,

commi-

commiſcent iſta duo, in unam maſſam, qu
multò durior evadit; quàm ſi iſta ſeparata e
ſent: propterea quòd ex humiditate plumb
& ſiccitate ſtanni, viſcoſitas oritur magis fi
ma, quæ duritiei cauſſa eſt, in iſta duorur
metallorum mixtione.

Ut igitur perfectè cognoſci poſſit: u
trum ſtannum ſit purum, aut cum plumb
mixtum: neceſſe eſt: ut imitemur ſtanna
rios, quando nempe illi vaſis alicujus ſtann
bonitatem examinant. Tunc enim ſumun
parvam portiunculam, de ſuo opere, eamq
fuſam, in formulare, quo globuli tormenta
rii effingi ſolent, conjiciunt: & ex altera par
te particulam etiam illius vaſis; quod ad exa
men oblatum eſt, fundunt; eamq; æquali
ponderis, cum priori, in idem formulare po
nunt, & pilam utramque ponderant. Quod
ſi illa, quæ ex ipſorum opere prodiit, levio
eſt; quàm altera: conjicitur exinde: quòd
vas illud, cum plumbum ſtanno gravius ſit,
tantò plus plumbi in ſe contineat, quantò
id plus pendit, quàm alterum, quod notæ eſt
probioris. Sed opus eſt hîc: ut formulare
trunco ferrariorum æqualiter includatur.
Idem fieri poſſet in reliquis metallis: ad re-
ctiùs cognoſcendum ponderis ipſorum dif-
ferentias & proportiones: aut poſſet proba-

o institui sequenti modo: Duc quodlibet
etallum seorsim, per aurifabrorum in-
rumentum, quo aurum in fila ducunt: de-
de cum sunt ejusdem crassitiei, scinde illa;
æqualiter etiam longa sint. Et si, exempli
ratiâ, aurum ponderabit septuaginta duo
rana: argentum & plumbum, quodlibet
empe seorsim, non plus ponderabunt,
àm triginta sex grana: cuprum triginta:
alybs viginti septem: ferrum viginti sex,
stannum viginti quinque.

CAPUT XV.

E CALCINATIONE MARTIS ET VENERIS.

CROCUS MARTIS.

Imaturam Chalybis à sordibus, ventila-
tione & ablutione, diligenter emunda.
jus recipe libras duas, salis præparati li-
s tres. Misce simul, & in olla terreâ re-
bera, per diem naturalem: massam exi-
, & tere: dissolve in aquâ calidâ, & lavâ
es, donec ab omni salsedine & terrestrei-
liberetur. Exsiccatur deinde, & in pul-
em subtilem, terendo & cribellando, re-
itur. Postea reverberatur per octo vel

decem dies; donec superficies elevetur in crocum rubicundissimum impalpabilem; quo ablato: reliqua pars toties & tàm di reverberatur; donec tota in crocum abea. Vas terreum, limaturam continens, habe operculum, ne cineres super crocum dec dant, ita tamen elevatum, ut, inter vas & o perculum, flamma liberum habeat trans tum.

Quinam crocus Martis ad medicinæ usum optimus.

Crocus Martis omnium optimus, & ad m ditinæ usum præstantißimus est, si sola limatur Martis, sine adjectione salis communis, aut a terius heterogenei, per se igne reverberii flor ficetur; & postea per aquam dulcem à sordib eluatur; qui autem cum corrosivis, ut salibu &c. conficitur, periculo non vacat. Meliùs au tem & citiùs procedit operatio reverberationi si, priusquam furno reverberii committatu limatura Martis aliquoties urinâ puerorum conspergatur; hac enim ratione inter reverbe randum surgit in florem rubicundißimum, un atq; altero die, qui tamen quotidiè colligendu est, ne violentiâ ignis reverberii pereat; aut e rubicundo colore in nigrum vicißim demigre ac desinat.

Croci Martis vires.

Usus croci Martis vulgaris internus est, a fluxum ventris, diarrhœam, dysenteriam sisten dam; sed cautè procedendum est; sæpe enim eiusmo-

jusmodi adstringentia, tempestivè non adhibita, majora pepererunt pericula. Quocirca sumentes prius medicinis attenuantibus, & alvum subducentibus, purgatos esse oportet. Externus usus est, in exsiccandis ulceribus ac vulneribus. Hujus vires insignes vide etiam apud Crollium pag. 253.

ALIUS.

Paratur etiam crocus Martis, è lamina chalybis candente & scintillante, immissâ in magdaleonem sulphuris, cujus vi chalybs liquescit, & decidit granulatim, in vas fictile suppositum, frigidâ vel aceto plenum. Granula exsiccata teruntur in pulverem subtilissimum, &, si placet, in crocum reverberantur, spatio sex, vel octo horarum. α

Usus. Virtutem hic crocus habet obstructa viscera β aperiendi, & humores crassos attenuandi. Unde prodest in cachexia, pallidis virginum coloribus, ictero, mensium, hepatis, lienisq;, obstructionibus, affectu hypochondriaco, & similibus.

α *Hæc Martis calcinatio secunda, est basis & fundamentum pulveris cachectici Quercetani, quem describit* in pharmacopœâ Dogmaticor. restit. p. 263. in 8.

β *Hepar inprimis & splenem.*

ALIUS.

Recipe limaturæ chalybis, α q. v. eam conſperge β aquâ cõmuni, (vel, uti Querc tanus facere ſolebat, cum pararet pulverem ſuum cachecticum, irrora aquâ abſinthii v fraxini, in quâ ſalia propria diſſoluta fu rint) in vaſe ligneo, donec bene madeſca Deinde expone aëri, per octiduum: γ qu elapſo, rurſus irrora, & bacillo move: hoc toties ſingulo octiduo repete; donec in cro cum ſubtiliſſimum convertatur; quem reite ratis ablutionibus colliges, & exſiccabis.

Doſis à gr. decem ad quindecim.

α puræ & ſinceræ.

β vel elue.

γ vel relinque aliquandiu in loco tepido exſiccatam tere, & denuò imbibe; idq; tàm diu, donec poſtea ſponte levi attritu in pulverem ſubflavum tenuem redacta ſit.

ALIUS.

Recipe limaturæ chalybis & ſulphuris ana partes æquales. Tere per trihorium: dein conſperge aquâ communi: donec exinde maſſa quædam fiat molliuſcula: & tunc ſubſiſte, & deſicca. Poſtea pone in crucibulum amplum, inter prunas; ita tamen, ut ignis ſit moderatus, & materia continuè rudiculâ ferreâ agitetur, ad ſulphuris conſumptionem.

em. Rubor extrahi poteſt aquâ pluviali. oſis eſt ℥ ß.

ALIUS.

Diſſolve limaturæ Martis unciam unam, aquæ fortis δ unciis octo: digere per noem: & deſtilla, per alembicum, aquam form, in arena. Habebis unciam & ſemis crorubicundiſſimi: ε qui, ut vim adſtrictoam acquirat, tres aut quatuor horas reverrandus. Sic tam intra, quàm extra corpus tò uſurpari poteſt.

δ Potiùs aqua fortis ſucceſſivè & paulatim peraffundatur; aliàs nimis fortiter efferve-t.

ε Super hunc crocum exſiccatum, & in igne iter calcinatũ, funde ſpiritũ vini vulgarẽ, & poſito alembico cæco, digere in arena: ſic ſpirit rubeſcet, quẽ à fecibus decantatũ deſtilla in lneo ad oleoſitatem: & habes inſigne medimentum ad exſiccandũ hydropem, & viſcera roboranda; univerſalibus tamen præmiſſis. poſtea guttæ hujus decem vel octo propinẽtur dropico manè & veſperi, in decocto granom juniperi, facilè rem expediunt. Ejus guttæ c in vino exhibitæ, qualemcunq; hæmorrhaam paſſo, ilicò eam ſiſtunt. Sanat vulnera & cera antiqua radicitùs, ſi eadem eodem quolièter illinas.

ALIUS.

Reverberà limaturam chalybis, cum an. sulphuris triti, per quatuor aut quinque horas. *a* Sic Crocus inde exsurget, qui virtutem habet aperitivam, sed majorem habiturus, si per dimidiam tantùm horam calcinetur, cum duplo sui ponderis sulphuris triti.

a tantùm spatulâ ferreâ agitando, ut sulphur difflagret.

ALIUS.

Digere lento calore limaturam ferri, vel chalybis, aut ferri recrementa (Nam & hæc contusa in acetum destillatum deponunt rubedinem, quæ ab ipso ferro provenit: prout facilè, & modis variis, id à scoriis separari potest.) in aceto ter destillato, donec coloretur. Decanta, quod tinctum est: & aliud acetum reaffunde toties: donec omnem tincturam attraxerit. Depletiones filtratas destilla: & remanebit in fundo pulvis rubeus, qui per diem naturalem reverberari debet in crocum impalpabilem. Virtutem habet constringendi.

Hæc operatio non procedit, quandoquidem limatura nuda ferri, aut chalybis, in acetum, etiam aliquoties destillatum, ægrè aut nunquam suam rubedinem de se mittit. Expeditiores fit cum scoriis ferri cæruleis, aut viridiusculis, in pulverem contusis, & cum aceto destillato ex-

o extractis, ad mentem autoris. Hujus est laudatus à Crollio, in specifico dysenterico, usus 253. & 254.

ALIUS.

Crocus Martis etiam, cum oleo sulphuris t.: infundendo in cochlear ferreum, olei ılphuris, & spiritus vini, partes æquales, evaorandoque, lento calore, ad consumtioıem humiditatis. Postea si resideat ad aliquot dies, invenies pulverem subtilissimum, quem servabis, in phialis optimè clausis, ne er intret, quia resolveretur. (Hæc operatio Quercetani certissima est, licet crocus, qui nde prodit, non sit rubeus.) Si aliquot grana jus in jusculo aut liquore congruo dentur, erum exhibebis hepatis restaurativũ, conducens omnibus morbis, qui ex ejus læsione oriuntur.

Hæc Croci Martis præparatio cum oleo sulphuris & spiritu vini, quē autor ex Quercetani Pharmacop. dogmat. cap. ult. *circa finem prope transcripsit, non procedit; sed pro hisce duobus menstruis substituenda est aqua fortis ex vitriolo calcinato, & sale communi ana, cum argillæ tribus partibus admistis destillata. Hæc enim, posteaquā in cochleari ferreo evaporando consumpta fuerit, statim crocum fuscum, ex ferri superficie abrasum, post se relinquit tenerrimum, & usibus multis destinatum.*

ALIUS.

Recipe limaturæ chalybis, ſulphuris ſubtiliſsimè triti, ana lib. unam. Miſce: & pone in amplum tigillum, cui aliud altum, in ſummitate perforatum, impoſitum fuerit. Allutentur invicem optimè, & collocentur ad ignem rotæ, ſenſim carbones admovendo donec materia ignem concipiat, & flammam emittat altam. Tandem tegatur crucibulum carbonibus candentibus, & in ſummo igne, per horas quatuor, relinquatur. Eximatur dein materia ſpongioſa, fuſca, & inſtar marcheſitæ. Teratur in mortario ferreo, atq; in ampliore vaſe fictili, non vitreato, firmo, collocetur, ſuper candentes prunas, continuò agitando, rudiculâ ferreâ, donec omnis ſulphuris nidor evaneſcat, chalybiq; ſapor rectè impreſſus ſit vitriolicus. Lævigetur poſtea, cum aqua cinamomi, in marmore: &, poſt unam vel alteram ablutionem, uſui ſervetur.

Uſus. Crocus hic in pallidis Virginum coloribus percurandis expertiſſimus eſt: ſi ſequenti modo miſceatur & exhibeatur:

Recipe croci hujus pulveriſati ſubtiliſſimè uncias duas: raſuræ cornu cervi recentiſ. drachmas ſex; margaritar. præpar. ſalis corallo-

allorum veri, ſpodii, ana drach. unam; inamomi interioris drach. duas: ſacchari lbiſſ. unc. unam. Miſce: fiat omnium pulvis ıbtiliſsimus: dividendus in quatuordecim oſes, ſumendas ſingulis matutinis, & ſuerambulando, per duas horas, poſt quas orbeatur aperiens juſculum. Ex hoc pulve-:, cum muçagine gummi tragacanthæ, xtractâ in aquâ cinamomi, poſſunt fieri etım tabellæ quatuordecim. Sed pulvis meıs operatur, ſumtus ex cochleari, cum pau- vino albo.

ALIUS APERIENS EXCELLENTISSIMUS.

Recipe limaturæ chalybis opt. inprimis aciculis Hiſpanicis, aut fidibus chalybeis, ıciam unam. Calcina igne magico, ıttatim ei ſuperfundendo tantundem ei ſulphuris acidi, & tamdiu relinquendo, ım ex fermentatione fiat paſta, quam excatam perfunde aquâ fontanâ frigidâ, & oque in vaſe æreo, vel terreo, donec cuticum ſuperiùs contrahat. Hinc colloca in celm frigidam, ut cryſtalli generentur, quas, petitâ operâ, ſimul collectas & ſiccatas, imone laminæ ferreæ candenti, ut humiditas ventitia exhalet. Ita prodit crocus Martis btiliſsimus, qui in liquorem facilè fatiſcit.

Nota BARTHII.

Croco Martis, quacunque ratione praeparat[o] Rivierius ferri rubiginem simplicem praefer[re] consuevit, eâque feliciter usus est, etiam in illi[u]stribus quibusvis Principibus curandis: ut vid[e]re est in ipsius ingeniosissimis consiliis, nondu[m] editis.

CALCINATIO VENERIS

Dissolvitur cuprum in aqua forti: [e]t affusione aquae tepidae, cum particula fer[ri] vel argenti, praecipitatur ad fundum vasi[s]. Post abstrahe rursus aquam fortem per de[s]tillationem. Vel laminae Veneris reverbe[ra]rantur in aes ustum, in fornace figuloru[m] quod facilè contritione in calcem redigi[tur]. Vel: laminae ponuntur in crucibulum cum parte aequali sulphuris triti, faciendo S. S. S. & reverberantur tribus vel quatuor ho[ri]ris, in aes ustum.

Veneris laminae tenues cum sale praeparat[ae] in ollâ firmâ terreâ vel ferreâ stratificantur, & paulatim leviter igniuntur, posteà in vas aqu[â] frigidâ plenum injiciuntur, & laminae à nigre[do]dine & sale diligenter cum scopis ferreis elu[]untur, exsiccatae denuò cum sale condiuntur, u[t] suprà, igniuntur, & in aquam frigidam immit[]tuntur, reliquaque omnia cum prioribus, a[d] praescriptum, peraguntur. Aqua tandem illa, i[n]

qu[a]

ua laminæ sunt extinctæ & elotæ, cum aquâ rventi temperatur, ut omnis salsedo abeat, & ocus Veneris in fundo relinquatur, instar sanuinis rubicundissimus: quem diligenter ab omni salsedine per aquæ affusionem liberatum, siccatum, & tritum, Cheirurgi periti, ad emastrum stiticum, quod opodeldoch vocant, nficiendum, curiosè servant. *Crocus Veneris rubicundissimus.*

CAPUT XVI.

DE CALCINATIONE LUNÆ ET SOLIS.

CALCINATIO LUNÆ.

DIssolve Lunam in aqua forti: & affusione aquæ salsæ, præcipita ad fundum atracii, in calcem candidam, quæ frequenaquæ communis affusione edulcorari de-t, & exsiccari. Hujus calcis recipe unciam nam: salis præparati uncias duas: salis mmoniaci drachmas duas. Hæc probè mi-e, in mortario vitreo; & reverbera, per oiduum. α Elicitur postea tinctura, cum iritu vini alkolisato, β & circulatur. γ onfert maniæ & aliis cerebri affectibus.

α sufficit dies naturalis unus, vel duo.
β vel cum sale armoniaco fortificato.

γ abla-

Tinctura Lunæ. *y ablatoq; menstruo tinctura remanet* [...] *forma liquoris. Hæc eadem tinctura instar la*[...] *surei, seu cærulei ultramarini coloratissimi, ex*[...] *trahitur ex limaturâ Lunæ cum spiritu vin*[...] *in quo aliquid salis ammoniaci fuit solutum* [...] *quæ ulterius postea, ablato hoc menstruo, &* [...] *tinctura, quæ remanet, à salsedine liberata, re*[...] *cente alcohole vini repetitis cohobiis, in oleum* [...] *elaborari potest.*

Tincturæ Lunæ vires. *Tinctura Lunæ est diaphoretica, & aliquan*-*tulũ anodyna. Cerebri inflammationi, nervor*[...] *convulsioni, morbo attonito, insaniæ & deliri*[...] *ac melãcholiæ maximè prodest. Ejus guttæ tre*[...] *vel quatuor ad sex, in aquis betonicæ, salviæ, ve*[...] *melissæ exhibentur. Est singulare quoddam re*-*medium, hepatis, lienis, & menstruorum ob*-*structionibus, easdem solvendo, medens: Datur* *in aq. cichorei, centaurei minoris, scolopendriæ* *artemisiæ. Confortat omnia membra principa*-*lia, spiritusq; animales mirificè exsuscitat.*

CALCINATIO SOLIS.

Fac amalgama Solis, per cœmentum repurgati, cum sex partibus Mercurii, ut sequitur. Accipe aurum laminatum, quod in minutas particulas forficibus scinde: & in crucibulum mundum, inter carbones vivos, pone,

one, ut aurum saltem igniatur. Deinde ex
lio tigillo, mercurium π calefactum, super
urum effunde, & bacillo misce: ut incorpo-
entur. Tunc projice in frigidam: & massam
ptime lotam trajice per corium, & mercu-
ium & superfluum exprime, ut remaneat
nassa γ satis dura, quæ diu teri debet, cum
uplo sui ponderis salis præparati, in morta-
io vitreo; δ ita ut nihil de amalgamate ap-
areat. Hoc totum pone in crucibulum
oopertum & lutatum, parvo saltem fora-
nine pervium: & reverbera ε per diem na-
uralem: tali cautione adhibitâ, ne aurum li-
uescat. Hoc facto: reperies aurum calcina-
um; Mercurium verò cum sale in auras e-
olasse: si nempe sal ritè fuerit præparatum,
t ignis gradus, secundum mentem meam,
ccuratè observatus: Aliàs enim nonnihil
lis superit, quod separandum. ζ Tum au-
um denuò amalgama: & per corium traji-
, ut suprà: & misce cum duplo sui ponderis
lphuris vivi η & optimè tere: & pone in
utellam terram vitreatam, superfunden-
 optimum ϑ vini spiritum, qui accendi
ebet. Post cujus deflagrationem, & sulphu-
, reperies aurum, spongiosum, & valdè at-
nuatum: præsertim, si idem processus bis
l ter repetatur. Aliqui amalgama cum
floribus

floribus sulphuris terunt, & in crucibulo p
nunt, inter carbones vivos, bacillo ferr
continuè movendo, donec mercurius in a
ras abeat. Atque hæc est auri calcinati
quæ auro potabili parando, & aliis simi
bus operationibus Chymicis, commodè i
servire potest.

Purgatio per cœmẽtum vulgare & regale.

Antequam autem aurum calcinetur: d
bet, ut dictum est, cœmentari cœmento, v
vulgari, vel regali. Cœmentum vulgare i
fit:

Recipe farinæ laterum uncias octo: sal
præparati uncias quatuor: vitrioli albi un
cias duas: salis petræ, æruginis, ana ℥ ß. Mis

Cœmentum regale, quod soli auro pro
batissimo parcit, est tale:

Recipe farinæ laterum partes 4: salis am
moniaci, gemmæ, communis præparati, an
partem unam. Commista uniantur: & urin
humectentur. Quidam auri bracteas, ante
quam ordine digerantur, candefaciunt,
sinuntq; refrigescere: ut, si quid inquina
menti in cute hæserit, id consumatur, & li
beriorem accessum & impressionem relin
quat pulveri cœmentatorio. Omnibus rit
præparatis, pulveris aliqua portio pyxidi ve
ollæ cœmentatoriæ inspergitur æqualiter, ad
crassitudinem digiti lati. Huic imponuntu
bracteæ

ractea, urinâ irrigatæ, eo ordine & modo, t æquali situ, se non contingant mutuò, e corpus corpori cohærens id accedat: ca-oreq; aucto, oras colliquet. Dispositæ pri-no ordine bracteæ obruuntur pulvere, d dimidii digiti crassitiem: sequuntur pòst eliquæ bracteæ, & rursus pulveris portione ufficienti consperguntur: atque ita pergi-ır, donec pixis impleta, aut nihil lamina-um residuum est: & clauditur tandem præ-icto pulvere, ad crassitiem digiti transver-: imponiturq; operculum, sine respiracu-, si cœmentum vulgare; at si regale, opercu-ım habeat foramen parvum. Ignis postea atur ad 24. horas: ita ut olla sive pixis sem-er rubescat. Finito opere, bracteæ pede le-orino purgantur à pulveribus adhærenti-us; & urinâ lavantur, & exsiccantur.

Omnium autem perfectissimum cœ-ıentum est illud, quod sequitur.

Liquefac aurum, cum duplo sui ponde-is optimi cupri: reduc in lamellas tenuissi-ıas, instar papyri: quas cœmenta, per qua-raginta vel 50. horas, igne forti, faciendo . S. S. ut in cœmento regali dictum est, cum ırina laterum, sale cōmuni, colcothare, vi-idi æris, & modico sale armoniaco, cum ceto forti permistis. In hoc examine totum

cuprum

cuprum evanescit, sulphure ipsius incomb-
stibili, & tinctura in auri substantia rem-
nente; cùm, teste Gebero, *decimo octavo ca-
pite fornacum*, à cupro extrahatur sulph-
mundissimum tingens & fixum.

Optimus modus aurum depurandi.

Verùm ne opus sit tam tædioso labo-
re; & ut aurum perfectissimè purificetur,
dissolve unciam unam auri Hungarici, au
similis electissimi, in aquâ Philosophic
superiùs descriptâ, *cap. de aq. fortibus*
Hinc, per inclinationem, lentè effunde id
quod dissolutum est, ut terra alba, quæ, in
fundo matracii, indissolubilis (hæc, fusa
per boracem, convertitur in metallum al-
bum, quod in aquâ forti communi dissolvi-
tur,) manet, separetur. Dein pone aurum
dissolutum in matracium capax, colli satis
brevis, & superfunde quintuplum aut
sextuplum aquæ communis: inq; arenâ ca-
lefac, ad ebullitionem usque. Tunc su-
perfunde Mercurii priùs calefacti uncias
duas. Et si, intra horas duas, aqua Philoso-
phica, in qua aurum est dissolutum, non
sufficiet toti Mercurio dissolvendo, affunde
aquæ fortis communis q. s. Deinde adde
adhuc uncias duas Mercurii, quas si-
militer dissolve; donec videas, omne
aurum, in massâ spongiosâ, in fundo
matra-

hatracii, & mercurium diſſolutum in aquâ
laram & tranſlucidam, quam oportet cali-
am effundi, per inclinationem, & aurum
iligenter elui aquâ tepidâ, donec omni a-
rimoniâ ſit privatum: quod multò magis
urificatum erit, & minori labore & ſumtu,
uàm ſi cæmento, aut antimonio, utaris.
Depuravi aliàs aurum per antimoniũ, quod
erpulchrum erat, & valdè ſplendidum; at-
men cum id in aqua Philoſophica diſſol-
iſſem, ſeparavi adhuc de eo parum terræ
bæ. Unde patet: quantò hoc examen ſit
xactius eo, quod per cæmentum, aut anti-
onium, inſtituitur.

α probè mundatum.

β extra ignem.

γ inſtar globi.

δ vel marmoreo.

ε igne ſcilicet rotæ.

*ζ per aquam dulcem; calcem Solis exſic-
ndo.*

η potiùs florum ſulphuris.

θ qui eſt ſine omni phlegmate.

*ι Hoc vulgari cæmento utuntur aurifabri,
m deaurare cupiunt, quo non ſolùm aurum
rgatur ratione ſalium, ſed & in calore exal-
ur à farina laterum & ærugine, quæ ex cu-
o eſt.*

κ id quod omninò fieri oportet, antequa bracteæ in aqua regia solvantur.

λ neq; etiam latera & spondilia vasis.

μ proposito cœmentario.

ν & lutatur.

ξ quale est Hungaricum. Præstantissimu verò fuerit id cuprum, quod ex ferro cons quale generatur in Zepusio, vulgò im Zip *ex fontibus vitriolatis, saltem ferri frustis i jectis, & paulò pòst in rubiginem corrosis, quâ denuò beneficio ignis cuprum excellens fi*

ο Hinc per hanc recentis cupri, cum au hoc modo cœmētato, per aliquot vices, additi nem, & repetitam cœmentationem, auru impensè fit rubicundum.

BEZOARTICUM METALLICUM.

Dissolve in aqua Philosophicâ *α* solis pu rissimi drachmas duas: ipsisque adde gut tatim liquoris gummosi *β* septies *γ* rectifi cati unciam unam. Fiet maxima ebullitio Pone matratium super cineres calidos, a tres vel quatuor horas. Tum præcipita i aqua communi, & sæpius ablue: ultimò c aqua cordiali: & tandem exsiccá. *δ* Habe bis lapidem admirandæ virtutis: cujus gra na sex sudores egregiè movent: præsertim

si,ut

, ut bezoarticum minerale, priùs ritè fi-
itur.

α *ex sale communi & aqua forti præparata,*
l etiam regia

β *id est, butyri antimonii, & mercurii sub-*
nati, de quo suprà cap. 12. in pulvere emetico,
bezoartico minerali.

γ *Sufficit ternâ vice.*

δ *Meliùs & convenientiùs fiet, si per alem-*
um ex arena evocetur aqua philosophica,
l aqua regis, trinâ destillatione, ut suprà in
zoartico minerali factum, figatur; vix enim
t aliàs bezoarticum hoc, ad mentem autoris
eparatum, citra vomitiones & secessus.

ERAUNOCRYSON † SEU AURUM fulminans & diaphoreticum.

Recip. aquæ philosophicæ unciam unam:
ea dissolve auri purissimi, & priùs in la-
ellas diducti, drachmam unam: solutam
r noctem digere in arena: manè super-
nde guttatim saltem, siquidem valdè ebul-
olei tartari, α per deliquium soluti, uncias
as. Sic ilicò calx auri ad fundum vasis
ecipitatur, β quæ multis ablutionibus e-
lcorari debet, & in umbra, vel calore le-
ssimo, γ cautè & prudenter exsiccari. Ex
mmo Hungarico accip. grana 96.

Usus. Aurum hoc, à granis tribus vel quatuor ad sex, in convenienti vehiculo exhibitum, non tantùm insigne sudoriferum prebet & bezoarticum, sed stupendas præterea & philosophiæ adhuc ignoratas vires ostendit, cum fulminis ictus, & Jovis tela, manibus fabricata, Cyclopum imitatur, unius alteriusvé grani atomo accenso: nec sursum ut pyrius pulvis; sed deorsùm verberat.

Nota. Reduci potest hoc aurũ diaphoreticũ in corpus: terendo id leniter, in mortario vitreo aut marmoreo, cum mercurio vulgari, donec sit bene amalgamatum: dein rursus eliciendo mercurium per retortam. Sic calx Solis in fundo manebit valdè rubicunda, quæ per boracem fundi potest.

Ex eodem diaphoreticum parari potest adhuc præstantius, hunc in modum: Recipe ceraunocrysi quinque vel sex grana: eaque impone in vasculum argenteum, & superfunde spiritum vini rectificatum optimè, quem incende; & desuper vitrum crystallinum, satis ampli orificii, suspende. Quamprimùm spiritus vini ardere desierit, ceraunocryson officium suum faciet: & pars quædam terrea ad parietes vitri sublimabitur. Hoc quater vel quinquies repete; & vitrum

spiritu

piritu vini lava, ut calx fundum petat, quæ
siccari debet. Dosis gran. duorum.

† *Germanicis dicitur* das Schlaggoldt/ *Latinis aurum fulminans; id est, quod instar fulminis dissiliendo fragorem acutissimum edit: Crollio verò vocatur aurum volatile*, pag. 212.

α *aut in defectu hujus, tartari sal in aqua communi solutum accipiatur.*

β *quod animadvertes è colore aquæ Regis, qui debet esse albus. Nam si adhuc flavus sit, signũ, est totum aurum nondum repercussum; plus igitur olei tartari guttatim affundatur. Et calce auri ad fundum præcipitatâ in calido liquorem superiorem effunde, quæ postea, &c.*

γ *vel, ut vult Crollius*, pag. 211. *in patina vitrea per se spontè in hypocausto siccescat, nullo ignis calore adhibito.*

δ *potiùs partem cucurbitæ superiorem, cum alembico rostrato, & receptaculo.*

ι *id est, dissiliet ac fulminabit.*

Unde autem hujus fulminationis & repercussionis causa existat, non æquè constat; Crollius quidẽ p. 213. *refert eam in salem armoniacum, atq; hanc suam sententiam sic confirmat. Quemadmodum, inquit, sal nitrum & sulphur sunt hostes, & se invicem non compatiuntur, ut videmus in præparati pulveris tormentarii accensione; eodem modo sal armoniacum & tartarus*

Auri fulminatio & repercussio unde.

tarus sibi contrariantur, &c. Verùm Liban non satisfacit, qui tamē ipsemet, etiamsi in pro dromo Phil. Vital. thes. 49. pag. 12. conquer tur, nullas ponderosiores, aut meliores, contr rietatis in medium producit rationes. Nos v rò negativam nostram de sale armoniaco, cu Clarissimo Doctore Hartmanno, sic comprob mus: Si sal armoniacum esset percussionis ca sa, utiq; ad omnem effectū talem requirerētu sed non hoc; E. neq; illud. Mars enim in aqu forti, quæ nullum salem armoniacum recipi solutus, & oleo tartari repercussus, eâdem fu minandi facultate pollet. Rectiùs igitur virtu ista sulphuri solis igneo, & cœlesti, ac spiritib nitrosis & tartareis, quorum aliqui cum au remanent, & fixi evadunt, tribuitur; quamv spiritus salis armoniaci etiam non prorsus s gregetur, unde fortior penetratio, ob saliū co trarietatem, quæ tamen sola in aliis metallis ta lem effectum non producit, nisi in ferro, quo sulphure igneo, non secus ac ipsum aurum, a undat. Deinde idem fragor & volatilita Solis protinus in infusione olei tartari adimitu Si enim tantisper id infuderis in solutionem So lis in aquâ regia, quantisper tota compositio n gricet, instar atramenti, non tantùm planè ce tus existis, aurum omne ad fundum esse reper cussum, sed & nunquam illud postea, etiamsi a

tin

m post primam exemtionem seu collectionem, ...lminandi potestate pollere; id quod omninò ...irabile, duorum & quidem diversorum effe...uum unam & eandem caussam extare posse. Quod sanè alioquin per naturā poßibile haud ...detur esse. Idem enim quâ idem non efficit ...si idem: idem igitur non potest esse caussa op...sitorum, nisi in eodem occurrant & concur...nt diversa principia, quæ quandoq; ejusmodi ...nt & impellunt, ut verum & idem opposito...m causa sit. Sic igitur oleum tartari, debitâ ...oportione infusum, aurum repercutiens & ...lminans facit; sed idem eandem facultatem ...si adimit, proportione indebitâ, & quidem ex...dente, affusum, donec nempe totum nigre...at.

℥ cum recenti ceraunocryso, & spiritu vini.

CAPUT XVII.

DE SALIBUS.

...ODUS ELICIENDI SAL ESsentiale α ex herbis, sine calcinatione.

RECipe herbæ carduibenedicti q. s. Contūde in mortario marmoreo aut ligneo: ...mque omnem succum, secundum ar...m, expresseris: depura eum, aut filtra,

ut decet, & cum album. ovorum clarific
Deinde fac, ut leniter ebulliat, in vase vitre
aut terreo, eumque diligenter despuma.
Cumque ad consistentiam β mellis liqui
exhalârit: pone eum, in vase vitreo, in loc
valde frigidum, per quinque aut sex dies:
invenies sal elegans crystallinum, angular
in modum salis gemmæ: γ quod, effuso suc
co, collectum aquâ carduibenedicti ben
lavandum, & exsiccandum.

Eadem ratione & ex aliis herbis, & flor
bus, & ex rosâ ipsâ, sal essentiale extrahi po
test: cujus vires & effectus multò præclario
res erunt, quàm illius, quod ex herbarum c
neribus elicitur.

Usus. Egregiè sudorem movet, si ejus du
vel tria grana, aut circiter, in aquâ adpropria
tâ exhibeantur.

α volatile potiùs.

β vel spißitudinem exquisitam.

γ Sal gemmæ vocatur ideò, quia habe transparentiam ipsius gemmæ; aliàs dicitur sa fossile.

Modus eliciendi sal essentiale.

Hic modus eliciendi sal essentiale, vel po tiùs volatile, ex herbis, nullâ præmißâ calci natione, est solarum herbarum juxta sal fixu quod solâ calcinatione prodit, etiam quamplu rimum salis volatilis possidentium, quales ple-

rumq;

umq; sunt herbæ temperatè calidæ, ut carduus
enedictus, cum reliquis carduis ferè omnibus,
bsinthium, majorana, abrotanum, melissa, re-
a bovis, urtica, flammula, petroselinum, ros-
narinus, & aliæ; de frigidis non item hoc intel-
gendum. Quamvis & multum situm sit in
peratione: nisi enim succus ritè ad melleam
onsistentiam sine empyreumate coctus, ac præ-
erea in locum frigidissimum positus fuerit, ni-
il aut parum salis generabitur. Deinde quòd
æc salia, hoc modo extracta, reliqua salia per
alcinationem facta, tàm virtute, quàm sapo-
e, superent, mirum non est. Integritas enim sa-
s volatilis, in qua essentialis potestas latet, sal-
a manet; nec potest fieri, quin etiam ex sul-
bure, & liquore mercuriali, cæteris ceu sui
ompositi principiis, aliquid sibi attribuāt, qui-
us alioquin, si calcinando provenisset, carere
lebuissent.

Hujusmodi sales, ut & reliqua principia, li-
et summis & elegantissimis virtutibus prædi-
a sint: non tamen carent suis incommodis, ut
uidam præstantissimi viri observârunt. Salia
nim arrodunt & extimulant: spiritus caput
etunt: olea ventriculum convis cant, & adhæ-
ent. Unde nonnulli commoti sunt, illa Phi-
osophicè conjungere, & ex combinatione ho-
um trium primorum corporum lapillū quen-

dam Philosophicum, ceu clyssum, ut alii vocan[t] conficere, qui, salis, spiritus & olei viribus im[-] prægnatus, sine omni noxa usurpari possit.

SAL ESSENTIALE, SIVE CRE[-] mor, aut crystallus † Tartari.

Recipe tartari Montispeliensis α aut, quo[d] melius, Germanici, & quidem albi, lib. unā[m] β redige in pulverem subtilem γ & fac i[n] sufficienti aquæ quantitate, in vase figulin[o] firmo, ebullire. Tunc amove ab igne, &, [si] vis, trajice δ per manicam Hippocratis, ve[l] pannum lineum, in aliud vas firmum; & co[l-] loca in locum valde frigidum, ut sal tant[ò] meliùs possit concrescere. Quo facto, a[-] quam per inclinationem effunde: & sal, quod parietibus vasis adhæret, separatis fe[-] cibus, frequenti aquæ affusione, ε collige: & iterum, ut suprà, decoque, ζ diligenter la[-] va, à sordibus separa, & exsicca, tandemque reduc in pulverem.

Usus. Virtutem habet incidendi & deter[-] gendi humores crassos & tartareos: mea[-] tusque obstructos, si quod aliud vegetabiliū, aperiendi. η Dosis est drachma una in juscu[-] lo, vel alio liquore appropriato.

Mirum est autem: sales vulgò dissolvi, & liquescere in aquâ frigidâ; essentialem verò

verò contrà in eadem congelascere & indurescere. Ut igitur curiositati ingeniorum honestæ, & laudabili, satisfaciamus: causam hujus rei abstrusissimam investigemus, & compositum hoc primùm, hoc modo, examinemus. Recip. salem essentialem, cujuscunque rei is tandem sit: & pone in cornutam; applicando receptaculum satis amplum, & juncturas bene lutando. Dein da ignem per gradus. Primò exstillabit aqua valde acida; hinc oleum; & id, quod in retorta restabit, terra erit valde nigra & satis multa: quâ ad albedinem calcinatâ, sal quidam fixus exinde extrahitur. (Nam essentialis semper continet in se fixũ) Dicamus igitur: omnes sales essentiales esse compositos, ex partibꝰ terrestribus, aquosis, & unctuosis; & insignẽ illam siccitatẽ, terræ prædominãtis, retinere aquositatẽ: & compositum reddi tantò solidius, & minùs solubile, in aquâ frigidâ; quò magis oleaginositas ista duo extrema compositi colligata servat. Et possum asseverare: quòd, postquã in aqua bulliente crystallos tartari, sex diversis vicib., dissolvissẽ, eosq; extremè albos reddidissẽ: dein v. in cornutã posuissẽ, ad extrahẽdã aciditatẽ: (quę per reiteratas dissolutiones valde debilitatur) oleũ adhuc unctuosũ & adurens exstillârim.

Unde videre eſt; quàm arctè omnes comp[…] ſiti partes inter ſe ſint connexæ. Poſſem ad[…] huc aliam rationem, ex lib. Ariſtot. de M[…]teoris, adducere: quòd, ſicut elementa r[…] refiunt adſcendendo; ita etiam condenſe[…]tur deſcendendo, &, ſi ponamus, quòd ter[…] ſit frigida, gradu quarto: aqua frigida futu[…]ra ſit, octavo. Item, ſi aqua quarto grad[…] humida, aer humidus futurus ſit, octavo. A[…] propterea ſales eſſentiales, ſiquidem vald[…] terreſtres ſunt, non poſſunt in aqua diſſol[…]vi, niſi mediante calore: ſuperveniente au[…]tem frigore rurſus concreſcunt. Non alite[…] atque aqua in aerem mutari non poteſt, niſ[…] interveniente calore, qui illam rarefacit & exhalare facit: ſed quam primùm frigus in[…]gruit, condenſatur rurſus, & formam ſuam priorem recipit.

† *Cryſtalli nomen à nativo accipiunt, ſuntq́ ſolubiles omnes in humore copioſo: nam in pauco ſuo mẽſtruo concreſcunt etiam. Cum coagulat filtratus liquor aluminoſus, vitriolatus, ſalſus, acidus &c. cryſtallos vel lapillos vocant.*

α *vel Hungaricum, aut etiam Hiſpanicum.*

β *vel lava in aqua clara fontana, defuſâ ſemper turbidâ, donec aqua talis, qualis affuſa, permaneat lympida.*

γ *craſſum potiùs.*

δ *non eſt opus.*

ε po-

ε potiùs cum priore proprio decocto, parum recentis aquæ affuso.

ζ & hoc aliquoties repete: singulis vicibus, ubi decoctum, ab igne semotum, refrixerit, cremorem, tùm superna parte, instar pelliculæ, sublimatum, tùm parietibus cacabi adhærentem, collige, diligenter lava, &c.

η Cremor tartari in omnibus obstructionibus admodùm est utilis. In melancholia hypochondriaca expedienda nihil felicius est, si aliquot diebus ejus drachma semis, vel scrupuli duo, in jusculo, cum capparũ decocto, exhibeatur, & exteriùs ad hypochondrium sinistrum emplastrum ex ammoniaco in aceto squillitico soluto applicetur. Senibus maximè, & qui obstructæ sunt alvi, conducit. Insigne evadit catharticum, si hujus cremoris scrupulus unus, cum extracti scammoneæ granis 7, 8. vel decẽ, in jusculo vel vino propinetur.

Nota Barthii.

I. Ut hic sal essentialis, sive crystalli tartari, bene præparentur, & rectè usurpentur: cavendum est, ne illos in vasis metallicis præparemus, aut ex iis exhibeamus. Ratio est: quòd, sicut omnia mixta, de aciditate vitriolicâ, participant; ita vinum illâ abundet, & quidem copiosiori, perfectiori, & magis completâ, quàm

omnia

omnia reliqua vegetabilia. Quapropter omn
acida, tam vegetabilia; quàm mineralia, cù
sint ejusdem naturæ & originis, maximam h
bent cum metallis sympathian, & tantam qu
dem, ut, positis, aut liquefactis iis, in vasis m
tallicis, acidum hoc vitriolicum illis adhærea
quod dum facit, multum virium amittit, &
exigui effectus est in Medicinâ.

II. *Sunt, qui, ubi tartarus ebullit, & ab ign*
remotus refrixit, cochleari ligneo, cremoren
quendã, qui in superficie aquæ superiori cõcresci
colligunt. Id quod mihi non tantùm videtu
laboriosum; sed etiam inutile. Nam cryst al
parati, ut suprà dictum, habent eandem vir
tutem & proprietatem, quam cremor.

III. *Et quia cremor, propter eximiam suam*
aciditatem, valde diureticus est: cavendum:
ne ægris exhibeatur, corpore priùs non purgato.
Aliàs enim abducit secum humores crassos, sibi,
in meatibus, per quos transit, obvios, ad renes
& ureteres: ibiq; caussatis obstructionibus,
magnos dolores efficit.

SAL IMPERATORIÆ.

Siccatam calcina ad albedinem: α sal
extrahe, cum aqua ejusdem herbæ stillati-
tiâ, vel communi, β digerendo per noctem.
Postea

Postea aquam per inclinationem γ effunde: cavendo, ne feces turbentur; aliam usque tertiò reaffunde, digerendo, ut suprà. Tandem omnes aquas filtra, & coagula. Si coagulum non sit satis album: calcina in crucibulo, ad rubedinem; (non tantùm crucibuli; sed etiam, si vis, ipsius salis: quia salia fixa igniuntur, antequam liquescant.) cavendo, ne δ liquescat: deinde resolve, ε filtra & coagula. ζ Sic sal habebis albissimum; ut nullâ dissolutionis, filtrationis, & coagulationis repetitione opus habeat.

Ita sal extrahitur ex Salvia, & omnibus herbis: sed tali calcinatione perit sal volatile, sive essentiale, manetque solum elementale, η quod in humido facilè solvitur, & semper saporem habet ingratum. Interim sal hoc etiam extrahi potest menstruo satis vulgari, ut nunquam in humido solvatur, & saporem habeat gratum.

α *hoc est, cineres albos.*

β *calida; non tamen ferventi: quod observandum.*

γ *& filtrationem.*

δ *Nonnulli parùm curant liquefactionem in igne. Citiùs enim albescunt salia; sed propter fluxum ejusmodi salia postea raró consistunt, sed plerumque in liquores ab aere resolvun-*

tur,

tur, quin imò non levem virium patiuntur j-ścturam.

s in igne.

ζ idq; sæpius repete, donec salia fiant pu-ſima.

η fixum potiùs sive terreum.

Salium vegetabilium crystallinorum præparato genuino.

Sales vegetabilium crystallinos seu transp-rentes instar salis petræ feceris, si cujusq; cin-res, post calcinationem, denuò cum æqua parte sulphuris commistas, calcinaveris, ia igne non admodùm leni, & tandem benefic aquæ communis destillatæ extraxeris, filtr-veris, & evaporaveris, donec tantum aquæ cu sale restiterit, quousq; ille in crystallos in frig-do abire possit. Hi sales sunt omnium optimi nec enim facilè in deliquium abeunt, nec lixi-vium resipiunt; quin imò sales hoc modo præ-parati mirificè operantur. Sic sal absinthii hac methodo præparatus, purgat per vomitus ventriculi & pectoris impuritates expediendo si ejus scrupulus unus, vel drachma semis, in un-ciis duabus aquæ propriæ, id est, absinthii, ex-hibeatur. Sic sal Imperatoriæ, juxta hanc sen-tentiam ex radicibus factus, & à 4. ad 8. gr. in rob sambucino exhibitus, tollit omnes febres in-termittentes.

SAL TARTARI.

Sternitur tartarum, in vase terreo, non

vitrea-

vitreato, plani fundi, ad craſſitudinem digi-
ti. Reverberatur poſtea, ad albedinem usq;,
ſpatio quinque vel ſex horarum, igne ita
moderato, propter fuſionem, ut vas ſaltem
candeat. Tartarum, ita ad albedinem calci-
natum, perfunditur aquâ communi; digeri-
tur, filtratur, & coagulatur.

Hujus præparationis compendium fieri
poteſt: ſi tartarum ad nigredinem combu-
ratur, pòſt diſſolvatur, & coaguletur.

Modus hic non eſt aſpernendus, præſertimq́; obſervanda in eo ignis lenis moderatio, quo hic nil melius fit, quàm fornacum figulinorum in-tenſiore. Ex hoc ſale per deliquium ſoluto fit oleum tartari per deliquium, de quo ſu-prà, quod rarò ad medicos venit uſus, niſi quod eſt conſtitutivum magiſterii tartari, de quo mox.

SAL CORALLIORUM.

Hoc fit, digerendo α corallia trita, in ace-
to, ter deſtillato, β per noctem: poſtea fil-
trando, & acetum ad ſiccitatem evaporan-
do. γ Sic ſal coralliorum manet in fundo
vaſis: quod ut pulchrius evadat, diſſolvi po-
teſt aliquoties in aqua deſtillata, δ filtrari, &
denuo coagulari. ε

Uſus. Vires ejus ſunt excellentes. Sangui-
nem enim in univerſo corpore mundificat:

 pristi-

pristinum sanitatis vigorem restituit: flux
uteri, ventris, hæmorrhoidum, sistit: rob
rat cor & stomachum: omnes obstructi
nes viscerum reserat; concretumque sangu
nem dissolvit. Prodest & in hydrope, co
vulsionibus, paralysi, calculo, suffocatio
matricis, si cum aqua, affectui præter nat
ram conveniente, exhibeatur. Dosis à gr
nis decem, ad scrupulum unum, vel duo
pro ratione ætatis, & vehementiæ morbi.

α & solvendo.

β Nonnulli acetum sic conficiunt. Desti
lant à cineribus herbæ Kali lib. 1. sensim pri
infusi, propter metum scilicet effervescentia
aceti destillati optimi libras sex, cohobando b
vel ter. Acetum tale fit dulce, & non adm
dum mordax; nec tamen magnis caret viribu
ilicò enim corallia, ut & perlas, solvit.

Croll. pag. 162. *γ vel: post solutionem abstrahendo ac*
tum ad siccitatem.

δ vel, quod melius, rore Majali, supra trit
cum collecto & destillato.

ε donec sal candidissimum habeas, ab om
acetositate liberum, id quod facilè obtinebis,
acetum superius ad operationem hanc citiu
absolvendam adhibueris.

ζ De natura & viribus salis corallorum vi
deantur Crollius, Basil. Chym. pag. 165. &

Anshel-

nshelm. Boëtius de Boodt, cap. 154. lib. 2. de
emmis.

Quercetanus Pharmacop. Dogmat. c. ult.
*l ita elicit: corallia crasso modo conterantur:
stea ritè dissolvantur in succo limoniorum
l berberum: qui succus post illorum dissc-
tionem rursus separetur: & quod in fundo
manet, (quodq; postea pluries cum aquis cor-
alibus dissolvi & coagulari potest, ad acidi-
tem dissolventis acidi tollendam) dicitur sal
rallorum. Nonnulli autem magis operosiùs
præparant: Corallia benè trita (quamvis, co-
llia crasso modo conterẽda esse, censeat Quer-
tanus dicto loco) vasi vitreo, apposito alem-
co, imponunt, eaq;, ut vasis fundus excande-
t, ad albedinem usq; calcinant. Calcem a-
to destillato potenti immittunt, ac in loco te-
do digerunt ad octiduum quotidiè bis agitan-
materiam; ita tingitur colore rubro: postea
aturam diffundunt, repetunt infusionem.
einde tincturas omnes simul collectas vesicæ
iciunt, phlegmaq; omne alembico abstra-
nt, liquoremq; crassum, qui in fundo re-
ansit, in vitrum paulatim infundunt, seor-
mq; omne in calido exhalare sinunt. Quo
porato, nova corallorũ rudimenta apparent,
æ abluuntur aquâ calidâ sæpius, quâ abstra-
â, exsiccatam materiam supra cineres calidos*

fovent per hebdomadas aliquot; ita enim in albiſſimum convertitur, quod in quolibet quore promptiſsimè ſolvitur.

Nota BARTHII.

An hoc ſal tantarum ſit virium, meritò d bitari poteſt. Nam ſi illum deguſtes; quid liud, ex ingratiſsimo ejus ſapore, judicabis eſ quàm calcem vivam, aceto præparatam? D inde quis non ſuſpicetur, nobiliſsimas ejus vir calcinatione ejusmodi, corrumpi & deſtru cùm geſtata tantum, in febribus & aliis q busdam morbis, omnem tincturam ſ turatam, & colorem facilimè amittant Quid? quòd valde abſurdū ſit: velle ex omn bus rebus extracta facere, olea, quintas eſſe tias, præſertim ex ſubſtantiis per ſe planè v ſubtilibus, vel homogeneis, quales ſunt unio nes, coralia, moſchus, ambra &c. Induunt enin non rarò Chymicè præparata quædam aliā na turam, & non præparatis planè contrariā. Im mò quædam alia non præparata majores vire habent, & naturæ humanæ convenientiores quàm ſi Chymicum ignem experta ſint: quo in pipere fieri cernimus. Affecto enim ven triculo, grana illius aliquot deglutita plus effi ciunt, quàm ſi magnâ copiâ oleum ejusdem a romatis exhibeatur. Atq; hac de re Felicis ſimum etiam Platerum p. m. auditores ſuos olim

olim pro lectione, fideliter commonuisse, constat.

BUTYRUM CORALIORUM.

Recip. coraliorum rubrorum & salis petræ, ana part. æquales: calcina igne forti, horam unam. Pòst edulcora, affusâ toties aquâ pluviali destillatâ, donec nulla ampliùs acrimonia salis petræ, in aquâ, gustu percipiatur. Hinc coralia edulcorata pone in phiolam: & affunde iis acetum destillatum: iumque octiduum ita steterint, filtra per chartam, & rursus affunde acetum destillatũ recens: & perge, ut priùs, idque toties repete, donec coralia sint planè dissoluta. Hæc postea sume, & pone in phiolam vitream: & destilla ex B.M. Sic remanet in fundo essentia coraliorum: cui affunde aquam pluvialem destillatam, eamque dissolve: & rursus destilla: hocque sexies aut septies repete, donec aceti acrimonia gustu non ampliùs deprehendatur.

SAL CALCULI HOMINIS.

Recip. lapides aut calculos hominis: & calcina primùm igne moderato, dein magno; inque pulverem redactos, & cum æ-

quali portione sulphuris, & salis petræ, m-
tos reverbera, in alcohol albissimum, qu
ad ignem cinerum moderatum, in s
cum berberum clarificatum poni oport
donec totum dissolvatur. Tunc, filtrato
quore, exstillandus is est, per balneum,
siccitatem. Sic sal manebit in fundo vasis.

Usus. Expellit potenter calculum è re-
bus & vesica. Exhiberi possunt ejus gra
tria aut quatuor, in vino albo, Lunâ c
scente: estque dosis aliquoties repetenda.

SAL COLCOTHARIS.

Colcothar perfunditur aquâ pluviali,
sal, digestione unius diei vel noctis, in ea
ingreditur, quæ filtratur, & sal postmodũ c
agulatur. Rubedo aliqua, si sexies aut qui
quies iterum calcinetur, & salsedo semp
eluatur, tandem dulcis relinquitur, & v
catur dulcedo vitrioli, teste Libavio, *in alch
mia:* quæ major est, si ex vitriolo Vene
paretur, a & præsens est in ulceribus ma
gnis remedium,

Colcothar quidnam?

† *Colcothar est caput mortuum, residuu
ex destillatione olei vitrioli; vel est ipsum v
triolum ad summam rubedinem calcinatu
Usus salis colcotharis est rarus, nisi quòd no
nulli in diaphoreticis id valdè commendent,
duobus vel tribus.*

a *Ter*

a Terra vitrioli dulcis, per hunc modum pa-ata, habet tantùm vim emplasticam & stipti-am, nec est vera ea dulcedo, quàm aliàs vi-riolum, & omnia in se continent acria. Illius sus est in emplastris, & hæmorrhagiis narium. *Terra vitrioli.*

VITRIOLUM VOMITIVUM.

Dissolve vitriolum album in aqua communi, filtra, & coagula. Repete hoc secundò. Tertiò dissolve in aqua rosacea: pòst filtra, & coagula. Dosis à drachma semis ad drachmam unam.

ALIUD.

Dissolve vitriolum album in aqua destillata: filtra: & in vase terreo fac aquam exhalare, donec cuticulam superiùs contrahat. Tum vas pone in locum frigidum, ut crystallos producat: quibus separatis, fac reliquum humorem evaporare, donec rursùs cuticula oboriatur: &, ut suprà, crystallisa, hocque secundò repete. Tertiò crystallos in aqua rosacea dissolve: evapora: &, ut suprà, crystallisa, igneque lento exsicca.

Usus. Dosis à scrupulo uno ad drachmam semis, in haustu vini, vel cerevisiæ, aut conservâ rosarum. Felici cum successu exhibetur in febribus, ventriculi cruditatibus, catarrhis, lumbricis, peste, &c.

Paracelsi Gilla.

† *Vocatur à Paracelso*, lib. 1. de rebus naturalibus cap. 8. (*ubi agit de virtutibus vitrioli, crudi & colcotharis*) *Grilla non Gilla, aitq́; nominis vitriolum accepisse secretè. Liquorem verò vitrioli ad cerebri magnos illos affectus, vertiginem, phrenesin, maniam, caduc*... tertio & quarto capite 2. de viribus membrorum internorum, *vocat arcanum, quod* ... *Grilla extractũ est. Sive itaq; illo, sive hoc nomine appellaveris, perinde fuerit. Videatur Crollius*, pag. 118.

α *Dosis hæc autoris est nimis magna; ult*... *scrupulum semis enim vix exhibetur.*

β *potissimùm quotidianis, quæ sunt vent*... *culi, cum aq. centaurii minoris, vel potiùs* ... *ejusdem decocto.*

ALIUD.

Extrahe sal ex capite mortuo vitrioli, quo... à sublimatione florum sulphuris reliquũ e...

Usus. Salis hujus scrupulus unus, in aqu... fœniculi adsumptus, vomitum concitat, s... des movet, & sudorem. Interdum etia... somnum conciliat.

Angeli Salæ vitriolũ vomitivum.

Est & vitriolum aliud vomitivum & pu... gans simul, quod Angelo Salæ adscribitur, ... quentem in modum paratum: Recipe vitrio... Romanum cæruleum, q. v. reduc in pulverem, ... supra chartam in loco calido, sine radiis sola... bu...

bus, in pulverem album exsicca; postea solve in aq. centaurii minoris, per filtrum trajice; remotis fecibus, liquorem lympidũ, è balneo, ad tertiam partem destilla. Vas in locum refrigerationi accommodum repone, ut concrescant crystalli, quos separatim siccabis, servato tamen colore cæruleo; crystallos toties collige, quoties necessitas exigit, semper videlicet destillando ad tertiam partem, & frigori postmodum exponẽdo; collectos crystallos serva in vitro probè occluso. Hoc vitriolum per vomitum & secessum purgat corpus. Dosis à gr. 5. ad 10. in liquore aut aquâ destillatâ appropriatâ. Eximium est in febribus pestilentibus.

Nota. Universaliter in omnibus vomitoriis vitriolatis exhibendis, sedulò cavendum est ab asthmate, aliisq; pectoris affectibus. Vitriolum enim crudum venenum est, suffocãdo enecans, & , quomodocunq; præparatum, vix omnem suffocandi pravam deponit indolem.

SAL aut VITRIOLUM LUNÆ.

Recip. Lunæ fulminatæ, & in subtilissimas lamellas diductæ, uncias octo. Pone in cucurbitam: & superfunde spiritus nitri q. s. ut nempe ad unum digitũ supernatet. Dein claude vas, alembico non rostrato, & digere in balneo vaporoso, per viginti quatuor horas,

ras, ac destilla, calore lento, spiritus nitri volatiliores; donec videas, nihil ampliùs exstillare. Tunc vase refrigerato, super funde alium spiritum nitri, digere, destilla eò usque, donec Luna pondere trium aut quatuor unciarum spirituum nitri magis fixorum sit aucta. Tunc omne phlegma vapore balnei bullientis expelle: vasque exactè clausum, in digestionem triginta dierum, in balneum vaporosum pone: intra quod tempus Luna mutabitur in aquam viscosam albam, quæ, posita in locum frigidum, congelascet in vitriolum viride & cœruleum.

Vitriolum Solis. Hac eâdem viâ parari potest *vitriolum Solis*, superfundendo spiritum nitri, super salem præparatum, idemque regimen observando, sicuti de Lunâ dictum.

Ex utroque isto vitriolo, debita proportione conjunctis, & in athanore decoctis, donec omnes calores apparuerint, & tandem in rubedine substiterint: paratur medicamentum quoddam, quod non minoris est efficaciæ & virtutis; quàm magnum illud lapidis Philosophici arcanum.

Dosis est gr. unum in omnibus morbis desperatis.

SAL

SAL SIVE VITRIOLUM MARTIS.

Accipe ſpiritus vitrioli, vel ſulphuris per campanam facti, licet non rectificati, unciã unam, aquæ communis uncias duas. Miſce in matracio, & adde limaturæ ferri unciam unam; hocque obſeratum colloca in cineres calidos, ut omnia bulliant lentiſſimè, ſpatio ſex horarum. Poſtea infrigidari ſponte permitte: & invenies in vaſe generatum vitriolum, viride, ſplendens, quod calore diſſolvitur, frigore coagulatur, quodque autor Cheiragogiæ Helianæ, absque omni ratione ſolida, Martis ſalem eſſe inficiatur.

Si quis verò hanc præparationem propterea damnandam cenſet: quòd corroſivo præparetur, ob eandemque cauſam, Crollianam præferat: reſpondeo: eam non minùs hac ratione corroſivis parari; atque meam. Per reiteratam enim calcinationem Martis & Veneris, cum ſulphure, aciditas Veneris vitriolica cum metallis fixatur: quod ex pondere facilè dignoſcitur: ſi omnia ſecundum Crollii mentem, & meam, rectè inſtituantur.

Ad aſthmata, etiam inveterata, & tuſſes, aliasq; pectoris infirmitates, ex Marte ſubitò fieri poteſt vitriolum albicans hoc modo: Recipe

cipe limaturæ chalybis tenuis,puræ,& neutiqu pulverulentæ, unciam semis: superfunde gutt timin scutella vitrea olei sulphuris per campa nam facti, non rectificati, drachmas duas; sta tim incalescit,& totus Mars solvitur; sine qui scere & refrigerari. Sic fiunt crystalli,qui per a quã communẽ destillatã soluti, & à fecibus pe filtrationem liberati, denuò in crystallos, aqu evaporatâ,redeunt. Eorum grana duo vel tria in syrupis pectoralibus aliquoties exhibita, mi rificè asthmata expediunt, idq; nec per vomi tum, nec per secessus; sed sudoribus prorum pentibus.

SAL SIVE VITRIOLUM VENERIS.

Cuprum calcinatum, sive squamas cupri, reduc in pulverem subtilem, quem in aceto destillato, per diem naturalem, digere. Tinctum acetum per inclinationem effunde: & aliud reaffunde toties; donec non tingatur ulteriùs. Depletiones filtra: & tres partes fac evaporare,vel destilla: quodque relinquitur in fundo vasis; ponatur in locum frigidum. Sic generabitur vitriolum viride, obscurum, splendens.

ALIUD.

Laminæ Veneris cum ana sulphuris triti, ut dictum est, in calcinatione Veneris, redu-

cuntur

cuntur in pulverem ſubtilem: & in olla terrea, cum ſulphure trito, calcinantur; continuè baculo cupreo movendo, donec totũ ſulphur combuſtum fuerit. Hinc calx denuò teritur; & cum octava parte ſui ponderis ſulphuris triti calcinatur, ut ſuprà, hocq; quinquies aut ſexies repetitur. Poſtea calx iſta in aquam ferventem projicitur, & baculo ſæpius movetur, dum fundum vaſis petit, & aqua refrigeretur: quæ filtrata evaporet ex tribus partibus, & ponatur in locum frigidum, ut cryſtallos cœruleos producat; vel ex toto evaporet.

Vide Crollium, pag. 218. & ſeq. *accuratiùs de hâc præparatione præcipientem. Habetur & alia via compendioſior, quâ fit vitriolum Veneris & Martis; ſed hermaphroditicum, id eſt, quod utriusq;, Veneris nempe & Martis, naturam habet: ex ambobus enim conficitur, & ubivis à Baſil. Valentino Monacho celebratur. Cujus vires in Medicina ſunt eædem cum hâc autoris præparatione.* *Vitriolũ Veneris & Martis hermaphroditicum.*

SAL aut VITRIOLUM JOVIS.

Diſſolve ſtannum Anglicanum in aqua forti, facta ex alumine & nitro. Quieſcat ita diſſolutio: & videbis calcem ſtanni, albam,

bam, inſtar nivis, ad fundum vaſis, præcipitatum iri, quam ſublimari oportet, ſicut cum flores albi antimonii parantur: & invenies pulverem albiſſimum, inſtar pollinis, in capitello ſublimatorii, qui in aceto vini, ter deſtillato, diſſolvendus, & integrum biduum digerendus; vas ſæpe agitando. Dein eô, quod diſſolutum eſt, per inclinationem effusô, aliud acetum vini reaffundendum ſuper id, quod adhuc diſſolvendũ reſtat: & omnia menſtrua, uſque ad ſiccitatem, per B. M. exſtillanda, bonusque vini ſpiritus ſuper id, quod in fundo vaſis remanebit, fundendus, digerendus, decantandus, & alius ſpiritus ſubſtituendus; donec totum reſolvatur. Tunc oportet duas tertias ſpiritûs, per balneum, exſtillari, & reliquum in frigidum collocari, ut cryſtalli formentur, qui ſeparati in liquorem reſolvuntur: ſi in locum humidum, ſuper marmor, ponantur.

Vſus. Tres aut quatuor guttæ ejus, umbilico feminæ hyſtericæ calidè infricatæ, uteri ſuffocationem ſtatim tollunt. Hic idem liquor ſummum eſt remedium in morbis Venereis. Curat omnis generis ulcera fœtida, fiſtulas, lupos, cancros, noli me tangere, & alia carcinomata maligna. Duæ aut

tres

tres guttæ, exhibitæ intra corpus, potenter alvum movent.

SAL SATURNI.

Calx Saturni, sive minium, α perfunditur aceto destillato, vel saltem β ejus phlegmate: digeritur per diem naturalem, sæpius agitando. Post menstruum abstrahitur, aliudque substituitur, donec omnis salsedo extrahatur: depletiones filtrantur, & in cineribus, vel arena, coagulantur. Sic habes salem Saturni; super quo si acetum ter destilletur, cum cohobiis, atq; etiam postea vini spiritus, cum trina cohobatione: sal sic virtutem adquirit admirandam, γ in sanãdis diversis morbis.

Usus. Si ejus sex grana dentur in peste, cum vino albo: curatur ęger intra viginti quatuor horas. In hydrope dantur tria grana, in vino albo, quatuor diebus continuis: in colica sex grana, cum vino albo: in lepra itidem sex, cum aqua fumariæ, continuè per octodecim dies. Saccharum hoc δ intra corpus sumptum, frigiditate suâ, libidinẽ veneream extinguit: ε ac propterea utile iis, qui in cœlibatu vivunt. Extrinsecus usurpatum mira præstat in ulceribus corrosivis, malignis, cancrosis, lupo, & similibus. Contra putredinem oris etiã, & impetigines, ambusta, inflã-

mationes,

mationes, tumores, ζ pustulas faciei ru-
bras, præstantissimum est medicamentum, si cum oleis, aut aquis convenientibus, applicetur.

α suprà cap.14. factum, sub titul. Calcinationis Saturni.

β *Verba illa*, vel saltem ejus phlegmate *deleantur.*

γ Hujus salis deprædicatio nimis pomposa est, & valdè aliena ab experientia, rerum omnium magistra.

δ vel mel, vel butyrum, de cujus usu prolixè Crollius, pag. 274. & 275.

ε Castitatem præstat etiam butyrum hoc Saturni, si umbilicus & priapus eo inungantur, atq; ita desiderium fœminarum minuit; ast vicissim si mederi velis, uteri balneo Laconico, & inunctione umbilici cum ol. nucis moschatæ destillato.

Sal Saturni tumores dissolvens.

ζ Hoc mirum cuipiam videri possit, cùm hoc sit frigidissimæ naturæ, quomodo tumores, durities, & scirrhos dissolvere possit. Attamen experientia hoc ipsum nos docet, & convincit, utut principia Galenica non usq; quaque respondeant.

CAP.

CAPUT XIIX.

DE FLORIBUS.

FLORES BENZOINI. †

BEnzoinum teritur, α & ollæ rotundæ β imponitur; deinde clauditur duplici charta emporetica, convoluta in modum manicæ Hippocratis: & datur postea ignis ad ſublimationem idoneus: δ floresque nivei, qui nihil aliud ſunt, quàm ſal eſſentialis dulcis, ſæpius colliguntur.

Uſus. Valent ad aſthma, ε & omnes pulmonum morbos. Doſis ſcrupulus ſemis, in liquoribus vel ſyrupis idoneis. Topicum etiam remedium ſunt, ad tubercula, & ruborem faciei. ζ

† *hoc eſt, aſæ dulcis.*

α *groſſo modo.*

β *cum pedibus.*

γ *arenæ, vel prunarum.*

δ *dum flores ſcilicet aſſurgunt; quod deprehendi poteſt, ſi chartæ admoveatur candela.*

ε *Si florum benzoini drachmæ duæ, cum florum ſulphuris drachma una miſceantur, & hac miſturâ, quantum cum mucrone cultri capi poteſt, cum pauxillo ſalis, in ovo ſorbili,*

 ſingu-

ſingulis diebꝰ manè, jejuno ſtomacho, exhibi-tur, ad vitia pectoris feliciùs expedienda, pr-ſertim in phthiſi, & aſthmate etiam invete-to, commendatur.

ζ *cum unguento pomato, aut butyro M-jali illiti.*

FLORES SULPHURIS.

Parantur, miſcendo æquales partes ſu-phuris, & colcotharis α perfectè rubifica-exſiccatique; & ſublimando, β ut in an-monio (ſpatio tamen octo horarum oper-tio hæc perficitur, nec tanto opus eſt igne, in antimonio) dicetur. Secundò ſublima-tur cum ſaccharo γ cryſtallino ſolo, ut m-jus ad aſthma, & alias pulmonum affecti-nes, conferant auxilium. Nec metuendu-hîc, ne ebullitio, liqueſcente ſulphure, ſubl-mationem impediat. Quocunque enim mo-do ſulphur ſublimetur, ſive per ſe, ſive cu-additione, ſemper ebullit.

Fit etiam hæc florum præparatio, miſcen-do ad libram unam ſulphuris, libram unam ſemis farinæ laterum; Vel, ad libram ſul-phuris addendo colcotharis, & ſalis decrepi-tati, ana libram ſemis; Vel, per ſe δ etiam, abſque ullâ additione.

Uſus. Flores hi valdè reſiſtunt putredini, ac propterea in peſte, tam præſervationis, quàm

quàm curationis gratiâ, vel in aqua cardui-benedicti, aut melissæ, vel theriacâ, vel syrupo acetositatis citri, ad drachmam unam, utiliter usurpantur. Præservant à febribus & epilepsiâ. Sudorē in lue venerea promovent. Conducunt in omnibus morbis, qui exsiccatione opus habent: in omnibus pulmonum affectibus, asthmate, tussi antiquâ & recente, catarrhis ad pectus defluentibus: pleuresi, colicâ: apostematibus, & similibus.

Possunt etiam exinde tabulæ formari, hac ratione: Recip. gummi tragacanthæ in aqua rosarum moschatarum, aut cinamomi dissoluti scrupul. duos: sacchari finissimi subtilissimè pulveris. unc. sex: flor. suphlurus unciam unam: spec. diarhod. abbat. aut diatragac. frigidi, magisterii coralliorum, ana unc. semis. Misce: & tunde hæc simul, cum tragacanthâ dissolutâ, in mortario marmoreo. Deinde manibus, oleo anisi aut fœniculi oblitis, pastam hanc diligenter subactam super tabula munda, ligno rotundo, extende, tabulasque ex ea, quibus manè & vesperi, ad omnes pulmonum morbos, & catarrhos capitis exsiccandos, aris, confice.

Dosis est drachma una.

α Hi tamen flores propter acredinem n
usquequaq; utiles sunt.

β per arenam ex cucurbita flores in ale
bicum colliguntur.

γ Sublimatio cum saccharo candi vix p
test operi conferri: liquescunt enim unà, & s
charum ebulliendo sublimationem impedit; p
tiùs miscendi sunt flores sulphuris cum sacch
ro candi, & vel formâ electuarii, vel morsel
rum, usui adservandi.

Flores sulphuris simplices.

δ Qui modus ultimus omnium est syno
rissimus, fitq; hoc modo: Cucurbita terrea, a
quam priùs duo alembici vitrei congrui sint f
lecti, ita ut unus post alium possit adhiberi, l
cetur priùs vacua in arenam; quæ ubi gradib
ignis paulatim fuerit excalefacta, immitte su
phuris communis, in frusta conquassati, man
pulum unum, aut alterum, & appone alemb
cum. Videbis paulò pòst elevari flores, si mod
ignis justè administratus fuerit; aliàs, si inten
sior is fuerit, jacturam patieris operis. Quòd
si itaque nonnihil florum in alembicum eleva-
tum fuerit, illô sublatô, substituatur alter, &
identidem flores sic, repetitis sæpè alternis alem-
bicorum vicibus, colligantur. Quòd si elegan-
tiores & puriores adhuc desideres, hanc flo-
rum sublimationem semel atq; iterum reitera-
re poteris.

Hos

Hos flores si in usus adhibere velis medicos, *Flores sulphuris cõpositi.* *[...]teris partem quandam cum aliis, ex.g., gum[...]atibus sequentibus selectißimis, in tenuißimũ [...]lverem tritis, mixtam servare ad usum, sva[...]nte idipsum Paracelso,* in lib. 8. paragr. pag. [...]2. de asthmate, & cap. de sulphure 3. tom. 7. [...]g. 174.

Recipe ergò florum simplicium sulphuris, ter [...]vatorum, unciam unam & semis: myrrhæ [...]ectæ drachmam unam: aloës epaticæ scru[...]lum unum: croci grana quindecim: terræ [...]illatæ scrupulum unum: sacchari q.s. Dis[...]lvatur hoc in aq. rosarum, vel pectorali, & [...]t massa, ex qua formentur rotulæ; vel cum [...]gacantha in aq. rosacea dissoluta F. tabulæ; [...]t cum theriaca extract. electuarium. De [...]s ut & eorundem compositione, egregiè præ[...]pientem, vide Crollium, in Basil. Chymic. [...]g. 229. & seqq.

RUBINUS AURIPIGMENTI DIAPHORETICUS.

Recip. auripigmenti elegantis & splen[...]di unc. unam. Redige in pulverem val[...] subtilem; & sublima in phiola, aut par[...] matracio, igne forti, donec fundus va[...]candescat. Et habebis, intra dimidiam [...]oram, pulcherrimos rubinos, circa col[...]m vasis sublimatos.

Uſus. Dantur hi rubini, à ſex ad octo gra-na, in brodio conſervationis zingiberis, ad provocandos ſudores, in morbis venereis, ſcabie, & ſimilibus.

Iidem rubini, pulveriſati cum æquali pondere florum ſulphuris, & in matracio, igne arenæ aut cinerum, ſecundi gradus, per dies octodecim, aut viginti, digeſti, mirificè catarrhos exſiccant.

Doſis eſt, ab octo ad duodecim grana, in pulmonum adfectibus, exhibita in roſarum conſervâ. Idem pulvis ſudorem etiam movet.

ALIUS RUBINUS ARSENICI DIAPHORETICUS.

Sublima arſenicum, in matracio, bis aut ter, igne arenæ, per quinque aut ſex horas, donec evadat planè cryſtallinum: ſemperque ſepara pulverem ſubtiliſſimum, qui collo matracii, inſtar farinæ volatilis, adhæret, eſtque ipſum arſenici venenum. Partem cryſtallinam pulveriſa: eamque bene miſce, cum tandundem florum ſulphuris: & ſublima, ſicut ſuprà, in maſſam rubram, quæ ſpecificum eſt remedium in affectionibus pulmonum.

Uſus. Intra corpus, ad ſudorem concitandum, exhibetur, à granis ſex ad octo.

Extrin-

xtrinſecus uſurpatus curat omnia ulcera maligna, & curatu difficilia.

Nota BARTHII.

Quercetanus auripigmentum totum, per ſe, ublimare conſuevit: & rubinos inde ortos colgit: quos poſtea in pulverem reduxit, ſine ulli aliâ præparatione; eumq; exhibuit, ad grana ria, quatuor, quinque, in liquore ſudorifero fuſum, ut in aquâ carduibenedicti, vel ularia, vel cum extracto angelicæ mixtum. Eſt dmirandum diaphoreticum, ad omnia carciomata, peſtem, lepram, & ad omnes peſtiferos arſenicales morbos.

FLORES † ANTIMONII.

Electum ſtibium, in ſubtilem pulverem edactum, ex aludele terreo, in alembicum roſtri expertem quidem, ſed tamen in verce pervium, ad humidos ſpiritus emittenos, cum mobili cono, β ſublimetur ſecunum artem, dando ignem, per gradus, deem vel duodecim horas, γ ad flores albos xcipiendos: ad citrinos, per viginti quauor horas: ad rubeos, per triginta ſex, ignē ontinuando & augendo. δ Albi flores ſi piritu vini circulentur, facultatem emetiam amittunt, & per inferiora tantùm purant.

† *Elegantiores fiunt flores antimonii, secundum Crollium, ex retorta, per arenam a… mistam sublimentur*, pag. 132.

α *potiùs in ollas, artificiosè sibi incumbentes.*

β *vitreo vel terreo.*

γ *ignis gradus hanc florum antimonii variationem præstare non possunt.*

Flores antimonii nō nisi correcti in medicum usum accersendi.

δ *Flores antimonii in medicum usum accersendi non sunt, nisi corrigantur: id quod a vitro ejusdem rectè à veris Chymiatris pronunciatum est. Primò itaq; ut flores antimonii probè corrigantur, habeantur flores antimonii albi, qui communi more fiunt, per sublimationem scil. in aliquot ollis, supernè ad orificium cucurbitæ sese excipiētibus, ceu monet hîc autor. Quæ via quidem expedita; sed feliciùs proveniunt, si fictilis cucurbita, ex bona materia facta, inferiùs propè fundum sit tubulata, eiq; postea, firmiter in furnum collocatæ, adaptentur alembici cœci invicē sese capientes: itaq; quâ se capiunt sint perforati: eorum sint numero sex vel plures; in summitate verò apponatur alembicus vitreus rostratus, cui cucurbita regalis adjecta sit. Primùm itaque, ubi, ignis gradibus admotis, cucurbita tubulata per se vacua fuerit ignita, ex antimonio trito cochleare unum paulatim, & post vices, est injiciendum; statimq; liquescit,*

Flores antimonii albi.

scit, & vi ignis tolluntur flores sursum, in superimpositos alembicos cæcos. Antimonium verò injectum est cum ferreo stilo incurvato aliquoties per tubulum movendum: sic enim citiùs & velociùs sursum fertur. Omnibus ritè rectéq; institutis, etiam ad distantissimum alembicum rostratum flores elevantur, cum aliquot â parte phlegmatis acidi, quod in cucurbitam annexã dilapsum colligendum est, suúq; usui destinatum reservandum. Et hic sit modus florum alborum eliciendorum tutissimus.

Postea recipe salis tartari, frequenti solutione & coagulatione summè depurati, quantum vis, (quæ sanè purificatio salis tartari apprimè est necessaria; alioquin apparatus hic noster nõ procedet) & affunde tantum de aceto destillato, vel potiùs de spiritu vini, quantum pro solutione salis sufficit: abstrahe acetum, sive vini spiritum, lento igne, in balneo, ut evaporet; nonnihil enim acredinis simul progreditur: affunde vicißim acetum destillatum novum, ut dictum, & abstrahe, eodem modo reiterando laborem, donec tandem acetum ejusdem saporis destillando egrediatur, quod octavâ vel nonâ imbibitione & destillatione fiet, & hoc Chymicis est imprægnare. Hujus igitur salis, aceti spiritu imprægnati & exsiccati, accipe, e. gr., unciam unam & semis; florum antimonii alborum mo- **Florum antimonii correctio.**

dò præparatorum unciam unam: Misce, & in crucibulo ad ignem subitò liquescant. Massam liquefactam, ferè instar sanguinis rubram, effunde supra marmor, quæ ubi refrixit, erit coloris cinericii. Postea tere materiam, & affunde illi in vitro sequentem aquam vitæ aromatisatam: Recipe galangæ, galliæ moschatæ, caryophyllorum, cinamomi, vel caßiæ ligneæ veræ, macis, ana unciam semis: croci drachmas tres. Terantur mediocriter, & affundatur alcohol vini: in lento cinerum calore tincturam extrahe; postea per declinationem aufer tinctum spiritum vini, & affunde recentem, donec ampliùs non tingatur. Demum omnem spiritum vini tinctum & aromatisatum affunde tartaro & antimonio simul, ut dictum est, liquefacto, addendo salis vel magisterii perlarum, & corallorum, ana drachmas duas: Omnia, vitro clauso, digerantur in calore cinerum, per duos dies. Postea, adaptato capitello, destilletur lento igne spiritus vini, & remanebit in fundo tinctura aromatum præcedentium, cum pulvere antimonii & tartari: abstrahantur omnia ad siccitatem; & color erit instar caryophyllorum. Ita habebis antimonium optimè præparatum. Servetur in vitro clauso pulvis, quia in aere resolvitur. Atq; hoc sine ulla formidine tutò intra corpus exhiberi potest. Et hæc est correctio antimonii Crolliana, p. 132, & 133.

Flavi

Flavi autem & rubei antimonii flores non, nisi peculiare quoddam instrumentum, si semper eos habere velimus, ad hoc artificium construendum requirunt, quod datâ operâ supersedemus. *Flores antimonii flavi & rubei.*

Tandem hi flores omnes, tàm albi, quàm colorati, vomitivi sunt, & quidem rubei vehementiores cæteris. Verùm si, præter illã Crollii præparationem, ex vini & mellis spiritu aliquandiu circulentur, omnem deponunt violentiam, retinentq; solam dejiciendi facultatem. Violentia enim à cruditate est, quæ coctione & nobilium menstruorum clementiâ mitescit. Horum florum grana 6. 7. 8, aut ad summum 10, movent blandè quatuor vel quinq; sedes, sine omni vomitu; cùm tamen ante hanc rectificationem priorum florum duo vel tria grana non tantùm alvũ perturbent, sed & enormes cieant vomitus. *Flores antimonii omnes vomitivi sũt, nisi corrigantur.*

ALII FLORES PER INFERIORA TANTUM PURGANTES.

Sublima pulverem emeticum, cum dupla quantitate salis fusilis. Lava id, quod sublimatum est, superq; illo aquam vitæ accensam bis aut ter combure.

Dosis à sex ad octo grana.

SUBLIMATIO SALIS ARMONIACI.

Recip. salis armoniaci lib. unam, squamarum ferri unc. decem. Misce; & sublima in

aludele aut matracio, forti igne. Vase refrigerato, separa, quod sublimatum est; & misce cum quinque aut sex unciis salis communis præparati: repetendo istam ultimam sublimationem, quinquies aut sexies, novum salem semper addendo.

Usus. Dosis est duodecim, sedecimvé granorum. Exhibetur in omnibus febribus, tanquam insigne sudorificum: quod semel atque iterum repetendum. Convenit etiam hic sal sublimatus metallis in mercuriũ fluidum reducendis.

MERCURIUS SUBLIMATUS.

Recipe mercurii purgati, per salem præparatum, acetumque, & per corium trajecti, vitrioli rubificati, salis præparati, ana lib. unam: salis nitri uncias quatuor. Terantur & misceantur simul in mortario lapideo, cũ modico aceto, tamdiu, donec mercurius nullo modo appareat vivus. Omnia benè mista pone in cucurbitam α lutatam: cui superpone alembicum, rostri brevis: dando ignem, per gradus, ut artis est, per octo vel decem horas. Aqua fortis, quæ primò effluet, servetur. Pro secundâ sublimatione: ad libram unam sublimati, addantur salis præparati unciæ duodecim, & vitrioli

unciæ

unciæ quatuor. Pro tertia, ſale duntaxat ſublimetur.

a qualemcunq;.

Præterea ſublimatio mercurii haud vulgaris hæc eſt: Solvatur argentum vivum purificatum in aqua forti, donec totum abſorptum ſit ab ea, poſtea ſolutio fundatur ſuper vitrioli exſiccati & ſalis communis præparati, ana partes Mercurio analogas, & cum ſpatulâ lignea diligenter ſubagita, cavendo ſpiritus acres evaporantes. Tandem ex cucurbita ſublima, & plerumq; glaciei tranſparentis inſtar Mercurius elevatur. Poſſemus etiam hîc Mercurium in cryſtalli formam, ſingulari quodam proceſſu, redigere, qui alios omnes ſublimatos puritate & virtute longè antecelleret; verùm ejus ſalem innuiſſe hâc vice ſufficit.

Mercurii in Cryſtalli formam traductio.

ALIA MERCURII SUBLIMATIO PERFECTIOR.

Recip. Mercurii cinabaris revivificati, uti dictum, *cap. de Mercurio*, lib. unam. Diſſolve eam, in aquâ forti communi: dein aquâ forti, per deſtillationem, rurſus evocatâ, aut ad ſiccitatem evaporatâ, recipe mercurium præcipitatum, eumque in mortario marmoreo [non metallico] diligentiſſimè pulveri, cum æquali pondere ſalis decrepitati, & vitrio-

vitrioli, ad albedinem tantummodo calci-
nati. Dein, cum omnia bene miſcueris, po-
ne ea in cucurbitam vitream, ſuo alembico
tectam, in arenam: aut in matracium forte
colli ſatis ampli, & quod ſaltem octo polli-
ces, aut circiter, altum ſit: ut primi vapores
tantò meliùs egredi poſſint. (Aliàs matra-
cium periclitabitur: ſi non cautè & pruden-
ter ignis regimen obſervetur.) Da ignem
per gradus, donec collum matracii albeſce-
re incipiat: & tunc claude foramen, papy-
ro, ignemque auge, per quinque aut ſex ho-
ras. Atque hoc modo pulcherrimum mer-
curium ſublimatum cryſtallinum habebis:
quem frigefactum ſepares. Et eſt hic Medi-
cinæ multo aptior, quàm præcedens.

SUBLIMATUS DULCIS PURGANS.†
Sive
DRACO MITIGATUS.

Recip. mercurii purgati, ut ſuprà, vel mer-
curii cinnabaris revivificati, unc. 6: mercu-
rii ſublimati præcedentis uncias octo. Tere
ſimul, & tamdiu, donec nullum mercurii vi-
vi granum appareat. Pòſt adde ſalis præpa-
rati α (ad mercurii impuritates retinendas)
duas aut tres uncias: & ſimul rurſus trita po-
ne in matraciũ, quod ad dimidiam tantum-
modo partem reple. Hinc ſublima, in cine-
ribus

ribꝰ vel arena, per quinq; aut ſex horas: cumque matracium refrixerit, diſcinde illud ferro ignito, eâ parte, quæ media eſt, inter ſublimatum & ſalem, qui in fundo remanſit: ac rurſus ſublimatum redige in pulverem; & ſecundò ſublima absque additione. Ita ſufficienter præparatus erit, ad felicem ejus uſum, tam internum, quàm externum.

Uſus. Sublimatus hic panacea erat Quercetani: quam in pilulas redigebat, quæ tum temporis, à nomine ipſius, pilulæ de Monſieur de la Violette dicebantur, & plurimis, præſertim lue venereâ β infectis, in uſu erãt. Exhibetur autem in omnibus affectibus, etiã ad præcautionem morborum, ſingulis mẽſibus. Doſis eſt à granis duodecim, ad viginti, & triginta; quæ cum granis quatuor, aut quinque ſcammoneæ ritè præparatæ, aut trochiſcorum alhandal, aut panchymagogi, aut alterius purgantis, commiſceri poſſunt, ad pilulã unã atq; alterã inde formãdã.

† *qui eſt panchymagogon Quercetani.*

α *Ad ſublimatum hunc dulcem conficiendum nõ opus eſt ullâ ſalis vel colcotharis additione. Statim enim, ac poſteaquã cum mercurio vivo, eo pondere, quod innuit proceſſus, fuerit cõjunctus, & triturando miſtus, omnia corroſiva & vitrioli & ſalis emoriuntur, & pulvis fit dulcis. Itaq; ſalis, vel vitrioli, adjectione nullâ opus*

eſt;

est; sed si velis operari dextrè, binos mercuri junctos per se in matracio sublima, more solit idq; tertiò repetendo, semper abjecto mercur crudo, qui in extima parte interdum simul v vus surgit, rejectis fecibus, in fundo matrac restitantibus.

℞ *adhuc recenti; inveteratam enim non to lit. Aliàs evacuat & curat morbos omnis g neris. At nec per se, neq; in conservis exhibendu est; sed plerumq; massis pilularum immistus, a concinnandam pilulam, integrè est deglutien dus, v.g. Recipe sublimati dulcis gr. quindecim vel 20: adde massæ pil. cochiarum, vel alicuju alterius purgantis, ut diaphœniconis, &c. scrupulum semis, misce; vel eidem pulveri mercurii dulcis extra massas adde gr. 4. vel 5. scammoneæ præparatæ, vel trochiscor. alhandal, & cum syrupo aliquo fac pilulam parvam; quæ omnes humores electivè, sine aliqua perturbatione, purgat. Exhibetur dextrè, in omnibus affectibus, in quibus evacuatio requiritur. Posset etiā hic pulvis cum extracto panchymagogo, quod suprà docuit autor cap. 9, misceri, & dari eâ dosi, qua diximus.*

Mercurius in certis vehiculis exhibendus.

Notæ BARTHII.

I. *Quicunque sublimatum dulcem, cum fructu, & tutò exhibere voluerit: caveat sibi, in illius præparatione, à sublimato, qui cum arse-*

rsenico paratus est. Gravia enim is inducit
mptomata, & periculosa.

II. Quandoquidem mercurii bene præpa-
ati proprium est: humores peccantes resolve-
, & fluxiles reddere; eos verò attractos, &
stomachum allectos, ob virtutem catharti-
am, quam habet nimis debilem, non evacua-
: oriuntur inde in iis, qui eo continuè utun-
ır, valde perniciosa symptomata; veluti oris
livatio, cerebri refrigeratio, & defluxiones,
per diversas corporis partes: non quòd mer-
rius malè fuerit præparatus; sed malè exhi-
tus. Propterea qui feliciter illum, intra cor-
s, exhibere volunt: semper eum miscere de-
nt, cum aliquo extracto, aut pilulis, ut priùs
onstratum.

III. Sublimati dulcis bene præparati signū
: si sit albißimus, & aliquomodo crystalli-
s, & ut sit factus modo superiùs descripto.
am si, in initio, ignis detur vehementior, aut
ne nimis diu urgeatur: rubicundus evadit,
amittit suum spiritum vitriolicum, quo pri-
tus, non potest non esse inutilis & nocivus.
memini: Nobilißimo cuidam militi ac Si-
ifero drachmas duas ejusmodi sublimati
lcis subruffi exhibitas esse, pro dosi: quæ ta-
en nullam sedem moverint.

IV. Mirum est: salem, colcothar, mercu-

rium, per se, non esse venena; sed simul sub-mata, naturam prorsus venenatam induere, quam hac, per salem aut colcothar, præpara-tione, rursus exuant.

V. *Qui accuratissimè mercurium hunc dulcem purgantem præparare satagit: à mercurio, sublimatoq; communibus, ut abstineat, necesse est. Illorum verò loco, utatur aquis Philosophicis & metallicis, nec non mercurio sublimato, in quintam planè essentiam redacto. Modum autem eliciendi mercurium, è metallis ad hanc præparationem necessarium: quendam illustrissimum Germaniæ Principem ipse Quercetanus docuit talem:*

Mercuriũ è metallis eliciendi ratio.

Recip. antimonii crudi libras duas: Jovis, Saturni, ana unc. tres. Fundantur priùs metalla: quibus fusis, adde paullatim antimonium: & omnia fundantur. His fusis, adde tartari pulverisati unc. duodecim: salis petræ unc. octo. Misce. Projice hos pulveres, simul mixtos, sensim supra materiam fusam: quam deinde ex igne exime. Et invenies, in fundo, uncias octo vel decem Reguli. Hunc seorsim funde: habebis Regulum, Saturni, & Jovis qualitatibus imprægnatum. Loco Jovis & Saturni, addere poteris Lunam, Venerem, & etiam parum Solis.

Huic

Huic regulo addatur mercurii sublimati duplum: & per retortam expelletur Mercurius currens, pro panaceā. Egredietur etiam axungiosa quædam materia, quæ plurimùm confert ad Mercurium vitæ parandum.

VEL

Fac Regulum, communi modo, cum Marte. Hujus recip. libram unam semis. Fundatur in tigillo: ac super eum fusum projice Veneris drachmas sex: Jovis uncias duas: Saturni uncias duas semis: Lunæ, Solis, ana unc. unam. Sic fiet *Electrum majus*.

Recip. Electri part. unam: Mercurii in meteoron redacti part. duas. Pelle per cornutam, dando ignem s. a. Sic habebis magnam quantitatem Mercurii currentis, ad præparandam panaceam, ac medicinam universalem, ut suprà. Ex gummi, quod etiam elicitur, magnâ copiâ, ac in calido liquescit, facies Mercurium vitæ præstantissimum, ut antehac indicatum.

VI. *Sunt, qui arcanum corallinum Crollii ulterius cum aceto præparant, ut planè album reddatur: hocq; sublimato dulci longè anteferendum censent. Arcanum enim illud, ita paratum, in convenienti aquâ aut liquore*

dissolvi, ajunt; Mercurium verò sublimatu[m] dulcem neutiquam: unde hic, ventriculi t[u]nicis & intestinis adhærens, salivationem i[n]terdum efficiat copiosam, si ejus usus indies co[n]tinuetur.

ALIUS MERCURIUS SUBLIMATUS DULCIS.

Recipe mercurii sublimati uncias sex: fo[liorum] α Lunæ uncias duas: Tere simul: m[i]sce: & sublima ex matracio, in arena. Va[se] refrigerato, partem volatilem separa; fixio[rem] & crystallinam tere: & cum fecibus, i[n] imo vasis relictis, misce: secundò & terti[ò] sublimando, ut suprà, & tandem abluendo. Dosis à gr. sex, ad octo, vel decem. Purga[t] suaviter.

[Quanquam talem sublimatum dulcem cum aliis metallis, parare nunquam tentaverim: tamen non dubito, quin fieri possit, solo auro excepto. Uti verò is nobis, à Dn. Bonnæo, amico nostro, communicatus fuit; ita eundem, hujus artis studiosis, publicè donandum duximus.]

α *Utrum sublimatus cum Luna, sine additione mercurii vivi, in sublimatum dulcem abire possit, dubitatur meritò, & forsan non immeritò negatur; verùm magis congruens videtur processus hic: Recipe mercurii sublimati elegan-*

legantissimi uncias quatuor: Mercurii vivi urgati, foliorũ Lunæ finæ, & talci, ana uncias uas; misce, fiat pulvis, quem sublima more an-a dicto, idq; quatuor vicibus; ultimò subli-natum pulverem collige, & in matracio pulve-satum in arenam calidam statue, per diem num atq; alterum. Fit ita pulvis magis albi-ans; dosis à gr. V. ad XV. Purgat suaviter, ac rinam movet. Non per se tamen exhibendus; d in pilulis, ut in priori factum.

MANNA MERCURII.

Dissolve mercurium α in aqua forti. Po-ea aquâ marinâ β præcipita: & ex cucur-ita, per arenam, destilla, ignem sub finem ugendo, ut mercurius ad latera vasis subli-nari possit. Vase refrigerato, fecibus, in imo asis subsidentibus, abjectis, sublimatum se-rsim collige: & iterum in eâdem aquâ dis-lve, & destilla, ut suprà. Habebis aquilam eleстem, nive candidiorem: γ cujus usus morbis venereis maximus. Dosis à gra-s decem ad quindecim. Purgat tantùm r inferiora.

α probè mundatum.

β quâ deficiente accipe salem marinum, in ua communi calida dissolutum.

β ante usum aquâ aliquâ cordiali, ut rosa-â, vel aliâ, priùs lavandum.

MERCURIUS SUBLIMATUS ESSENSIFICATUS.

Liquefac unciam unam auri, aquâ Philosophicâ, uti *capite 16.* monstravi, purificat cum ana reguli Martis stellati. Dein, cum refrixerit, pulverisa id subtiliter, in mortario ferreo; & fac amalgama, cum sex unciis Mercurii, septies sublimati, & toties revivificati: quod pone in parvam retortam eamque in arenam sepeli, & da ignem medium inter secundum & tertium gradum per triduum. Quo elapso, destilla, lenti igne suppressionis, & adjunge vas recipiens ex dimidia parte aquâ plenum. Sic Mercurius auferet secum partem auri, tincturâque Reguli stellati animabitur: qui exinde cum Mercurio septies meteorisato terendus, & in aquilam cœlestem reducendus, ut supra dictum: qui effectus habebit tantò majores quàtò magis Philosophicè ille est elaboratus.

AQUILA IMPERIALIS.

Recipe mercurii septies meteorisati, mercurii cinnabaris revivificati, ana unc. quatuor. Misce: & tere simul, donec nullum granum mercurii vivi conspiciatur. Pòst pone in matracium capax, & superaffunde libras duas aquæ communis, aut circiter; quam sæpe agita, & horis duode-

duodecim elapſis decanta, ſeorſimque ſerva: & duodecies aliam ſuperaffunde; eadem obſervando, ut priùs. Pulverem in fundo matracii ſicca, & ſublima ter aut quater, donec nempe nullum granum mercurii vivi aſcendat: quem ſingulis ſublimationibus ſeparari oportet.

Uſus. Doſis eſt, ad decem grana. Purgat valde leniter, & quidem altero die, poſt ejus aſſumtionem, convenitque omnibus morbis venereis.

Aquis ſeparatis, oleum tartari ſuperfundi poteſt, ad faciendum præcipitatum rubeum, curandis ulceribus malignis idoneum.

Aut poterunt aquæ evaporari, & pulvis, qui in fundo reſtat, in pulchrum & purum ſublimatum communem ſublimari: qui in fundo matracii terram quandam rubicundam relinquet.

FLOS AURI PRETIOSUS.

Aurum optimè per antimonium purificatum, & per ſpiritum ſalis, aliquoties ſolutum & attenuatum, teritur, cum ſeptem partibus ſalis armoniaci depurati, & in alembico cœco ſublimatur, ut flos auri, unà cum ammoniaco, evehatur, qui poſtea ablutione dulcorandus.

Dosis gran. sex: cordiale præ cæteris ex-
mium.

VELLUS AUREUM.

Collige rorem, ex tritico, mense Majo ante exortum Solis, cœlo sereno, loco editiore, linteo expanso, & in discum expresso atque in vas fictile effuso. Stet per dies quatuordecim, vel etiam mensem unum, in loco aliquo, tantisper, donec crassior & feculenta pars subsidat. Filtretur. Cape, quod purum & clarum est, ac eo vitrum orifici stricti, & latioris fundi, reple, tertiâ ferè sui parte; inditis duodecim auri foliis, aliquantulum incisis. Obturetur membranâ triplici, & collocetur in locum calentem, sive tepidum, æstate, putà, ad solis radios, hyeme, retrò fornacem. Ac dum menses novem cum dimidio præterierint, aperiatur vitrum: & fac, aliqua pars exhalet. Postea effunde totum liquorem, unâ cum remanentiis: ac vitrum rursus clausum colloca in cineres calidos, usque dum exsiccetur. Permittatur adhuc, aliquandiu exsiccari. Atque ita demum lana illa aurea, quæ antea visum ferè effugiebat, sponte suâ de lateribus vasis resoluta, fundum petet. Quam, plumis leviorem, ab aere & vento custodi, & usui reserva.

Si

Si rorem prius destillâris, ac postea auri folia adjeceris, solvetur quidem etiam hoc modo aurum; verùm non in ejusmodi minutas particulas, quæ ipsis atomis æquari possint.

Præparare hanc lanam auream ita solitus fuit excellentissimus Philosophus & Medicus, D. Johannes Weidenerus *p.m. Reipub. Sprottaviensis Physicus Ordinarius. Cujus cum in suo ipsius corpore periculum fecisset, eâ in specifico liquore convenienter usus, nunquam, ab eo tempore, paroxysmis arthriticis infestatus fuit: cum antea subinde podagricus decumberet, & immanibus istis cruciatibus & doloribus vehementer torqueretur. Idem etiam unum & alterum, in agone jam quasi constitutum, elegantissimis hisce flosculis aureis, & hoc eximio cordiali, in vitam revocavit. Ac fortè hic ipsissimus auri pollis est, de quo Palmarius, doctissimus Fernel I discipulus,* libro de febre Pestilentiali cap. 18. *ita ait: Auri pollis, arte nova, roris Maji beneficio paratus, citra ignis vim, mirificam efficaciam habet, adversus omnia venena, atq; cardiacum est omnium præstantissimum.*

CAPUT XIX.

DE MAGISTERIIS.

MAgisterium eſt, quando corpus mi-ſtum ita præparatur arte Chymicâ, citra extractionem: ut omnes ejus partes homogeneæ ſerventur, in nobiliorem, vel ſubſtantiæ, α vel qualitatis, gradum traductæ: exterioribus impuritatibus ſegregatis.

α. ſeu conſiſtentiæ.

Vel eſt Ens medicum, ex toto, citra ullam ſeparationem, impuritatibus duntaxat ſegregatis, elaboratum & exaltatum. Huc igitur pertinent medicamenta, quæ ab alteratione ſaltem ſuam perfectionem habent.

MAGISTERIUM TARTARI.

Recipe olei tartari, ex ſale reſoluti α & purificati, uncias quatuor: β ſpiritus vitrioli γ unciam unam: Hunc guttatim ſupra tartari oleum, in vitrum capax, inſtilla: Sic fiet δ coagulum albiſſimum. Humiditas ſupernatans evocetur ε lento calore, ad ſiccitatem ſalis: ſuper quo deſtilla, ter vel quater, vini ſpiritum. Atque ita habebis tartari albi vitriolati fixi ζ uncias duas, & drachmas duas.

Uſus. In omnibus viſcerum obſtructionibus: calculo: η nephritide: ictero: menſium

sium retentionibus: melancholiâ: θ splenis duritie: febribus: hydrope: summo cum fructu exhibetur. Dosis à scrup. semis ad integrum.

α ceu docuit autor suprà cap. 6.

β duæ potiùs sumendæ.

γ suprà cap. 4. præparati.

δ istorum duorum, diversis inter se naturis purgantium, ebullitio cum calore, & tandem amica pax & coagulum.

ε vel evaporando, vel destillando.

ζ Magisterium tartari Crollio pag. 115. *est tartarus vitriolatus, ex quo generale digestivũ, ad omnes obstructiones solvendas, conficit. Ejus uncia una in libris tribus vini ebulliendo dissolvitur: hoc postea miscetur cum decocto passulato, pro libitu, ejusq; singulis diebus manè & vesperi exhibetur haustus. Vel recipe juris pulli uncias quinq;, in paropside supra leniũ ignẽ calefac, adde tartari vitriolati dosin, (quæ à scrupulo semis ad scrupulos duos) & cum cochleari argenteo move diutius, donec solvatur, & jusculum acescat.*

η In obstructione renum deoppilativum certius & evidentius nullum est, quàm quod ex vitriolo & tartaro conficitur. Tartarus itaq; vitriolatus & specificum quoddam purgans hîc omnem paginam absolvunt, præsertim si sit ob-

structio

structio recens, nec ab impactis grandioribus profecta calculis: hæc enim curam aliam requirit. Crystallus hic tartari istis æquivalet: nam obstructiones & tartarum ipsum solvit, expellitq;. Quum autem omnes obstructiones renum sint à tartaro, sive illæ recentes, sive confirmatæ fuerint; maximè præstaret specificum tale, cujus vi & potestate insitâ tartarus, in omnibus humani corporis partibus genitus, mirabiliter expelleretur, adeoq; omnes obstructiones maximoperè expedirentur. Id quod de ludo humano omninò sperandū esse censemus, cujus præparationē Paracelsus quidem passim commendat; nuspiam tamen ejus descriptionem genuinam, à multis hactenus desideratam & anxiè quæsitam, reliquit.

Morborū tartareorum cura.

Ludi humani præparatio.

Melāncholiæ cura generalis.

℈ Hunc affectum esse chronicum constat, nec ferre fortiora, aut multa remedia, quibus tamen ægri se diu sæpe frustra excruciant. Quapropter imprimis, ut ventriculus benè coquat, laborandum; ne flatus & cruditates gignantur, aliavè excrementa prava; unde illuvies hæc in venis meseraicis colligitur, quæ etiam ex sentina hac, ut expurgentur sensim, procurandum, cor reficiendum, recreandumq;. Quapropter tartarea & vitriolata medicamenta hoc loco primatum obtinent: per ea enim in venis meseraicis congesta melancholica excremēta per

alvum expurgabuntur, calorque præternaturalis hepatis, & lienis contemperabitur. Interdum etiam vomitiones admodum proficuæ sunt; sed utrobique prudentia Medici desideratur: à qua cùm pendeant omnium curationum momenta: sæpè perit omnis felicitas; nisi illa cautè & religiosè, sed cordatè, subsit. Aliàs in hoc casu vomitus minimè formidandos, experientiâ deprehensum est. Quod si animus dein sit convertendus ad purgantia specifica, ibi sæpè usu venire solet, ut ab exhibitione horum, præsertim solutis obstructionibus internis viscerũ, alvus ita proritetur, ut quasi dysenteria subsequi videatur: huic providendum fuerit corroborantibus nonnullis accommodatis.

ι potiùs ad scrupulos duos.

Tartari verò Crolliani vitriolati talis, exempli gratiâ, usus esse potest: Recipe scammoneæ unciam unam: in mortario in pulverem (pistillo priùs oleo amygdalarum dulcium illito; aliàs enim scammonea non potest teri) reduc; extrahe cum spiritu vini partes puriores: fecibus abjectis, aufer menstruum per calorem ex balneo, & scammonea in forma pulveris in fundo manebit. Hujus grana 5. 6. 7. vel 8, cum scrupulo uno tartari hujus vitriolati exhibita, impuritates omnes feliciter exturbant. Proinde de hoc testatum facimus, quòd eo ad febres,

præser-

præsertim chronicas, arcanum non detur præstantius. Vel sic procede; menstruum scammoneæ tinctum funde super pulverem tartari vitriolati: & abstrahe iterum calore balnei; sic enim unitur essentia scammoneæ cum tartaro vitriolato.

MAGISTERIUM SUCCINI.

Dissolve rasuram succini albissimi in spiritu vini, ut tingatur. Pòst filtra: & ad dimidiam partem evapora.

Usus. Idem, qui aliàs olei & succini. Datur in aquâ adpropriatâ, ad grana quindecim.

MAGISTERIUM PERLARUM ET CORALLORUM.

Dissolve corallia, vel perlas tritas, in aqua, α valdè acida facta cum spiritu vitrioli, vel in aqua acida pulveris emetici, sive mercurii vitæ; digere per noctem: & super dissolutionem, priùs filtratam, injice guttatim oleum tartari: β sic albescet instar lactis. Superfunde aquam communem, & digere: sic præcipitabitur pulvis candidus, ad fundum vasis. Aqua separatur, & alia superfunditur ter vel quater: donec omnis acrimonia separetur. Tandem pulvis exsiccatur, & ad usus servatur. γ Accipies drachmas quinque semis ex uncia una coralliorum. Potest etiã hoc magisterium parari: dissolvendo salem perla-

perlarum, aut coralliorum, in aqua communi, & superfundendo olei tartari q. s.

Magisterium hoc perlarum easdem habet vires, quas ipsæ perlæ, quæ temperie & viribus aurum valdè æmulantur: ac propterea spiritus cordis vitales corroborant: palpitationẽ cordis, & animi deliquium, tollunt: & meritò omnibus cordialib9 medicamentis misceri debent: appetentiã Veneris excitant: melancholiæ resistunt: dentes dealbant: vertigini medentur: memoriã confortant, & fœtum in utero: omnes pravos humores, in corpore existentes, exsiccant: & à variis morbis omnes corporis humani partes præservant. De coralliorum viribus, in sale eorum dictum est.

a potiùs in aceto destillato; quamvis olim pro eo Thomas Moufetus, Medicus Anglus, Practicus quondam Francofurtensis insignis, ad magisterium perlarum extrahendum, vini spiritu optimo utatur. Minimè verò acetũ quoddam radicale adhibendum censet, ob maximã scilicet acrimoniã, quâ illud imbutũ, ita ut huic eluendæ vix trecenti aquæ congii sufficerent; ut ipsemet scribit, ad Dn. Monavium, in Epist. Medicin à Scholzio editis, epist. 277. *Verùm si Crolliano modo* p. 162. *processum fuerit, nullus sensibilis acrimoniæ metus esse possit, cujus etiam suprà cap. 17. sub titul. de sale Corallorum*

In solvendis perlis & coralliis aceti acrimonia minimè nociva.

rum

rum meminimus, ubi simul acetum quoddam compositum, magnarum virium, pro dissolvente admodum idoneo, adjunximus, quod huc referendum. Ast non tantùm eo artifices contenti, cùm insuper varia à variis excogitata sint solutionis menstrua. Nam nonnulli solutionem perlarum per spiritum Guajaci absolvunt; quidam per succum limonum, & liquorem betulæ eam sic expediunt: succi limonum expressi & depurati libras duas, cum libris octo liquoris betulæ, mense Aprili collecti, in olla devitreata leniter coquunt, &, denuò addendo succi limonum libram unam, destillant postea ex cucurbita, bis vel ter; hoc menstruum servant in vitro probè obturato, ad usus prædictos.

Varia solutionis menstrua.

Cunctis istis menstruis palmam facilè præripit spiritus quidam secretus cum suo phlegmate, si perlæ, in marmore saltem tritæ solvantur in hoc phlegmate: solutæ postea, & à fecibus liberatæ, cum pauxillo spiritus prædicti infusi rursus præcipitentur in liquamē, instar spermatis, tantæ volatilitatis, ut etiam visu dignoscantur in auras abire. Hæ cum spiritu vini postea extractæ, vel cum eodem planè per retortam actæ, præbent cordiale, tantarum virtutum, quātas nulla aliàs præparatio perlarū polliceri potest. Dosis gutt. j. vel ij. in aqua convenienti.

Menstruū reliqua facilè superans.

ßper

β per deliquium scilicet factum.

δ Dosis à gr. 5. ad 15.

γ De viribus perlarum videatur Crollius, pag. 162. & 163.

Ad magisteria Corallorum paranda eadem quidem menstrua, quæ antea ad perlarum solutionem à nobis accommodata fuerunt, proficiunt, nec alia esse potest via magisterii corallorum, quàm quæ antea in perlis fuit. Majoris tamen lucis gratiâ habetur & alia, & quidem arcana, magisterii corallorum præparatio, quâ illud ita efficitur, ut instar butyri in ore liquescat: magnum magisterium ad menstrua inordinatè fluentia corrigenda, stomachoq; robur conciliandum, in morbis dissolutis, ut lienteria, dysenteria, diarrhœa, &c. *Butyrum corallorum.*

ε Videantur quoq; de his Crollius, Basil. Chymic. pag. 165. & 166. *& Anshelm. Boëtius de Boodt,* cap. 154. lib. 2. de gemm.

MAGISTERIUM, LAC, CREMOR † seu butyrum Sulphuris.

Recipe florum sulphuris ℥ j. salis tartari ℥ iij. Misce: & superfunde aquæ communis libr. tres: Digere in arena, per diem naturalem: ita, ut sub finem aqua ferè bulliat: α postea filtra calidè, per chartam emporeticam: & superfunde aceti destillati β q. s. Sic cremor lacteus sulphuris paulatim petet fun-

 dum.

dum. Separa dissolvens, per inclinationem & reiteratis ablutionibus materiam edulcora. Ultimò digere cum aqua cordiali, γ & exsicca. Et sic habebis lac, sive cremorem sulphuris albissimum.

Usus. Magisterium hoc sulphuris balsamum est humidi primigenii: confortat vires naturales: sanguinem purificat, morbos pulmonum, uti tussim, asthma, phthisin, δ curat: in exsiccandis catarrhis, ventositatibus stomachi tollendis, ischiade & podagra summopere utile: ab apoplexia, peste, lepra & nervorum convulsionibus, præservativum egregium: hecticis etiam suâ confortatione prodest. Tantum pulveris cum aquis specificis ε commiscetur; quantum ad eas albicante colore tingendas satis est. Datur manè & vesperi cochlear unum; & ante exhibitionem accuratè cum vehiculo humido commiscetur. Exhibetur etiam cum saccharo crystallino pulverisato, & cum syrupis adpropriatis.

† *Dicitur etiam supereminentia Sulphuris. Autor aliàs hujus compositionis est Doctor Samuel Schlegel, Anhaldini Principis Medicus, à quo Comitem de Alta Flāma hoc sibi coëmisse fertur quingentis coronatis.*

α *& sulphur penè omne solutum fuerit.*

β *Crollius affundit vinum austeriusculum.*

γ *seu*

γ seu spiritu vini.

δ Phthisis hereditaria difficulter curatur, imò ferè nunquam, propter altiùs impressas avitæ constitutionis radices, quæ curationes nullas recipiunt. Inducias quidem interdum patiuntur, ne nempè graviùs affligant; sed consummatæ radices nuspiam. Quia verò phthisis plerumq; destillationes comites & causæ sunt, eò incumbendum, ut, purgante specifico præmisso, simul cerebrum, tanquam membrum mandans, suis appropriatis & confortativis diligenter in suo vigore conservetur. Deinde respiciendum quoq; est ad illapsos humores in ipsos pulmones, ut expectorantibus, mundificativis, aut, si tenues sint, incrassantibus, domentur. Sic butyrum hoc sulphuris est expectorans egregium. Ad consolidanda autem pulmonis ulcera balsamum habemus rubicundissimum nobilem, aliquoties expertum & comprobatum. Nam hujus guttæ 6. usq; ad 20, in decoctis pectoralibus, quotidiè manè & vesperi, intrò sumtæ, pulmones putridos & exulceratos, præmissis tamen mundificantibus & expectorantibus, mirabiliter restituunt, ulcera consolidant, & ad perfectam curationem disponunt. Phthysis.

ε ut aq. cinamomi, melissæ, lavendulæ; aq. epileptica Langii, hirundinum: vel in spiritu vini.

Crolliana lactis sulphuris præparatio.

Hic primus modus subsequentibus duobus longè præstat; expeditiorem tamen ex Crollio pag. 199. *lactis sulphuris præparationem subdamus: Recipe sulphuris flavi, triti vel cribrati, vel florum sulphuris (qui meliores sunt) partem unam, & salis tartari, ad viriditatem ferè calcinati & fusi, partes tres: pone in vitro ore capaci, vel olla fictili, luto obducta, collocetur in arenâ; affundatur aqua pluvialis destillata ad eminentiam* 6. *digitorum: vitri quarta pars sit vacua, quæ extra arenam promineat; subjice ignem successivè, ut bulliat; ligneâ spatula diligenter agitetur, donec sulphur ferè omne in illis ebullitionibus solutum sit, quod spatio* 5. *vel* 6. *horarum fit: tunc enim liquor rubescit, mediocriter saltem inspissando instar lixivii. Si aqua inter bulliendum evanescit, affundatur alia fervida. Suprà pone alembicum cœcum; hâc enim ratione aqua non evaporat. Ultimò, ubi ferè omne sulphur solutum est, & liquor rubeus ad eminentiam trium digitorum transversorum restat, tunc ita calidè filtratur, per chartam emporeticam. Si non omnia transeunt, ea iterum aquâ communi solvantur, &, ut antea, coquantur, & defiltratâ calidâ solutione parum in alio vitro ponatur, & confestim, dum adhuc calet, affundatur vinum calidum austeriusculum lentè, [in ipsa autem affusione fœtor*

admo-

admodùm ingratus sentitur] celeri tamen & alto vicißitudinarioq; lapsu, (hinc ebullitio) tamdiu, donec colorem spißi lactis acquirat. Hoc postea in peculiari vitro servatur, & proceditur eodem modo, cum restante solutione calida & vino. Ultimò omnem lacteum liquorem misce, & pone in loco tepido; donec albedo sulphuris à vino, quod erit cærulei & rubei coloris, in fundum descendendo se separaverit. Abstrahe tunc vinum illud tinctum per inclinationem, & affunde aquam pluvialem destillatam miscendo: stet per diem & noctem, ac iterum effundatur, affundendo novam: hocq; toties reiteretur, donec nulla nigredo seu impuritas in aqua ampliùs appareat, nec sensibilis fœtor adsit. Postea, post debitam residentiam & effusionem aquæ, siccetur lentè per se, in hypocausto, & servetur instar pollinis, vel, antequam planè siccetur, misceatur aqua cinamomi, vel alia appropriata, ut fiat pultis instar vel lactis. &, priusquam ad usum medicum adhibeatur, diligenter moveatur.

ALIUD.

Fit etiam: miscendo sulphur tritum cum arenæ, vel vitri tusi, ana æqualibus partibus; & destillando per retortam, igne moderato; apponendoq; vas recipiens, quod acetum

 destil-

destillatum contineat. Et sic substantia sulphuris destillata præcipitabitur in pulverem album, quem exsiccabis.

ALIUD.

Lac sulphuris etiam parari potest, cum sulphure & arena, miscendo cum aqua vitæ & destillando in cineribus, per retortam. Valet ad cancros venereos, ulcera maligna, serpigines, lichenes, &c.

Hæc præparatio nec genuina est, nec etiam magni usûs aut momenti. Fit enim aqua quidem albicans; sed intra corpus non utilis: externis potiùs accommodanda.

PRIMUM ENS ANTIMONII.

Recipe mineræ antimonii, subtiliter pulverisatæ, libram unam, affunde spiritus aceti, in quo sal fusum circulatum est, libr. quatuor. Digere simul, per mensem, in fimo: filtra solutionem: feces abjice: abstrahe per cineres spiritum aceti: & edulcora per aquam simplicem, dum in fundo restet materia duriuscula, instar lapidis. Affunde vinum cenificatum: (hoc est, quod paratur, ter vel quater abstrahendo, per balneum, spiritum vini rectificatum, à sale tartari, deinde istud sal tartari ex retortâ destillando in spiritum) Fac, solvatur: liquorē factum iterum abstra-

bstrahe, filtra, & remanebit, in fundo, quasi salis coagulum, quod super marmore deliquescat in cella: istumq; liquorem, dissolutum per se, putrefac, in balneo, per mensem. Sic paratum est primum Ens antimonii, quo manè in aurorâ tamdiu in omnibus morbis utendum esse ajunt: donec capilli & ungues decidant; novi autem in eorum locum renascantur.

CAPUT XX.

DE TINCTURIS SOLIDIUSCULIS ET PANACEIS.

TINCTURA ANTIMONII.

Tinctura antimonii examinata.

FAC lixivium ex cinere clavellato, calce vivâ, & cineribus communibus ana: α in quo dissolve hepar β antimonii; γ digerendo in arena, per noctem; ut ferè γ bulliat. Tincturam δ separa: & filtra: &, si placet, ε per acetum, in pulverem croceum præcipita, ac multis ablutionibus edulcora.

α *cum aqua communi, vel vino.*

β *suprà cap. 12. factum.*

γ *non ferè, sed reverâ in cacabo ferreo bulliat, &c.*

δ *calidam quodammodo adhuc.*

ε nam & per se tinctura subsidet, licet non tam confestim.

Vera lilii paracelsi compositio.

Pro tinctura antimonii reponatur vera compositio lilii Paracelsi, ex lib. de vit. long. quæ tandem ad tincturam inde extrahendam multum operæ conferre potest, & est diaphoreticum vel hydroticum insigne, & magnarum virium; exhibetur enim ad quoslibet morbos, à gr. duobus ad quinq; vel sex, in vino vel aqua cordiali: De quo etiam vide Alexand. à Suchten, libr. de Antimon. myst. gem. pag. 196. & 284.

Tinctura antimonii exaltata.

Quod si tinctura hæc antimonii deinceps, per multa cohobia, menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam inprimis ex podagra, in articulis externis causatam, feliciter curat, si observatis observandis, ad legitimam nempè diætam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidiè aut alternis diebus, gutta j. de tinctura exaltata, cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in laconico, procuretur (id quod in declinatione contracturæ fieri debet) & sic contractura nulla arthritica resistit. Imò hæc antimonii tinctura, ita in summam spiritualitatem deducta, auro potabili vix quicquam concedit.

Deniq; huicce tincturæ antimonii dulcissima sul-

ma sulphuris vitrioli essentia, philosophicè præparata, maximè æquipollet viribus suis, & mirabiles effectus facit. Dosis est à gr. j. usq; ad iiij. In aq. melissæ noxios humores totius corporis expellit, venerem stimulat, uterum rectificat, ejusq; motus inordinatos sistit, & in utroq; sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In aqua petroselini idem penè præstat; sed insuper hydropem perfectè curat. Usus autem istius essentiæ aliquandiu continuandus.

Sulphuris vitrioli essentia dulcissima.

PANACEA ANTIMONII CATHARTICA.

Recipe antimonii bis in igne fusi lib. unam: vitrioli rubificati lib. duas. tere, & misce: ac pone in retortam, cum aceti vini destillati unciis tribus aut quatuor; atque exige omnes spiritus, igne reverberii, per horas duodecim. Hinc phlegma, ab omni destillato, quod in recipiente est, per balneum, abstrahe. Sic oleum, instar auri flavum, in fundo vasis, remanebit.

Recipe hujus olei unciam unam: aloes hepaticæ uncias duas. Misce: & digere in balneo, per octiduum. Tandem fac, humiditas superflua, ad calorem moderatum, exhalet, ad talem consistentiam, quæ pilulis formandis inservire possit.

Dosis est à tribus, ad quinq; grana.

PANACEA SULPHURIS ANTIMONII.

Sulphur cinnabaris antimonii, quæ in collo retortæ, cum liquor gummosus ex duobus draconibus destillatur, subsistit, hac ratione elicitur:

Fac lixivium fortissimum, ex æqualibus partibus cinerum clavellatorum, & calcis vivæ: atque in hoc cinnabaris antimonii pulverisata, inq; vas terreum, aut ferreum, posita, bulliat horas tres, aut quatuor. Lixivium evadet totum rubicundum, quod, calidum adhuc, per chartam emporeticam filtra, & Mercurium fluidum, qui in fundo vasis invenitur, separa. Pòst quiescat lixivium per noctem: & pulvis rubeus, qui est sulphur antimonii, fundum petet. Hoc separa, & aquâ communi bene elotum sicca.

Recipe hujus sulphuris unc. unam: spiritus sulphuris per campanam facti, aut vitrioli, uncias tres. Misce: & in retortam posita, digere in cineribus, triduum aut quatriduum. Pòst destilla ex arenâ, &, quod destillatum fuerit, ter cohoba: dando ignem magnum, circa finem, & tantum, ut retorta candescat, per horas tres aut quatuor. Sic habebis sulphur fixum, cujus sume unciam

unam

anam: eamq; miſce exactè cum drachmis duabus magiſterii coralliorum.

Doſis eſt à decem ad quindecim grana, in morbis chronicis: quæ ſæpius reiteranda.

PANACEA † VITRIOLI.

Diſſolve vitriolum cœruleum, in aqua pluviali deſtillata calida: quam tertiò filtratam, lento balnei calore, evaporare facies, donec cuticulam in ſuperficie contrahat. Tum liquorem reſtantem calidum projice in vas plumbeum, α in quo priùs bacillos, β hinc inde transverſos, per circuitum, poſueris. Ita per triduum in loco frigido relinque: ut cryſtallos virides γ producat: quibus ſeparatis, liquorem reſtantem decoque: δ & in eodem vaſe plumbeo repone: toties id repetendo: donec omnis liquor in cryſtallos abierit. Vitriolum ſmaragdini coloris, his reiteratis diſſolutionibus & coagulationibus ſummè depuratum, reduc in pulverem ſubtilem, quem ſpatio 5. vel 6. dierum, tali calore exſiccabis, ut æſtivalem Solis non excedat: donec foris & intus candidum appareat. Tum diſſolve in aqua deſtillata: filtra: quod indiſſolubile, abjice: coagula in vaſe plumbeo: exſicca in hyocauſto, ε ad albedinem, ut ſuprà: reiterando hanc operatio-

nem,

nem, usque tertiò; vel donec in dissolutione nihil maneat indissolutum. Vitriolum hoc candidum pone in matracium firmum, sigillo Hermetis munitum: quod in cineres ita calidos colloca: ut Solis æstivi calorem ne excedant. Decimo die flavescet: & vigesimo reductum erit in alcohol, instar sanguinis rubicundum. Vase fracto, impone in cucurbitam altam, & superfunde acetum, ter destillatum: ut supereremineat quatuor ad minimum digitis. Superpone alembicum cœcum, & per quatriduum in balneo tepido digere, spatulâ ligneâ quotidiè movendo. Vase refrigerato: quod tinctum est, effunde: aliudq; acetum reaffunde: digere: move: separa toties; donec acetum tincturam ulterius non attrahat. Quod in fundo remanserit, abjiciendum. Acetum tinctum, lento balnei calore, ad siccitatem destilla. Manebit in fundo pulvis rubicundus, quem etiam tertiò in eodem aceto dissolves: digeres: separabis: destillabis: exsiccabis. Pulverem rubicundissimum pone in retortam, adhibito receptaculo grandi, dando ignem, per gradus. Primò egredietur spiritus flavus; postea rubicundissimus. Continuetur ignis in eodem gradu: donec appareant spiritus albi. Tum cessandum. Vase refrigerato, reperies

ries, in fundo retortæ, terram diaphanam, puram, candidissimam, in quam spiritibus suprà dictis paulatim imbues, digerendo, imbibendo: donec spiritus & anima proprio corpori sint restituta. Tandem terram hanc benedictam in athanorem pone, in vase hermeticè clauso, & per quadraginta dies decoque, donec figatur. Dosis ejus à granis tribus ad quinque vel sex, in morbis deploratis maximè.

† *Num Panacea vera detur, anxiè hucusq; inter Medicos disputatum & conflictatum. Plerique autem Medicorum æstimant, impossibile esse eam dari propter innumeram & inexplicabilem morborum varietatem, reticendo luxationes, & alios morbos Cheirurgiâ egentes, ut firmissimis rationibus demonstrare conatur Rulandus*, in Progymnas. q. 51. *Verùm quæstionem hanc, pro hujus temporis tractu, hujus vel illius individui possibilitate & impossibilitate, metiendam non esse censemus; siquidem si* ἁπλῶς *eam consideremus, de ejus scilicet compositione & viribus prope divinis, planè de ejus veritate, consentientibus tot viris eminentissimis, constabit, ita ut nefas esse putemus, experimentis tot præclarissimis reclamare velle. Quocirca Panacea res impossibilis non est. Num autem ea inter modernos tùm Medicos Hippocrati-*

Anwaldum Panaceam veram habuisse, ex nonnullis constat.

craticos, tùm Pseudospagyricos, reperiri liceat, valdè & meritò ambigimus. Interim qui Panaceam, e. gr. Anwaldinam defendunt, firmiter asserunt: ipsum Anwaldum Panaceam quidem veram habuisse, eamq; ex Italia, ab aliquodam confectam & acceptam, secum attulisse, & multis etiam eâdem in gravißimis morbis consuluisse; postea verò, ne tandem omnem illam veram Panaceam deperderet, composuisse illud pharmacum, quod apud Crollium, ex cinabari, croco, & conchis, pag. 123. descriptum extat, eidemq; veræ Panaceæ portiunculam adjecisse, ut hâc ratione dictum Pharmacum de veræ Panaceæ viribus participaret. Sed hanc litem non faciemus nostram; quin potiùs cuilibet suam relinquentes opinionem.

α Plumbum enim magnam habet conglutinandi vim.

β ligneos abiegnos, non quernos; aliàs enim atramenti instar nigresceret.

γ potiùs cœruleos.

δ ad cuticulam usq;.

ε retrò fornacem, vel in umbra.

ζ Vix tàm citò hoc succedit.

η hoc nihil est.

Panacea Vitrioli ab autore proposita, penè eadem est cum Isaaci Hollandi essentia Vitrioli benedicta, quam habet in opere minerali:

nerali: sed, ut verum fatear, utraq; præparatio est admodùm laboriosa & longissimi temporis. Neque autor noster eandem unquam confecit; tantum abest; ut de certitudine ejus nos confirmare possit. Itaq; ne in ignoto Pelago vela ventis committamus, hâc præparatione potiùs supersedere, quàm eandem laboriosè venari velle, expedit. Nihilominus non vituperamus propositam in eâ vitrioli purgationem, tùm etiam, quomodo ex hâc vitrioli purgatione spiritus & tinctura elici possint: reliqua verò nullius sunt momenti.

TINCTURA AUT SULPHUR NARCOTICUM VITRIOLI.

Recipe limaturæ chalybis purissimæ part. unam: vitrioli Chessiaci aut Veneris part. duas. Misce; & pone in matracium colli brevis, superq; affunde acetum destillatum bonum: ut ad digitum unum supernatet. Hoc postea lentè exhalet, ad siccitatem, dando ignem fortem, circa finem, ut omnia candescant. Hinc vase frigefacto, pulverisa istam materiam, & super eam affunde acetum novum; ut ad tres digitos supernatet. Quo facto, digere, per biduum, aut triduum; donec nempe acetum bene coleretur: quod postea decanta, & aliud

& aliud rurſus affunde, donec omnis tinctura extracta ſit. Tunc guttatim funde olei tartari q. ſ. ſuper acetum coloratum, donec omne ſulphur narcoticum, ad fundum, ſit præcipitatum: â quo omnis acrimonia, repetitis ablutionibus, ſegreganda: poſt ipſum ſiccandum, & ad uſum aſſervandum.

Inſigne eſt anodynon, & reliquis omnibus meritò anteferendum: quodq; Paracelſus ſummopere commendat, & magni æſtimat.

PANACEA ALIA FAMOSISSIMA.

Recipe cinnabaris mineralis veræ q.ſ. Redige in alcohol, ſuper marmore. Pòſt inde in catinum triquetrum, mediocris capacitatis, ſuperimpoſito operculo concavo, circa commiſſuras bene lutato, quod operculum in medio foramen habeat exiguum. Superimpone adhùc alium catinum triquetrum, & hermeticè juncturas claude. Poſtea inſtitue ſublimationem, prunis ſubjectis. Quod in ſummo ſublimatum inveneris, abjice, tanquam venenum cinnabaris arſenicale: quodq; in fundo reſtat, ſimiliter abjice, utpote terram mineralem inutilem. Quod verò operculo illi adhæſerit, ſive in convexâ, ſive alterâ parte, diligenter collige,

pulve-

pulveriſa, & affuſo ſpiritu vitrioli, digere in loco calido, per quinque vel ſex dies. Poſtmodum effunde ſpiritum vitrioli, & optimè edulcora. Calcina etiam parùm, ut ſal ſpiritûs vitrioli tantò meliùs decedat: iterumq; aquâ elue. Doſis gr. ſex, ſeptem.

PANACEA SOLARIS DIAPHORETICA.

Stomachus Struthionis Paracelsi.

Recipe aquæ Philoſophicæ libr. 1: Mercurii ſublimati uncias duas. Miſce: & in hac aqua ſolve mercurii vulgi tantum, quantum aqua ſolvere poteſt. Diſſolutio tardè procedit: ac propterea opus eſt digeſtione. Solutioni adde liquoris gummoſi uncias duas. Miſce, & deſtilla, idque bis vel ter repete, donec aqua nullas feces poſt ſe relinquat. In omnibus deſtillationibus aſcendet mercurius ſublimatus, qui ſingulis vicibus in aquâ reponendus. Hâc aquâ extrahitur quinta eſſentia metallorum, mineralium, & marchaſitarum.

QUINTA ESSENTIA TARTARISATA, Sive Spiritus Vini Tartarisatus.

Deſtilla feces vini exſiccatas, in modum

aquæ fortis. Aquam & oleum ſepara, ſerva. Interim feces ad albedinem calcin quas oleo ſuprà dicto imbibe: &, ut ſupr deſtilla, & calcina; toties id opus repete do; donec oleum fuerit clarum, ut aqua, dulce, nec aduſtionem ſapiat. Ita habeb quintam eſſentiam tartariſatam, quæ corr ſiva omnia ex metallis tollit.

Solis ſublimatio.

Recipe Solis per antimonium purgati, in bracteolas ſecti, vel, ejus loco, Solis folia ti, uncias duas: ſtomachi ſtruthionis un cias quatuor. Solve: & deſtilla per alem bicum, igne forti, α ſub finē, ad ſublimation uſque, ut vitrum candeat. Vaſe frigefacto cohoba & deſtilla; idque ter repete, ſinguli vicibus, quod ſublimatum fuerit, ſeparan do. Quartò deſtilla lentè phlegma, & iterum novum affunde, ad uncias quatuor: & fac ut priùs, donec tota aqua cōſumta, & omne corpus exaltatum & ſublimatum fuerit, in albedinem exaltatæ aquilæ, β id eſt, mercu-rii ſublimati. Denuò totum ſublimatum repone, cum phlegmate, deſtillando phle-gma, ſine aſcenſione ſpiritus.

Mercurius vitæ.

Fit, ut eſt in Archidoxis Paracelſi, *libro de*

de arcanis, cum parte una antimonii, & parte una, vel, secundum alios, duabus mercurii sublimati. Rectificatur postea, & solvitur super marmore, vel vitro, deinde congelatur, destillando phlegma, & modicum aciditatis; donec guttæ, in phlegma decidentes, incipiant præcipitari. Tum amoto recipiente, & alio substituto, destillatio igne moderato urgetur. Hoc quater repeti debet: quartò massa γ erit clara & alba.

Conjunctio Solis sublimati & Mercurii vitæ.

Recipe Solis sublimati, sive olei ejusdem supradicti, sine phlegmate, partem unam: Mercurii vitæ clarificati partes duas: Misce simul: & lento igne destilla spiritus. Quod coagulatum remanserit, solve super marmore: tertiò solutionem & coagulationem repetendo. Tum supra hanc materiam affunde duas partes quintæ essentiæ tartarisatæ, destillando, per alembicum, ad siccitatem usque: reaffundendo aliam desuper toties, donec essentia dulcis destilletur, ut imposita fuit. Quo facto, super hujus medicinæ partem unam, affunde partes quatuor spiritus vini, sine phlegmate: digerendo, donec cõsumatur. Sic habebis Solis & Mercurii

vitæ conjunctionem: cujus dosis guttaru[m] quatuor, in vino albo. Prodest in omnib[us] morbis desperatis, & quorum causa est o[c]culta.

[Fama est: Rosbergium hujus Panac[eæ] authorem esse: quam ego quidem nunqu[am] parare tentavi. Interim volui eam hîc ins[e]rere, ut Chymicorum judicia de ea collig[e]rem.]

α Generaliter dicuntur omnes aquæ fort[es] stygiæ, quòd hæ perinde, ut ille ferro edoman[-]do sufficit, similiter omnia metalla corrodend[o] solvant, & in se absorbeant.

β Hoc non procedit.

γ Butyrum potiùs erit clarum & album de quo sufficienter suprà cap. 12. sub titul. mer[-]curius vitæ, sive pulvis emeticus.

Panacea solaris diaphoretica secundum præ[-]scriptum autoris nostri nullo modo confici po[-]test, ac multa sunt in hac ipsâ descriptione, quæ invicem pugnant, proptereaq; neq; vera, neq; ve[-]risimilia possunt esse. Misso itaq; hoc ipso, ei-dem æquivalens, vel potiùs majus, addemus, bezoarticũ scilicet solare clarissimi Hartman-ni, cujus confectio est talis: Solve aurum fi-num in aq. Philosophica, abstrahe menstruum in B. sæpius, usq; ad oleiformem in fundo cu-curbitæ substantiam; pòst superfunde acetum

Bezoarticum solare Hartmanni.

destil-

destillatum radicatum, ad supereminentiam
. digitorum, & destilla, idq; fac, donec acetum
planè in ea acrimonia prodeat, quâ affusum
est, & à Sole omnes corrosivi spiritus hoc modo
fuerint ablati: tandem affunde spiritum vini
proprio sale alkalizatum, & digere per quin-
denam; postea spiritum vini, eundem ex B. de-
stillando, aufer, & manet oleum Solis in fun-
do instar sanguinis rubicundum. Hujus olei
recipe unciam semis, adde solutioni butyri an-
timonii, cum spiritu nitri facti (ceu suprà osten-
sum est in antimonii diaphoretici (vel potiùs
bezoartici mineralis) descriptione secũda c.12.)
uncias quatuor: & progredere eodem modo,
qui ibi propositus, destillando & cohobando sæ-
pius, donec extremo loco ipse pulvis, in igne do-
mastico calcinatus, redeat in pulverem pur-
pureum elegantißimum, earundem plane vir-
tutum, quas de Panaceâ sua Solari autor hîc
deprædicat. Dosis gr. 3.4.5.6, in convenien-
tibus vehiculis, in morbis venena-
tis & διαφόρησιν exigen-
tibus.

Ec 3 TYRO-

TYROCINII CHYMICI
LIBER TERTIUS
De
QUINTA ESSENTIA
CAPUT I.
DE QUINTA ESSENTIA SANGUINIS HUMANI.

Quintæ essentiæ vox homonyma est.

QUintæ essentiæ vocabulum homonymum est. Interdum significat quamvis speciem Chymicam, crassitie materiæ elementaris, corpulentisque fecibus exutam: ac opponitur magisterio, in quo tota substantiæ moles ferè remanet, sed exaltata & depurata. Interdum, ut nos eam hîc accipimus, denotat substantiam æthereā, cœlestem, ac subtilissimam; è tribus principiis cujusvis corporis misti soluti, à qualitate elementari sensibili, corruptibili, & mortali, per varias operationes Chymicas, orbatis, & in unum seu corpus spirituale, seu spiritum corporeū coagulatis, conflatam. Dicitur à quibusdam Medicina, κατ' ἐξοχὴν: ab aliis Elixir, ob insignes virtutes, quas, in præservatione cor-

corporis humani à variis morbis, exerit: ab aliis Cœlum, duplicem ob rationem. Primò, quòd, sicut cœlum non ex quatuor elementis; sed materiâ quadam æthereâ, & quinto quasi elemento, factum, nec corruptioni ulli obnoxium est: ita & quinta essentia vera, ab omnibus fecibus elementorum sit secreta: ac quamvis non planè incorruptibilis: attamen ad eam subtilitatem, tenuitatem & simplicitatem spiritualem redacta, ut nihil heterogenei, à quo corrumpi possit, in se continere videatur. Deinde, quòd, sicut cœlum in hæc sublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conservando: ita etiam hæc quinta essentia corporis humani valetudinem conservet, juventam extendat, senectam remoretur, & omne morbi genus abigat.

Paratur autem quinta essentia sanguinis humani hunc in modum: Recipe quantitatem satis magnam sanguinis virorum sanorum, in flore ætatis constitutorum: pone in vase circulatorio, justæ capacitatis, in B. M. continuè bulliens, donec draco α' propriam caudam devoraverit, (hoc est, toties affunde super caput mortuum, donec pulvis maneat siccus, & nihil destillet.) Vasis refrigeratis, materiam exime, *Essentiæ quintæ sanguinis humani præparatio.*

quæ inſtar hepatis erit, eamque in partic
las ſcinde: & per cucurbitas altas, eode
balnei calore, elementum aqueum, ſive
phlegma, deſtillatione ſepara. Deſtillatu
ſuper propriam terram α reaffunde, & por
in B. bulliens, in iisdem vaſis circulatorii
per decem dies, ut ſuprà, poſtea phlegm
deſtillando, & propriæ terræ reaffundend
ut ſuprà; quinquies eundem proceſſum r
petendo, & ultimò totum phlegma deſtilla
tum reſervando. Vaſis refrigeratis, mate
riam exime, & retortæ amplæ inde, adhib
to recipiente capaci: deſtilla ex cineribus e
lementum aëris, β igne per gradus ſubmi
niſtrato. Nubeculis in recipiente diſparen
tibus, ignis intendatur: ut elementum ignis
in forma olei rubri, ſive purpurei, egredia
tur. Sub finem ſublimabit ſe aliquid de ſal
armoniaco. Vaſis refrigeratis, ſepara aë
rem, ſive ſpiritum, ab igne, ſive oleo; ve
blandâ deſtillatione balnei, vel per tritoriũ.
Spiritum, cum ſale armoniaco, reaffund
fecibus, digere per triduum: & per retortam
novam deſtilla, ſub finem dando ignem, ad
ſublimationem idoneum, ut totum ſal ſpiri-
tuale, vel ſaltem major ejus pars, ſublime-
tur, & cum ſpiritu in recipiente miſceatur.
Novum ſpiritum fecibus reaffunde: digere:
& de-

& destilla toties, ut suprà, donec terra privetur animâ: quod cognosces, quando, super laminam candentem posita, fumum nō ediderit. Notandum, antequam spiritus animetur; debere eum septies rectificari, singulis vicibus phlegma & feces separando: & partē ejusdem seorsim reservari, pro dissolvente parando, ut posteà dicetur. Nigrum nigrius nigro, hoc est, caput mortuum, γ calcina in reverberio, spatio quinque dierū, igne moderato, in vase undique clauso: donec nigredo vertatur in albedinem subflavam, & tandem in rubeum colorem. Tum terra apta erit ad susceptionem spiritus animati. Imbibe terram calcinatam proprio phlegmate, & per viginti quatuor horas, in cineribus, digere, & destilla; hoc ter repetendo. Terræ exsiccatæ da decimam partem sui ponderis spiritus animati: digere in balneo, quantum satis; postea humiditatem insipidam destillatione blandâ separa. Reaffunde nonam partem spiritus animati: digere: destilla ut suprà. Deinde da octavam partem spiritus animati: postea septimam: sextam: quintam: quartam partem: tamdiu cum quarta parte imbibendo; donec terra in duplum sui ponderis accreverit. Et hoc est, quod Avicenna dicit: *Scias, quod*

terram oportet nutriri primò modicè aquâ suâ, & postea majori, sicut videre est in infantis educatione. Idcircò multoties contere terram, & paulatim imbibe eam, singulis octo diebus: decoque, & postea mediocriter calcina in igne: nec tadeat te, opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit absq; frequenti irrigatione. Caveas tamen, ne imbibas terram, nisi paulatim, & cum longa contritione, post siccationem terræ. Unde in hoc est pondus ubiq; notandum, ne scilicet nimia siccitas, vel superflua humiditas, opus corrumpant. Et in tantum decoque assando, quantum dissolutio exposcit imbibendo. Hæc Avicenna. Unde etiam Geber ait: *ex multiplici ergò reiteratione imbibitionis, & assationis, major pars ejus aqueitatis deletur; residuum verò per sublimationem.*

Pone itaque terram prædictam in cucurbitam altam, cui alembicum, cum receptaculo, simul adapta, rimulis luto diligenter constipatis, ne quid exspirare possit. Et da ignem cinerum, spatio duorum dierũ, quousque fumus ille mundus & albus ascendat, &, instar Talci, ad latera cucurbitæ hæreat. Et hoc est, quod dicit Clangor buccinæ: *Idcirco quanto magis poteris, ipsum corpus subtilia: & cum mercurio mundo coque: cumq; corpus*

pus aliquam partem mercurii in se hauserit & concluserit: ipsum subtilia igne fortiori: donec ascendat albissimus pulvis, instar nivis, adhærens spondilibus Aludel. Cinis verò, in fundo manens, est fex, & scoria vituperata abjicienda, in qua nil vitæ habetur.

Prædicti mercurii meteorisati accipe unciam unam; misce cum septem unciis spiritûs rectificati, non animati. Digere per biduum, in balneo: postea destilla per cineres; deinde per balneum, cum reiteratis cohobiis; donec nullas relinquat feces. Tandem per quadraginta dies circula. Usus ejus ad tincturas metallorum, & lapidum eliciendas.

Ex eodem mercurio & ejus oleo fit Elixir, ad desperatissimos quosque morbos pellendos, in hunc modum: Recipe hujus mercurii unciam unam: cui adde octavam partem sui ponderis olei rectificati: decoque in Athanore, per octiduum: postea imbibe, cum septima parte: &, ut suprà, decoque: deinde cum sexta parte: tandem cum quinta, toties reiterando, donec materia fiat instar syrupi spissi, nec ulteriùs decoctione induretur. Tum per quadraginta dies decoque: & fiet lapis rubicundus, cujus dosis gran. unum, vel duo, in liquore appropriato.

a qua

α quæ relicta fuit in destillatione.

β hoc est, spiritus.

γ seu terram residuam post extractam animam.

δ Oleum hoc debebat esse ἄφθαρτος seu incorruptibile; sed hîc positum tale non est: siquidem flammam concipit: ergò autor hic finem non assequitur. Omnia quidem in hoc processu possunt procedere; verùm cum ad conjunctionem devenitur, tunc aqua hæret.

Biolychniũ seu lampas vitæ.

Adjungeremus hisce, commentarii loco, præclara & admiranda nonnulla sanguinis humani insignia. Inprimis diceremus de Biolychnio illo, seu lampade vitæ, quam vocant, mirabili prorsus & ad omnem posteritatem commendabili opifitio, totius Spagyricæ operationis artificio singulari: quod stupendo admodum magisterio gravissimorum in corpore humano, sed proprio, affectuum, ac mortis denique ipsius, indicem in sese continet: diceremus prætereà de cura morborum deploratissimorum magnetica, ex mumia sanguinis hominis ægrotãtis desumta: sed quoniam talia à Johanne Ernesto Burggravio jam publici juris facta sunt, in libello Biolychnii, cum secundis auctiùs edito, anno 1611. Franckeræ, apud Dominicum Balck, Lectorem eò remittimus, modò tantùm ex eodem eadem repetituri, & , quæ minùs clara sunt, stylo magis

aperto

aperto interpretaturi annitemur. Ros Jovis amphibii vegetabilis, in descriptione Biolychnii, est spiritus vini summè exaltatus, de quo mox, subsequenti capite, ad vini quintæ essentiæ præparationem. Is cum sanguine humano proprio, vel ejus, cui conficiendum est hoc biolychnium, adhuc calente, & ex vena cordis, seu basilica, saliente, conjungitur proportione analogâ, qualis est sanguinis ad alcobol vini tripla, quadrupla, vel quintupla. Mista per filtrum trajiciuntur, & in Pelicano ansato, Hermeticè clauso, tertiã saltem partem ejus complexa, in B. digeruntur, donec, naturali quadam fermẽtatione, tota capacitas vasis à mixtura illa occupata, & separatio puri ab impuro facta fuerit. Purum quod est, aurei coloris, servatur seorsim, & exaltatur; per retortam vitream, cum suo recipiente firmiter & continuè ferruminatam, solo siphunculo, per quem liquor intromittendus est, ad collum suum permeabilem, decies vel duodecies ex B. cohobando, donec nimirum pretiosus liquor perfectè præparatus fuerit. Iste tandem adaptato ellychnio ex asphesto, hoc est, immuni ab igne, artificiosè parato, in lampade aurea, vel argentea, vel vitrea, radiis solaribus, per speculũ concavum in ellychnium coactis, accensis, sanitatis vel morbi certissimus index, reponitur.

De cura morborum magnetica ex sanguine *Cura morborũ magnetica.*

homi-

hominis ægrotantis instituenda, rectè præcipit Burggravius, qui videatur.

Philtrum ex sanguine humano.

Nunc pergimus de quodam philtro, ex sanguine humano præparando, præceptionem instituere. Sæpius autem usu venisse animadversum est, quòd inter diversos duos odia & simultates vigentes, quin etiam inter uxorem & maritum jurgia & rixæ, odium intolerabile procreârint, ac alter alterum tantâ mentis aversatione ac acerbitate insectatus fuerit, ut neq; præsentis vultum, neq; absentis recordationem, tranquillo animo ferre potuerit.

Τῆς ἀντιπαθείας. exemplum mirabile & memorabile.

Cujus odii exemplum memorabile est patris filium, ex cõjuge legitimè natum, haud alio modo aversantis, quàm quo nonnulli feles reformidare, nec ullo aspectu vel alio sensu ferre solent; idq; is tùm statim à partu fecisse dicitur, tùm etiam subsequente ætate. Cum enim pater juberetur recèns natum amplecti, abhorruit, nec postea ejus præsentiam in eodem contubernio absq; lipothymiâ tolerare potuit. Factum itaq; est ab amicis, ut, cum puer decennis cum aliis pueris, uno eodemq; habitu vestitis, inscio patre, in convivio ministrâsset, neq; dum à patre agnitus fuisset, pristinam tamen affectionem pater, præter omnẽ spem, passus fuerit, lipothymiâ cum algore sudoreq; invadente: jussus ergò filius discedere, perpetuo postea divor-

tio

tiô à patre est sejunctus. Hujus formidabilis antipatheias causas conatus est reddere Andreas Libavius, singular. part. 4. sed, nisi nos mens nostra fallit, ejusmodi naturæ obsoleta, seu rara, non nisi ex intimis naturæ absconditis censeri, & determinari volunt, cùm minùs obnoxia sint ulli qualitatum elementarium miscibili potestati, ad causarum tantarum concursum prorsus inutili. Nos certè, quia animalia etiam inter se infensissima in gratiam rediguntur, huic abominabili affectui rectissimam medelam adhiberi potuisse non dubitamus.

Modus est talis: Recipe sanguinem, ex basilica sinistri brachii, &, quãtum opus est, in tantundem alcohol. vini opt. per infundibulum, è vena salientem, ejus personæ, quæ ab altera odium patitur: digere, bene clauso vitro, per plusculos dies, postea destilla ex B. vaporoso per alembicum, ad siccitatem. Ejus aquæ destillatæ exhibe alteri personæ, quæ odium alit, in vini haustu, jejuno ventriculo, drachmam j. vel duas, aliquoties repetendo; & mirabili admodum metamorphosi animi dissidentium conciliabuntur, omniumq; rixarum fomites, seu irritamenta, cessabunt; modò præter hanc medicinam etiam piorum consolationes, & jucundæ suasiones accedant; malevolorum verò obstreperorum gannitus abarceantur. Hâc ratione

Modus animos etiã inter conjuges dissentientes uniendi.

conju-

conjuges sæpè furiis in perpetuas lites agitatos redintegrato pristino favore, in individuum amorem rediisse, explorata & toties confirmata experientia fidem fecit.

Oleũ sanguinis humani ad caducum.

Sequitur jam oleum sanguinis humani, ad caducum etiam inveteratum sanandum perquam celebre: Recipe sang. homin. sanor. & juvenũ, venas primo vere incidentium, satis magnam quantitatem; adde alcoholis vini præstantissimi partes tres (al. partem tertiã) & in cucurbitis probè munitis in ventre fimi equini digere, putrefaciendo per quadraginta dies, deinde destilla in cineribus per alembicũ; & prodit, unà cum aqua, oleum elegans: separa phlegma ab oleo, destillando per B. lene, oleum postea per retortam è cineribus rectifica per se, novies repetendo eandem destillationem. Sicq; admodum nobile fiet oleum, cujus scrupulus semis in aq. pœoniæ, singulis diebus, per mensem integrũ, à Luna nova incipiendo, epileptico exhibitus, præterea q; singulis noviluniis semel per integrum annum scrupulus integer repetitus, si diætæ ratio simul habeatur exquisita, certissimè morbum tollit, cerebrum confortando, malignitatemq; totius corporis expellendo.

Balsamus sanguinis humani insignis.

Sic non minoris excellentiæ & virtutis est Balsamus sanguinis humani, simili ferè modo conficiendus, qui talis est: Recipe sanguinis hominis

hominis sani libram unam: alcoholis vini optimi uncias duas; post digestionem debitam, destilla ex B. bis; deinceps repete totius digestionem, in fimo equino, per sesquimensem, aut septimanas plures, donec videlicet aqua appareat gemina: inferior rubra; superior alba; quas ambas separatim serva. Utraq; in caduco, capitis doloribus inveteratis, aliisq; cerebri affectibus, insignem praestat usum, memoriam confortat, spiritus animales recreat, loquelam, vel impeditam, vel amissam, restituit, venena expellit, angustiam pectoris ampliat, pulmones impuritatibus infarctos expedit, sanguinem purificat, ac inprimis nervis mirificè opitulatur, aliosq; usus in tota Medicina, observatis ubiq; caeteris ad benè medendum necessariis, exhibet. Datur in vehiculis appropriatis, vel etiam in vino, utriusque ana guttae 6. ad 12 usq;.

Hujus generis est aqua sanitatis, quam voluerunt Veteres. Recipe sanguinis hominis juvenis & carnosi libram unam; adde succi florum chelidoniae majoris, & mellis virginei, seu crumi, priùs tamen despumati, tantundem: salis torrefacti manipulum unum. Misce: addendo pulveris zingiberis, galangae, cinamomi, macis, caryophyllorum, cubebarum, cardamomi, granor. juniperi, mastichis, ana unciam *Aqua sanitatis.*

unam semis; xyloaloës drachmas quinq;: m
sci optimi, ambræ gryseæ, in aq. rosarum diss
lutorum, ana scrupulum unum. Recondant
omnia in phiola Hermeticè clausa, eandē su
tus terram defodiendo per mensem: postea a
stilla, & quoslibet liquores, auctis ignis grad
bus, successivè egredientes serva. Iisdem usib
inserviunt, quibus præcedens balsamus: com
modè itaq; ad eosdem affectus applicantur.

Balsamus ex sanguine humano antipodagricus.

Porrò ex sanguine humano balsamus quo
elicitur antipodagricus; infinitis elogiis dign
simus, & toties ab eruditis Spagyris singula
cum successu in debellanda podagra adhibitu
Ejus modus talis est: Recipe sanguinis huma
ni, adhuc calentis, satis magnam quantitatem
id est, duas vel tres metretas: putrefac in B
clauso vitro per integrum novendium, vel eti
dies plures: deinde destilla per retortam, ex a
renis, observatis tamen ignis gradibus. Omn
quod prodibit, collectum, serva, & lento B. ca
lore per alembicum phlegma evoca; reliquum
ex arena pelle, per cornutam; emanabit oleum
rubicundum & fœtens, elevato, ad spondilia
colli, sale proprio volatili; quem diligenter cu
stodi. Oleum verò rectifica per colcothar, ex
retorta, igne arenæ, aliquoties à recenti colco-
thare destillando: in quo probè correcto tan-
dem solve prædictum salem & serva. Est bal-
samus

amus mirandarum virtutum in paroxyſmis odagricis. Eo ſi inungatur membrũ affectum ex diebus continuis, quotidiè bis vel ter: ſiſtiur revera dolor, tumore ſimul & rubedine, ſi ua fuerit, evaneſcente, & naturâ, per ſeceſſus rebriores, reliquũ, quod noxiũ eſt, expediente.

Similis prorſus virtutis ſeu ἐνεργείας ſunt lea ex ſanguine cervino & hircino, cum ſuis ropriis ſalibus, in omni communiter ſanguine xiſtentibus, eâdem δοκιμασίᾳ præparata; niſi uòd ex prædictis animalibus, interiora viſcera ulmonum, cordis, & hepatis, priùs particulaim diſſecta, unà cum ſanguine putrefacienda int, ut exinde nobilior quoq; earum partium ſentia ſimul eliciatur. Horum omnium etiam ſignis uſus eſt in contracturis, à quibuslibet auſis provenientibus: magnam enim poteſtaem reſolvendi habent, quam inprimis ſal voitile conciliare videtur. *Olea ex ſanguine cervino & hircino.*

His omnibus, tanquam appendicis loco, anectimus duplex arcanum; unum ſanguinis; lterum verò tartari.

Arcanum ſanguinis humani, à Paracelſo o.3. de nat. rerum, *qui eſt de conſervatione rem naturaliũ, mirificè cõmendatur. Parandi odus eſt talis: Recipe ſanguinis humani puri ſynceri libram unã vel duas; relinque in vaſe neo, non metallico, donec omnis aquoſitas* *Arcanũ ſanguinis humani præparatio.*

sponte sua, sine ulla alia motione, separata fu-rit, quam decanta: super sanguinem coagul-tum, & ad magma quoddam redactum, fun-salis communis spiritum, seu aquam, ut voc-Paracelsus; & continuò hæc eadem, cum sangu-ne mista, eundem rubori pristino restitutum postea nunquam putrescere sinit; sed perpetu-conservat in vigore. Hoc arcanum, fecibus po-aliquot dies remotis, vocat Paracelsus bals-mum super omnia balsama, proptereaq; in Me-dicina vehementer commendat. Ejus auten usus in renovando sanguine per universum cor-pus præcipuus videtur esse: ideoq; in hydrope, qu-sanguinis stagnantis, & quasi corrupti, catarrh-cta est, omnium maximè commendabile fore dubium non est ullum. Est enim hydrops à sal-microcosmico resoluto, ac limites suos egre-diente, sanguinisq; massam à statu integrita-tis in pejorem, aquam videlicet, repoënte. Qui-igitur ad arcanum hoc inprimis salis spiritu-assumitur, isq; aliàs in hydropis, morbi nemp-contumacissimi, eradicatione felicissimè usur-patur: consequens est, mundificationem sangui-nis ab utroq;, nimirum à spiritu salis, & sangui-ne per spiritum salis rectificato, multùm adju-tum iri.

Spiritus salis præparatio.

Cæterùm præparatio spiritus salis, ad hanc extractionem à Paracelso adhibiti, in ipsius

Chei-

Cheirurg. mag. l. 2. tract. 3. c. 2. *docetur, quæ* *alis est: Recipe salis communis albissimi, ali-* *uoties fusi, quantum placet, (ideò autem fun-* *li debet, ut per istas fusiones salis, etiamsi puris-* *imum, spiritus arsenicales pereant) illius pul-* *erem cum succo raphani expresso misce, & agi-* *ando solve: post resolutionem cum silicum vel* *aterum pulvere, ad salem triplo vel quadru-* *lo, ex retorta, igne nudo, & postremò vehemen-* *iori, destilla; destillatum cum optimo spiritu* *ini rectificato analogis partibus conjunge, &* *uinquies per cornutam rectifica. Hic est spi-* *itus, vel aqua salis, quam Paracelsus ad com-* *inuendum Solem, ut postea tinctura extrahi* *ossit, & ad arcanum sanguinis commendat.*

Superest extremò loco nullo modo præter- *undum Philosophicum arcanum Tartari, quod* *ocant: compositum quidem: fit enim ex tri-* *lici tartaro, minerali, vegetabili & animali; sed* *agnarum virtutum. Ejus descriptio genui-* *a hæc est: Recipe tartari albissimi libram u-* *am; adde salis petræ finissimi libram semis.* *ulverisentur tenuiter, & affuso alcohole vini* *orrectissimo, ut quatuor digitis supernatet, ob-* *ructisq; diligenter orificiis, macerentur in B.* *el fimo triduum integrum; postea per alembi-* *um destilletur, leni igne, spiritus vini, qui simul* *& seorsim cum residentia reservetur. Deinde*

Philosophicum arcanũ Tartari.

mense Majo accipe sanguinis hominis sani, & integrè juvenescētis, quantū satis est: exsicca arena, donec in pulverem redigi queat: ex quo cum spiritu vini, antea ex tartaro & nitro destillato, extrahe tincturam, crebris affusionibus & destillationibus, donec nempe libram semis extracti sanguinis habueris: residuos autem sanguine feces, tanquam inutile magma, abjice. Ab hac tinctura leniter per alembicum spiritum vini evoca, & tandem balsamum seu mumiam sanguinis, in fundo restitantem, in cineribus exsicca, ut penè pulverisari posßit. Denique spiritum vini, hâc destillatione evocatum affunde reservato tartaro & nitro simul junctis, & relinque aliquandiu, ut puriores partes in spiritum vini transeant; impuriores verò relinquantur: quibus invicem probè beneq; disjunctis, rejectis nempe fecibus, imprægnatum à tartaro & nitro spiritum vini junge cum pulvere balsami sanguinis, paulò ante facto, & statue, juncturis benè munitis, in capaciori cucurbita vitrea in B. per duodecim dies: posteà paululū bulliente B. per alembicum abstrahe menstruū, remanente in fundo pretioso arcano tartari. Ejus guttulæ aliquot, usq; ad scrupulum semis, vel etiam plusculum, in convenienti liquore exhibitæ, subinde repetitâ eâdem dosi, obstructiones omnes totius corporis expediunt, inprimis

verò

verò hepatis & mesenterii hydropem auferunt, febres, nominatim quartanam, tollunt, pleuritidi unicè auxiliantur, sitim levant. Externè, præter usum internum, herpeti, ac quibusuis æsthiomenis, pustulis faciei morphææ non absimilibus, mentagræ, illitum mirabiliter hoc arcanum medetur.

Atque hæ sunt præcipuæ ex ipsa Anatomia Medica peritæ sanguinis humani præparationes, non nisi sensu, ratione & experientiâ comprobatæ; secus autem sentientes non moramur, quippe unicè confidentes, nos non malam gratiam inituros apud eos, qui, naturæ mysteria perscrutantes, nec in minimis, nec in mediocribus acquiescunt, sed etiam ad abditissima usq; penetrare allaborant.

CAPUT II.

DE QUINTA VINI ESSENTIA.

POne vinum generosum, α per mensem, in ventrem equinum, vel ejus vicarium, in vasis circulatoriis, justæ amplitudinis. Postea destilla in B.M. spiritũ in cucurbitis altis, quem quater rectificatum, singulis vicibus separando phlegma, septies adhuc destilla: ita, ut ex libris quadraginta vini, unã separes spiritualiorẽ. (nã quod inter spiritũ & phlegma

destillatur, aqua ardens est) Spiritum, in vas vitreo semipleno, probè obturato, ne respi ret, serva loco frigido. Interim phlegma de stilla residuum, usque ad mellis liquidi con sistentiam. Quod prolectum est, redde feci bus: & iterum lento balnei calore tres par tes evoca: β deinde cucurbitam exime: & pone in locum frigidum, ut crystallos pro ducat: quos, ab omnibus sordibus elutos, to ties dissolvēs, γ & coagulabis; donec aqua limpidissimæ glaciem æmulentur. Interim si oleum pingue, & combustibile, è vino quæris: phlegma à crystallis separatum in B. M. usque ad mellis liquidi spissitudinem de stilla: postea in retorta per arenam pelle. Aqua oleo flavo mista priùs egredietur: de inde oleum rubrum: ultimò resina. Cry stallis minutissimè tritis superfunde spiritum superiùs servatum: digere in B. M. per tri duum: postea in arena destilla: toties eun dem processum repetendo; donec spiritus perfectè propriâ animâ imprægnetur; & corpus planè aridum, super laminam can dentem positum, fumum non edat. Tum corpori δ priùs, ut artis est, calcinato super funde octavam partem sui ponderis spiritus animati: ε digere & destilla, ut priùs: deinde da sextam partem spiritus: postea quintam:

deinde

deinde quartam, toties cum quarta parte continuando, donec major pars corporis, ſuper laminam candentem poſita, in auras abeat. Tunc impletur, quod Morienus dicit: *Hoc quoq; te ſcrire decet: quòd anima citò corpus ſuum ingrediatur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungi poteſt.* Habito hoc ſigno, vaſi ſuperpone antinotorium: & da ignem cinerum, ſpatio duorum dierum, donec ſulphur vegetabile ſpondilibus vaſis inſtar Talci adhæreat. Hujus ſulphuris accipe unciam unam, ſpiritûs puri uncias 4. Miſce & digere per diem naturalem: deinde deſtilla in cineribus, cum cohobiis, donec totum corpus aſcenderit. Tunc bis per balneum bulliens deſtilla, & per ſexaginta dies circula: ſeparatâque hypoſtaſi, quæ circa fundum Pelicani hærebit, ſerva quintam vini eſſentiam, ad infinitos morbos curandos, tam interiùs, quàm exteriùs, uſurpandam.

Poteſt etiam hæc quinta vini eſſentia breviori tempore perfici. Imò cum hæc ederem, præſentibus & ſpectantibus quibusdã meis diſcipulis & amicis, ſpatio quinque ſeptimanarum eam abſolvi, & auri tincturam rubicundiſſimam eâdem elicui. Multæ enim ſunt viæ, teſte Gebero, ad unum effectum & unum intentum. Non poſſum autem

ſatis mirari hoc loco: ſpiritum vini Gallici aut Germanici circulatum, mirabilem illum odorem non referre, quem Baptiſta Porta vino Neapolitano tribuit, his verbis: Tunc reſera oſculum, & ſi foràs mirabilis fragrãtia manabit, cui nulla res comparari poterit: ſcito, te optimum finem aſſecutum. Quod ſi odor vel color nõ reſponderit: reclude vas, & iterum ad circulandum repone, donec ſignum aſſequaris. Atqui nec Italicus vini ſpiritus, teſte Rubeo, tali præditus eſt odore. Ille enim, *cap. ſecundo, ſectionis ſecundæ, libri ſui de Deſtillatione*, in hunc modum ſcribit: *Utinam viveret nunc vir clariſſimus, Medicusq́ præſtantiſſimus, Euſtachius Sancto Severinus. Is enim, ut de me taceã, experientiâ ipsâ, quam fecerat diligentiſſimè, teſtari poſſet, aquã ardentem, ſi non menſe ſolùm integro, ſed duobus, atq; etiam tribus menſibus, imò vel anni toto circulo, ut Raimundus præſcribit, ageretur, ad id odoris ſuavitatisq́ nunquam perventuram, ac potiùs calidiorem indies, acrioremq́ fieri, ut quisquis velit, facilè poteſt experiri, & ratio ipſa, ab igne ac motu deſumta, perſuadet.* Quanquam illud non abſolutè de aqua ardente ſimplici ac pura, ut poſteriores putârunt, Raimundus intellexit, ſed de ea, in quâ diſſolutum fuerit metallicũ corpus. Canone enim

enim secundo primi libri sic scribit: *Hæc verò quinta essentia, sic circulo acta & rectificata, non illo prædita odore fuerit, nisi corpus sit destillatum in eâ.* Unde constat: Portam talem quintam essentiam vini, non è fornaculis, sed ex scriptis Lullii & Rupescissæ, malè intellectis, depromsisse.

α quale est Hispanicum.

β ut quarta pars maneat.

γ in phlegmate vini rectificati.

δ ipsi, seu sali, per ignem rotæ ad albedinem usque.

ε & levi calore balnei destilla, priùs digerendo, prodit solum phlegma insipidum; postea adde septimam partem spiritûs animati.

ζ hoc est, terra foliata alba.

Est & alia quintæ vini essentiæ præparatio, cujus etiam in præcedenti capite mentionem fecimus; sed composita magis, ex vino scilicet generoso, & urinâ à pueris 12. annorum, aut circiter natis, vinum bibentibus, collectâ, quæ ad aurum potabile conficiendum egregiè valere creditur. Ejus apparatus genuinus talis est. Primò fiat ex generoso vino spiritus seu alcohol, sine omni phlegmate, hoc modo: generosum vinum, quale est Hispanicum, primò in clauso, sed capaci, vitro, aliquandiu, vel in fimo, vel in ejus vicario B. M., digeritur: postea ex eodem *Quinta vini essentia composita.*

eodem per phiolam spiritus destillatur, isq; ali- quoties per eandem phiolam rectificatur, donec nempe ad summam tenuitatem pervenerit. Hujus libræ duæ miscentur cum libris sex recentis vini ejusdem generis, & per phiolam denuò eadem quantitas, librarum nempe duarum, non plus nec minus, destillando prolicitur; atq; ita deinceps posterior quantitas duarum librarũ, cum recenti vino septies vel octies semper addita, ac toties destillata, libras duas alcoholis vini spirituosissimi & fortissimi tandem deponit, reliquo vino, ad residuos spiritus vinosos exinde aliàs destillandos, reservato. Iste verò spiritus diligentißimè in vase vitreo Hermeticè clauso adservandus est. Deinde colligatur urina à pueris 12. annorum, aut circiter natis, vinum bibentibus: ejus sufficiens quantitas in cucurbitis probè munitis in fimo equino putrefiat, per 40. dies. Finito putrefactionis tempore, destilletur urina ex arena, per alembicum, in receptaculum majus, donec omnis humiditas ablata fuerit. Destillatum porrò tertiò à capite mortuo rectificetur per cohobia, ut exinde spiritus postea justè elevari poßit. Ex phiola igitur prolixioris colli, cum suo alembico, & recipiente, juncturis undiq; probè dextrèq; munitis, ac per spongiam, oleo olivarum parcè imbibitam, & leviter expressam, in colli orificio statuminatã,

per

per B. fervens destillatio instituatur: elevabitur spiritus urinæ, instar crystalli, ac alembici spondilibus adhærebit, nullâ concomitante humiditate aqueâ; sed solo spiritu volatili prodeunte. Hæc verò destillatio ad completam elevationem totius spiritus continuanda est. Feces post spiritum in phiola residuæ abjiciantur. Quod autẽ supernè sublimatione prodiit, cum aqua pluvia destillata solvitur & colligitur, similiq; modo ex phiola, ut prius, per spongiam oleosam destillatur, idq; sexies repetitur, semper recentem aquam destillatam subministrando. Hic denique ad summam puritatem deductus spiritus, inq; phiolam Hermeticè clausam conditus, per quindenam lento calore balnei roridi digeritur, donec totus in liquorem lympidum solutus sit: huic postea additur æquale pondus spiritûs vini suprà facti & correcti, ac ambo in frigidissimum locum positi, elapsâ horâ unâ vel alterâ, in albissimum salem coagulabuntur. Qui sal denuò, per lentũ calorem balnei vaporosi, in phiola Hermeticè sigillata, spatio 20. vel 30. dierum in liquorem vertitur: ac in extremo loco, per alembicũ, probè firmiterq; adaptatum, ex B. semel atq; iterũ rectificatus, tandẽ fit excellens menstruũ, quod est sine omni corrosivo & fœtore, ad auri solutionem, ac liquorem inde conficiendum, maximoperè

perè

pere desideratum. Calcinetur prius auru᷉ per argentum vivum & flores sulphuris, ceu docet autor suprà cap. 16. lib. 2. sub titul. calcinationis Solis, ut transeat in calcem tenuem, quæ deinceps tenuissima fiat per mercurium sublimatu᷉ purum, sæpius nimiru᷉ eundem ab illo sublimando, donec aurum, spongiosissimum redditum, in massam majorem & raram excreverit. Cum prædicto itaq; menstruo hæc Solis calx subtilissima lento igne solvitur, in solutionem instar sanguinis rubente᷉: quæ deinceps, per mensem, clauso vase, digeritur, abstractoq́; ex lentissimo B. spiritu solvente, (in eosdem usus in posteru᷉ adhuc dum & perpetuò quasi sufficiente) aurum manet in forma olei rubicundissimi, suavem odorem de se spargentis, & in quolibet liquore solubilis. Idem verò oleum exaltatur seu purius activiusq; redditur, quando nimirum, spiritu à corpore separato, sola tinctura, in qua potentissima vis duntaxat residet, per alembicum elevatur. Solutionem itaq; Solis non per B. destillamus, sed per arenas, ex vase humili, igne aliquantulum fortiori. Sic enim post primam partem menstrui, cum reliqua ejus parte, ipsa auri tinctura per alembicum transit, instar sanguinis, relinquendo post se, in fundo vasis, terram nigram, aridam, spongiosam & levem; Ipsum autem menstruum, quod cum tinctura

Solis oleu᷉ rubicundissimum.

Solis

Solis prodiit, per B. saltem tepidum; ex phiola cum alembico, separamus. Relictam tincturā in fundo vasis cum spir. vini tenerrimo solvimus, eundemq; ternis vicibus, vel amplius, denuò separamus. Hoc igitur est aurum potabile, non illud quidem philosophicum & verum, seu unicum: ab illo enim hoc separatur multis modis, ac longè aliud est, neq; hoc idem justissimam veri auri potabilis δοκιμασίαν sustinere potest: reducitur nimirum, & cum corpore suo denuò in gratiam redit, quod planè alienum est à vero auro potabili. Potest autem in usu medico idem penè præstare, quod aliàs de auro potabili sperandum esse censent Chymiatri, quantumvis hoc nostrum agat remissiùs, nec exaltatis seu astralibus morbis æquè medeatur omnibus.

Notæ BARTHII.

Quintam vini essentiam Beguinus, quâ se rubicūdissimam ex auro tincturam extraxisse, hîc profitetur, compendiosè ita parabat.

Accipiebat pintas vini Parisienses quatuor: quas, duabus cucurbitis prealtis infusas, per octiduū putrefaciebat: frigefactasq; postmodū in unam cucurbitā effundebat: &, ex balneo rori, spirit9 vini generosioris vitra quatuor cōmunia prolectabat: quorum singulis reaffundebat pintas vini recentis quatuor, (Sic n. nō opus est

putre-

putrefactione vini; quia spiritus, propter sim-litudinẽ, allicit & educit spiritũ) & ex divers cucurbitis destillabat: atq; ita pergebat, semp spiritualißimã vini partẽ novo vino affunden-do, & spiritualiorẽ inde rursus eliciendo; done ex triginta sex pintis retineret spiritus selectiss-mi quatuor, cum dimidia: quas rectificabat, ut tribus rursus prolicitis, quartã cum dimidiâ re-linqueret. Quanquã verò iste vini spiritus jam adeò subtilis erat; ut, cum in cucurbitam infusu esset, in momento quasi, indicia ejus adscenden-tis adparerent: nihilominus tamen illũ novies adhuc rectificabat, spiritualiorẽ ejus partẽ sem-per destillando: ut ita tandem, ex triginta sex pintis, duas circiter libras spiritus dulcescentis separaret, & in fundo libra una semis aquæ ar-dentis, phlegmate omni destituta, remaneret.

Interim phlegma, quod ex destillatione ulti-marũ octo pintarũ exceptũ asservârat, ad melli liquidißimi consistentiam destillabat: eiq; phle-gma destillatum reaffundebat, & rursus, donec oleum supernataret, destillabat. Quod ubi ab-stractũ erat, si liquorẽ per inclinationem effudis-set, & postea destillâsset: oleum inde extraxisset rubrum & flavum. Ipse autem tùm superfun-debat aquam, & illam oleaginositatem cum aquâ separabat; remanẽtibus in fundo, cryſtal-lis, vel sale, sed pauco. Quia verò nobis satis

erat

erat, vidisse istos crystallos; & aliàs etiã multo labore opus fuisset, ad istas in sufficiente copiâ parandas: substituebat illis crystallorum tartari albissimorũ, novies nempe rectificatorũ, uncias sex: eas retortæ vitreæ imponebat, illiq; matracium satis amplum, in quod spiritûs vini spiritualissimi libram unã semis infuderat, Hermeticè adjungebat. Atq; ita spiritus salis, anima nẽpe, ex retortâ, in spiritum vini, qui in recipiente erat, igne cinerũ transibat, audiebaturq; in vitro jubilo aliqua crystallorum tartari decrepitatio. Exibant autem spiritus, ex retortâ, valde celeriter, &, quod mirum, vas recipiens non replebant. Fortè propterea, quòd spiritus animã attraheret; (unde ei in recipiente quasi innatare videbatur) eâq; sufficienter animatus, postmodũ eam dimitteret. Ubi is enim satur erat, recipiens spiritibus, ex retortâ egredientibus, facilè replebatur. Spiritus autem per superiora retortæ conspiciebatur, egrediebaturq; etiam liquor acidus, & oleum summitati retortæ adhærebat, transiturum etiam, si major ignis fuisset adhibitus. Sed satius erat, ne adscenderet. Ut verò duo illa principia meliùs unirentur: præsertim cùm caput mortuum non satis esset nigrum: eximebat id è retortâ, & imponebat in cucurbitam: Sic enim spiritus, velociter exeuntes, majus habent spatium; quàm cum ex retortâ in ma-

tracium destillantur) eiq; omnem spiritum ta-tarisatum superfusum, igne cinerum, destil-bat. (Nota: destillare quidem, sed lentè, etia-si bulliat. Quod si autem ponatur in B.M. bu-liens, citò, quod mirum, transit; sed sal unà n-adscendit.)

Tandem sal, ex fecibus relictis, per calcin-tionem, fuisset eliciendus, reliquisq; duob-principiis, spiritui & animæ, tanquam corpu-adjungendus. Sed ut labore isto sublevaretu-(Quamvis solvens multò evasisset potentius: nigrum nigrius nigro, in fundo retortæ rem-nens, posuisset in vitrum, & hoc in ollam, a-aliud vas terreum, bene clausum, idq; horas tr-ginta, igne vehementissimo, ad aliquam a-bedinem reverberâsset, & postea cum eo spir-tum vini animatum ex arenâ destillasset) loc-illius, sumebat tartari albi, calcinati, sicci, a-bi, (alii sal tartari commune fixum substitu-unt) uncias sex, iisq; superfundebat spiritum vini prædictum, in cucurbitam parvam, & ter-ex cineribus, (fortè tamen melius fuisset, -quidem ipsum capitis mortui salem non sum-serat, si hoc decies repetiisset, & quidem ex re-tortis) destillabat, semper spiritum super feces reaffundendo. Tandem spiritum per se destil-labat adhuc bis, in balneo, ut, si quæ feces ades-sent, in fundum deponerentur.

Hinc

Hinc recipiebat auri, bis per amalgamatio-nem calcinati, drachmam unam: cumq; super â parum aquæ ardentis, quæ inter spiritum & phlegma exstillârat, bis combussisset: quintæ eandem essentiæ unciam unam semis superfundebat: quæ, posteaquam ita, per viginti quatuor horas, in arenâ mediocriter calidâ stetisset, rubicundissima evasit. Num verò ea, genuina auri tinctura esse potuerit: lector benevolus judicet. Ego quidem jam tum, cum Clarissimo Viro, Dn. D Caspare Gesch bkio Silesio, qui, in hāc quintæ essentiæ præparationem, sumtus mecum erogabat, valde dubitabam. Interim tamen gratum nobis erat, tùm vidisse elegantissimam vini in sua tria principia resolutionem, eorundemq; rursus, in unam subtilissimam & cœlestem planè essentiam, compositionem.

CAPUT III.

DE QUINTA CORALLIORUM ESSENTIA.

PRimò destillanda est magna aceti acerrimi *a* quantitas, cum separatione phlegmatis, ad hoc opus inutilis; novum, singulis vicibus, super priores feces destillando, donec centũ circiter libras aceti per B. optimè rectificati habeas. Requiruntur etiã tri-

ginta ad minimum libræ coralliorum
beorum, in pulverem subtilem redactoru
matracia itẽ plurima, ampla, colli prolix
ris: quibus singulis libra una coralliorũ i
ponatur, acetum paulatim, & per vices, p
pter nimiam ebullitionem, affundendo; d
nec ad quatuor aut quinque digitos supe
mineat; perq; diem naturalem in B. digere
do; usq; dum acetũ dulcescat, & colore fla
imbuatur. Tunc menstruũ decantandũ, n
vum reaffundendũ: donec dissolubile diss
lutum fuerit. Menstruum β per B. ex cucu
bitis altis repetatur: γ & ad singulas salis
bras, unciæ duæ aceti δ affundantur, & d
stillentur: deinde unciæ quatuor addantu
postea sex; ita paulatim, & per vices, alend
tandemque infusiones de uncia in uncia
minuendo; donec acetum tam acre, atq; in
positum fuit, destilletur. Phlegma omne i
sipidum destillatum asservandum. Salia
sale aceti armoniaco impregnata, in vapo
re calentis balnei fermentanda ibidem; d
nec odor gravis, & color ater appareat, reli
quendo, quæ veræ putrefactionis sunt ind
cia. Cumq; hæc apparuerint: salia resolut
calidè in retortas imponenda: eò quòd sta
tim in frigido concrescant: & per balneu
vaporosum, vel cineres, phlegma separan
dum

lum; donec vapores, ſive fumi albi, conſpi-
iantur. Tunc ceſſandum: & deſtillatio per
renam, in reverberio clauſo, continuanda,
sq; dum omnes ſpiritus egreſſi fuerint, &
leum rubrum, ſanguinis inſtar, guttatim ef-
uxerit. Feces ſervandæ ad uſus, ut poſtea
icetur. Liquores omnes deſtillatos odora-
ſſimos, & inſtar aquæ ardentis flammam
õcipientes, pone in cucurbitas altas, & len-
o balnei calore à phlegmate ſepara: & lo-
o frigido, in vitris probè obturatis, ſerva.:
oſtea igne aucto, phlegma urge, & ab oleo
eparatum ad uſus repone. Interim feces ſu-
eriùs reſervatas calcina in Athanore, ſpatio
uinque dierum, in vaſe undiq; clauſo, uti
Geber, *libro primo Summæ, capite quinquage-
imo*, ſequentibus verbis docet: *Modus ita-
ue calcinationis ſpirituum eſt: ut, eis ad fi-
ionem approximantibus, adminiſtretur ignis,
ucceſſivè, & paulatim illum augendo, ne fugi-
nt: quouſq;, maximum eos tolerare ignem, cõ-
ingat, & vas eorum ſit rotundum, vitreum, be-
è ſpiſſum, ne fundatur, undiq; clauſum*: &, ut
nquit Lullius, ne inflammationem præſtet:
ut, ſecundum Alphidium, ſpiritus diſper-
antur per aëra: quod quæritur enim, non
eret. Poſtea vaſe aperto detur ignis per
radus: ut feces nigræ, cineritii coloris, fiant:

è quibus ſal eliciatur, cum phlegmate pri
reſervato, quod filtretur & coaguletur. P
ſtea eundem ſalem diſſolve in phlegmat
poſteriori ſervato: donec purum evad
quod calore moderato exſiccari debet. H
jus ſalis recipe uncias duas: ℞ digere in B.p
triduum: poſtea levi B. calore deſtilla aq
inſipidam, quam ſeorſim ſerva. Reite
eandem operationem; donec ſal, in duplu
ſui ponderis, proprio ſale armoniaco in
prægnetur, & augeatur, vel etiam pau
plus, vel donec ſpiritus tam acer & fort
deſtilletur à ſuo ſale, atque cum impoſiti
fuit. Tum ſal in vaſe idoneo pone a
ſublimandum, in cineribus, ſpatio duoru
dierum, dando ignem, per gradus. Ita ſub
limabitur ad latera vaſis materia candidiſſ
ma, inſtar nivis, quæ dicitur verum Philo
ſophorum ſal armoniacum. Hujus ſalis ar
moniaci recipe unciam unam, ϑ ſpiritu
rectificati unc. quatuor: Miſce ſimul, & pe
biduum digere: deinde deſtilla, cum coho
biis; donec totum ſal cum ſpiritu aſcenderit
Hæc materia triuna, circulari debet; donec
exaltatio voto reſpondeat. ℞ Sic habebi
quintam coralliorum eſſentiam: cœleſtem
ſubſtantiam, ab omni fece terrenâ immu-
nem, mercurium vegetabilem & minera-
lem,

em, clavem Philoſophicam, ſolidiſſima λ
uævis corpora aperientem, ad medicamē-
a virtutum admirandarum paranda, modo
mnibus veris Philoſophis noto.

*α Ut in ſalis corallorum præparatione, eo-
undemq; magiſterii confectione, ſuprà cap. 17.
& 19, aceti etiam acerrimi loco menſtrui adhi-
itionem minimè formidandam eſſe oſtendi-
ius: ſic nec hîc eroſionem aceti veremur, ſiqui-
em ex Galeno ipſo edocti, multa ejuſcemodi
itra corpus tutò propinari, quæ foris corpori
dmota & rubefaciunt, & erodunt, & cruſtas
ducunt. An verò acetum crudum acerrimũ,
uo coqui paſſim utuntur, minoris acrimoniæ
it ſtillatitio? majoris imò efficaciæ, propter
raſſitiem ſuam, qua magis adhæret, & diutius
feſtare poteſt. Modò ita procedatur, ceu ſu-
rà cap. 17. ſub tit. ſal. coralliorum innuimus.*

β id eſt, decantationes omnes.

*γ ac relinquitur in fundo ſal, qui eſt cor-
us corallorum per acetum ſolutum.*

δ recentis acerrimi.

ε corallorum nempe.

ζ Si cum iſto ſpiritu ardenti corallia alia Tinctura
ulveriſata conjunxeris, & in calido aliquan- coralliorũ.
*iu reliqueris, extrahitur tinctura corallorum
era, quæ poſtea à menſtruo hoc ſeparata
q; liquorem reducta, egregium eſt mundi-*

ficativũ sanguinis; dosis gutt. 3. vel 5. ad 10. usq. Melius verò procedit extractio, si corallia pri- cũ sale petræ calcinentur, & discontinuentur, a- dein à sale petræ per abluitionem liberentur.

η & spiritûs ardentis drachmam semis.

ϑ ardentis scilicet.

ι saltem est biuna.

κ id est, clarissima evadat.

λ scilicet gemmas, crystallos, corallia, & non metalla.

Sal quidem & magisterium corallorum i- Medicina maximè utilia sunt: longè tamẽ præ- stat eorum quinta essentia, quæ nempe est inte- rior & purior succus seu liquor, per multas so- lutiones & digestiones tandem inde extractus. Cujusmodi apud varios sunt varii. Sic Penotu- de præp. medic. Chymic. *quintam essentiã ex margaritis (quæ ejusdẽ cõfectionis est cum co- rallis) sic extrahit: pulverisa margaritas [corallia verò crasso modo tunde] & in vino albo ca- lido lava: deinde in optimo aceto destillato in Sole solve, vitro optimè obturato, ita tamen, ut singulis tribus diebus renovetur acetum, & ef- fusum diligenter servetur; solutis omnibus mar- garitis (corallis) conjunge & destilla acetum & tierum novum acetum solve, ut priùs, destilla ut ante, & semper aliquid de margaritis (corallis) ascendet: quod retine & diligenter custodi; idq́ reite-*

Quinta essentia perlarum & coralliorum.

reitera, donec nihil de margaritis tibi restet ampliùs. Recipe postea omne destillatū, adde ad mensuram unam margaritarum (corallorum) camphoræ optimæ unciam semis: (reducit enim nobilem margaritarum essentiam, ut nihil remaneat, sed tota margaritarum substantia per alembicū transcendat: habet enim miram vim volatilizandi, ut ita dicam, corpus margaritarum) destillationem adhuc semel repete. Recipe hoc ultimum destillatum, pone ad calorem, non nimis fortem, sed lentum; permitte exhalare acetum, in vitro orificii satis ampli, ut remaneat vigesima pars margaritarū: pone in vitro mundo cum alembico, per se destilla lento igne, priorem aquam exeuntem solùm recipe: & , ubi guttæ flavescunt, appone aliud recipiens; fortifica ignem, videbis transcendere materiam flavam crassiculam, instar mellis. Hactenus Penotus.

Nos verò corallorum quantitatem electam solvimus in spiritu aceti vini: hoc menstruo aceti per destillationem remoto, sal corallorum denuò in novo aceto destillato solvendum est, & feces removendæ, abstracto vicißim per destillationem eodem; deinceps hæc operatio solutionis, per spiritum aceti, & coagulationis, semper rejectis fecibus, est peragenda, donec nullæ ampliùs feces ab ultimis solutionibus restiterint, *Alia corralliorum essentia.*

atq; adeò ipsa corallia ab omni immunditie liberata fuerint. Hinc cum aqua pluvia, vel rore majali destillato, sal corallorum purificatum est solvendum, & sæpius remoto hoc menstruo aqueo, omnes spiritus aceti, cum corallis residui, per destillationem ex cineribus auferendi; id quod ostendet ipsius aquæ postremò destillatæ dulcedo aliqua, spirituum aceti separationem factam esse coarguens. Huic sali corallorum defæcatißimo in phiola affunde alcohol vini rectificatißimũ, ad duorum digitorũ eminentiã, ac orificio vasis bene occluso, illud ad digerendum pone in B. per octiduum vel decendium. Corallia eo tempore essentiã suam, instar olei spissi, ad superficiem ipsius vini spiritûs remittent, quam cautè separa: alioq; alcohole vini superaffuso, & æqualis temporis spatio digestione institutâ, eam toties collige, quoties visum fuerit. Convertitur autem penè totus sal, relictis paucißimis feculis, in essentiam. Hanc de novo cum spiritu vini aliquandiu circula, postea leni destillatione balnei spiritum vini separa & serva. Habebis veram corallorum essentiam, magnarum virtutum in Medicina.

CAPUT IV.

DE QUINTA PERLARUM ESSENTIA.

Dissolve margaritas in aceto ter destillato:

lato: pòst filtra: & evapora acetum, ad ſiccitatem, ſalemque exactè depura, reiteratis in aceti ſpiritu diſſolutionibus, filtrationibus, & coagulationibus. Quo facto: ſepara ſalem aceti à ſale unionum, diſſolvendo eum in aquâ pluviali, aliquoties deſtillatâ: hinc aquam per deſtillationem repetendo. Pòſt ſuper hunc ſalem, ita purificatum & ſiccatum, funde bonum vini ſpiritum, ut ad duos digitos ſupernatet, & digere in balneo, per octo ad decem dies: intra quod tempus ſpiritui vini innatare videbis eſſentiam perlarum, inſtar olei ſpiſſioris, quod ſepara: & ſuper ſalem, qui reſtat, recentem ſpiritum vini affunde, donec quaſi totus ſit in eſſentiam redactus; abjectis fecibus haud multis, quæ in fundo vaſis manſerunt. Tandem circula hanc eſſentiam, cum ſpiritu vini, dies quindecim, & deſtilla, per reverberiũ clauſum, repetitis cohobationibus, donec omnis eſſentia per retortam exeat, quæ à vini ſpiritu ſeparata, cuſtodiri debet, inſtar theſauri pretioſi: quandoquidem vires deperditas ſenibus & reconvaleſcentibus egregiè reſtaurat.

Doſis eſt, ab octo ad duodecim guttas.

Tandem ut huic Tyrocinio Beguiniano colophonem imponamus, coronidis loco, præcipitatũ

diapho-

Præcipitatus diaphoreticus excellens.

Vide Paracelſ. Tom. VI.

diaphoreticum excellentiſſimum ſubſequentem, medicinæ alicujus univerſalis ſignaturã ſecum facilè præ ſe ferentem, apponimus. Ejus autem confectio, quãvis prolixa, tamen utilis, eſt ejusmodi; Primò omniũ ſiat ſpiritus nitri, ceu autor docet c.4. lib.2. ſub titul. Spiritus nitri. Hujus recipe libram unã, ſalis gemmæ, tenuiſsimè pulveriſati tantundem; miſce, & ex retortâ cõvenienti è veſtigio, cum ſuo recipienti antea conjuncta, deſtilletur ex reverberio clauſo aqua rubicundiſſima, quam ſerva. Deinde recipe cinabarim nativam Ungaricam rubicundiſsimam, quæ minera eſt mercurii ſeu argenti vivi, probè à ſcoriis montanis ſeparatam, quantum vis, eamq; paullatim in aqua præcedenti ſolve, ac inprimis vide, ut cautè procedas: vehementer enim invicem incaleſcunt; particulatim itaq; minera injicienda eſt, ac inſuper ad ejus totalẽ ſolutionem, quæ egregiè vireſcit, ſatis magna quantitas menſtrui requiritur. Solutionẽ claram, & à ſulphure combuſtibili, quod vel ſupernatat ſolutioni, vel in fundo reſidet, per inclinationem decanta, & ex cucurbita in igne arenæ deſtilla. Prodit primò menſtruũ, ac quæ principia ſunt ipſius mineræ, in fundo manent, jam quidem propter hanc ſolutionem & menſtrui ablationem diſcontinuata; ſed deinceps ſeparanda. Itaq;, poſteaquam jam menſtruũ omne

ſepa-

separatum fuerit, urge ignem aliquãto fortiùs: & ad latera seu spondilia cucurbitæ elevabitur mercurius sublimatus albißimus; in fundo verò retortæ sulphur & sal dati subjecti simul residebunt. Detrũca itaq; cucurbitã videlicet & mercuriũ seorsim, nec cum cæteris principiis confusum; ut hæc eadem ab illo separata habere poßis. Sublimatũ communẽ, diligenter collige, & cum aceto destillato, in cucurbita, igne arenæ ebulliendo solve: feces remove: acetum clarum, mercurium tamen in se continens, abstrahe ad siccitatem: quod restiterit, cum aqua pluvia, vel rore majali, iterũ ebulliendo, abjectis fecibus, solve, & aquam destilla usq; ad magma quodammodo nigricans: idem cum recenti aqua pluviali destillata, vicissim ebulliendo, solve, ac, rejectis fecibus, destilla, idq; etiam tertiâ & quartâ vice, donec nimirum mercurius post quartam destillationem planè albissimus restet.

Huic tandem affunde alcohol vini præstans, & cum alembico cæco in B. digere, per aliquot septimanas, vel etiam per integrũ mensem. Interea reliqua quoq; principia, quæ in fundo cucurbitæ, post ablatum mercurium, restitêre, separa, & clarifica; quod hac ratione obtinebis. Super eadem infunde aquam pluviam destillatam calidam: statim sal solvendo sese in eandem aquam abit; sulphur verò flavescens solum manet.

net. Quod si aliquid salis adhuc dum eidē adhærebit, illud per aliquot repetitas elutiones aquæ pluviæ destillatæ auferendum est, & priori salis extractioni miscendum. Utrumq; autem deinceps est purificandū, quod unicè quoq; per spiritum vini absolvendū est. A sale igitur aufer aquam destillatam, cum qua nimirum salem extraxisti, & eundem cum spiritu vini optimo solve, fecibus remotis solutio futura est ex viridi flavescens: aufer spiritum vini ad cuticulam supereminentem, & sal ipsum, instar vitrioli transparētis, in fundo coagulabitur, quod diligenter collige & serva.

Sulphur verò, aliquoties cum aqua calida destillata priùs lotum, & exsiccatum, simili modo cum spiritu vini aliquandiu digere, ac eundem postea auffer. In promptu itaque hoc modo sunt duo principia salis & sulphuris purificata: ad eundem puritatem redigendus quoq; est mercurius. Posteaquam ille fuerit per destinatum tempus cum spiritu vini digestus & solutus: rubescit enim totum illud compositum eleganter: ex retorta, in excipulum capacißimum, igne arenæ lento primùm destilla spiritum vini, postea urge ignem; & spiritus mercurii prodibit, sæpè hinc inde per totum recipientem extendendo, & sublimando instar crystalli: relinque omnia post exactam destillatio-

lationem, & post horas viginti quatuor spiritus mercurii crystallisatus in spiritum vini primò destillatum solvetur, qui denuò à spiritu vini separandus est: id quod fac per B. lene: Spiritus enim vini ascendit, & spiritum mercurii in fundo relinquit cineritii coloris, quem etiam serva. Habitis his principiis omnibus, tandem ad illorum conjunctionem amaticam est descendendum; quam hoc modo solve: Primò omnium fiat aqua conjunctiva ex eadem minera hac viâ: Solve minera argenti vivi Ungarici uncias sex, in aqua solvente, ex nitro & sale gemmæ primo loco facta, ac, sequestratis fecibus, solutionem ex B. leni destilla, ad crassitiem usque oleosam: affunde recentem aquam solventem, ac vicissim ad oleositatem destilla, idque fac quinquies vel etiam sexies.

Postea repone in B. M. clauso vase, ad putrefaciendum, per quatuordecim dies, tandem destilla lento igne arena, donec, quicquid aquæ superfluum fuerit, separetur: ubi spiritus albicantes prodierint, muta recipiens, aliudque apponendo, & diligenter lutando, eos cape, cum aqua postea simul transeunte; urge destillationem, usque ad ignitionem vasis: aquam hanc serva. In hujus unciis sex solve salis supra facti uncias duas: ac circula aliquandiu in B. postea super unciam semis sulphuris funde

istius

*istius aquæ, in qua nempe sal est solutum & di-
gestum, unciam unam semis, ac vicissim per B.
lene tandem separa ad crassitiem: denuò affun-
de ejusdem aquæ priorem quantitatem, nempe
unciam unam semis, & destillando per B. evo-
ca, atq; ita perge, donec cum sulphuris uncia se-
mis, salis uncia una integra fuerit copulata; id
quod ex pondere cognosces, an ex ambobus fa-
ctus sit unus viscosus quidam liquor.*

*Harum unciarum uni semis adde uncias
duas spiritus mercurii suprà præparati, inq;
phiola, sigillo Hermeticè clausa, coque in Atha-
nore, prudenter adhibitis ignis gradibus, donec
omnia in pulverem rubicundum versa fuerint;
id quod spatio mensium trium vel quatuor fiet.*

*Pulverem hoc modo præparatum, & tan-
dem cum alcohole vini correctum, serva. Est
Medicina universalis, cujus gran. 1. vel ad sum-
mum ij. in vehiculis convenientibus, in quoli-
bet morbo exhibita, balsamum internum, ad
expellendum intrò hospitantem hostem, vel
per vomitum, vel per alvum, vel
per sudores, mirificè ad-
juvant.*

SIT NOMEN DOMINI
BENEDICTUM.

COROL-

UTI olim Sapientissimi quiq; & Philosophi eminentissimi Naturæ vires admirandas, & proprietate divinâ planè insignitas, non stylo quodam vulgari & aperto, sed variis numeris & figuris miris, occultârunt, ne vel naturæ, vel artis arcana temerario quodam ausu omnibus indifferenter prostituerentur: sic Philosophis Hermeticis (ut videre est ex Hermetis tabula Smaragdina, & Joannis Dee Londinensis Monade Hieroglyphica) ea facultas concessa, ut, quia rerum Domini facti sunt, etiam Nomina ad arbitrium dispensârint, & suos partus pro libitu vestierint, ne quibuslibet abstrusiores suos sensus proderent, & nobilissimas hujus artis Hermeticæ margaritas porcis & suibus projicerent. Quocirca Planetas terrestres certis suis notis Hieroglyphicis insignierunt, imò totam Mineralium familiam ejusmodi arcanis & abstrusis

ſignis ſummo adornârunt ſtudio, idq; ſolâ de cauſâ, ut rerum latentes, & non cuivis obvias, virtutes filiis artis exponerent, ab aliisq; ſolùm perciperentur. Ut autem & Medicinæ Hermeticę Tyrones aliquam certam earundem cõſignationem habeant, eas, quantum medicinalibus inſerviunt, & quibus ipſimet utimur, tyrocinio huic Chymiatrico, coronidis loco, annectere placuit.

NOTÆ METALLORUM.

Saturnus	Plumbum	♄
Jupiter	Stannum	♃
Mars	Ferrum	♂
Sol	Aurum	☉
Venus	Æs, Cuprum	♀
Mercurius	Argentum vivum	☿
Luna	Argentum.	☽

Notæ mineralium & aliarum rerum Chymicarum.

ntimonium
rſenicum
lumen
cetum
cetum deſtillatum
malgama
qua fortis
qua Regis
qua vitæ
lembicus
is uſtum
ariæ Balneum
œmentare
alx viva
aput mortuum
alcinare
alx
ineres
ineres clavellati
innabaris
rocus Martis
ryſtalli
oagulare
ucurbita
igerere
ltrare
xare
utum ſapientiæ
itare
arcaſita

Mercurius ſublim:
Oleum
Putrificare
Pulvis
Sal commune
Sal Petræ
Sal armoniacum
Sal gemmæ
Solvere
Spiritus
Spiritus vini
Sulphur
Sublimare
Stratum ſuper ſtratum
Tartarus
Tigillum
Vitriolum
Viride æris
Vitrum
Urina
Cera
Borax
Ignis
Aer
Aqua
Terra
Annus
Dies
Nox
Hora
Menſis
Ignis rotæ.

INDEX CHYMICARUM OPERATIONUM ET MEDICAMENTORUM PRÆPARATIONUM.

A.

B.

C.

coral-

Coagu-

Vene-

sulphuris

F.

albi

Lac

L.

Mace-

M.

Minium

P.

ſola-

Q.

R.

S.

Sal

Solu-

flor.

T.

Tinctu-

INDEX

INDEX

CURATIONUM MORBORUM.

A.

Cache-

C.

Contu-

D.

E.

Erysi-

F.

pravi

I.

L.

M.

Mensium

O.

P.

Phlegma

Q.

R.

Stran-

T.

V.

Ulcera

Erra-

Errata.

Pag.3, lin.21.leg. *vero Chymiatriæ studioso.* p.17, 9.tostionibus.p.26,3.evelli.p.27, lin. antep.pro *sumpta* leg. *sumenda*.Ibid.pro *fructus* l. *succos*. p.38, lin.ult. ὀσίας. p.45, 21. *qui, ubi* p.48,8.pro *vel* l. *tùm* p. 49, 14. *vicissim in humidam & siccam dividunt:sub humida* p. 50,3. *turpeto.* p.61, 1. *etiam pro ea operatione, quæ simul* p.63, 9.pro *tradere* l. *tardare*. p.68, antep. *ampullam, materiæ rei operandæ meliùs inservientem*, p.72,24. Matthiolum, p. 78, 19. pro *liquidarum* l. *recentium*. p.79,11.in marg. add. *Digestio*. p.87,8. *præter tempus statutum facta*.p. 89,22. *finitur*. p. 92, 6. debent. p. 111, 9. *Hermetis munitum*. p. 115, 9. pro *animales* l. *vitales*. p.118,18. dele *quamprimùm*. p. 124, 12. *qui deinceps*. p.131,2. *etiam extant*. p. 136, 4. *crudum, quod assumptum à sulphure communi,in* p. 155, 10. *destillationem* p. 163, penult. cerebri vulneratis. p. 168, antep. *in aqua hyssopi ℥iiij, postea* p. 180, ult. *reaffuso* p. 183, 24. depurati p.187,9. *digitorum affuso* p.194, 8, pro *idipsum* l. *etiam* p.199, 6. *pro p. 7*. leg. *p.79*. p.235, penult. *Attalico*. p.236,1. pro *autem* l. *enim* Ibid. *novaculæ constitutus* p. 237, 22. *retusam*.Ibid. antep. pro *itaq;* l. *namque*. p.243, 9. affectui.p.250, 3. *positum sit*. Ibid. 4, *stare finito*. p. 252, *antep. pro* puri *l.* mari. p.257, 25. *dum hoc fac*. Ibid.antepenult. *corallio-*

liorum. Rel. p.270, 24. *auctioris* p. 271, *antep.* debet. Usus ejus est ad cutis vitia. δ. p.274, antep. *morpheam ac lepram.* p. 286, *penult.* reiterando, si opus, aliquoties, ut faciliùs vomatur, & p: 293, 4. Trita. 295, 20. dele *sese.* Ibid. 25. *donec ea sit extracta* p. 315, 25. *aliquid misce* p. 319, 15, *sublimatum, quantum vis* Ibid. 18, *quantum satis.* p. 357. 11, *signum est, totum* 358, 3. *contrarietur* p. 362, 1. *seu* p. 375, 15. via Ibid. 21. colores p. 384, 17. *utere* p. 388, 6. *conferre.* 395, 4. *quod describere* p. 399, 7. dele eius. p. 414, 11. *pro* & *l.* est. p. 429, ult. *eam* p. 430, 1. *reperire.* p. 436. 12. dele *similiter* p. 445, 1. *interpretari* Ibid. antep. *accensus.* 471, 9, pro *siquidem* l. *utpote* p. 472. 16. *iterum novum acetum affunde, solve.*

